GECE YARISI TRENİ

GECE YARISI TRENİ

MATT HAIG

Çeviri: Kıvanç Güney

domingo

domingo

GECE YARISI TRENİ
MATT HAIG

Özgün ismi: The Midnight Train
© 2026 Matt Haig

Bu kitabın Türkçe yayın hakları AnatoliaLit Telif Ajansı aracılığıyla Canongate Books Ltd.'den alınmıştır.

© 2026 Bkz Yayıncılık Ticaret ve Sanayi Ltd. Şti.
Domingo, Bkz Yayıncılık markasıdır.
Sertifika No: 46105

Çeviri: Kıvanç Güney
Editör: Alican Saygı Ortanca
Düzelti: Buse Olçay
Son okuma: Tuğçe Nida Gökırmak
Kapak ve sayfa uyarlama: Özkan Köse

ISBN: 978 605 198 444 5

Baskı: Mayıs 2026
Çınar Matbaacılık ve Yay. San. Tic. Ltd. Şti.
İkitelli OSB Mah. Çevre Sosyal Tesisleri Sok. Çevre San. Sit.
Sosyal Tesisler No: 3 İç Kapı No: 1B1 Başakşehir, İstanbul
Tel: (212) 628 96 00 • Sertifika No: 45103

Tüm hakları saklıdır. Bu kitabın tümünün veya içeriğinin herhangi bir bölümünün yayıncının yazılı izni olmadan, fotokopi yöntemi dahil, elektronik ya da mekanik herhangi bir yolla çoğaltılması yasaktır. Bu kitabın hiçbir bölümü, yapay zekâ teknolojileri ya da sistemlerinin geliştirilmesi amacıyla hiçbir şekilde kullanılamaz veya çoğaltılamaz.

Bkz Yayıncılık Ticaret ve Sanayi Ltd. Şti.
Harbiye Mah. Cumhuriyet Cad. Pak Apt. No: 30
Kat: 1 Daire: 3 Şişli İstanbul
Tel: (212) 245 08 39
e-posta: domingo@domingo.com.tr
www.domingo.com.tr

Andrea'ya

Balayı

Su taksisi hızla lagünden geçerken, balayına çıkmış genç çift hayranlıkla ileri doğru bakıyordu.

Güneş önlerinde serilen suyun üzerinde parlarken, Wilbur teknenin arkasında Maggie'nin elini sıkarak ona uzandı.

"Seni seviyorum, Bay Budd," dedi Maggie, nefes verircesine doğal bir tavırla.

"Ben de seni seviyorum, Bayan Budd."

Kulağa hem komik hem de resmi gelen bu sözler, Maggie'yi hafifçe güldürdü.

Tekne patır patır seslerle şehre doğru giderken parmakları, dolaşık kökler misali birbirine geçti. Ağustos'un dokuzu, 1974.

Wilbur gözlerini karşısındaki manzaradan ayırıp başını çocukluğundan beri tanıdığı insana çevirdi.

"Hep böyle olacağız, değil mi?" diye sordu Maggie.

Wilbur ona güven verircesine gülümsedi. "Tabii. Neden olmayalım ki?"

Lagün, Büyük Kanal'la birleşirken, öpüştüler. "Bilmem ki. Zaman her şeyi değiştiriyor."

"Bir de Venedik'e baksana. Asırlardır değişmemiş. 1974 yerine 1574'te de olabilirdik."

Maggie şehre doğru baktı. "Evet. Zamanı yok sayalım. Venedik gibi olalım."

Wilbur, Maggie'nin babasından düğün hediyesi olarak gelen Pentax fotoğraf makinesini gözüne götürüp Dükler Sarayı'na, binanın pembeli beyazlı taşlarla kaplı ön cephesine ve lagünün üzerinde bir Bizans sanrısı gibi yükselen kemerlerine bakışını izledi.

"Ebediyen," diye ekledi Wilbur, gülerek.

Maggie elini Wilbur'un hiç bu kadar uzatmadığı dağınık saçlarından geçirdi. "Evet, ebediyen ve daima..."

Tekne biraz yavaşladı. "İşte," dedi tekneci, gayet hoş görünse de biraz yıpranmış, kızıl toprak rengindeki bir binayı göstererek. "Otel Proserpina."

Daha önce hiç yurtdışına çıkmamış Wilbur ve Maggie için çok şey vadeden egzotik bir manzaraydı bu. O an kıyıdan onları izleyen, başka biri olduğu ayırt edilemeyecek kadar Wilbur'a benzeyen adamı ikisi de görmedi.

Bir saat sonra Büyük Kanal'ın kenarındaki bir kafede, gölgeye oturmuş rahat bir sessizlik içinde şehirdeki yaşamı izliyorlardı. Wilbur'un ayağında uçakta da giydiği sandaletler, üstünde aynı İspanyol paça kot pantolon, geniş yakalı ve kısa kollu yeşil gömlek, Maggie'de ise turuncu tulum vardı. Wilbur ona film yıldızlarına benzediğini söyleyince, Maggie yeni eşine saçmalamamasını söylediği halde gülümsedi.

Turist dolu bir vaporetto pat pat sesler çıkararak önlerinden geçti. Maggie düğünü anmaya başladı.

"Anneni hiç bu kadar mutlu görmemiştim," dedi. "Ondan hiç söz etmedi..." deyip sustu. O ânı bozmak istemedi.

"Dougie'den mi? Evet, doğru. Hiç söz etmedi. Annemi hiç böyle görmemiştim. Bütün olanlardan sonra. İçtiği cin de işe yaradı sanırım. Senin baban da..."

"Şu haline bak," diyerek güneşin parıltısına karşı gülümsedi Maggie.

"Neyime bakacakmışım?"

"İmparatorlar gibi iskemlene kurulmuşsun."

"Mutluyum işte."

"Olması gerektiği gibi. Sonuçta balayındasın."

Wilbur biraz daha dikkatli incelendiğini hissetti.

"Dükkânı düşünmüyor musun hiç?"

Wilbur başını iki yana salladı. "Hayır, cidden," diye yalan söyledi. Beyaz yalan. "Şu an değil. Bir tek seni düşünüyorum. Zihnimi yeterince işgal ediyorsun..."

Bu hoşnutluk hissi o an için çok da mühim gelmiyordu. Parmaklarının arasından geçerek akan bir dere gibiydi ve bu hep böyle olacak, dere hiç kurumayacaktı sanki. Her daim akıp duracak ve bu suyun nereden geldiğini düşünmek zorunda kalmayacaklardı hiç. Hayat sonsuza dek balayı olabilirmiş gibi, dereden avuç avuç su içmeye de zahmet etmeyeceklerdi.

Şaraplarını bitirip Yoksulsever Aziz Yuhanna'nın kilisesine doğru yürüdüler. Uzaktan Rialto Köprüsü'nü gördüklerinde, Maggie cilveli bir tavırla en sevdiği şarkıdan, "Bridge Over Troubled Water"dan bir kupleyi ıslıkla çaldı.

Şık İtalyan çiftlerin arasından geçtiler. Önü açık gömlekler ve gösterişli elbiseler. Akordeon çalan bir sokak müzisyeni. Arkadaşıyla cazdan söz ederek pipo içen Amerikalı yaşlı bir adam.

"Çok farklı, değil mi?" diyerek gözlemini dile getirdi Maggie.

Başını kaldırıp etrafa bakındı. Renkleri içercesine. Kızıl toprak rengi ve pembe, bir parça sarı, koyu mavi panjurlar; güneşte her şey üzerine bal sürülmüş gibi görünüyordu.

"Nereden farklı?"

"Bildiğimiz her şeyden."

Wilbur buna güldü. Kendini hiç bu kadar mutlu hissetmemişti. O karanlık günlerde, bir gün bu kadar mutlu olabileceğini hayal dahi edemezdi. Kanalın kenarında yürüyüp taptığı kadına bakmakla yetinerek.

Dönüp baktığı Maggie'nin yüzünde ışıl ışıl, yaşam dolu bir gülüş vardı. Onunla ilk tanıştığı günkü kadar apaçık ve duruydu o yüz. Kendi de öyleydi. Sheffield çeliği kadar sağlam ve güneş gibi sıcacık. Wilbur'u büyülüyordu. Geçmişten kalma yaraları bir an için de olsa unutturabiliyordu ona; Wilbur da onda aynı etkiyi yaratabildiğini umuyordu. Aslında ne ona âşık olmayı istemişti ne de bir başkasına. Aşk tehlikeliydi. Fakat âşık olduğu için de minnettardı. Onun

yanındayken kendini tamamlanmış, yanıtını bulmuş bir soru gibi hissediyordu.

Rialto Köprüsü'nün basamaklarına geldiklerinde, Wilbur, Maggie'yi öpmek için durdurdu.

"Buraya taşınabiliriz," dedi.

Ardından, birkaç dakika sonra köprüdeki bir kitap tezgâhının önünden geçerlerken: "Dükkânı satabilirim."

Dalga geçiyordu. Sonuçta oraya daha yeni gelmişlerdi. Fakat aynı zamanda, bir bakıma, ciddiydi de. Ciddiydi; zira kendi içindeki özgür, plansız programsız ruhla derinden bir bağ kuruyordu.

"Ne iş yapacağız?" diye sorarak bu hayali sürdürdü Maggie.

"Ressam olursun... ya da sanat turları düzenlersin."

"Sen de köprüde gördüğümüz şu küçük kitap tezgâhlarından kurarsın..."

Wilbur o fısıltıyı tam o anda duydu. Kulağının dibinde. Soğuk bir nefes.

Bunu kaçırmaman lazım.

Wilbur istemsizce kulağını kaşıdı.

"İyi misin, sevgilim?" diye sordu Maggie.

"Ha, evet. Sivrisinek falan herhalde."

Wilbur bunun üstünde durmadı. Düşünceler bazen sesliymiş gibi gelirdi. Öyle bir şeydi herhalde.

Maggie'nin elini tutarak sıktı. O sıcakta, kalabalığın ortasında biraz şaşalamış, aklı karışmıştı ama yine de hiç olmadığı kadar mutluydu.

Yürümeye devam ettiler ama çok geçmeden Wilbur'un dikkatini çeken bir şey daha oldu. Görmeden geçilemeyecek bir şey. Maggie endişeli gözlerle ona bir bakış attı. Belki de adamı Wilbur'un erkek kardeşi sanmıştı. Ama hayır. Az ötelerindeki revakların altında, cam heykellerin satıldığı küçük bir dükkânın yanında, Wilbur'u dehşete düşürecek kadar garip bir manzara vardı.

Havada hayal meyal beliren bir adam. Saydam değilse de, bütünüyle *orada* olmayan. Gelişlerini izleyen adamdı bu fakat bu kez

görünmez değildi. Wilbur'a olan benzerliğiyle insanı ürperten biriydi. Hayalet ikizi gibiydi. Aynı sandaletler, İspanyol paça kot pantolon, geniş yakalı ve kısa kollu yeşil gömlek. Dağınık saçlar ve kalın favoriler. Bir seksen beşlik uzun ince bir vücut. 1974 Ağustos'unda yirmi dokuz yaşında olan o Wilbur. Dünyayı avuçlarının içinde tutan.

Öteki Wilbur görüldüğünü fark etmişti ve dünyadaki en normal şey buymuş gibi el salladı. Wilbur hafifçe elini kaldırdı.

"Wilbur, iyi misin?" diye sordu Maggie kaygıyla.

Wilbur onu endişelendirmek istemedi. Kafasını salladı. "Evet. Sıcaktan biraz sapıttım herhalde."

"Öyle deme, delikanlı," dedi Maggie, kendi aksanını abartarak. "Sana şöyle güzel, ürkünç bir kilise ve ağzını açık bıraktıracak birkaç Titian tablosu lazım."

Wilbur güldü. Fakat rampadan aşağı yürümeye devam ederken, bir şey daha duydu.

Belli belirsiz bir ıslık, ritmik bir çuf çuf sesi.

Bir tren istasyondan ayrılıyordu sanki.

Elli iki yıl sonra...

İplik

Gece yarısına doğru ölen Wilbur Budd, ayrıntıları hatırlamakta zorlanacaktı.

Çakıl taşlı bahçe yolunda durmuş, piyano öğretmenini uğurluyordu. "Teşekkürler," derken, evden oraya kadar yürüdüğü için biraz nefesi kesilmişti. "Gece Cambridge'de iyi eğlenceler."

Piyano öğretmeni bekleyen arabanın kapısını açtı. Kırklı yaşlarındaydı. Wilbur'un yarı yaşında. Fakat hayatını şimdiden yoluna koymuş gibiydi. Öğleden sonrasının güneşinde, Wilbur'un bahçıvanı çim biçme traktörüyle oradan geçer, doğal çayırın sınırına kadarki çimleri biçerken, öğretmen gülümsedi. Nisan ayında bir cumartesi günü. Gökyüzü mavi, esinti hafifti ve trafiğin uzaktan gelen sesiyle birlikte kuş cıvıltıları duyuluyordu. Bütün ilkbahara umut saçan o aydınlık, serin günlerden biriydi.

"Sağ ol. Sohbet için de teşekkürler. Dediğimi unutma: Çalarken kendini zorlamak ve acele etmek yok. Yavaş yavaş... Yavaş ve istikrarlı. Sonunda başaracaksın."

"Evet," dedi Wilbur. "Olacak sanırım."

Biraz başı dönüyordu. Midesinde hafif bir bulantı vardı.

Wilbur cılız kolunu kaldırıp kumandayla bahçe kapısını açtıktan sonra kır yolundan uzaklaşan öğretmeninin arkasından el salladı ve evle arasındaki kısa mesafeyi yürüdü.

Bir müzik dükkânının vitrininde o ilanı gördüğünden beri, iki yıldır piyano dersleri alıyordu. Doktoru seksenli yaşlarda yeni şeyler öğrenmenin öneminden söz etmişti ve haftada bir aldığı bu dersleri iple çekiyordu.

Tekrar eve girdiğinde, taş döşeli zemini geçip geniş salondaki piyanoya doğru yürüdü.

Kendinde yine bir tuhaflık hissetti. Bu kez sol omzunda bir basınç vardı ama hemen geçti ve Wilbur da oturup acele etmemeye özen göstererek temrin parçasını çalışmaya başladı.

Müziğin onlarca yıllık zamanın içinden bir iplik gibi geçebilme özelliği başka hiçbir şeyde yoktu. Şarkılar zamanın ipliğini çekip kopuk kopuk anları birbirine dikerek bir bütün oluşturan şeylerdi sonuçta. Tatlı sert bir histi bu. İğne can yakabilirdi. Bu parçada da çok hatıra vardı. Ama Wilbur'un hayatı neyse oydu. Nasıl yaşanmışsa yaşanmıştı işte.

Parçanın yarısına kadar gelmiş, serçeparmağıyla mi bemole yetişmeye çalışırken, telefon çaldı. Sabit hat. Telefona kadar gitmesi biraz zaman aldı. Bacakları eskisi gibi değildi. Hiçbir şey eskisi gibi değildi. Bir şey satmaya ya da sizi dolandırmaya çalışan o robotik seslerden birini duymaya hazırlandı. Artık yalnızca onlar arıyor sayılırdı zaten.

Ama hayır. Arayan bir robot ya da dolandırıcı değildi. Pazarlamayla ya da yapay zekâyla alakası olmayan biriydi.

"Alo, Wilbur, sen misin?"

Ne zamandır duymadığı bir sesti bu. Aslında onyıllardır. Eskisinden biraz güçsüzdü. Biraz cılızlaşmıştı. Ama şüphesiz oydu.

Maggie

"Maggie. Aman Tanrım. Maggie, sen misin?"

Wilbur hafifçe sendeleyerek en yakın sandalyeye çöktü. Salonun öbür ucundaki şöminenin üzerinde, Yılın Britanyalı İş İnsanı ödüllerinin arasına sıkışmış duran bir düğün fotoğrafı vardı. Wilbur ve Maggie kiliseden çıkarken.

"Evet, benim."

"Numaramı nereden buldun?" Wilbur bunu sorar sormaz kendine lanet etti. Öyle savunmacı bir soru gibi tınlamıştı ki. Numarasının onda olmasından ve Maggie'nin onu aramasından daha fazla istediği bir şey yoktu ama ağzından öyle çıkmıştı işte.

"Sen vermiştin, unuttun mu? Altı yıl önce Facebook'tan mesaj atmıştın."

"Ha. Ha, evet. Evet, verdim. Atmıştım. O mesajı görmediğini sanmıştım."

"Gördüm. Facebook'a pek bakmam ama gördüm. Yalnızca ne diyeceğimi bilemedim..."

Wilbur omzundaki basıncı yeniden hissetmeye başlamıştı. Gözleri aldığı ödüllerden birinin pleksi bölümünün ardında yamuk görünen düğün fotoğrafındaydı. Maggie'nin kahkahası ve Wilbur'un içten gülüşü. Evlilikleri kâğıt üstünde yirmi yıl sürmüştü. Fakat dürüst olmak gerekirse, bundan çok daha önce bitmişti. Yine de o zamanlar sonsuza kadar sürecek gibiydi. "Neredesin?"

"Sheffield'dayım. Sen? Bedfordshire, değil mi?"

"Evet. Clophill. Küçük, şirin bir köy." *Ama çok yalnızım,* diye eklemesine ramak kaldı Wilbur'un. "Maggie, sesini duymak çok güzel..."

Çok tuhaftı. Onca yılın ardından onunla nasıl konuşacağını bilemiyordu. Geçen zaman araya bir resmiyet sokmuştu sanki. Yılların sessizliği bir zamanlar her gece birlikte uyuduğunuz birini böyle yabancılaştırabiliyordu demek. İnsanın doğasında, kısa fasılalar dışında, başkalarından fersah fersah uzak olmak vardı sanki.

Wilbur tekrar denedi. "Sana söylemek istediğim şeyler vardı. Sormak istediğim. Telafi etmek istediğim..."

"Saçmalama, Wilbur. Köprünün altından çok sular aktı..."

"Bunu söylemen tuhaf. Piyano çalmaya başladım." Wilbur zamanın izlerini taşıyan ellerine baktı. Damarları ücra bir kasabanın haritasına benziyordu. "Her cumartesi ders alıyorum. Daha demin 'Bridge Over Troubled Water'ı çalarken, senin o şarkıyı ne kadar sevdiğini hatırladım. Eski günlere gittim."

"Ne günlerdi."

"Evet. Ne günlerdi..."

"Wilbur. *Wilbur*."

İkinci Wilbur biraz sert çıkmıştı. Wilbur, Maggie'nin halini hatırını sormadan boş boş konuştuğunu fark etti. "Özür dilerim, Maggie. Sen nasılsın? Çok zaman oldu. İnternette resim sergisi açtığını görmüştüm, şeyde..."

"Hah, üstünden yıllar geçti," dedi Maggie, âdeta utanmış gibi. "Artık pek yapmıyorum."

Wilbur bir an Maggie'nin ona ölmek üzere olduğunu söyleyeceğinden korktu. Geçmişindeki insanlar onu sırf bu nedenle arar olmuştu sanki. Yakında öleceklerini ya da tanıdığı başka birinin öleceğini söylemek için.

"Cidden çok aptalca."

"Aptalca olan nedir?"

"Bu telefon görüşmesi."

"Sesini duymak güzel."

"Yani, seni aramam için bir neden yok. Hatta kendime asla aramayacağımı söyler dururdum..."

"Ha. Anladım. Peki."

"Garazımdan falan değil. Ama biraz hüzünlü bir şey, değil mi? Fakat son zamanlarda seni aramanın... ne bileyim, sesini duymak istedim işte. Şu an çok saçma geldi."

"Hayır. Hiç de değil." Wilbur gülümsedi. "Oldukça özel bir sesim vardır."

Maggie'nin kısa kahkahası hüzünlü bir tonla bitti. "Eh, aksanın biraz kalmış. Azıcık."

"Azıcık."

"İnternetten, yaptığın bir konuşmayı da dinleyebilirdim. Ya da televizyondaki söyleşilerinden birini."

"Hah, bunu istemezdin..."

"Sırf sesini duymak için."

Maggie göletin resmini yaparken, parktaki bir bankta onun yanında oturuşunu hatırladı Wilbur; üstünden bir ömür geçmişti sanki. "Aradın işte. Sana soracağım çok şey var. Bilmek istediğim öyle çok şey var ki."

Kısa bir sessizlik oldu. Maggie'nin, *Keşke hep böyle olsaydın*, diye düşündüğünü hayal etti Wilbur.

Onunla ilgili bilmediği öyle çok şey vardı ki. Ondan ayrı geçen onca zamanın yarattığı gizemler. Hayatında biri var mıydı? Hiç olmuş muydu? Mutlu muydu? Yeni arkadaşlar edinmiş miydi? Eskilerden hâlâ görüştükleri var mıydı? Hangi programları izliyordu? Günlerini nasıl geçiriyordu? Yaşam kalitesi nasıldı? Sağlığı nasıldı? Rahatça yürüyebiliyor muydu hâlâ? Dünyanın durumuna dair neler düşünüyordu? Penceresi nereye bakıyordu? Matcha'yı denemiş miydi? *O* nasıldı?

"Sana bir şey anlatmak isteyip istemediğimden de emin değilim aslında," dedi Maggie.

Wilbur'un zihni sislenir gibi oldu.

Düğün fotoğrafına biraz daha baktı. Ağustos güneşinde bir konfeti bulutu içinde St. Timothy Kilisesi'nden çıkan Maggie'nin gülüşü. Öylesi bir mutluluk. Fotoğrafı çerçeveleyen eski dostlar: Charlie, Claudette, Doreen. Artık yalnızca birer isim. Hayatta olup olmadıklarını bile bilmediği insanlar. Geçmişin kırılganlığı.

"Dün gece rüyamda seni gördüm," dedi Maggie. "Bizi. Rüyada pek bir şey olmuyordu. Ama öyle gerçek gibiydi ki. Londra öncesi. Broomhill'deki evdeydik ve aradan hiç zaman geçmemiş gibi konuşuyorduk. Ama mutluyduk. Öyle mutluyduk ki. Çok saçma. Merak ettiğim, nasıl oldu da dün geceki..."

"Ah, Maggie. Ben de rüyalarımda bizi görüyorum."

"Hiçbir rüyamı hatırlamam ama bu sabah hatırladım işte. Üzgünüm. Sanırım artık kapamam lazım. Biraz fazla geldi. Ben yalnızca..."

"Ama daha yeni..." Wilbur cümlesini yarıda kesti. Maggie'nin hatta kalmasını istiyordu. Sesini birkaç saniye için duyup her şeyin tekrar bitmesi işkence gibiydi. Fakat Maggie'nin ona hiçbir şey borçlu olmadığını da biliyordu. Hayat böyleydi işte. Olanları hiç kimse değiştiremezdi. Çok fazla şey olmuştu. Başından beri böyle olması gerekiyordu.

Yine de kendini engelleyemedi. "Seninle tekrar konuşmak isterim. Mümkün mü?"

"Olur," dedi Maggie, o cılız, yaşlı sesle. "Ben de isterim."

Fragman

Wilbur telefonu kapadığında nefessiz kaldığını fark etti. Maraton koşmuş gibiydi. Fakat ansızın bir şeyi bulmayı çok istedi. Maggie'nin mektubunu istiyordu. Çift olarak geçirdikleri zamanın kanıtını ya da daha doğrusu, ayrılıklarının ilk yazılı kaydını.

O mektuba yıllardır bakmamıştı. Tavan arasındaki çatı saçaklarının altında, bir kapının ardında duruyordu. Wilbur oraya gitti ve emekleyerek dolabın daha derinine girebilmek için elleriyle dizlerinin üstüne çöküp eski faturalarla belgelerden, iş dünyası dergilerinden bir karmaşanın içine daldı. Başının etrafında dönen toz zerrecikleri minyatür bir galaksi gibiydi.

"Ne yapıyorsun sen, Wilbur?" diye homurdandı kendi kendine. "Yaşlı budala."

Sonra mektubu buldu. En azından sayfalardan birini. Son sayfasını. Kendini gitgide daha da kötü hissettiği gerçeğini yok sayarak öteki sayfaları da bulmaya çalıştı ama nafile. Artık soluk soluğaydı ve ayağa kalktığında başı dönüyordu. Kendini toparlayıp elinde o sararmış kâğıtla aşağı indi.

Maggie'nin Mektubunun Son Sayfası

... Yanıbaşımdayken bile hep başka yerlerdesin.

Hayaller âleminde yaşamaktan da kaçınmam lazım aslında. Bir gün dünya turuna çıkabileceğimden şüpheliyim. Sheffield'da babamın gün geçtikçe artan ihtiyaçlarına koşuşturmaktan bitap düşmem daha büyük bir olasılık.

Her neyse, bu hiç kolay değil.

Güçlü olduğumu sanıyorsun, biliyorum ama değilim.

Şu an rüzgârda sürüklenen bir yaprak kadar kırılgan hissediyorum kendimi.

Bu mektup boyunca nefesimi tutmuş gibiyim.

Nefesimi bıraksam ağlayacağım, hiç duramayacağım sanki.

Küçüklüğünde, benim gibi sen de çok şey yaşadın, biliyorum. Fakat sonsuza kadar burada takılıp kalamayız. Seni ben düzeltemem. Kendimi bile düzeltemem.

Kalbim paramparça. Ama yaşamaya devam etmek için, bazen de kalbinin kırılmasına izin vermek zorundasın.

Bunu anlamanı istiyorum.

Aşkımızın hiçbir zaman bitmeyeceğini de anlamanı istiyorum. Sanata dair şu saçma sapan teorimi hatırlıyor musun? İnsanların sanatın etrafında yaşlandığını ama sanatın hep taze kaldığını söylerdim ya, hani? İşte, bunun bir bakıma hafıza için de geçerli olduğunu düşünüyorum. Nasıl anlatacağımı bilemedim ama ikimizin de hâlâ karşılaştığımız o tiyatroda olduğumuza inanmak bana iyi geliyor. Ya da düğünümüzde. Balayında. Sarhoş olup yıldızlara baktığımız

o gecede. Mutlu mesut duvar kâğıtlarını yapıştırdığımız, Broomhill'deki o evde.

Seni seviyorum, Wilbur.

Ama seni terk ediyorum.

Geçmiş nerede saklıdır, bilmem ama seninle orada buluşuruz.

Maggie

X

Kilometrelerce Ötede

Wilbur mektubu okurken boynunda başlayıp kolundan aşağı inen, göğsüne basınç yaparak iki katına çıkan bir acıyla sarsıldı. Okuması bittiğinde, acı öyle yoğunlaşmıştı ki başka her şeyi yutup Wilbur'un etrafındaki şeylerin kilometrelerce ötedeymiş gibi görünmesine sebep oldu. Wilbur çim biçme traktörünün üstünde işini yapan bahçıvanı Josh'tan yardım istemek için sendeleyerek evden çıktı. Tam bahçeye ulaşıp düştüğünde, mektup bir daha okunmamak üzere mutfak karolarının üstünde kalmıştı.

Wilbur İstasyonu

Wilbur bir ambulansın içinde kendine gelmeyecekti. Bedford Hastanesi'nde de gelmeyecekti. Gece yarısını bir dakika geçe kalbi son kez atmıştı.

Ölmüştü.

Ölümün ilginç tarafı, öldüğünüz zaman öldüğünüzü *düşünmemenizdi.* Yaşam gibi ölüm de apaçık bir gerçek olarak geliyordu.

Kafa karıştırıcı olmadığı söylenemezdi. Tedirgin edici olmadığı da söylenemezdi.

Sonradan bunlara yol açtığı kesindi.

Fakat ilk başta, öldükten sonraki o ilk anda, bir ışık hissetmişti.

Hep duyduğu o beyaz ışık değildi bu, tam olarak. Ona doğru yürüyeceğiniz bir şey değildi; hep orada olan bir şeydi. Kalın bir buluttan geçen güneş ışığı misali, daha çok açık sarı bir renkteydi.

Wilbur'un içinden bir sükûnet hissi gelip geçti.

Bir ahenk duygusu.

Belki de böyle bir şeydi. Böyle olacaktı belki. Sonsuza kadar altın renkte bir ışığın içinde süzülecekti. Ruhu mutlulukla dolu bir boşluğun içinde asılı kalacaktı.

Zamandan, baskıdan ve kaygıdan azade bir varoluş.

Derken hiçliğe doğru düşmeye, bir çeşit ağırlık kazanmaya başladı ve tekrar kendi içine düştü. Ya da kendisiymiş gibi gelen bir şeyin içine. Vücut gibi bir şeyin. Wilbur etrafa bakındı. Şimdi daha karanlık bir yerdeydi ama yeterince iyi görebiliyordu hâlâ. Arkasında kırmızı tuğladan bir duvar, altında taş döşeli bir zemin vardı. Gördüğü ilk tren istasyonuna benzer bir yerdeydi ama tabelasında "Sheffield" yerine "Wilbur" yazıyordu.

Ölüm ânını bir çeşit tren istasyonu şeklinde deneyimliyordu.

Hiçliğin ortasındaki ıssız bir peron. Trensiz.

"Bu..." dedi, nefes almaya çalışırcasına. Fakat cümleyi bitiremeyecek kadar büyük bir şok yaşıyordu. Konuşabilmesi bile bir şok nedeniydi. Zihni muazzam bir davul zilinin darbesiyle hâlâ çınlıyordu sanki.

Taş döşeli zemin az ötesinde bitiyor, çukurdaki tren yolunun çelik raylarıyla ahşap tabanlıkları görünüyordu.

Havada dönerek düşen bir şey gördü.

Küçük, dikdörtgen bir kart. Kartı eliyle yakaladı. Üstünde şöyle yazan bir biletti bu:

Tek Yön
Gece Yarısı Treni
Kalkış Saati: 00.01, 19 Nisan Pazar.

"Selam?"

Fakat ortalıkta kimse yoktu. Beklemekten başka yapacak bir şey de yoktu.

Gece Yarısı Treni

Bunun ölüm olduğu düşünüldüğünde en garip gelen şey, yıllardır alamadığı kadar rahat nefes alabilmesiydi.

Gerçekten nefes alıp vermediği aşikârdı. Fakat nefes alıp veriyormuş hissi vardı. Ruha ait bir çeşit işlemsel hafıza. Bedenini de hissettiği gibi. Ama hayır. Aslında hissettiği kendi bedeni değildi. Şu an içinde olduğu bedende ne ağrı sızı ne de en ufak bir tutulma vardı. Parmakları piyanoyu kolayca çalabilecek gibiydi.

Aşağı doğru baktığında, üstünde İspanyol paça kot pantolon, kısa kollu yeşil bir polyester gömlek ve geniş yakalı hafif bir takım ceketi olduğunu gördü. Yetmişli yıllardan beri giymediği sandaletlerin ucundan ayak parmakları görünüyordu. Bunyonları yoktu. Kollarını gördü, bronzlaşmış ve gencecikti.

Yüzündeki genç tene dokundu. *Tam anlamıyla* genç sayılmazdı –sinekkaydı tıraşın ardından hafifçe uzamış sakalı hissedebiliyordu– ama cildinin gergin ve pürüzsüz olduğu söylenebilirdi. İki kalın favori dışında.

İçinde bir enerji vardı. Fark etmemek imkânsızdı. Yıllar boyu titreşe titreşe sönmüş ama artık geri gelmiş ve takdir görmeyi bekleyen bir alev gibiydi. Yaşamın sorunlu tarafı buydu işte. Size peş peşe verdiği her gün kıymeti bilinmesi gereken birer mucizeyken, süreklilik yüzünden mucizeler gözden kaçıyordu. Fakat Wilbur için o his geri gelmişti.

Yaşıyordu.

Derken nereden geldiği belli olmayan bir ses duydu.

Yavaşça yükselen tiz bir uğultu.

Mekanik bir homurtu. Giderek güçlenen bir ritim eşliğinde bir düdük sesi. Tren.

Tren yaklaştıkça, buhardan bulutlar görmeye başladı. Motoru buharlıydı. Arkasında sıralanan vagonlarıyla birlikte, tam olarak üç silindirli bir yolcu ekspres lokomotifi olduğunu hemen anladı. Bunu biliyordu çünkü çocukken onda da aynı trenin minyatürü vardı. Wilbur'un gurur kaynağı, gözbebeğiydi o tren. *Gloucester Dükü*. Derin, koyu mavi bir görkemle parlayan, ondakinin tıpatıp aynısı bir trendi gelen; yalnızca daha büyüktü.

Fakat kazanın yan tarafındaki gri isim tabelasında *Gloucester Dükü* yerine şöyle yazıyordu:

GECE YARISI TRENİ

İlk vagondan biri indi.

Eski moda ama çok da yaşlı görünmeyen bir kadın.

Geçmişteki bir döneme uygun giyinmişti. Herhalde trenin kullanıldığı döneme. Uzun kalem etek, usturuplu bir bluz, kloş şapka. Kusursuz bir duruşu ve ufak, müsamahasız bir ağzı vardı. Wilbur'un gözü bu kadını bir yerlerden ısırıyordu.

"İyi günler, ben de seni bekliyordum," dedi kadın biraz titrek bir sesle; Wilbur onun kesik kesik konuştuğu eski tarz İngilizceyi hemen tanıdı ama nereden tanıdığını çıkaramadı.

"Pardon," dedi Wilbur. "Sormamda sakınca yoksa... siz *kimsiniz?*"

"Birbirimize isimlerimizle hitap edelim. Ben Agnes, bu da Gece Yarısı Treni."

Ölümle birlikte her şeyin anlamı da ölüp gidiyordu sanki. "Cidden çok özür dilerim," dedi Wilbur. Bezmiş, afallamış, korkmuştu. "Ama –sormamın sakıncası yoksa– siz neden söz ediyorsunuz böyle?"

Agnes'in Söz Ettiği Şey

"Çocukluğunda, orada çalışmaya başlamadan önce Bagdale Kitabevi'ne her gelişinde bir zamanlar o dükkânı işleten yaşlı kadını görürdün," dedi Agnes. "O kadın bendim işte."

"Bayan Bagdale," dedi Wilbur, jetonu düşer düşmez.

Sheffield, Commercial Sokak'taki Bagdale Kitabevi'nden Bayan *Agnes* Deborah Amaryllis Bagdale. Onun zamanında –Wilbur henüz o kitapçıyı bilmezken– dükkânın içi çok keyifli ama dışarıdan bakıldığında, bir fırının yanında olması dışında, göze çarpmayan bir yerdi. Oradan geçerken vitrindeki kitaplara bakmak için duranlar ekmek kokusunu da alır, iyi pişmiş ekmeklerin aradıkları hikâyelerle uyum sağlayan kokusu üzerlerinde sihirli bir etki yaratırdı.

Burası üç nedenle ayakta kalabilmiş bir kitapçıydı.

Birinci neden, rakipsiz olmasıydı; yaklaşık beş yüz bin nüfuslu bir şehirdeki tek kitapçı orasıydı.

İkinci neden, kimsenin girmeye çekinmeyeceği türden bir yer olmasıydı. Bunun bir nedeni de yığınla polisiye roman tarafından işgal edilmemiş bir yer bulur bulmaz oraya uzanan, Clementine adında, tüyleri tel tel bir köpekti.

Üçüncü, asıl nedense, kitabevinin sahibi Bayan Bagdale'in kendisiydi. Aslen Norwich'li olan kadın Ypres'daki siperlerde ölen kocasını kaybettikten sonra Sheffield'a taşınıp kendine bu kitapçıyı açmıştı.

Hem kitapları hem de insanları seven Agnes Bagdale, gizem romanlarını ne kadar çok kişi okursa hayatın o kadar güzelleşeceğine inanırdı. Bunun yanında ya da bu sayede, doğru kişiyi doğru kitapla eşleştirme konusunda doğaüstü denebilecek bir yeteneğe sahipti.

Çocukluğundan beri hiç kitap okumamış bir çelik işçisiyle sohbet edip adama en uygun kitabı şıpınişi buluverirdi. Gözlerinde bariz bir nostaljik parıltı varsa, H. G. Wells'in *Zaman Makinesi*'ni verirdi mesela. Clementine'le herkesten fazla ilgilenmişse, Hugh Lofting'den *Doktor Doolittle'ın Hikâyesi*'ni tavsiye edebilirdi.

"Kitaplar," demişti bir seferinde, "ruhun aynasıdır. Birinin ruhunu bir an için bile görebilirsen, ona hangi aynanın uyacağını anlarsın."

Kitabevinde işler tıkırındaydı. Fakat sonunda Agnes'ın sağlığı kötüye gitmeye başlamış ve işi oğlu Arthur devralmıştı. Arthur Bagdale'ın denemediği söylenemezdi ama annesindeki kitap satma becerisi ve tılsımlı dokunuş onda yoktu. O tutku, yüz yüze satış ve foksteriyer köpek, yıllar içinde yerlerini *rölantide giden* bir işe bırakmışlardı.

Buna rağmen Wilbur ellili yıllarda, henüz çocukken gittiği bu dükkândan keyif almaya, dizginler Arthur'un –o günlerde bildiği adıyla, Bay Bagdale'ın– eline geçtikten çok sonraları bile devam etmişti. Bir şey satın almadığı için Bay Bagdale'ın azarlamalarına maruz kalsa da, oraya gitmeye bayılırdı.

Agnes Bagdale'i ileri yaşlarında da, bir koltuğa oturmuş vaziyette bronşlarındaki hastalık yüzünden hırlaya hırlaya Raymond Chandler, Patricia Highsmith ya da insanın aklını uçuran başka bir polisiye yazarını okurken birkaç kez görmüşlüğü vardı. Dükkânı işletme tarzı, kendi kitap satış prensiplerine uymayı reddetmesi yüzünden oğluna sıkça çıkışır ya da yalnızca Wilbur'a iyi davranmasını söylerdi.

O kadın şimdi karşısındaydı işte. Bagdale'ın arka deposundaki fotoğrafta olduğu gibi, iyi kalpli ama zorlu, büyük ihtimalle asla taviz vermeyen biri olarak.

"Bana Agnes de, lütfen."

Wilbur hem seksen bir yaşında hem de ölmüş olduğu halde azarı yemiş bir öğrenci gibi başıyla onayladı. "Pardon. Agnes."

"Sen beni hayatımın sonlarına doğru tanıdın ama şu an 1921'deki halimi görüyorsun. En iyi zamanlarım!" diye doğruladı Agnes. "Mutluydum. Kitapçıyı açmama bir yıl vardı."

"Doğru."

Agnes'ın yüzünden bir hüzün gelip geçti. Dile getiremeyeceği kadar derin bir pişmanlık. Agnes bir nefes alıp sırtını dikleştirerek kendini toparladı. Sonra da Wilbur'a her şeyi anlattı.

Agnes'ın Seçimi

"Ben hayaletim. Ama sıradan bir hayalet değil. Hayattaki rehberin olmak için buradayım. Az önce biten hayatındaki."

"Ama..."

"Evet, delikanlı; seksen bir yaşında öldüğünü biliyorum... ama kendine bir baksana. Şimdi yakışıklı ve gençsin."

Wilbur bir kez daha pürüzsüz ellerine baktı.

"Ben senin kişisel kullanma kılavuzun gibi bir şeyim sanırım. Gece Yarısı Treni'yle de yalnızca öldükten sonra herkesin çıktığı türden bir yolculuğa çıkacaksın. Herkes trenle çıkmaz. Fakat genelde bir ulaşım aracı olur bu. Babanınki uçaktı örneğin."

Wilbur bunu biraz düşündü. Kulağına tanıdık geliyordu. Biriyle yaşam sonrasıyla ilgili daha yeni sohbet etmişti ama detayları hatırlayamıyordu. Garipti. Çok zaman öncesini –Agnes Bagdale gibi şeyleri– hatırlayabilirken, ölümünden birkaç gün öncesi bile bulanıktı. Ölüm yayılarak geçtiği yerlerde dağılan bir sis gibiydi.

"Sen tüm bunları nereden biliyorsun?"

"Dediğim gibi, sıradan bir hayalet değilim. Bu rolü üstendiğim, sana yardım etmeyi seçtiğim için bana bilgi verildi. Agnes Bagdale'ın ruhu olduğum kesin. Ama sana rehberlik edebilmem için fazladan bazı özellikler bahşedildi sanırım. Ebediyetin duvarlarından geçtiğinde böyle oluyor. Beni şu şekilde düşünmen mümkün: Bir kitapçının ruhuyla zaman ve evrendeki gerçekliğin bileşimi. Yani her şeyi biliyorum. Temelde sana dair."

"*Bu* ne ki böyle?"

"Ölüm. Hayatının film şeridi gibi gözlerinin önünden geçtiği yer. Bu iş böyle oluyor. Hem hızlı hem de yavaş. Hayatta olduğu gibi..."

Wilbur öldüğü gerçeğini kabullenmiş olsa da, detayları kabullenmekte biraz zorlanıyordu. Gözlerinden ateş saçarak Agnes'a baktı. "Hayır. Kes artık. Bu gerçek değil. Bir çeşit sanrı, beynimin bir oyunu... öldükten sonra gelen yanlış bir sinyal... Bununla ilgili bir şey izlemiştim... beyin dalgaları öldükten sonra da bir süre devam ediyormuş..." Kadının ölümle gelen bir çeşit halüsinasyon olduğu ortadaydı –diye inandırmaya çalıştı Wilbur kendini– ve halüsinasyonlara kabalık etmemek gerektiğine dair bir görgü kuralı yoktu. Yine de ses tonu yüzünden kendini kötü hissetti.

Agnes omzundaki minik bir topağı alıp Wilbur'a şöyle bir gülümsedi.

"Dinle bak, Wilbur, ölümdeki gerçeklik farklıdır. Alışmak için zaman gerekir. Trendeyken, Ölüler Âlemi'nde olacaksın. Fakat tren durduğunda, delikanlı, zamanda geriye gitmiş olacaksın. Hayalet olarak. Çok gerçek ve capcanlı bir dünyaya dönüş yapacaksın. Ardından, son durakta, *ebediyet* var."

"Ebediyet mi? Cennet mi yani?"

"Eh, orası duruma göre değişir."

"Neye göre?"

"İnsanları tekrar görme fikrini cennete ne kadar yakıştırdığına göre."

"Orada Maggie'yi görebilecek miyim yani?"

"Öldüğü zaman, evet. Göreceksin. Başkalarını da göreceksin. Hayattayken tanıdığın insanları. Abin Dougie'yi mesela..."

Wilbur buna inanamayarak başını iki yana salladı.

"Aslında," diyerek açıklık getirdi Agnes, "ebediyette istediğin herkesi görebilirsin. Özgür olacaksın. Mutlu olacaksın... ya da olman mümkün... Vesaire."

"Olmam mümkün mü?"

"Evet. Mutluluk hayatına nasıl baktığına bağlıdır. Bu trenin bütün amacı bu. Hayatını... cidden neler yaşadığını anlamana yardımcı olmak. Artık zamanın geldi, delikanlı. Bilet, lütfen."

Wilbur etrafa bakındı. Tren istasyonunun gerçekte istasyon falan olmadığını fark etti. Sadece peron vardı. Bu peron trenden biraz

daha uzundu. Taş döşeli zemin yırtık bir kâğıt gibi pürtüklü bir çizgi halinde sona eriyordu ve ötesinde: Hiçbir şey yoktu.

Bütün mekân kozmosun içinde asılı kalmış gibiydi.

Gidecek hiçbir yer yoktu resmen.

Böylece, Wilbur birkaç saniye düşündükten sonra Agnes'a doğru yürüyüp bileti ona verdi. Sonra bir tedirginlik hissiyle trene bindi.

Sarı Gökyüzü

Eski usul bir sistemdi. Sıra sıra koltuklar yerine karşılıklı duran iki tane uzun ve minderli bank vardı. Minderler canlı yeşil renkteki bir kadifeyle kaplıydı. Ahşap zemin cilalıydı. Duvarlarda, pencerelerin çevresinde koyu renk ahşap lambri vardı.

Tren hareket etti. İlk başta yağ gibi kayarken, Wilbur hiç hareket etmeden, kaskatı ayakta durarak pencereden dışarı baktı.

"Wilbur" yazılı tabela kayıp giderek gözden kayboldu.

"Hadi bakalım," diyerek gülümsedi Agnes.

Tren perondan ayrılıp hiçliğe dalarken, Wilbur neler olacağını görmek için temkinli bir tavırla bekledi.

Olan şey, trenin girdaplı bir karanlığa girmesiydi; arada bir beliren çizgi çizgi ışıklar pamuk iplikler misali siyahın içinden geçiyordu.

Wilbur o an kendi yansımasını fark etti.

Tam bir şok yaşadı.

Gencecik bir adam olmuştu yeniden. Kalın favorilerinin dışında, yüzü tıraşlıydı. Saçları omuzlarına kadar geliyordu. Kestane rengiydi ve hiç beyaz tel yoktu. Üstelik eski canlılığını da yeniden kazanmış sayılırdı. Sağlam bir duruşu vardı. 1974'teki hali gibiydi. Hafiften hippiye benziyordu ve sağlıklıydı. O zamanlar tipini hiç beğenmezdi ama bu kez o günlerde çok da fena görünmediğini fark etti. Biraz daha dikleşti.

"Yavaş," diye mırıldandı, trende birkaç saniyelik epey şiddetli bir sarsıntı olduğunda. Bu yüzden geriye doğru savrulup banklardan birine oturmak zorunda kaldı.

"Gerçek benliğine en yakın olduğun yaştasın," dedi Agnes. "Hayaletlere has, garip ama bana sorarsan gayet hoş bir özelliktir bu. Çok mu duygusalım acaba?"

Wilbur kendi üzerindeki kısa kollu gömlekle İspanyol paça kot pantolona baktı. Fotoğraflardan hatırladığı şeylerdi bunlar.

"*Venedik*," dedi. Yurtdışına ilk çıkışı. "Balayına çıktığım yaştayım. Yirmi dokuz yaşında."

"Evet, işte en *kendin gibi* olduğun yaştasın."

Wilbur tekrar pencereye döndü. Alışılmadık türden izlenimci bir tabloya bakar gibiydi.

Nispeten tekinsiz bir tonda, sararmış bir gökyüzü vardı. Arka planda, fazla ayırt edilemeyen bir bulanıklık halinde, insanlar ve nesneler. Fakat ön plandaki şeyler biraz daha netti.

Tam sabitlenmemiş gibi görünen, hafif hafif salınan, toprağa sağlam oturtulmuş yapılardan çok, denizdeki teknelere benzeyen binalar.

"Neredeyiz peki? Tren nereye gidiyor?"

"Nereye değil, Wilbur," dedi Agnes, kuru bir kıkırtıyla. "*Hangi zamana?*"

Gerçek Benlik

Ne gece vardı ne gündüz ne de ikisinin arasındaki bir şey.

Wilbur çok geçmeden gökyüzünün hafıza gibi bir şey olduğunu fark edecekti. Aynı anda her şeyi kapsayabiliyordu.

Bir savaş uçağı tehlikeli bir açıyla yan yattı.

"Babanın uçağı... düşman ateşinin içinden geçirmeye çalıştığı uçak."

Wilbur gözlerini o eski Hurricane'e dikti. "Ne? Bunu nereden biliyorsun?"

"Söyledim ya. Ben evrenim. Kibirli görünmek istemem ama senin geçmişine dair her şeyi biliyorum, hatta geçmişin olmadan önce de biliyordum... Şu an gördüğümüz şeyse hiç yaşamadığın ama içinde olan anılar, duymadan önce bile içine işlenmiş olan gerçekler."

Uçak infilak edip göğe karışarak yok oldu. Wilbur uçağı arayıp artık bulamayacağını anlayınca, o şeyin yokluğunu yeniden dirilen bir yas şeklinde hissetti. Bu olayı binlerce kez hayal etmiş, çocukken bulutlara bakıp bunu düşünerek kimbilir kaç saat geçirmiş, babasının son anlarında neler düşündüğünü hep merak etmişti. Hiç tanımadığı birinin yasını tutmak tuhaftı. O doğmadan önce ölerek kahramanlaşan bir adamın yasını. Göldeki dalgacıkları görüp dalgaları yaratan ağır taşı hiç görmemek gibi bir şeydi. Bunu ne kadar uzun zamandır düşündüğü hesaba katılırsa, şimdi babasının ne çabuk öldüğünü görmek daha da tuhaftı.

Wilbur göğsünde sımsıkı bir panik hissetti. Olay az önce olmuşçasına nefesini kesen, karşı konulmaz bir acı.

İçgüdüsel olarak gözlerini kapadı.

Agnes konuşmaya başladı.

"Sindirmesi zor şeyler, kabul ediyorum. Anlıyorum. Fakat mümkün olduğu kadar pencereden dışarı bakmalısın. Kuralcı biri gibi davranmak istemem ama hayatının gözlerinin önünden geçmesinin amacı hayatını görebilmendir."

Wilbur bunun üstüne kendini dışarı bakmak için zorladı.

Dışarıdaki şeyler bir parça daha gerçeklik kazanmaya başlamıştı. Bir şehir beliriyordu. Sıra evlerin alçak çatıları. Uzaktaki bir çan kulesi. Belediyeye ait bir binanın saat kulesi. Wilbur manzaranın artık salınmadığını fark etti.

Derken mekanik bir inilti ve hırıltıyla, tren durdu.

"Şimdi ne olacak?" diye sordu Wilbur, babasının havadaki ölümüne şahit olduğu için kalbi hâlâ çok hızlı atıyordu.

"Trenden iniyorsun. Sonra, sesi tekrar duyduğunda, yine trene biniyorsun. Aslında bu kadar basit."

Wilbur pencereden yıkık bir duvarı ve geniş bir alana yayılan molozu gördü. İlk başta başka da bir şey göremedi sayılır.

Agnes okul kapısında bekleyen evhamlı bir anne gibi gülümsedi. "Hadi bakalım, delikanlı. Geçmişin seni bekler. Fakat bana bir şeyin sözünü ver: Tren geldiğinde tekrar bineceksin. Söz mü?"

Wilbur'un trene dönmemesi için bir neden yoktu. Sonsuzluğu kaçırmak istemezdi sonuçta. "Söz."

Sonra da vagonun ön tarafındaki kapıya doğru yürüyerek inmeye hazırlandı.

Zaman Yolcusu

Vagonun kapısını açtı.

Bu kez çok aydınlık bir yerdeydi.

Gün ışığı ve pamuk yününe benzeyen hoş bulutlar. Etrafa bakınırken molozu gördü. Dönümlerce toz toprak ve tuğla. Dev bir yapbozun kayıp parçalarına benzeyen duvar parçaları.

Duvarlardan birindeki reklam panosu tek parça kalabilmiş sayılırdı. Eski moda bir reklamdı. Bir kibrit kutusunun üstünde duran detaylı bir kuğu illüstrasyonu.

Her şey biraz tanıdık geliyordu ama Viktoryen sıra evleri görünceye kadar kafasında bir yere oturtamadı.

Bu caddeyi biliyordu. Glossop Yolu. Memleketi. Sheffield.

İngiltere'nin kuzeyindeki, çocukluğunun geçtiği caddeye dönmüştü. Savaşın başında Almanlar tarafından bombalanan ve üstünden yıllar geçtikten sonra bile hâlâ harabeye benzeyen o yere.

"Vay canına," diye mırıldandı Wilbur. Bir şeylerin ölçeğini ya da zorlayıcı duyguların gerçekliğini algılayabilen biri olmamıştı hiç. Bu yüzden şimdi bile kendini basmakalıp bir şeyler mırıldanarak rahatlatma eğilimindeydi. *Vay canına.*

Derken bir gürültü geldi. Daha doğrusu, bir dizi gürültü. Bağrışan çocuklar. Caddenin biraz daha ilerisine bakınca, onları gördü.

Başka bir döneme göre giyinmiş oğlanlar; Wilbur'un doğduğu 1945 yılına göre. Uzun gri şortları ve uzun çorapları, gömlekleriyle, birinin üstünde yalnızca atlet, bağrışarak futbol oynuyorlardı.

Futbol oynanan yerin biraz ilerisinde, sırtında çuvalla kömür taşıyan bir adam vardı.

Geçmiş. Geçmişi cidden karşısındaydı. Yaşarken olduğu kadar gerçekti.

Wilbur molozun içinden yürümeye başladı. Yürümek iyi gelmişti. Bacakları, kalçası ve sırtı yine gencecik ve esnekti.

Caddeye yaklaşırken, çocuklardan birini tanıdı. Hiç istemediği halde kalede durmaya zorlanan en küçük çocuğu. Dougie'nin yüzünden eksik olmayan o somurtuk ifade yerli yerindeydi. Çöp gibiydi. Çarpık bacaklı. Ayakkabılarından birinin topuğu ön taraftan açılmaya başlamıştı. Yedi yaşında falandı.

"Dougie..? Dougie..."

Wilbur artık çok yaklaşmıştı. Abisinin görebileceği kadar yaklaştığı kesindi.

"Dougie... Dougie... benim, Wilbur... Dougie, hey!"

Dougie yıpranmış atletinden çıkmış bir ipliği kopardı. En ufak bir tepki vermedi.

Göremiyor işte. Cidden hayalet olmuşum.

Bu düşünce birinin topa vurmasıyla onaylanmış oldu çünkü top, alçaktan bir kavis çizerek ona doğru geldiğinde irkilmesine rağmen Wilbur'a hiçbir şey hissettirmeden göğsünden geçip sırtından çıktı.

Burada, yaşayanların âlemindeyken, yalnızca gözlemciydi.

Uzun boylu bir çocuk da Wilbur'un içinden geçerek Dougie'ye çarptı. Dougie uçarak yere düştü. Kendine yakışanı yaparak bunu hiç hoş karşılamadı.

"Hey, Bobby, dikkat etsene! Salak!"

"Şımarık geri zekâlı."

Bobby Thomas. Bundan on üç yıl sonra Ecclesall Caddesi'ndeki bir dizi soygun yüzünden tutuklanıp Leeds Hapishanesi'ne yollanacaksın.

Dougie'ye gelince...

Öteki çocuklar etraflarına toplanıp kıs kıs gülmeye başladı. Dougie hemen ayağa kalkıp neredeyse kendinin iki katı olan Bobby'ye saldırdı. Sonsuz bir öfkeyle yumruklar savurarak bir süreliğine bunun eşit bir dövüş olmasını sağladı.

"Ah, Dougie, ah," diyerek içini çekti Wilbur. "Cidden hep böyleydin, değil mi?"

"Bobby, bırak şunu," dedi çocuklardan biri. "Bırak artık, annesi geliyor."

Wilbur çocuğun doğruyu söylediğini gördü. Kaldırımda bebek arabasını iten bir kadın vardı.

Dougie'nin annesi. Wilbur'un annesi. Edith.

Üzerinde büyük ihtimalle kendi diktiği çiçekli yazlık bir elbise vardı. Yanakları al al olmuştu ve dalgın vaziyette, transa girmiş gibiydi. Sonra Dougie'nin kavga ettiğini görünce, yüzü değişiverdi. Birden sertleşti. Bebek arabasını bırakıp kasaba dalan bir köpeğin kararlılığıyla oraya doğru yürüdü.

"Dougie, seni küçük hergele, derhal buraya geliyorsun!"

Bobby çoktan geri çekildiği halde Dougie hâlâ ona doğru yumruk savurup duruyordu. Annesi kulağından tuttuğu gibi çekip götürürken, Dougie'nin yüzünü nasıl buruşturduğunu gördü Wilbur.

Annesi içinden geçip giderken, "Anne," dedi.

Anneleri bebek arabasına dönemeden, bebek ağlamaya başladı.

Wilbur duyduğu bebek sesinin kendisine ait olduğunu ancak o zaman anladı.

Geçmişine Bakan Ölü

Kendi ağlayışını duymak her nasılsa içini rahatlatmıştı. Nedenini pek anlayamasa da. Bebeklik yaşamın en iyimser ve saf aşaması olduğu için belki: Bir sıkıntınız olduğunda ağlar ve çözüm beklerdiniz.

"Anne, bırak beni..." dedi Dougie, ötekiler maça devam ederken.

Wilbur cadde boyunca, 77 numaranın önüne kadar onları takip etti. Kapıdaki boyanın kabarıp pul pul döküldüğünü hatırlıyordu ama henüz o duruma gelmemişti.

"Baban olsa canına okurdu senin."

"Babam öldü, anne. Hitler öldürdü onu."

Annesi Dougie'nin ensesine bir şaplak attı. "Sokaklarda böyle konuşamazsın."

"Ama öyle."

"Onu ben de biliyorum. Bize beslenecek bir boğaz daha bırakıp gitti işte."

Sonra annesi başının püsküllü belasıymış gibi bebek Wilbur'a baktı. Acısını bastırmanın bir yolunu bulmuştu işte. Kızgınlık.

Anneleri kapıyı açtı. Bebek arabasını yan yatırarak bebek Wilbur'u içeri itti. Dougie yine atletinden çıkan iplikleri çekiştirerek peşlerinden eve girdi. Kapı kapandı. Wilbur iterek açmaya çalıştığı kapıdan geçiverdi.

Doğduğu eve gelmişti. Kahverengi duvar kâğıdının daha da küçük gösterdiği küçük salona, mutfağa zor sığdırılmış askılıklarda kuruyan çamaşırlara ve o büyük boy gülünç masaya baktı.

Masanın gerçek bir masa olmadığını hatırlıyordu. Bahçeleri olmadığı için dışarı konan daha büyük ve daha güvenli sığınaklara sahip olamayanlara devlet tarafından verilen çelik bir hava

saldırısı sığınağıydı. Wilbur küçükken o şeyin altında oturmayı severdi. Hiç tanımadığı babası hâlâ oralardaymış gibi güvende hissederdi kendini.

Belki de buralardaydı. Hayalet olmak bu demekti belki. Kendi geçmişine bakan bir ölü olmak.

Wilbur yeni yeni anlamaya başlamıştı: Cidden oraya dönmüştü. Ölünce zamanın değil, yalnızca zamana dair bildik kuralların dışına çıkıyordunuz.

Wilbur salona girdi.

Dougie koltuğa oturmuş somurturken anneleri bebek Wilbur'u arabasından alıyordu. Wilbur onlara yaklaşırken, annesi bebeği omzuna aldı. Wilbur kendine iyice bir baktı.

Derken bir şeyi fark etti. Fevkalade bir şey. Bebeğin bakışları etrafta öylece süzülürken birden sabitlenmişti. Bebek ona bakıyordu. Hayattaki bu küçük Wilbur her nasılsa gözlerini kendi ölü haline dikmişti.

Hayalet

"Selam? Wilbur? Ben... senim." Wilbur bebeklik haline el salladı. Sonra biraz kıpırdadı. Bebeğin gözleriyle onu takip ettiğine şüphe yoktu. "Ben senin hayaletinim. Evet. Sen bensin, ben de... Hayalet."

Artık kendini Wilbur olarak değil, eski halinin hayaleti olarak algılıyordu.

"Eskiden sendim... Artık hayatım sona erdi. Yaşamın sona erdiğinde yaşadığın hayatın içinde seyahat ediyorsun."

Hayalet'in yüzünde koca bir tebessüm belirdi. Derken bebek ağlamaya başladı.

"Özür dilerim," diyerek onu sakinleştirmeye çalıştı Hayalet. "Çok özür dilerim."

Annesi mutfağa gidip cüzdanını ters çevirdi. Ardından büyük bir kaygı ve özenle, elleri titreye titreye, bozuk paraların hepsini, yarımlık ve çeyreklikleri bile ayırıp saymak üzere üst üste koydu. Hayalet yanında durup boş yere, günün birinde ona bir ev alacağını söyledi.

"Of, George," dedi annesi usulca, sevgisinin ağır bastığı bir anda. "Keşke burada olsaydın. Bana beslenecek bir boğaz daha bırakıp gitmeseydin böyle."

Annesi duygularına kapılarak biraz orada durduktan sonra dikkatini yeniden Dougie'ye verdi.

"Şimdi beni dinle. Ben biraz yokum, Queen's Head'deki işim dokuzda biter. Wilbur'a sen bakacaksın."

"Ama ya acıkırsa?"

"Acıkmaz."

"Ya ben acıkırsam?"

"Sen yemeğini yedin, Dougie."

"Patates püresi! Jimmy Gower etli, ciğerli börek yiyor."

Edith iç çekti. "Aferin Jimmy Gower'a..."

Edith gittikten iki dakika sonra Hayalet ağlayan bir bebekle baş etmeye çalışan abisini izliyordu.

"Sen burada bekle, Wilbur," dedi Dougie bebeğe şefkatle. "Bir şey göstereceğim."

Sonra daracık merdivenden pat küt yukarı çıktı. Hayalet arkasından baktı. Dougie'nin mutfakta duran, birinin topuğu ayrılmış, çatlaklarla kaplı ve tozlu ayakkabılarını gördü.

Dougie saniyeler sonra, bu defa büyük bir özenle merdivenden inerken, ellerinde ön tarafını ve iki vagonunu zar zor tuttuğu, ortadaki iki vagonu biraz havada bıraktığı oyuncak bir tren vardı.

"Bunun ne olduğunu biliyor musun?"

Hayalet bebeklik halinin trene boş boş baktığını gördü.

"*Gloucester Dükü!* Gelmiş geçmiş en müthiş tren. Üç silindirli ekspres yolcu motoru var! Dünyada bir ilk!"

Bebek kıpkırmızı suratıyla ufak bir çığlık atıp minik yumruklarını sıktı. Herhalde gelip geçen ufak bir gaz sancısıydı.

"Hayır!" dedi Dougie. "Yok bir şey, yemin ederim."

Wilbur hayatı boyunca o trenin annesinin biriktirdiği parayla alındığını sanmıştı çünkü tabii ki bugünü ve abisinin az sonraki itirafını hiç hatırlamıyordu.

"Redgates'ten aldım! Dev bir oyuncakçı. Okula giderken oradan geçiliyor ve de bunu oranın vitrininde görmüştüm. Çalmanın yanlış olduğunu biliyorum ama ufacık bir çocuğun sırf Adolf babasını kuş gibi avladı diye öteki çocuklarda olan bir oyuncaktan mahrum kalması da hiç doğru değil. Anneme okuldaki çocuklardan birinin taşınırken oyuncaklarını dağıttığını söyledim. İnanıp inanmadığını bilmem ama trenin bizde kalmasına izin verdi."

Hayalet altı aylık halinin gözlerini kocaman açıp agulayarak Dougie'ye ve trene olan sevgisini ifade edişini izledi.

"Gülümsedin!" dedi Dougie, Hayalet'i şaşırtan bir sevecenlikle. "Wilbur, gülümsüyorsun!"

Kapıya sertçe vurulmasıyla, o an gelip geçti ve Dougie treni yere bırakıp bebeği tekrar beşiğine yatırdı.

"Hemen geliyorum, Wilbur! Bakayım kimmiş gelen!"

Gelen kişi Dougie'nin dünyada en nefret ettiği adamdı.

Bay Parkin

Kapıya gelen ince uzun adamın üstünde şık bir takım, yüzünde sert bir kayıtsızlık vardı.

Hayalet onu hemen tanıdı.

Evsahibi Bay Parkin.

O günlerde Glossop Yolu'ndaki tüm evler onun olduğu gibi, civarda da birçok evi vardı. Savaş başladığından beri bombalar yüzünden yıkılan evlerin açığını kapatmak için kiraları artırıp duruyordu. Bu durum Wilbur'un annesine iki katı haksızlıkmış gibi geliyordu. Hitler kocasını öldürmekle –esas gelir kaynağını yok etmekle– kalmamış, üstüne bir de mezarında yattığı yerden kirasını artırarak kemiklerini sızlatıyordu çünkü.

Tam o sırada salonun öbür ucundaki Wilbur'un bebeklik hali yine ağlamaya başladı ve öyle bir ağladı ki Hayalet'in uzaktan gelen tiz düdük sesini, bir trenin mekanik çufçuflarını duyması biraz zaman aldı.

Wilbur sesini duyduğu trenin her şeyden habersiz Bay Parkin'in arkasındaki caddeye girdiğini gördü. Buhar bulutları göğe yükseldi. Wilbur için ne kadar gerçekse, hayatta olanlar için o kadar görünmezdi tren. Fakat Hayalet olduğu yerde kalıp olanları izlemeye devam etti.

"Annen evde mi?" diye sordu Bay Parkin. Sesinde hafiften sinsi bir tını vardı ya da Hayalet hep öyle algılamıştı. Çalıların içinde ilerleyen bir panter gibi.

"Yok. İşe gitti."

Dougie'nin yüzünde bir meydan okuma vardı. Hayalet bunun, küçük yaşta kendini başkalarını koruyup kollayan bir konumda bulmanın nasıl bir şey olabileceğini düşündü.

"E, bugün cuma. Benim için para bıraktı mı?"

Dougie omuz silkti. "Bırakmadı galiba."

Bay Parkin'in kaşları havaya kalktı. "Galiba... Verdiğin sözü tutmak çok mühimdir, küçük Douglas... Korkarım annen bu konuda pek iyi değil. Sen ona benzeme sakın. Tanrı verilen sözün tutulması gerektiğini söyler. Kutsal Kitap'ta böyle yazar."

"Kutsal Kitap'ı pek sevmem," dedi Dougie, Hayalet'e tanıdık gelen bir korkusuzlukla. "Nuh'un hikâyesi hariç. Onun hayvanları kurtarması hoşuma gidiyor."

"Nuh'un hikâyesini ben de severim," derken, Bay Parkin'in yüzünde bir an için sevecen bir ifade belirir gibi oldu. Hayalet onu kesinlikle iyi kalpli biri olarak hatırlamıyordu. Onun için başından beri sert, vicdansız, hain bir evsahibiydi ama insan seksen yıldan fazla yaşadığında hiç kimseyi çözmenin kolay olmadığını öğreniyordu. Ya da dışarıdan görünenle içteki şeyin sürekli çekişme halinde olduğunu. "Nuh'un hiç pes etmeyip gemiyi zamanında bitirebilmesi güzel bir şey. Dakiklikten söz etmişken, annene cömert bir adam olduğumu ama cömertliğin de bir sınırı olduğunu söylersin. Yarın sabah tekrar geleceğim... Burada hayır kurumu *işletmediğimi* söyle ona."

Bunun üzerine topuklarının üstünde dönüp yalnızca iki adım atarak başka bir kiracıdan parasını alabilmek için yandaki evin kapısını tıklattı.

Dougie kapıyı kaparken, abisinin yüzündeki –onda dokuzu öfke, onda biri korku– kaygıyı gören Wilbur onu teskin edebilmeyi istedi.

"Boş ver, Dougie."

Hayalet olsa bile, boş konuşmuş gibi geldi.

Derken başka bir ses duydu.

"Olmadı, delikanlı. Daha ilk engelde takıldın..."

Hayatta olanlar için tren kadar görünmez vaziyette, oradaydı, yanında duruyordu.

"Agnes."

"Sesini duyduğun anda trene döneceğine söz vermiştin..." Agnes çok öfkeliydi. "Daha fazla oyalanma. Atla hadi."

Wilbur son bir kez baktığı Dougie'ye veda edip tuğlaların arasından geri yürüyerek ilk vagonun metal basamaklarını tırmandı. Bunu yaparken, görünürde hiç ray olmadığını fark etti. O hayalet istasyonda gördüğünün aksine. Yine de tren hareket ederek o günden uzaklaşmaya başlarken, yağ gibi, dümdüz, öylesine şaşmadan ilerledi ki raylar yerli yerinde duruyordu sanki.

"Kendimi gördüm."

"Görmen içindi zaten."

"Hayır. Yani bebek halim beni görebiliyordu..." Wilbur elini birkaç kez hareket ettirerek kendini gösterdi.

Agnes aldırışsız bir tavırla başını salladı. "Tabii, gayet mümkün. Bebekler evrendeki kimsenin akıl erdiremediği en büyük mucizelerden biridir."

"Yani, gördüğüm eski hallerim de beni görebiliyor mu?"

Agnes bir an Wilbur'u tersleyecekmiş gibi göründü. "Hayır. Ayrıca olur da görürlerse, dikkatlerini çekmeye çalışmaman gerekir. Olaylara dahil olmamalısın, Wilbur. Sadece kabul etmelisin. Ebediyete giden yol budur. Tek yol. Kurallar var. Usulüne uygun şekilde trene inip binersin. Kendinle konuşmayı *asla* denememelisin. Hop, iki, üç. Anlaşıldı mı?"

Wilbur anlamamıştı. Agnes'ın neden böyle sert davrandığını da anlamamıştı. "Bak, rehberim olmayı seçtiğin için sana minnettarım. Ama neden böyle olması gerektiğini anlamıyorum. Zaten ölmüşüm. Bu kadar katı olmaya ne gerek var? Küçükken kitapçıda bana hep iyi davranırdın. Okumam gereken hikâyeleri anlatırdın..."

Agnes hiçbir şey anlamamış birine bakar gibi Wilbur'a baktı. "Biraz sert *olmadığım* takdirde sana kötülük etmiş olurum, Wilbur. Şimdi, hikâyeler konusunu sen açtın. Hikâye kurallara uyarak bir ürün elde etmekten başka nedir ki? En sevdiğim yazar, muhteşem Raymond Chandler bile –olay örgülerinden çok, tarzıyla tanındığı halde– kendi tarzı hakkında 'bir disiplinin, dikkatle eğitilmiş bir duyarlığın ürünü' demiş. Aslında bunu annem de demiş olabilir. Fakat hikâyeler için geçerli olan şey, hayat için de geçerli. Hatta

–daha doğrusu, *özellikle*– ölüm için de. Disiplin olmadan kendini asla anlayamaz, kendi yolunda kalamaz, son istasyondaki ebediyete ulaşamazsın. Kurallara uymak sıkıcıdır. Ama başka bir yolu da yok."

"Ama yazarlar durumları değiştirir. *Kurgular.*"

Bu söz üstüne aklı karışan Agnes düşünürken biraz dudaklarını büzdü. "Güzel bir noktaya parmak bastığını kabul etmeliyim. Önemsiz bir nokta ama yine de güzel. Fakat buradaki gerçek, benim seni kolladığım gerçeği."

Birinin onu kolladığını duymak, Wilbur'a tuhaf gelmişti. Sonuçta, ölüydü. Fakat çok hoşuna gittiğini de itiraf etmek zorundaydı. Agnes'ın bu antika, biraz da ödünsüz tavrını sevmişti. Hayatının son yirmi, otuz yılı bir yapıdan tamamıyla yoksun ve yalnız geçmişti. Yere doğru düşen bir çınar tohumu gibi. Hem ölüm kadar sert bir şeyin içinde yolunu bulmak için de yanında kuralları bilen birinin olması gerekirdi herhalde. Özellikle bir tren seyahati söz konusuysa. Yine de aklında bir soru kaldı.

"Ya yaptığım yanlışlar varsa?"

Agnes'ın yüzü anında yumuşadı. Sevgi dolu bir kıkırtının eşliğinde, yüzünde bir tebessüm belirdi. "Bu, delikanlı, yaşadığını gösterir."

Hızla Gelip Geçenler

Çocukluğundan kalma bir enkaz pencereden hızla gelip geçiyordu.

Okulunun ferforje kapılarını şöyle bir görebildi.

Yatakta, kütüphaneden aldığı bir kitabı okuyuşu: *Robin Hood'un Neşeli Maceraları.*

Çocukluğunda, annesi giyimlik ya da perdelik kumaş seçerken saatler geçirdiği tuhafiyeci.

Bagdale Kitabevi'nden eli boş çıkıp bir kez daha kütüphaneye yollanışı.

Wilbur ayağa kalkıp görünmez demiryolunun üzerinde giden trenin içinde ilerledi. Sonunda birbirine paralel duran yeşil kadife kaplı banklardan birine oturdu.

Dışarı bakarken, Bay Parkin'in mutfakta duran şemsiyesini gördü.

Annesini Dougie'ye kızarken ya da başının püsküllü belasıymış gibi küçük Wilbur'a bakarken görüp duruyordu.

Derken, daha mutlu bir şey.

Duvarları görünmeyen bir ev. Yaşadığı evlerden biri değildi burası. Fakat küçük, çırpı gibi bir çocuk olarak orada, çocuklar ve yetişkinlerle dolu bir salonda, ilk kez televizyon izliyordu.

"2 Haziran 1953," dedi yüksek sesle, vagonda tek başına oturmuyor da, bilgi yarışmasında bir soruyu cevaplıyormuş gibi. Kraliçe'nin taç giyme törenini hatırlıyordu. Bayan Yelland'ın evi. 40 numara. Oturdukları caddede ilk televizyonu onlar almıştı. O güne dair en iyi hatırladığı şey yiyeceklerdi. Çocukluğunda karnının bir kez olsun guruldamadığı nadir günlerdendi. Balık ezmeli sandviç ve kremalı tavuk.

Tren zamanın içinde ilerlerken, ev gözden kayboluverdi.

Bu kadar hızlı yol almak, Wilbur'u huzursuz etti. Çocukluğunda cidden de bu kadar muazzam olan günler çok azdı ve o gün onlardan biriydi; tren neden durmamıştı ki? Belki de ölümüne kadar bir daha durmayacaktı. Belki hepsi buydu. Bir bebeklik halini, bir ölümünü görüyordun ve aradaki her şey bir anda gelip geçiveriyordu belki. Yalnızca başı ve sonu vardı.

Ama hayır, Wilbur trenin bir kez daha yavaşladığını hissederken, kendini yatakta kitap okurken gördü.

Karşı pencereden dışarı baktı.

Dougie'nin onu bir cumartesi günü götürdüğü Milk Bar'daki eski pikapta bir Elvis Presley plağı dönüyordu.

Derken bu görüntü de silinip her şeyle birlikte hiçliğe karıştı ve Gece Yarısı Treni duruverdi.

Toz

Bagdale Kitabevi'ndeydi.

İçerisi hatırladığından daha karanlık, neredeyse zifiri karanlıktı ve güneş ışığından hüzmelerin içinde tozlar uçuşuyordu.

Yaklaşık on üç yaşlarında bir çocuk kitap raflarından birini tetkik etmekle meşguldü. O an raftan *Yaşlı Adam ve Deniz*'i çeken, uzun boylu, biraz ciddi görünen bir çocuk.

Hayalet öylece durmuş izlerken, kalın çerçeveli gözlük takmış hırkalı bir adam çocuğu fark edip topallayarak ona doğru yürüdü.

"Bay Bagdale," diye mırıldandı Hayalet, adam hayalet bedeninden geçip öfkeyle hedefine doğru giderken.

Kitabevinin sahibi henüz kırklı yaşlarının sonlarındaydı ama yirmi yaş büyük gösteriyordu. Bir yana eğilerek yürüyordu ve sesinde pipo dumanıyla viskiye bağlanabilecek bir boğukluk vardı.

"Sen!" dedi Bay Bagdale.

Fakat küçük Wilbur çoktan ilk sayfayı açmış, cümlelerin sadeliğinde kaybolup gitmişti.

"*Hey sen* diyorum!"

Hayalet bunu hatırlıyordu. En azından öyle zannediyordu. Fakat bu tek seferlik bir şey değildi. Artık bir çeşit rutine dönüşmüştü.

Wilbur adama döndü. "Ha. Merhaba, efendim." Kızgın görünen tüm yetişkin erkeklerin otomatikman "efendim" olduğu çağdaydı sonuçta.

"O kitabı almayı düşünüyor musun? Şu lekeleyip durduğun..? Yoksa bu da cumartesileri cebinde beş para yokken burayı boş yere işgal etme rutinine mi dahil?"

Bagdale Kitabevi, Agnes Bagdale'ın işlettiği dönemdeki halinden çok farklıydı artık. Küçük Wilbur eski halini bilmiyordu ama çok duymuştu. Mesela yeni İngilizce öğretmeni Bayan Graham, "oraya gidip köpeğe takılarak bir yığın polisiye romanın içine mutlu mesut düşüverdiğiniz günleri" yâd eder dururdu. Şimdi biraz resmi bir yer olmuş, tüm kitaplar raflara dizilmişti. Hem o karmaşadan kurtulmuştu hem de müşterilerinden.

Bay Arthur Bagdale annesinin aksine kitapları –okurlarla yazarları– umursamayan, burayı şirket mantığıyla işleten biriydi. Para harcamayan okurların adamdan sayılmadığı bir şirket. Wilbur'un da harcayacak parası yoktu tabii.

"Kitap almayacaksan git buradan."

Derken tezgâhın arkasından cık cık bir ses geldi. Wilbur –hayaletiyle birlikte– dönüp bakınca, orada oturmuş *Uzun Veda* diye bir roman okuyan, yaşlı, çelimsiz kadını gördü.

"Öf, Arthur, bırak çocuğu," dedi kadın.

"Agnes," dedi Hayalet, kadını tanıyarak.

"Karışma, anne, bu dükkân artık senin değil."

Agnes şöyle bir güldü. "Biliyorum. Çünkü benim dükkânımın gerçek müşterileri vardı."

Bay Bagdale cebinden matarasını çıkardı. Bir yudum içti. "Bu çocuk da müşteri değil. Rafları karıştırıp duran biri. Sandalyeleri bu yüzden gönderdim, anne. Burada oturulup kitap okunmasını istemiyoruz..."

"Hah evet, ne korkunç olurdu, değil mi?" dedi Agnes, hırıltılı bir sesle. "Okurları olan bir kitabevi."

"Anne, lütfen."

"Kitaplar okunmak için vardır. Bir kitabevinin düsturu insanların kitaplara âşık olmalarını sağlamaktır. Ama hangi sözüme kulak astın ki zaten..."

"Ben burada iş yapıyorum, halk kütüphanesi işletmiyorum, anne."

"Ben de damıtımhane işlettiğini sanmıştım," diye homurdandı Agnes, "durmadan tadım yapıyorsun da."

"Burayı ben derleyip toparladım. Senin kurallarına ihtiyacım yok. Eskiden darmadağındı, anne."

"Arkasında çok sağlam düşünceler olan mutlu bir dağınıklıktı o. Kurallar bize yardımcı olmak için vardır. Yaşamın devam etmesi için. Senin kuralların yok. Yalnızca huysuz bir mizacın var, Arthur. Daha fazla okumalısın."

Ardından Bay Bagdale kitabı elinden çekip tekrar rafa tıkıştırırken, Agnes küçük Wilbur'a baktı. Kitabını kucağına koydu. O günlerde şapka takmıyordu ama kısa beyaz saçları çok zarifti ve el örgüsü kırmızı bir şalı vardı.

"Sen onu boş ver, delikanlı."

Hayalet gülümsedi. Agnes'ın ona on iki yaşındayken bile delikanlı dediğini hatırlamak nedense güven vericiydi. Derken -bunu da hatırlıyordu- yaşlı kadın küçük cüzdanını çıkarıp tezgâhın üstüne birkaç şilin koydu. "Tamamdır. Bunu okuman lazım. İyi kitaptır..."

Bay Bagdale küçümseyen gözlerle ona baktı. "Anne! Kitapları bedavadan dağıtamayız!"

"Dağıtmıyorum... Parasını ödüyorum. Kendi emekli maaşımla bir kitap alıyorum."

Kendini garip hisseden Wilbur, biraz utanmıştı. Abisinin o kitabı tereddütsüz alacağını biliyordu. Hah, Dougie olsa kitabı çoktan montunun içine sokmuş ve çekip gitmişti bile. "Sorun değil. Kütüphaneden alırım ben..."

Wilbur çabucak dükkândan gri öğleden sonrasına çıkarken, Hayalet diklemesine içeri giren Gece Yarısı Treni'ni gördü.

Agnes'ın hayaleti pencereden başını çıkardı. Önce kendi eski haline, sonra matarasından bir fırt daha çeken oğluna baktı. Yüz ifadesini, neler düşündüğünü anlamak kolay değildi. Fakat o gergin tebessüm güçlü bir duyguyla savaşır gibiydi. "Hadi, Wilbur... Biz yolumuza gidelim."

Kabulleniş

"Sonraki durağa çok kalmadı," dedi Agnes, Wilbur okul günlerinin gelip geçişini izlerken.

"Demek sen de bütün hayatının böyle gelip geçişini izledin?"

"Evet. Bir zamanlar."

"Nasıldı peki? Zor muydu?"

Agnes gülümseyerek yutkunduktan sonra dedi ki: "Herkes için zordur. Yer yer. Ama ben şöyle bakıyorum: Bir kitabın içinde sonsuz duygu olabilir ama kitabı bitirip kapatarak kitaplığa geri koyduğunda... *Kabullenmekten* başka ne yapabilirsin ki?"

"Bilemiyorum..."

"Her neyse, delikanlı. Bak. Duruyoruz..."

Wilbur vagonun bir tarafında, kütüphanedeydi; öbür tarafında, arkadaşı Charlie'yle birlikte çizgi roman okuyordu. Derken trenin duracağı yerlere ulaştığı anlarda hep olduğu gibi, her şey silindi.

"Hangi zaman bu?"

"Ha. Mühim bir şey değil. Yalnızca onu ilk görüşün..."

Onu İlk Görüşü

Yine oradaydı.

Glossop Yolu'nda.

Etrafa bakınca *neredeyse* tam trenin daha önce durduğu yerde olduğunu gördü. Fakat bu kez yoldaydı.

Moloz temizlenmişti. Onun yerine yeni yapılmış bir sıra kırmızı tuğlalı sosyal konut vardı.

Sonra Hayalet dönerek eski püskü okul üniforması, burunları delik yıpranmış ayakkabılarıyla orada olduğunu gördü; kapının önündeki basamakta oturmuş, kaşlarını çatarak dalıp gitmiş Hemingway okuyordu.

Bunu çok sık yaptığını hatırlıyordu. Kütüphanedeki bütün kitapları orada okumuştu herhalde. Çocuk kitaplarını da, yetişkin kitaplarını da. Zamansız bir hikâyenin ardından zamansız başka bir hikâye. *Üç Silahşörler, Define Adası, Frankenstein, Ay ve Altı Peni, Gizli Bahçe, Rebecca, Moby Dick, Yabanın Çağrısı, Cold Comfort Farm*, Kafka'nın kısa öyküleri ve yazarı Arjantinli olduğu, o kadar uzak bir yerde hayal gücünün nerelere ulaşabildiğini merak ettiği için seçtiği *Morel'in Buluşu* diye tuhaf, heyecanlı bir bilimkurgu romanı.

Onun oyun parkı hikâyelerdi. Özgürlüğü de. Onlar sayesinde kendini zengin bir adam, bir maceraperest, kahraman, kötü adam ya da müthiş iyi beslenen biri olarak hayal edebiliyordu. Hikâyeye göre ya zorluklarla baş ediyor ya da görkemli bir hayat sürüyordu. Glossop Yolu'ndaki kırmızı tuğlalı ve kısıtlı yaşamın ötesine geçebildiği alanı hikâyeler yaratıyordu.

Hayalet hepsini hatırlıyordu. Bazen, bugün de olduğu gibi, ilk kez Bagdale'da gözüne çarpan bir kitap olurdu bu, bazen de kütüphanede rastladığı bir şey.

"Ah, Wilbur," diyerek iç çekti Hayalet.

Bir şeyi düşünmek için biraz ara veren Wilbur başını kitaptan kaldırdı. Kaldırımın az ötesine doğru bakarken, uzaktan kırılmış bir bira şişesinin parıltısını gördü. Ardından tekrar kitaba döndü.

Edebiyat öğretmeni Bayan Graham, kitapları birer araç, hayatındaki fırsatlara giden birer yol gibi görmesini teşvik etmişti. Fakat okumak Wilbur için bundan daha fazlasıydı. İyi bir işi olsun diye okumuyordu. Tabii zamanı geldiğinde, iyi bir işi olmasını *kesinlikle* istiyordu. Ama hayır. Hikâyeler ona sunulan dünyanın ötesine geçerek büyüme fırsatını verdiği için okuyordu. Okuduğu hayatların sonsuza dek uzanan bir sicimdeki iplikler misali onun hayatına karışıyormuş gibi hissetmesine yardımcı oluyorlardı. Hikâyeler onu güçlü kılıyordu.

Havanın sıcak hatta bir parça bile ılık olduğu zamanlarda dışarıda kitap okurdu. Dünyanın en sosyal varlığı değildi ve hiçbir zaman da olmamıştı ama dünyadan kaçmaktansa içinde olmayı yeğlemişti hep.

Sokakta futbol oynayan çocuklar bazen bir iki sataşır ama çoğu zaman onu rahat bırakırlardı. Abisinin kim olduğunu herkes bilirdi ve artık on dokuzuna gelen Dougie ailesine saygısızlık eden herkesin suratına yumruğu seve seve, zevkle çakıverirdi. Bir tür hayvanmış gibi ısırması da mümkündü.

Hayalet Wilbur oraya kadar yürüdü.

Basamağa vardığında bir an öylece durduktan sonra kendi yanına rahatça çömeldi. Kalçası yeniden yirmi dokuz yaşındaki esnekliğine kavuşmuştu.

"O kitabı ne sevmiştin, değil mi?" dedi kendi küçüklüğüne. "Kaç oldu şimdi? İkinci okuyuşun mu yoksa üçüncü mü?"

Tabii ki cevap gelmedi. Küçük Wilbur'un bilinci, hayalet formunun bilincinden farklı bir düzlemdeydi. Fakat bebeklik halinin onu

gözleriyle nasıl takip ettiğini hatırlayarak bir umut elini küçük Wilbur'un gözlerinin önüne tuttu. Salladı.

"Hadi. Baksana. Beni görebiliyor musun? Bir kere görmüştün, ufaklık. Yine görebilir misin?"

Ama hayır. O dikkat kesilmiş gözlerde en ufak bir ışıltı belirmedi.

Kaldırımda yürüyen iki kız vardı. Üstlerindeki formalar Willow Park'ın forması değildi. Wilbur'la yaşıt ya da ondan az daha büyüktüler. Yüksek puanla girilen bir okulda, şehrin öbür ucundaki De la Salle'de okuyorlardı. Alışılmadık bir şey değildi bu. Glossop Yolu şehir boyunca uzanan ve ders saatlerinden sonra bütün şehirden gençlerin doldurduğu, mağazalarda dolaştığı ya da Milk Bar'da rock and roll dinlediği bir yerdi.

Sağdaki çilli kızın kızıl saçları, hayata karşı sert ve alaycı bir duruşu olduğunu ima eder gibi görünen büzüşük bir yüz ifadesi vardı.

Öteki kız çantasını önünde tutuyordu. Arkadaşının aksine üzerinde bir sakinlik vardı. Wilbur'un onu ilk görüşü, gülüşünü ve gözlerindeki zeki bakışları ilk fark edişiydi bu.

O kız Maggie'ydi.

Bugünü hatırlıyordu. Burada durmasının nedeni de buydu herhalde. Hayatta öylesine geçip giden ve bir daha hiç düşünülmeyen günler vardı. Bir de sonradan gelen her şeyi içlerinde barındıran, çok sevilen, mühim günler vardı. Önümüze serilen geleceğin içinde hep var olan matruşka günler.

Hayalet şimdi her şeyi bir kez daha, en canlı detaylarıyla izliyordu.

Kızıl saçlı –adının Doreen olduğunu sonradan öğreneceği– kız, az ötelerindeki komik manzarayı göstermek için arkadaşını dürttü. Sokakta kitap okuyan tuhaf, sıska bir çocuk. Hayalet ilk seferinde göremediği bir şeyi bu kez görebildi. Maggie Shaw'un onu ilk kez görüşünü. Gördüğü şeyden hoşlanmış gibi duran yüzünde merak ve anlayış vardı, Maggie'nin.

Derken Doreen konuştu.

"Tipe bak, Maggie, çocuk sokağı kütüphane sanmış herhalde."

"Ona bakma sen," diyerek arkadaşına laf soktu Maggie. "Hayatında kitap okumamıştır."

"Belli." Wilbur yüzünde beliren incecik tebessümü hemen yok etti.

Maggie güldü.

Doreen'in keyfi kaçmıştı. "Geri zekâlı." Maggie'yi dirseğiyle bir parça duvara doğru itti.

"Ne okuyorsun bakalım?" diyerek kapağı görmek için başını yana eğdi Maggie.

"*Yaşlı Adam ve Deniz*."

"Neyi anlatıyor?"

"Asırlardır balık tutamayan talihsiz ve de yaşlı bir balıkçı var ama bir gün kayığına sığmayacak kadar büyük bir balık yakalıyor ve..."

"Çok sıkıcıymış," dedi Doreen.

"Evet, biraz öyle aslında," diyerek arkadaşını onayladı Maggie. "Ben *Vadim O Kadar Yeşildi Ki* diye bir şey okuyorum. Çok sevdim. Karakterler insan gibi ama insandan daha iyi çünkü hiçbiriyle konuşman gerekmiyor."

Wilbur ona bakarak ayağa kalktı. Her nedense kızın karşısında daha uzun görünmek istemişti. "Evet. Konuşmaya değecek fazla insan yok."

Doreen başını salladı. "Babam da öyle der. O da bunalım takılır." Ardından öylesine ekledi: "Hawke Caddesi'nde ustabaşı."

"Çelik fabrikasında," diyerek konuya açıklık getirdi Maggie.

"Biliyorum."

"Senin baban da mı orada?" diye sordu Doreen. "Babam babanın ustabaşıdır belki?"

"Hayır, yani öyleydi. Savaşta öldü. Hava kuvvetlerindeydi. Ben hiç tanımadım."

Wilbur'un acısından birazı, sırf bunu söylediği için kıymık halinde ayrılıp havaya fırlamış gibi, Maggie'nin yüzünde hafif bir irkilme oldu. Bir nehir içinde düşen bir taşın yarattığı halkaları ne kadar gizleyebilirse işte, Maggie de duygularını yüzüne yansıtmamakta her

zaman olduğu gibi o günlerde de başarısızdı. Wilbur'un 1958'deki halinin, sohbeti tatsızlaştırdığı için kendini berbat hissettiği de çok belliydi.

"Üzüldüm," dedi Doreen. Aslında fena kız değildi. "Korkunç bir şey."

"Üzülme. Dert değil. Hiç tanımadığın birini özleyemezsin ki." Herhalde Wilbur'un söylediği en büyük yalan buydu. Konuyu değiştirmek istedi. "Ben yazar olmak istiyorum."

İstediği şeyin cidden bu olduğundan o dönemde bile emin değildi. Fakat o an için istemişti. O an *Vadim O Kadar Yeşildi Ki*'yi yazan kişi olmak istemişti.

"Yok artık. Cidden mi?" dedi Doreen. "Sahiden istiyor musun? Yazarlar marul gibiler, değil mi?"

"Marul mu?" diye sordu Maggie.

"Herkesin sana iyi geleceğini söylediği, koskoca, yavan ve ıslak şeyler."

Wilbur ona kitabının ön kapağını gösterirken, Bayan Graham'ın söylediği bir şeyi hatırladı. "Ernest Hemingway marul falan değil. Kendi teknesiyle ve de kendi patlayıcılarıyla Nazi denizaltılarını havaya uçurmuş bir adam."

"Marilyn de yazarları sıkıcı bulmuyor," diye ekledi Maggie. "Onlardan biriyle evli."

Doreen başını yana eğdi. "Hadi oradan!"

"Evli ama!"

"Marilyn Monroe mu?"

"Evet. Tanıdığın başka Marilyn mi var?"

"Ama istese Rock Hudson'la da evlenebilirdi. Marlon Brando'yla da evlenebilirdi..." Aklına seçenekler geldikçe, Doreen'in gözleri kocaman açıldı. "*Elvis Presley*'le de evlenebilirdi. Bir *yazarla* ne işi var?"

Bu gizem bir süre havada asılı kaldı.

"Ne bileyim," dedi Maggie. "Tuhaf bir durum. Belki cidden seviyordur." Wilbur'a gülümser, Wilbur da ona karşılık verirken, yanlarında

duran hayaleti onların anlayamadığı şeyi, bunun büyük bir an olduğunu anlıyordu. "Aslında galiba ben de yazar olmak istiyorum," diye devam etti Maggie. "Sekreter ya da ev kadını olmaktan iyidir."

Doreen yüzünü iğrenmiş gibi yaptı. "Öyle mi? Ben ev kadını olmak için *sabırsızlanıyorum*. Katolikler gibi yirmi çocuk yapacağım."

Hayalet olanları izlerken, 1980 civarında Doreen'i son görüşünü düşündü. Pislik kocasını ve birlikte işlettikleri patates kızartmalı balık dükkânını bırakmış, Lyme Regis'teki bir tatilde kartpostallara bakarken tanıştığı Rosie diye bir kadında nihayet aşkı bularak kendini kabullenmiş halini. Wilbur şimdi ona bakarken kızdaki hüznü, toplumun kabul edebileceği şeye dönüşmek için kendi gerçeğinden vazgeçmeye yönelik giriştiği o umarsız çabayı görebiliyordu.

Bu arada Maggie'nin gülüşünü izleyen küçük Wilbur da bir an için büyülenmişti.

"On dokuz erkek, bir kız," dedi Doreen. "Adı Jacqueline olacak. Küçük Jackie. Saçlarına iki örgü yapılmış halini görebiliyorum. Neyse, ben de ressam olmak istediğini sanıyordum."

Bu söz Maggie'yi biraz utandırdı. "Yok be..."

"Resim yapmayı çok sever," dedi Doreen. "Cidden iyi çiziyor. At bile yapabiliyor."

Maggie konuyu değiştirdi. "Biz şehre gidiyoruz. İstersen, sen de gel. Milk Bar'a gideceğiz."

"Evet," dedi Doreen. "Milkshake içsen iyi olacakmış gibi bir halin var."

Wilbur biraz düşündü. Annesi umursamazdı. Zaten işe gitmek için birazdan çıkacaktı. Fakat üst kattaki reçel kavanozunda en fazla üç-beş tane çeyrekliği vardı ve o parayla içecek bir şey alabileceğini sanmıyordu.

"Bilemedim," dedi.

Maggie küçük Wilbur'un ayakkabılarına baktı. Tekinin burnundaki minik deliğe. Wilbur bunun utancını hissetti.

"Bizden," diyerek Wilbur'un gözlerine baktı Maggie. Bakış şeklinde Wilbur'un kendini daha iyi hissetmesini, onu hiç yargılamadığını

düşünmesini sağlayan bir şey vardı. Zihnine atılan, yıllar sonra filizlenerek ona çıkma teklif edecek cesareti bulmasını sağlayan tohum buydu belki de.

"Peki," dedi küçük Wilbur. "Geliyorum."

Fakat sonra, küçük Wilbur'un mutluluğun eşiğine kadar geldiği anlarda sıkça olduğu gibi, gerçeklik o mutluluğu elinden kapıverdi. Onu test etmeyi, hayal kırıklıklarıyla zamanından önce terbiye etmeyi deneyerek tersine çalışan bir koruyucu meleği vardı sanki.

Cam Kırıkları

"Olamaz," dedi Hayalet kendi kendine. "Bunu hatırlıyorum."

Baktığı yerdeki şeyi kızlardan önce gördü: Birazdan gelip tam yanlarında duracak arabayı.

Herhangi bir eski araba da değildi.

Yolda panter gibi meşum bir tavırla süzülen, pırıl pırıl, havalı, siyah bir Wolseley. Yirmi birinci yüzyılda ancak gelinleri düğüne götürürken görebileceğiniz türden bir araba. Fakat bunun ön camının hemen üstünde POLİS yazılı mavi-beyaz bir levha vardı. Wilbur utançtan al al olmuş bir yüzle ayağa kalkıp gidecekleri yere doğru biraz yürüdü.

"Bekle," dedi Maggie.

Wilbur ne yapacağını bilemediği için durup yüzü arabaya ve ön koltuktaki iki polise dönük vaziyette kalakaldı.

"Senin için mi geldiler?" diye fısıldayarak işi dalgaya vurdu Doreen. "Sokağa çıkıp sıkıcı ve de balık kokulu kitaplar okuduğun için?"

"Yok."

Wilbur arka koltuktaki abisini çoktan görmüştü. Yolcu tarafındaki polis arabadan indi. Dosdoğru Wilbur'a bakan uzun ve ciddi bir yüzü vardı.

"Ooo," dedi Doreen, Dougie polisin açtığı arka kapıdan inerken. Yani, Dougie'nin 1958'deki hali. Asi çocuk modasına uymuş hali. Briyantinlenip arkaya taranmış saçlar, boğazına kadar iliklenmiş gömlek, boru paça kot pantolon, beyaz çorap ve böcek ezici dediği bağcıklı kösele ayakkabılar. Kavga ettiklerinde Wilbur'u duvara yapıştırıp annelerine çaktırmadan yemeklerini çalan Dougie.

Doreen kasten herkesin duyabileceği şekilde konuştu. "Kimmiş bu belalı tip?"

Wilbur omzunu silkti. Yüzünü çabucak yeniden kızlara dönerken, Dougie'yle göz göze gelmeyecek kadar hızlı olamadı. "Hiç bilmiyorum."

Dougie istediği zaman her şeyi duyabilirdi. Bunların hepsini de duymuştu. Hayalet onun yüzündeki incinmişliği görebiliyordu.

"Vay, çok cicisin, Wilbo."

Doreen güldü. Maggie durumun garipliği karşısında yüzünü ekşitti. Küçük Wilbur dönüp o sahneye baktı.

"Annen evde mi?" diye sordu polis memuru.

"Bilmiyorum," diyerek içini çekti Wilbur.

"Evet, biliyorsun," dedi hayaleti. "Memur beye yalan söyleme."

Fakat bunun bir önemi yoktu tabii. Ne olacaksa olacaktı ve izlemekten başka yapabileceği bir şey yoktu. Bir hayaletin elinden ancak bu kadarı gelirdi.

Wilbur gözlerini Maggie'ye dikerek abisinden utanan kötü bir kardeşten ibaret olmadığı mesajını ona telepatik olarak iletmeye çalıştı. Yalnızca karmaşık bir hayatı vardı.

Maggie'nin bakışından kızın onu anladığını hissetti, nasıl olduysa. Maggie'nin yeteneklerinden biri de buydu. Tek bir sayfaya bakarak insanları kitap gibi baştan sona okuyabilirdi.

Bu arada Dougie'nin yüzünde nadir görülen tebessümlerden biri belirmişti. Wilbur o gün bu tebessümü fark etmemişti ama hayaleti bu kez görebildi. Tuhaf bir kişilik özelliğiydi bu: Dougie ancak kafasının içindeki sorunlar dışarıda yarattığı sorunlarla uyumlu hale geldiğinde rahat edebiliyordu.

Wilbur'la iki kıza bakarak, "Yere bakan yürek yakan seni," dedi ve polislerin ikisi birden Dougie'yi sürükledikleri gibi 77 numaranın kapısına kadar götürdüler.

"Ooo, filmi seyre gel," diyerek kıkırdayan Doreen, Maggie'den sert bir dirsek yedi. "Matine, suare."

Wilbur'la hayaleti utançtan alev alev yanarken, anneleri kapıyı açtı. Pub'dan ucuza aldığı şeriden içmişti: Yanakları kızarmıştı ve sersem gibiydi. Bu yeni bir gelişmeydi. Normalde yalnızca izin günlerinde ya da mesaiden sonra içerdi; önce değil.

"Of, Tanrım, ne yaptı bu?"

"Bakın," dedi Wilbur, "siz en iyisi bensiz gidin. Annemin bana ihtiyacı olacak."

Doreen kıkırdadı. "Kalsak da olur. Çok eğlenceli."

"*Reenie.*"

Maggie böyle diyerek gitmek için arkadaşının kolundan çekiştirdi ve Hayalet küçüklük halinin dondurmaya, milkshake'lere ve jukebox'a doğru giden kızların arkasından bakışını izledi.

Ama Maggie aniden duruverdi. Başını çevirdi.

"Ben Maggie, bu arada," dedi. "Maggie Shaw. Bu da Doreen ama ben ona Reenie derim. Sana ne derler?"

Wilbur eski püskü formasının içinde öylece dikiliyordu. "Wilbur. Ben de... Wilbur."

"Peki, Wilbur."

"Orada yürürken dikkatli olun," diye ekledi küçük Wilbur, gerçek bir kaygıyla. "Birileri şişe kırmış; her yerde cam var."

"Gördüm. Teşekkür ederiz."

"Beyaz atlı şövalye!" diyerek güldü Doreen. "Ama abisinden utanıyor."

İki kız tepenin hafif eğimini inerken, Maggie biraz kıkırdadıktan sonra dönüp ona gülümsedi.

Wilbur onun gidişini izlerken, hayatındaki kaosu biraz da olsun görmüş olmasından utanç duyuyordu. Maggie bir kez daha başını çevirip baktığında, içindeki kaygıyla sıcaklık çok açık ve netti. İlk görüşte aşk değildi bu. Anında kurulan derin bir dostluktu; aralarında Wilbur'un nasıl tutunacağını bilemediği bir bağ vardı.

"Görüşürüz, Wilbur."

Bu arada polis memuru profesyonel ciddiyetini bozmadan, cebinden Dougie'nin çakısını çıkarıyordu.

"Onu şehirde yakaladık, Bayan Budd. Birkaç çocukla dalaşıyordu. Üstünden bu çıktı. Yakında bunlara sahip olmak bile yasaklanacak. Yani bir kez daha yakalanırsa, nezareti boylayabilir."

Hayalet sonradan neler olacağını biliyordu. O geceki aile kavgasını hatırlıyordu. Mesaisini kaçıran annesinin iz bırakıncaya kadar

orasını burasını tırmaladığını, ağlayıp çıldırmış gibi davranarak abisine Şeytan derken buna inanmış gibi göründüğünü, Dougie'nin duvarları tekmeleyip pencerelerden birini yumrukla kırdığını hatırlıyordu. Yatağına uzanıp kitap okuyarak kaçmaya çalıştığını ama okuduğu tek bir cümleyi bile anlamadığını hatırlıyordu. Annelerinin şerisinden içen Dougie'nin sarhoş olup yatağın üstüne eğilerek Wilbur'un alnına tükürdüğünü hatırlıyordu.

"Benden üstün değilsin, Wilbur..."

Neyse ki tüm bunları yeniden yaşamak zorunda kalmadı çünkü tam o anda onu almaya gelen buharlı trenin tiz düdüğünü duydu.

Portre

Gece Yarısı Treni bu kez bayağı hızlıydı.

Tam gaz maksimum hıza doğru gidiyordu. Ortada demiryolu falan olmadığı halde trenlerin hepsinin de çıkardığı o kesintisiz, yükselip alçalan sesler vardı. Düdük, o mekanik çufçuf sesi ve tekerlerin insafsız takırtısı.

Fakat vagonun içi gayet şıktı. Yeşil kadife ve cilalı lambriler. Zarif vagon tabelaları. İki pencerenin arasında çerçeveli bir portre bile vardı. Geleneksel bir yağlıboya tablo. Wilbur gidip portreyi daha yakından incelemek için ayağa kalktı.

Yakınına gidince, bir çocuğun portresi olduğunu gördü. Ergenlik çağındaki bir oğlan. Kendi yüzü. Kapıda oturur, Maggie'yle konuşurken gördüğü o aynı yüz. Çalışkan, hafiften sıkkın bir ifade.

Bunun sıradan bir portre olmadığını anlaması bir iki saniye sürdü. Tren ilerledikçe, portre de değişiyordu. Saçları yavaşça uzadıktan sonra birden kısalıyor, sonra yine uzuyordu. Yüzü genişledi ve bir parça sertleşti.

Zamanda yapılan yolculuğa uyumlu olarak yaş alıyordu.

Daha uzun bakabilmek için portrenin karşısına oturdu.

"Sana çok benziyor, delikanlı."

Yerinden sıçrayan Wilbur dönüp bakınca, yanında oturan Agnes'ı gördü.

Agnes gülümsedi. "Seni cidden iyi yansıtıyor."

Agnes pencereden bir an için kapının önünde Oscar Wilde okuyan Wilbur'u gördü.

"Fakat bunun tavan arasındaki portre gibi bir durum olmadığını belirtmem lazım sanırım. Bilakis. Bu resimle uyumlu olarak

yaşlanıyorsun. Tam olarak nerede –pardon, *hangi zamanda*– olduğunu gösteriyor. Yirmi birinci yüzyılın şu göklere çıkarılan mucizesine ne deniyordu? Uydu navigasyonu. Öyle düşün... Ama ondan daha güzel bir şey. Çünkü sen cidden yakışıklı bir adamsın. Ya da bir zamanlar öyleydin. Bunu hiç fark etmemiş olsan da. Birçok genç kadının hayallerini süsledin... Ama sen yalnızca birini hayal ettin..."

Tekerlerin takırtısı iyice artınca, Wilbur ancak ölülerin hissedebileceği kadar bomboş bir mide bulantısıyla banka tutundu. "Neden her şey hızlanıyor?"

"Hayat böyledir. Bak, Wilbur, ben senin pencereye odaklanmana engel olmayayım. Çok fazla şey kaçırma. Bunlar senin gençlik yılların."

"Kaçırmayı çok isteyeceğim şeyler de var ama."

"Eh, bir şeyden ne kadar kaçarsan, o kadar kendine çekersin."

Wilbur başını salladı. "Peki ya bu asla yüzleşemeyeceğin bir şeyse? Her yaklaştığında seni raydan çıkarıyorsa?"

Agnes tatlı tatlı gülümsedi. "Gece Yarısı Treni'nin rayları yok. Gitmeye başladıktan sonra hiç yok. Müthiş olan da bu. Zamanın neresinde olursa olsun, gitmen gereken yere gider. Zaman düz bir çizgide ilerlemez."

Wilbur onun ne demek istediğini anlıyordu. Zamanın ve anlamın eşit pay edilmediğini bilecek kadar çok yaşamıştı. Yaşanan bazı dönemler diğerlerine kıyasla boş sayılırdı. Havanın zamansal karşılığı gibiydi. Ama sonra yaşadığın tek bir gün –hatta bir dakika– on yıla bedel olabiliyordu. Her şeyi kapsayabiliyordu. Bütün bir hayatı değiştirme gücüne sahip olabiliyordu.

"Gece Yarısı Treni'nin gittiği yerler," diyerek sözünü sürdürdü Agnes, "sonunda bir araya geldiklerinde, sana hayatını en doğru şekilde değerlendirme fırsatını sunar. Bu sayede, ebediyete giriş yaptığında kendini bütünüyle anlamış olursun. Bu anlayış ne kadar derin olursa, o kadar iyi. Olay bundan ibaret. Kierkegaard'ın da dediği gibi: 'Hayat ancak geriye doğru anlaşılabilir fakat ileri doğru

yaşanmak zorundadır. Bu tren buna bir çözüm sunuyor. Hayatı ileri doğru *yeniden* yaşatıyor."

Agnes bir kez daha gülümserken, gözleri yeni bir sabah gibi parladı. Eşit miktarda sıcaklık ve kaygıyla süslenmiş tatlı bir tebessüm. Wilbur onun karmaşıklığını hissetti. Hayattayken olduğundan çok daha karmaşıktı büyük ihtimalle. Belki de ölümün ya da ebediyetin yaptığı şey buydu. Olduğun kişiyi karmaşıklaştırmak.

Wilbur ona daha fazlasını anlattırmak için ebediyeti sormak üzereydi. Fakat Agnes soruyu daha ağzından çıkmadan anlamıştı, aklından geçenleri gökyüzünden geçen bulutlar misali kolayca görebiliyordu sanki.

"Söylemiştim ya," dedi Agnes, "ebediyet sabit bir kavram değildir. Seninle şekillenir. Ondan en yüksek faydayı elde etmek için kendini anlamak zorundasın. Bu pencereler de bunun için var." Bir an üzgün göründü. Fakat yüzüne hemen canlı ve profesyonel bir gülüş oturttu. "Seni rahat bırakayım. Hoşça kal."

Sonra da Wilbur'un gözlerinin önünde kayboluverdi.

Arkadaşlığın Hızı

Günler, haftalar, aylar, yıllar hızla gelip geçti.

Bazen bulanık bir görüntü halinde, bazen çok yakında fazlasıyla net beliren bir şeyi hemen tanıyarak.

Wilbur kendini en iyi arkadaşı Charlie Applewood'ların salonunda, siyah beyaz bir yarışma programının karşısında domino oynarken gördü.

Charlie'yi çok severdi.

Fakat onunla yetişkinlik döneminde de epey görüştüğü için ergenlik dönemindeki halini unutmuştu neredeyse. Yandan özenle ayrılmış saçları, tüm düğmeleri iliklenmiş tertemiz kısa kollu gömleği ve tedirgin bir gülüşü olan o Charlie'yi.

Okulda zorbalığa uğrayan, çizgi romanları ve uçan dairelerle ilgili düşük bütçeli filmleri seven. Uzaylılar tarafından kaçırılmayı hayal eden ve Bayan Graham yüksek sesle bir şey okumasını istediğinde kekeleyen. Müzik dinlemeyi din gibi gören. Buddy Holly öldüğünde ağlayan. Kafasının içinde çalan şarkılara başıyla sürekli ritim tutuyormuş gibi görünen. Zihniyle baktığı her yöne doğru en uzaklara kadar seyahat edebilen. Sonraları matematik ve fizikte hak ettiği değeri görememiş bir dâhiye, uzun saçlı bir hippiye dönüşecek olan, Joni Mitchell şarkılarını ve (Wilbur'un tavsiyesiyle) Ursula K. Le Guin'in öykülerini seven, ardından koyu bir David Bowie hayranı olan, ardından evlenip otuz yaşındayken kız babası olan. Sonradan Wilbur için çalışacak olan. Wilbur bu dostluğun içine edinceye kadar en iyi arkadaşı olmayı sürdüren Charlie'yi.

Charlie'lerin evindeki tuhaf atmosferi hatırlıyordu. Annesiyle babası evde olduğu halde neredeyse çıt bile çıkmazdı çünkü

Charlie'nin bir arkadaşının geldiği ve "rol yaptıkları" zamanlar *dışında* babası annesini döverdi. Böyle zamanlardaysa ortalık sütlimandı. Hayatının o döneminde Wilbur yalnızca Charlie'nin en iyi arkadaşı değil, *tek* gerçek arkadaşıydı. Wilbur onun müthiş biri olduğunu, dünyanın yalnızca dışadönük olanları, akıcı konuşanları ve kavgadan kaçmayanları müthiş bulmasının salaklık olduğunu düşünürdü. Charlie'yse 169'un karekökünü söyleyebilen, atomun yapısını anlatabilen, bir yandan da farkında olmadan şarkı mırıldanan bir çocuktu. Hep çok konuşurlardı ama her zaman *bir şeyler hakkında*. Charlie'yi tanıyarak kitapların, çizgi romanların, filmlerin ve müziğin var olmalarının en büyük nedenlerinden birinin de insana bir şeylerden söz etmeden o şeylerden söz etmenin bir yolunu sunmaları olduğunu görebilmişti.

Wilbur'un tavsiye ettiği kitabın –*Monte Cristo Kontu*'nun– ona her şeyden sağ çıkabileceği hissini verdiğini söylerdi Charlie. Fakat Wilbur yine de arkadaşına sataşıldığını görmekten hoşlanmazdı. Charlie on üç yaşındayken, durmadan sataşırlardı ona. Kekemeliği, hep şarkı mırıldanması, çizgi romanları, omuzlarının darlığı, özet olarak rüzgârda uçuverecekmiş gibi göründüğü için.

Hayalet, pencereden okulda Charlie'nin yanında durduğu için burnu kanayan halini gördü.

Hemen ardından Charlie'yle birlikte ders çalışmak için kütüphaneye girişlerini, o sırada içeriden çıkan Maggie'nin ona "selam" deyişini izledi. Charlie bir dirsek atıp her şeyi anlamış, kocaman açılmış gözlerle ona baktı.

Bütün ödevlerini yaptıktan sonra bir şiir yazdığını gördü.

Derken yine Wilbur ve Charlie; bu kez kasketli bir baca ustasının merdivenin en tepesine kadar çıkmış dev bir endüstriyel bacanın tuğlalarını teker teker söküşünü izliyorlardı.

Pencerenin dışında çok zaman önce yitip gittiğini zannettiği bir dünya vardı.

Kitabevi

Hayattaki en büyük anlar bazen en küçük anlar oluyor, diye düşündü Hayalet.

Bazen de insanlar bir trenden inip tekrar görmeden önce onların en büyük anlar olduklarını pek anlayamıyor.

1961'de okul yaz tatilindeyken kitapçıda işe girişi mesela.

KİTAP SATICISI ARANIYOR – TEMİZ VE SÖZ DİNLEYEN BİRİ OLMALI. Bagdale'ın vitrininde gördüğü ilanda böyle yazıyordu. O da bir sonraki gün *–bugün–* köpek şovundaki bir collie kadar temiz ve itaatkâr görünerek oraya gitmişti.

Agnes Bagdale iki hafta önce ölmüş, Arthur da işe daha çok asılıp yardım için yanına birilerini almaya karar vermişti. Wilbur biraz tedirgindi tabii. Sonuçta Bay Bagdale onu satın almadan kitap okuduğu için kimbilir kaç kez kitapçıdan kovmuştu.

Neyse ki Arthur Bagdale'ın gözleri o ara pek iyi görmüyordu ve Wilbur'u hatırlamamış gibi bir hali vardı. Artık onu koruyacak bir Agnes yoktu.

Wilbur bu şekilde Arthur Bagdale'la genel bir konuşma yaparken, adamda sıkça gördüğü o huysuzluk belli belirsizdi. Wilbur'un babasının Kraliyet Hava Kuvvetleri'nde olduğunu öğrenince durum daha da iyiye gitti. Bay Bagdale dulların şehit maaşlarından vergi alınmasının tam bir skandal olduğunu söyledi.

"Savaşta çok arkadaşımı kaybettim," dedi. "Hepsi iyi adamlardı. En iyi arkadaşım hava kuvvetlerindeydi. Köln'ün oralarda öldürüldü. Zavallı Jonesy."

Bay Bagdale bir süre boşluğa baktıktan sonra cebinden matarasını çıkarıp gözlerini duaya dalmış gibi kapayarak bir yudum aldı.

Ardından matarayı cebine geri koydu ve Wilbur'a dükkândaki bir müşteriye gidip yüz yüze satış yapabildiği takdirde işe alınacağını söyledi.

"Ne? Hemen mi?"

Bay Bagdale dilini şaklatırken yine huysuzlanmış gibiydi. "Yok, Ay'a ayak basıldığında. Tabii ki *hemen*."

"Tamam. Peki. Şey. Sorun yok!"

Wilbur dükkâna göz gezdirip oralı olmayan, genç, gözlüklü, parlak siyah saçlı, sanatçı tipli birini buldu. Yanına gidip adamın kolunun altındaki torbada gördüğü John Coltrane plağıyla ilgili bir sohbet başlattı. Wilbur cazı pek sevmese de meraklısı gibi görünmeyi iyi becerirdi.

Adam Londra'daki Hallamshire Hotel'in bodrum katındaki caz kulüpte çalan bir dörtlünün trompetçisi olduğunu söyledi.

"*Absolute Beginners*'ı okudunuz mu?"

"Yok, abi."

"Londra'daki durumu anlatıyor. Gençlikle, yaşamla ve cazla ilgili. İçinde her şey var."

Adam ilk sayfayı okurken, başıyla müzik dinler gibi ritim tuttu. "Tam bana göre, abi. Bu kitap tam benlik."

O ilk satışı düşünen Hayalet bir an hüzünlendi. Kitap satmanın keyfi. Doğru kitabı doğru okurla buluşturmanın keyfi. Charlie okulda zorbalığa uğradığında, arkadaşının Alexandre Dumas'nın o dayılanan tavrından güç alacağını bilmesi gibi.

Yeteneği buydu. İnsanları hayal gücünde seyahat ettiren bir acente olmak gibiydi biraz. Altmışlı yıllar boyunca da bu yeteneğini kullanmıştı. Romanın okunmakla canlanan ölü bir hayal olduğu fikri. *Otomatik Portakal*'ı, *Sırça Fanus*'u ya da *Soğuktan Gelen Casus*'u kıymetlerini bilecek insanlarla buluşturmaktan keyif alabilmek çok sevdiği bir sanattı.

Bu arada yaşayan Wilbur adamı kasaya götürmüştü.

"Evet," dedi Bay Bagdale az sonra, kaşlarının altında bir yerden, "bunu annem yapardı. Onun kadar iyi yapanını görmemiştim... O olsa, seni işe alırdı. Eminim. Sanırım bir iş buldun, delikanlı."

Küçük Şeylerin Büyük Önemi

Hayalet dükkândan çıkan Wilbur'u takip ederek güneşle beneklenmiş sokaklardan ta Endcliffe Park'a kadar gitti.

Durup on altı yaşındaki halinin gürültülü bir yoldan geçerek parka doğru gidişine baktığında, arkasındaki binaların yan taraflarında Guinness ve Corn Flakes reklamları vardı. Charlie'lerin evine gidiyordu. Cumartesileri gideceği yeni işi yüzünden hafif yaylana yaylana yürüyordu.

Banklardan birinde püskül sakallı, üstü başı dökülen evsiz bir adam oturuyordu.

"Wilbur, selam abi. Nasıl gidiyor?"

"Selam! İyidir, sağ ol. Senden?"

"Şikâyetim yok. Hava güneşli. Daha ne isteyeceğiz, değil mi?"

Şehirde çok gördüğü ve her gördüğünde biraz lafladığı biriydi Victor. Victor Willows. Yirmi yıl önce savaşa gitmişti ve döndüğünde hiçbir şeyi yoktu. Evi bombalanmış, ailesini kaybetmişti. Adam elindeki teneke kutuyu kaldırıp paraları tıkırdattı. "Arsız ve ihtiyar bir dilenci için üç beş bozukluğun yoktur herhalde?"

"Aslında, Victor," dedi Wilbur, dostça bir gülüşle, "bugün şanslısın."

Verebildiği zamanlarda ona para vermeyi severdi. Bu da verebileceği günlerdendi. Ceplerindeki bütün parayı çıkarıp ona verdi. Toplam üç şilin.

"Wilbur, sağ ol abi; bir tek para için de değil."

"Başka ne için?"

Victor parmağıyla pat pat sağ gözünün hemen altına vurdu. "Gördüğün için. Esas sorun, Wilbur, dünyada bakan ama görmeyen

çok fazla insan olması. Bana günde yüz kişi bakıyor. Ama gören çok az. Gördüğün için sağ ol, abi. Böyle kal, abi. Gözünü hep açık tut..."

"Olur," dedi Wilbur.

"Yalancı," diye homurdandı hayaleti.

Bank

Hayalet gençlik halinin ağaçların arasında yürüyüşünü izledi.

Artık Wilbur'un arkasından adımlarını ona uydurarak yürüyor sayılırdı. Düzlüğe çıkmıştı. Maggie'yi de o zaman gördü. Maggie gölete ve kayalıklı küçük şelaleye yukarıdan bakan bir banka oturmuş, çizim defterini dizlerinin üstüne koymuştu.

Çizdiği resme öyle dikkatli yoğunlaşmıştı ki Wilbur onu rahatsız etmemeye karar verip bir şey demeden yanından geçti. Dışadönük ve içedönük yönleri arasında bir iç savaş yaşanmış, içedönük tarafı kazanmıştı. Maggie kendini çizdiği şeye kaptırdığından Wilbur sürecin kesintiye uğramasını isteyeceğini hiç sanmıyordu.

"Şimdi de görmezden geliyorsun, öyle mi?"

Wilbur'un aksine, hayaleti çizim defterinin üstüne eğilen Maggie'nin yüzündeki hınzır sırıtışı görebildi.

"Yoo," dedi Wilbur, tedirgin bir tavırla durarak. "Olur mu hiç." Yüzünü Maggie'ye döndü. Güneşe dönmüş gibi oldu. Bu kız içini ısıtıyordu. "Selam, Maggie."

"Ha ha. Öyleyse beni tanımadın demek? Birkaç hafta önce kütüphanede selamımı aldığın halde. O kadar silik bir tipim yani."

Hayalet on altı yaşındaki masum yüzünün kızılın bir tonuna bürünüşünü izledi.

"Unutulacak biri değilsin."

Maggie gülüşünü bastıramadı. "Dalga geçiyorum. Öyle korkmuş gibi görünme. Mizah anlayışım biraz tuhaftır benim."

"Ha. Yok. İyiydi."

"Nasılsın?"

"İyi. Aslında harikayım. Yeni işe girdim. Kitapçıda."

"Süper!" diyen Maggie'nin yüzü ışıdı.

"Evet. Bagdale'da. Yani, işte... Kitap satmak Hawke Caddesi'ndeki çelik fabrikasında çalışmaktan iyidir."

"Tahmin edebiliyorum." Maggie çizim defterinin üstünü örttü. Yaptığı çizimden utanmıştı. "Resim yapmayı seviyorum ama pek iyi değilim."

"Eh, anlaşılır bir şey," dedi Wilbur. "Ben de bazen şiir yazıyorum ama kimsenin okumasını istemezdim."

"Çok yazık. Neyle ilgili şiirler yazıyorsun?"

"Hım. Her şey olabiliyor. Aptalca şeyler. Bulutlar. Kargalar. Savaş. Bir tanesi Özgürlük Yolcuları'yla ilgili. Amerika'dakiler hani, bilirsin."

"Ha. Siyaset."

"Bazen. Doğrusu, bayağı kötü bir şiir oldu."

Maggie sıcak bir tebessümle yana kayarak Wilbur'un oturması için yer açtı. Hayattaki en doğal şeyi yapar gibi. Maggie'de sevdiği şeylerden biri de buydu. Tuhaf durumları normal gösterebilme güdüsü. Bir çeşit ihtimam.

Maggie hep böyleydi. Her zaman *uyum sağlayan* biri. İnsanları önemsediğimizde, hayatın daha kolay aktığını bilen biri. Hayatın daha *doğal* olmasını sağlayan biri.

Oradan buradan konuştular. Kütüphaneden ve Bagdale Kitabevi'nden söz ettiler. Dünyanın nasıl bir yer olmasını istediklerinden söz ettiler. Ne şekilde korkutulmaktan hoşlandıklarını konuştular: Maggie'nin favorisi Alfred Hitchcock filmleri, Wilbur'unki Shirley Jackson romanlarıydı. Yaşadıkları şehirde bazen kendilerini ne kadar tuhaf, oraya ait değilmiş gibi hissettiklerinden söz ettiler.

"Kimse senin düşünmeni istemiyor sanki," deyince Maggie, Wilbur başıyla onayladı. "Şunu yap, bunu yap. Düşünmek yok. İyi notlar al. Doğru düzgün giyin. Tanrı Kraliçe'yi Korusun. Sonra gidip sekreterlik yap ya da ev kadını ol ve kocan fabrikadayken bütün gün evde çalış. Ben sanat dolu bir hayat istiyorum! Söyleneni yapmak değil, gözlemlemek... Ne bileyim. Hayattaki konumumu aşan hayallerim olduğunu söylüyorlar."

Wilbur gülümsedi. "Konumun gayet iyi."

İkisinin de sevdiği bir kitaptan, *Seksen Günde Devriâlem*'den söz ettiler.

"Küçükken en büyük hayalimdi," dedi Maggie. "Phileas Fogg gibi kefaleti yakıp buharlıya atlayarak Hong Kong'a gitmeyi isterdim."

"Uşak da lazım."

"Uşağım sen olabilirsin, delikanlı. İzin veriyorum."

Gülüştüler.

Maggie'nin bir arkadaşından, bebekliğinde ailesiyle birlikte Karayipler'deki St. Vincent diye bir yerden Sheffield'a gelmiş olan Claudette'ten söz ettiler. Geri kafalılıktan söz ettiler.

"Ama bence bu durum değişecek," dedi Wilbur. "Gençlerin yaşlılardan farklı olduğunu düşünüyorum. Cidden. Bence öyleyiz. Bir tek saçlarımız değil. Tüm bunların altında bir şey var bence. Sanırım biz büyüdüğümüzde dünya daha iyi bir yer olacak. Edebiyat öğretmenim devrimin yolda olduğunu düşünüyor."

"Bilmem ki," dedi Maggie. "Bence böyle düşünmek işimize geliyor. Ya da içsel bir devrim olacak. Kendimizi kabul etmeyi falan öğreneceğiz. Mesela, ne bileyim... ağaçlarla denizleri. Buraya gelmeyi sevmemin nedeni bana daha sahici gelmesi. Öteki hayvanlardan pek bir farkımız yok, sence de öyle değil mi?" Bir ördeği gösterdi. "Küçük ördekler anne babalarından daha iyi birer ördek mi oluyorlar? Ya ördek ördek, insan insansa ve zannettiğimiz kadar çok değişmiyorsak? Ördekler vakvaklamaya, insanlar bir şeylerden nefret etmeye devam ediyor işte."

"Oo! Sinizm yanlısıyız demek!"

"Bilmem ki, Wilbur. Belki de öyleyimdir. Ama tüm bunları gözlemlemek yine de eğlenceli."

Duygular magma gibi kabarmıştı. Hayalet buna zor dayanıyordu. İçinden araya girmek geliyor ama Agnes'ın hiçbir şeye karışmaması gerektiği sözünü unutmuyordu. Üstelik ona söylendiği gibi, müdahalenin işe yaraması fazlasıyla düşük bir ihtimaldi.

Fakat orada olmak, bunu yeniden izlemek öyle tuhaftı ki. Öylesine harika, korkunç, masum, her nevi duyguydu ki. Sohbetlerini izlemek birinin yeni bir dili öğrenişini izlemek gibiydi.

Bir şeyin başlangıcıydı bu. Ama ikisi de bundan habersizdi. Hatta çok yıllar boyunca anlamayacaklardı. Fakat şimdi düşününce: Yıllar boyu ettikleri sohbetler dallanıp budaklanarak her yeri kaplayan bir bitki gibiydi; her sohbet ötekinden farklı ama Glossop Yolu'nda atılan o ilk tohumdan büyüyerek burada toprağı delmeye çalışan aynı bütünün birer parçasıydı.

"Sinik olmak için çok genciz."

"Fakat, Wilbur, on altı yaşındaki bir ördek yaşlı sayılır," dedi Maggie. "Vak vak."

Buna güldükten sonra bir süre sessizce oturdular.

"Konuş onunla," diye yalvardı Hayalet, boş yere. "Hadi, delikanlı. Çekinme. Çıkma teklif et. Şu an ona çıkma teklif etmek dünyanın en kolay şeyi."

Sonunda konuşan Maggie oldu. "Annem büyüyüp de küçülmüş bir kız olduğumu söylerdi. Ben de bir farklılık olduğunu söylerdi. Ama büyüyüp küçülme konusunda haklıymış sanırım. On altı yaşındayım ama altmış beş gibi hissediyorum. Hayatın tersine yaşandığını söylerdi annem. Hayatın tadını ancak genç bedende yaşlı bir zihinle çıkarabileceğimizi söylerdi."

"Annen çok bilge bir kadınmış."

Maggie hüzünle suya doğru baktı. "Evet. Öyleydi. Öldü. İki yıl önce." Gözlerini kapadı ve ayağından bir cam parçası çıkarırcasına, hafifçe yüzünü buruşturdu. "Neden öldüğünü bile anlayamadılar. Ama çok ağrısı vardı. Midesinde. Her şeyi denediler. Çok kötüydü."

"Ah. Çok üzüldüm."

"Üzülme. Babam elinden geleni yapıyor. Bir tek ikimiz kaldık. Belediyede çalışıyor. Parklar departmanında. Hatta burada. Onunla burada buluşup şehre gidiyoruz. Bu parka sık gelirim. Buraya gelip resim yapmayı seviyorum."

Maggie, Wilbur'a tedirgin bir bakış attı. Sonra sessizce bir karar alarak resmini Wilbur'a gösterdi. Resme bakan Wilbur'un nezaketen iltifat etmesine hiç gerek yoktu. Maggie karşısındaki manzarayı çok güzel çizmişti. Gölü, ağaçları hatta o küçük şelaleyi.

"Çok sevdim," dedi Wilbur. "Çok güzel olmuş. Bütünü aldıktan sonra küçük detaylara odaklanman hoşuma gitti."

"Gece Yarısı Treni gibi," diye mırıldandı Hayalet, üstündeki balayı kıyafetine bakarak; bu rastlaşmadan yıllar sonrasına ait o kısa kollu gömleğe, sandaletlere ve İspanyol paça kot pantolona.

"Dışavurumcu ama odak noktaları da var," diye devam etti Wilbur.

Maggie bu iltifatı geçiştirme ihtiyacıyla ona baktı. "Böyle konuşmayı da nereden öğrendin?"

Wilbur'un havalı görünme çabası Hayalet'i utandırmıştı. "Nasıl konuşuyormuşum ki?"

"Züppe gibi. Uzun sözcüklerle. *Dışavurumcu ama odak noktaları da var.*"

"Uzun sözcükler kullanmak züppelik değildir. Edebiyat öğretmenim Bayan Graham öyle diyor. Kadını seviyorum. Sistemi sorgulayan biri. Eğitimin sınıf sistemini korumak için araç olarak kullanıldığını söylüyor. Alt sınıfların kas gücüyle çalışmaya devam edip daha fazlasını hayal etmemeleri için beynimizin zeki olmayı üst sınıflarla özdeşleştirecek şekilde yıkandığını söylüyor."

"Peki öyleyse, Karl Marx. Senin hayalin neymiş bakalım?"

Wilbur'un o an için hiçbir hayali yoktu. Her şeyin bu kadar yolunda gittiğini hissettiği bir anda hayal kurabilmek zordu. "Oxford'a gitmek istiyorum işte."

"Üniversite için mi?"

"Evet. Hazırlıktan sonra. İstediğim bu. İngiliz Edebiyatı ve Tarihi okumak istiyorum."

"Seni tarihçi olarak görebiliyorum. Televizyonda Sekizinci Henry'yle Kristof Kolomb'u anlatan adam gibi olursun."

Wilbur omzunu silkti. "Bizde televizyon yok. Annem kirayı zor ödüyor. Dougie'de biraz para var ama annem ona hiç güvenmediği

için parasını da istemiyor. Onda hep kazandığından fazlası olur, anlarsın. Kavgada her şeyi onun için yaptığını söyleyince, annem saçını başını yolup kendi kendine konuşmaya başlıyor. Pardon. Bunları neden anlattıysam."

Maggie alnını kırıştırdı. "Ya. Üzüldüm. Ayrıca kabalık etmek istemem ama televizyon alamıyorsanız Oxford'a nasıl gideceksin, Wilbur? Çok para değil mi?"

"*Burs* alırsan değil." Wilbur "burs"u fazlasıyla havalı, BBC Radio'ya yaraşır bir sesle söyledi.

"Dâhi olmak gerekmiyor mu?"

Maggie bunu komik bulmuş gibi göründüğü için, Wilbur da BBC sesiyle konuşmayı sürdürdü. Dünyada onu güldürmekten daha büyük bir sihir yoktu. "Eh, Albert Einstein'la aramız gayet iyidir..."

"Albert Einstein öleli kaç yıl oldu," diyerek güldü Maggie. "Sen beş yaşındayken kuramlarına yardım etmeni falan mı istiyordu?"

"Hatta dört."

"Oo, gerçek bir dâhiyle tanışmak ne güzel," dedi Maggie.

"Bu yüzden pipoya başlamayı düşünüyorum," diyerek oyunu sürdürdü Wilbur. "Tüm dâhiler içer, bilirsin."

Maggie avucunda tuttuğu görünmez pipoyu içen Wilbur'a güldü.

Wilbur soytarılığı bırakıp biraz sustu. Maggie'nin yüz ifadesindeki bir şey onu dürüst olmaya zorluyordu. "Dâhi olmak gerekmiyor bence. Çünkü dâhi falan değilim. Yalnızca çok çalışıyorum... Tek umudum bu."

Maggie o zaman ona daha dikkatli baktı. Wilbur belki de ilk kez tattığı bir duyguya kapıldı: Görüldüğünü hissetti.

"İhtiyar Albert'ın söylediği tek bir şeyi biliyorum," dedi Maggie, "çünkü bizim müdürün ağzından düşmez. Ama güzel bir söz. 'Özel bir yeteneğim yok. Yalnızca tutku derecesinde bir merakım var.' Hep hoşuma gitmiştir bu laf. Tutku derecesinde merak."

"Senin için geçerli değil ki," diyerek başıyla çizim defterini işaret etti Wilbur. "Yeteneğin var işte. Hem de gerçek bir yetenek."

"Bilmiyorum. Ama bir gün bundan para kazanabilmeyi isterdim doğrusu. Oxford'a gitmek istemenin nedeni nedir peki?"

Wilbur düşünceli bir tavırla alnını kırıştırdı. "Buradan gitmek istiyorum. Daha iyi bir şeyler yapmak istiyorum. Kaçmak istiyorum."

"Sheffield'dan mı?"

"Her şeyden. Benden beklenenden daha fazlasını yapmak istiyorum. Kira paramız yok diye cuma akşamlarını annemle birlikte kanepenin arkasında saklanarak geçirmek istemiyorum. Dougie'nin dışarıda saçma sapan bir şeyler yaptığından endişelenmeyi istemiyorum. Dünyayı görmek istiyorum."

"*Venedik*," dedi Maggie. "Ben Venedik'e gitmek isterim. Çok romantik bir yere benziyor. Rüya gibi."

"Ah, Venedik. Ben de isterim."

"Bir gün gideceksin," dedi onu izleyen hayaleti. "Hayatının en mutlu zamanı olacak."

Maggie başını evet der gibi salladı. "Titian diye bir ressam var. Bana göre en iyi ressam o. Michelangelo'dan da iyi. Leonardo da Vinci'den de iyi. Resimlerini bir tek kütüphaneden aldığım bir kitapta gördüm. Ama yalnızca bakmak bile insana bir his veriyor. Anlatılmayacak bir his." Bir an düşüncelere daldı. "Hey, Bay Oxford'lu, *chiaroscuro*'yu duydun mu hiç?"

"Hayır. Neymiş o?"

"Resim öğretmenimin öğrettiği havalı bir tabir ama daha önce kimseye bundan söz etmedim çünkü *Gerçek Dâhi* olacak kadar mühim biriyle tanışmamıştım hiç."

Ona laf sokması Wilbur'un hoşuna gitti.

Bankın hemen yanında durmuş kendini göstermeden çocuklarına göz kulak olan bir baba gibi tepeden onlara bakan Hayalet bu sohbetin detaylarını unutmuştu. Bir tek o bank, Maggie'nin çizimi ve yüzü kalmıştı aklında. Bu yüzden konuştuklarını yeniden duymak yepyeni bir yere gitmek gibiydi.

Kendi geçmişinin bile keşfedilecek yeni bir alan olduğunu anlamak ilginçti. Bayraklar ülkeleri ne kadar temsil ediyorsa, anıların da gerçekten olanları o kadar yansıttığını görmek.

Geri dönebilmeyi istiyordu. Kanlı canlı. Parktaki bankta onun yanında oturmayı. O zaman derhal çıkma teklif ederdi. Boşa giden onca yılı kurtarmış olurdu.

"İyi, anlat o zaman," dedi öteki Wilbur, "neymiş bu *chiaroscuro*?"

"Işıkla gölge arasındaki tezat. Rönesans ressamları bu konuda çok iyiydi. Özellikle Titian. Onun resimlerinden birini gördüğünde... ışıklıymış gibi nasıl parladığını merak edersin ama esas olay ışık değil karanlıktır."

"Aa, hoşuma gitti."

"Bayan Bray öyle diyor. Arka planda yüzü çevreleyen karanlık ton onu... daha *büyülü* bir şey yapıyor. Bu fikri seviyorum. Bazen başka şeyleri daha parlak görebilmek için karanlığa ihtiyacımız olduğu fikrini."

Hayalet ikisinin bakışmasını izledi. Wilbur bir şey diyecek gibiydi. Bu yüzden ağzı hafifçe seğirdi; içinden civciv çıkacak bir yumurta misali. Fakat diyeceği her neydiyse ağzından çıkma fırsatını bulamadı. Çünkü tam o anda yeşil tulum giymiş kasketli bir park bekçisi küçük minibüsüyle onlara doğru geldi.

"Babam. Gitsen iyi olur. Oğlanlara pek güvenmez."

"Tamam," diyerek anında ayağa kalktı Wilbur. "Prensip olarak, oldukça sağlıklı bir güvensizlik."

"Görüşürüz, delikanlı."

"Tamam. Görüşürüz."

Wilbur yürüyüp giderken, hayaleti orada kalıp Maggie'nin o geniş yolda duran babasının şüpheyle bakışını izledi. Alfred. Bir gün birlikte bira içeceği ve tutuk sohbetler edeceği adam. Ağladığını göreceği adam. Ama buna daha zaman vardı.

Ardından, trenin sesiyle birlikte, gitme zamanı geldi.

Göz Açıp Kapayıncaya Kadar

Hayalet pencereden on yedi yaşındaki halini güneşli bir Oxford gününde, Balliol College'ın bahçe avlusundaki tertemiz ve yemyeşil vahanın içinde yürürken gördü. Giriş sınavlarının yapıldığı gündü.

Bu görüntü göz açıp kapayıncaya kadar kayboldu ve Hayalet pencerede kendini Milk Bar'da, Charlie'yle birlikte Wilbur'un müstakbel kız arkadaşı Alice Dobson'la konuşurken gördü.

Derken manzara ıssızlaştı. Hatta çöle dönüşerek karanlığa gömüldü.

Coles Corner

Tren durdu ve Hayalet on sekiz yaşındaki halinin peşinden şehre kadar yürüdü. Öteki Wilbur şık bir takım giymiş, Bagdale'dan kazandığı parayla aldığı siyah kravatı takmıştı. Adımlarında bir canlılık, ön cebinde beyaz köşesi azıcık dışarı çıkmış bir zarf vardı.

Soğuk bir şubat akşamıydı.

Glossop Yolu'nun basık sıra evlerin bittiği ve dükkânların başladığı kısmındaydı. Manav, kasap, ayakkabı tamircisi, tuhafiyeci.

Şehir merkezinin başladığı yer.

O zamanlar sihre giden yol gibiydi burası. Olasılıklara açılan. Özellikle bu gece.

Bu cumartesi.

Çünkü randevusu vardı.

Wilbur (ve Hayalet) sonunda kapanış saati geçen Coles Corner alışveriş merkezine kadar geldi. Wilbur'un hayaleti o günlerde herkesin buluşma noktası olduğu için oraya gittiklerini hatırladı. Coles Corner'daydılar.

Randevulaştığı Alice Dobson, üstünde yeşil şık bir elbiseyle, sarı kâkülünün altından gülümseyerek onu bekliyordu. Wilbur haberi ona da vermek için sabırsızlanıyordu.

Alice yaklaşık iki aydır kız arkadaşıydı. Noel zamanı Milk Bar'da arkadaşıyla Vimto içerken gördüğü, Charlie Applewood kızın arkadaşından hoşlandığı ve Wilbur'dan daha çekingen olduğu, bir kızla ilk kez konuşurken kekeleme ihtimali olduğu için Charlie'nin zorlamasıyla konuştuğu bir kız.

Wilbur kıza gidip jukebox'a para atacağını, ne dinlemek istediğini sormuştu.

Alice, Little Eva'dan "The Loco-Motion"ı isteyince onu seçmiş ve -bir şiline üç şarkı dinlenebildiği için- Elvis Presley'den "Return to Sender"ı, Four Seasons'tan "Big Girls Don't Cry"ı da sıraya almıştı ki gelecekten bakıp düşününce, bunların hiçbiri romantik iyimserlik havasına uyan parçalar değildi.

Alice, Wilbur'dan bir yaş büyüktü. Wilbur'un uzun boylu olması ve "gözlerindeki o gizem" hoşuna gidiyordu. Şehrin seçkin bir semtinde, Fulwood'daki yarı müstakil bir evde ailesiyle birlikte yaşadığını söylemişti. Babası parayı halı ticaretinden vurmuştu. Üç kız kardeşin en küçüğü olduğu halde geceleri şehirdeki bir otelin bodrum katında caz ve rhytm & blues dinleyerek dans etmeye başlamıştı bile ve Wilbur kıza abisinin de oraya gittiğini söylemişti.

"Dougie Budd senin abin mi? Belalı bir tipsin demek." Alice bunu söylerken hem afallamış hem de heyecanlanmış gibiydi.

"Ben abim değilim. Evet, biraz delibozuktu. Ama artık durulmaya başladı."

İki ay içinde birlikte patates kızartmalı balık yemiş, parkta yürüyüşlere çıkmış ve Alice'in anne babasıyla çay içmişlerdi. Sonra bir gün Acorn Hotel'in bodrum katında gece yarısına kadar dans edilmiş, gece Alice'lerin kapısındaki uzun bir veda öpücüğüyle son bulmuştu. Alice öpüşürken Wilbur'un gerildiğini söyleyip oğlana daha önce öpüşüp öpüşmediğini sorunca, Wilbur hayır demişti.

Alice'in buna gülüşünde şefkatle birlikte bir şey daha vardı. Wilbur o ay boyunca birkaç kez onun için yarı erkek arkadaş yarı süs köpeği gibi bir şey olduğunu düşünmeden edememişti.

Şimdi de buradalardı işte. Gece vakti, sinemada.

Alice'in yüzünde muğlak bir tebessüm belirdi. "Takımın göz alıyor."

"Eh, basamakları çıkmaya başladım artık."

"Ne kadar çıkacaksın? Bulutlara kadar mı?"

"Bak." Wilbur cebindeki zarfı çıkardı. "Cevap yazdılar!"

"Kim?"

"Anlarsın. Mektubu okusana!"

Wilbur mektubu verirken, Alice hoşnutsuz gözlerle iyi kalpli bir fırıncının attığı ekmek kabuğuyla kendilerine ziyafet çeken bir grup kuşa baktı. Sonra –yine tedirginlikle– mektubu antetten okumaya başladı: "Balliol College, Oxford." Ardından mektuba geçerek her cümleyi gitgide artan bir hayal kırıklığıyla okudu. "Sn. Wilbur Budd, Giriş ve Burs Sınavlarınızın sonuçlarını mülakatınızla birlikte değerlendirmiş olup Devlet Bursunuza ek olarak tarafınıza Tarih Bölümü lisans eğitimi için tam burs verilmesine..."

Alice mektubu yarıda bıraktı. "Oxford'a girmiş mi oluyorsun yani?"

"Evet. Evet, aynen öyle."

Wilbur hevesle bir gülüş ya da kucaklama bekledi. Fakat onun yerine aklı karışmış birinin üzgün yüz ifadesiyle karşılaştı. "Burunlarından kıl aldırmadıklarını söylemiştin. Mülakata gittiğinde. Hepsinin züppe olduğunu söylemiştin."

"Evet. Öyleler. Ama yine de gitmek istiyorum."

"Ya? Bu durum seni endişelendirmiyor mu? Glossop Yolu'nda yaşayan bir çocuksun sonuçta."

"Biliyorum. Aynen öyle. Glossop Yolu'nda yaşayan bir çocuğum. Üniversiteye gitmem bile beklenmiyor benden. Bayan Graham, Oxford'a gitmemin devrimci bir tavır olacağını söylüyor. Eğitim sisteminin sınıf sistemini desteklediğini söylüyor. Bu yüzden yoktan var olup ona dahil olan herkes sistemi baltalamış demektir. Üstümüzdeki güçleri en korkutan şeyin *eğitimli bir işçi sınıfı* olduğunu söylüyor." Bayan Graham tam bir radikaldi. Gerçek bir Marksist. Fakat hamburger yiyip kola içmeyi ve alışverişe çıkmayı sevdiği için, aynı zamanda Wilbur'un şehirde gördüğü tek öğretmendi. İnsanları ilginç yapan şey çelişkili yönleriydi. "Hem her şeyi onlar ödeyecek. Çifte burs. Barınma, beslenme, eğitim. Annemden para almam gerekmiyor. Çalışmam bile gerekmeyecek. Kendimi derslere verebilirim. Öyle mutluyum ki."

Alice görmeyen gözlerle ona bakarak başını salladı. "Düşüncesiz Wilbur," dedi Wilbur'un hayaleti. "Kıza bak. Nasıl üzgün."

Oradaki Wilbur bir şey duyamıyordu tabii. Onun tek dediği şuydu: "Benim için mutlu olursun sanmıştım. Oxford'a gitmek istediğimi daha tanıştığımız gün söylemiştim."

"Ama Wilbur'cuğumu göremeyeceğim."

"Geri geleceğim."

"Eylülde veda edip Noel'de mi görüşeceğiz yani?"

Hayalet verdiği haberin birden fazla yorumu olabileceğini idrak eden gençliğini izliyordu. "Yok canım. Ondan önce de gelmeye çalışırım. Sen de Oxford'a gelebilirsin. Trenle uzun sürmüyor."

"O züppe camiaya uyum sağlayabileceğimi sanmıyorum."

"Benden daha züppesin ama!"

"Hiç de değil. Sheffield'lı bir kızım ben."

"Baban para içinde yüzüyor."

"*Şimdi* öyle. Kuzeydeki herkes bir anda halı almaya karar verdiği için. Eskiden öyle değildi. Ayrıca züppe falan değilim. Tam bir Sheffield'lıyım işte. Babam da öyle. Burayı terk edeceğimi hiç sanmıyorum."

"Sana ihanet etmişim gibi konuşuyorsun."

"Yok artık. Ne istiyorsan yaparsın. Hayat senin hayatın."

"Bak, şu filmin keyfini çıkarmayı deneyebilir miyiz artık?"

Ama hayır: Çıkaramayacaklardı.

Palace

Artık Palace Cinema'ya gelmişlerdi. Buluşmalarının esas odağına.

Hayalet'in çocukluğundan hatırladığı kadar görkemliydi. Belki daha da fazla.

Süslemeli, sağlam görünümlü bir bina. Sırlı beyaz dış cephesi sütunlar, yelpaze şeklinde pencereler, kemerlerle süslenmişti ve kapılar kemerlerin içindeydi.

Çocukken cennetten çıkma, kusursuz, saray gibi, ışıl ışıl bir yerdi burası onun için. Hayalet yedi yaşlarındayken *Paris'te Bir Amerikalı*'yı izlemek için buraya geldiğini hatırlıyordu. Annesi onlarla birlikte pek bir şey yapmaz ama oğullarını sinemaya götürecek parayı mutlaka denkleştirirdi. "I'll Build a Stairway to Paradise"a usulca eşlik ederken yüzünden aşağı bir gözyaşının süzüldüğünü hatırlıyordu annesinin.

Kemerlerin üst tarafına bakınca iki filmin tanıtımlarını gördü. Filmlerden biri *Büyük Firar*, öteki *Kuşlar*'dı. *Kuşlar* öyküsünü kitapçıdaki molalardan birinde okumuştu. En sevdiği yazarlardan birinin, Daphne du Maurier'nin öyküsüydü ve Wilbur o filmi görmeyi daha çok istiyor ama güvercinlerden ve herhalde tüm kuşlardan ürken Alice için rahatsız edici bir deneyim olabileceğini düşünüyordu. *Büyük Firar* birkaç haftadır gösterimdeydi ve çok gişe yaptığı için daha haftalarca gösterimde kalacaktı.

"Hangisini seyretmek istiyorsun?" diye sordu Alice, Wilbur'un alışkın olmadığı bir ses tonuyla.

"Benim için fark etmez."

"Sen seç."

"*Büyük Firar* için iyi diyorlar," dedi Wilbur, kaşlarını kaldırarak.

"*Büyük Firar* tam sana göre bir film sanırım."

"Ne demek o?"

"Ne demek olduğunu biliyorsun."

"Sheffield'dan kaçmak istediğimi mi söylüyorsun?"

"Bilmem. Belki de kimlerle beraber olduğunla ilgilidir."

"Beraber olduğum insanlardan gayet memnunum," dedi Wilbur, kemerli kapılara giden basamakları çıkarlarken. Söylediği şeye cidden inanmak istiyordu.

Hayalet orada bir an öfkelenir gibi olduğunu hatırladı. Alice abisinin gangsterlik yaptığını, evde nasıl bir hayatı olduğunu, babasının öldüğünü biliyordu sonuçta. Kaçmak *isteyebileceği* çok şey vardı. Kaçmayı cidden istiyordu. Neredeyse okula başladığı andan itibaren tek hedefi buydu.

Fuaye kalabalıktı. Takım elbiseli adamlar ve kemerli şık elbiseler, takım hırka ve kazaklar giymiş kadınlar. "Bedford'daki Cineworld'e hiç benzemiyor," diyerek kıs kıs güldü Hayalet, o gecenin tatlı sert anısını izlerken.

"Bu halıyı hep sevmişimdir," dedi Wilbur, kırmızılı siyahlı dama desenine bakarak. "Babanınkilerden mi?"

"Hayır, Wilbur, değil."

"Bu işte ne kadar kötü olduğunu unutmuşum," diyerek kıs kıs gülen Hayalet yürümeye başlayarak –zaman zaman sözcüğün gerçek anlamıyla– kalabalığın içinden geçti.

Nihayet *Kuşlar*'da karar kıldılar. Filmin başlarındaki gerilimli bir anda, Alice elini tuttu. Bu his, bu koruyucu olma hissi Wilbur'un hoşuna gitti.

Hayalet koltukların arasındaki boşlukta, yanlarında duruyordu. Birden görünmek istedi. Evet, bunun pek mümkün olmadığını biliyordu ama Agnes'ın hiçbir şeye "karışmaması" gerektiği uyarısını ısrarla yapmasından, karışmanın mümkün olduğunu da anlıyordu. Onu baştan çıkarabilecek bir fikirdi bu. Görülmek istemesinin nedeni, kriz yıllarına doğru gittiğini bilmesiydi. Umudun, özlemlerin ve gençliğin, suçluluk duygusu ve pişmanlıkla karıştığı yıllara.

Tarifsiz bir trajedinin yaşandığı o zamana. Bu yüzden bir şeyleri değiştirmeyi isteyip istemediğinden tam olarak emin değildi ama ciddden *orada* olmayı istiyordu. Üstelik bebeklik haline görünebilmişti ve yine görülebileceğinden emindi. İçinde öyle bir his vardı. Histen de fazlası. Yaşayan bir insandan çok bir roman karakteriymişçesine, kendini sık sık başka bir yerden izler gibi hissettiğini hatırlıyordu. Hatırladığı bir şey daha vardı. Balayı. Bunu yıllardır pek düşünmemişti ama balayında kendini gördüğünden emindi. Tıpkı ona benzeyen birini Rialto Köprüsü'nde dururken gördüğü bir an vardı. O sırada üstünde durmayıp geçiştirdiği bir şeydi bu. Fakat şimdi her şeye olduğu gibi buna da farklı bir gözle baktığı için varlığını hissettirmeyi yeniden, bu kez büyük bir çaba harcayarak denedi.

"Ben buradayım. Baksana. Aradaki boşlukta, yanında duruyorum. Senin bütün hayatını yaşadım ve nerelerde yanlış yaptığını, bunu nasıl engelleyebileceğini biliyorum... Lütfen. Sesimi duy. Gör beni." Bir ara esneyen, ardından biraz kıpırdanan Wilbur, Hayalet'in durduğu yere doğru şöyle bir bakarak yerinden sıçradı. Ne gördüğü, duyduğu ya da hissettiği belirsizdi.

"Wilbur? Benim... sen. Beni görebiliyor musun? Bebekken, Dougie'nin o treni gösterdiği gün görmüştün ya? Buradayım... Yalnızca bilmeni istiyorum, yanlış kızla birliktesin..."

Bu arada, Alice fısıldayarak iyi olup olmadığını soruyordu.

"İyiyim," diye fısıldadı Wilbur da. "Bir ürperdim, niyeyse..."

Wilbur olan şeyin pek üstünde durmadan dikkatini yine filme verdi ve Hayalet fark edilmek için çabalamayı sürdürdüğü halde sesini duyuramadı.

Gizli Geçmiş

Film arasında salona giren bir yer gösterici kız elinde tepsisiyle dolaşmaya başladı.

Uzun kumral saçlarını topuz yapıp sipersiz şapkasını başına oturtmuş, pirinç düğmeli kırmızı ceket giymişti.

İşte gelmişti.

Hayalet bunu gayet iyi hatırlıyordu. Alice'in el ederek Maggie'yi yanlarına çağırdığını.

On dokuz yaşındaki Maggie'nin onu tanıyarak gözleriyle selam verdiğini hatırlıyordu. Parktaki öğleden sonrasının üstüne bir iki kez konuşmuşlardı ama şimdi olduğu gibi, derinlere dalan bir sohbet etme fırsatı olmamıştı hiç.

"Maggie," dedi Wilbur. O kadar. Sadece adını söyledi. Zorunlu bir ihtiyaç gibi. Çölde su gibi.

"Merhaba, Wilbur. Seni gördüğüme sevindim." Profesyonelce bir tavır. Wilbur'u çıktığı bir kızla görmenin ona herhangi bir şey hissettirdiğini ele veren tek şey gözlerini üst üste iki kez kırpmasıydı.

"Evet. Ben de."

Belki de o an Wilbur'un dikkatinin başka yere kaydığını sezen Alice, kendine dondurma aldı. Lyons Maid, çikolata kaplamalı, vanilyalı. Maggie gittikten sonra Alice onu geri çağırıp dondurmanın ısınmış, çikolatanın yapış yapış olduğunu söyleyerek çıkıştı.

"Şu hale bakın. Nasıl ısınmış."

Hayalet o an ne kadar rahatsız olduğunu hatırlıyordu. Gözlerini sinemanın koyu renk halısına dikerek yerin ortadan ikiye ayrılıp onu olduğu gibi yutması için dua etmişti.

Gelin görün ki Alice'in diyecekleri daha bitmemişti. Wilbur'un rahatsızlığı da. "Nerede saklıyorsunuz bunları? Sutyeninizin içinde mi?"

Wilbur gözlerini halıdan ayırırken, utancının yerini Maggie'yi koruma isteği almıştı. "Yapma ama Alice, o yalnızca işini yapıyor," derken, dondurmada bir gariplik olmadığını gördü.

"Cidden çok üzgünüm," dedi Maggie.

"Sorun değil," dedi Wilbur. "Ne olacak canım."

Alice, Wilbur'a bir bakış attı. "Eh, orası öyle. Ama bir şilinimi de geri istiyorum. Prensip meselesi."

Alice'te tuhaf bir çelişki vardı. İnsanlara tepeden bakarken aynı zamanda ne demeye yükseklere çıkmayı istediklerini de sorgular gibiydi.

Maggie bir şey demedi. Sakin bir tavırla tepsisindeki para kavanozundan bir şilin alıp Alice'e verdi.

Hayalet kendini izliyordu. Gözlerinin Maggie'nin yüzünde takılı kaldığını gördü. Hayatın geçmişe bakıldığı zaman netleşmesi ne garipti. Tersine çözülebilen bir bilmece gibi.

Tüm bunların geçmişe ne kadar dahil olduğuna da şaşmıştı; söylenenlerin ve yapıp edilenlerin değil. Bakışların, dile getirilmeyen özlemlerin, ince ince sınır ihlallerinin.

Bunların çoğu ardı ardına gelen teğet geçişlerdi.

Ardından, film bitip Alice tuvalete gittiğinde, Hayalet kapıların orada durmuş ona harika gelecek kadar eski moda bir tavırla insanları uğurlayan Maggie'yi gördü. Wilbur da oraya gidip Alice'e ihanet ediyormuş hissini vermeyecek kadar zarif bir şekilde özür diledi.

"Özür dilerim, Maggie. Dondurma için."

Maggie omzunu silkti. Yüzünde beliren gülüşte az biraz üzüntü vardı. "Dert değil. Filmi sevmişsindir umarım. Ben her gece mecburen izliyorum. Kahrolası kuşlar beni delirtecek."

"İnanırım. Yani. Neyse işte, umarım gücenmemişsindir."

Maggie hiç yaşının adamı değilmiş gibi ona baktı. "Tatlı çocuksun, Wilbur. Ama her şeyi fazla dert ediyorsun."

"Biliyorum, Maggie ama ben sadece..."

Wilbur bir şey daha demek istedi ve bir an için o şeyi söylemesini Maggie'nin de istediğini hissetti. Derken ansızın Alice geldi ve o an gelip geçti.

Tren düdüğünü öttürdü. Sonra Hayalet sinemanın hemen önünde, merdivenin dibinde duran treni gördü. Son bir kez görmek için, o an yaşlı bir adama kapıya kadar yardımcı olan Maggie'ye döndüğünde, zamandan ve hayattaki birçok engelden arınmış, mutlak bir aşk hissetti.

"Seni özlüyorum," dedi Hayalet. Bu söz her zamanki gibi sessizce orada, havada asılı kaldı.

Wilbur Budd'ın Yüzlerce Ölümü

Hayatta birçok ölüm vardı.

İnsan aşama aşama ölüyormuş gibi geliyordu artık Hayalet'e. Gençlik halini görmek bu yüzden çok dokunaklıydı.

Gençliğin, ideallerin ölümü yaklaşıyordu. Bağlantıların, arkadaşlıkların, prensiplerin, sevginin. Üstelik bunların hepsi birer seçimdi. O zaman, o an için doğru gelen birer seçimdi ama sona, nihayet ölüme ulaştığında geriye bakıp seçmediğin tüm tercihleri de görebiliyordun.

Eskiden olduğu kişiyi özledi o an. İçinde var olan, çimin yeşil olması kadar doğal iyiliği özledi bir de.

Kısa Sohbet

Agnes kısa bir sohbet etmeyi istedi.

"Sinemadayken hayatına karışmaya çalıştın. Bu seyahatin amacı bu değil, delikanlı. Karışmak, kurcalamak, zamana müdahale etmek yok... İnanılmaz derecede tehlikeli bir şey bu. Anlaşıldı mı?"

"Ama Agnes, daha yeni görebiliyorum: Aşkı heba etmişim... zamanı heba etmişim..."

"Evet. Evet, cidden ettin. Hatta çoğu kişiden daha fazla. Ama başka seçeneğin yok. Bu trenin tek bir rotası, tek bir varış noktası var. Dediğim gibi, sen izlemek için buradasın."

Sonra da Wilbur'un cevap vermesine fırsat tanımadan trenin ön tarafına doğru yürüyerek onu pencereden gördüğü, bir camdan dışarı bakarak hayatın ona neler getireceğini düşünen gençlik haliyle baş başa bıraktı.

Bayan Graham'ın Son Dersi

Wilbur az sonra trende tek başınaydı. Ya da öyle sanıyordu. Derken sigara içen birinin öksürdüğünü duydu ve gözlerini pencereden ayırarak bir kadının hayaletini gördü. Agnes değildi ama yine de tanıdık biriydi.

Bayan Graham vagonun sonuna doğru bir yere oturmuş, yeşil kadife kaplı banka yaslanmıştı.

"Aman Tanrım," dedi Wilbur. "Sizin burada ne işiniz var? Yanımda bir tek Agnes var sanıyordum."

Bayan Graham en sevdiği öğretmendi. Wilbur'a kitap sevgisini aşılayan oydu. Oxford'a başvurmasını teşvik eden oydu. Kısa siyah saçları ve bir o kadar siyah balıkçı yakasıyla, onu hatırladığından biraz daha gençti. Her zaman olduğu gibi sigara içiyordu. Derslerde bile açık bir pencerenin önünde durur, dumanını dışarı üfürürdü.

"Aslında burada olmamam lazım," dedi, öteden beri asi bir damarı olan öğretmeni. "Fakat ebediyette her şeyi görüyorsun ve ben de seni görüp zorlandığını anlayınca bir yolunu buldum işte."

Wilbur anlamlı bir şey söyleyemeyecek kadar afallamıştı. Onun için şöyle demekle yetindi: "Sizi görmek ne güzel. Öldünüz demek?"

"Evet. Amfizemden. 1975'te." Sigarasından uzun bir nefes çekti. "Daha altmış dört yaşındaydım. Hâlâ 'çok erken gitti' denebilecek bir yaşta. Ama ne derler bilirsin: Yılların uzunluğu değil, derinliği önemlidir. İyi bir hayatım oldu diyebilirim. Çok seyahat ettim. Her kıtada maceraya atıldım. Çok sevgilim oldu. Çok eğlendim."

"Doğrudur," dedi Wilbur. Seksen bir yaşında, üstelik ölmüş olabilirdi ama yine de Bayan Graham'ın seks hayatını dinlemek için çok genç hissediyordu kendini.

"Senin okulda İngiliz Edebiyatı öğretmenliği yaptığım dönem hayatımın en yerleşik dönemiydi herhalde," diyerek konuya açıklık getirdi Bayan Graham.

"Evet," dedi Wilbur. "Anlaşılıyor."

Bayan Graham o dönem Yorkshire'da nadir rastlanan türden biri olduğu için Wilbur'u epey etkilemişti. Londralıydı ve İspanya'daki iç savaş sırasında bir yıllığına oraya gidip gönüllü hemşirelik yapmıştı. George Orwell oradayken onunla da tanışmıştı ve Orwell'le aynı faşizm karşıtı dava için mücadele etmişlerdi. Ona adıyla, Eric diye hitap edebileceği kadar yakınlaşmışlardı.

Bayan Graham bir süre Wilbur'u inceledi.

"Olan oldu, değişmez artık,"* dedi yukarı bakarak; sahnede etkileyici bir tirat atarak sesini üst balkona duyurmaya çalışır gibi. "*Macbeth*. V. Perde, 1. Sahne."

"Okula dönmüş gibiyim."

Bayan Graham gülümsedi. "Derslerde oradan bir bölüme, buradan başka bir bölüme bakmanızı isterdim, hatırlıyor musun? Sen bunları analiz etmede başından beri çok iyiydin, Wilbur. Okulda senin gibisi çok azdı. Asi ya da yalaka değildin, cidden ilgi duyardın."

"Kitaplar benim kaçış yolumdu."

"Bütün olanları düşünürsek, hayatta bu kadar başarılı olduğun için seninle gurur duyardım."

"Ben de kendi sınıfıma ihanet olarak görürsünüz sanmıştım. Başarılı bir işadamı olmamı."

"Eh, hayat çok karmaşık. Hem ne diyeceğim: Herkesin zorluk çektiği bir okulda bile senin imkânlarının ötekilerden daha kısıtlı olduğu çok belliydi..."

Bu laf Wilbur'u rahatsız etti. Zorluk çektiği tabii ki doğruydu ama bunun bu kadar görünür olduğundan habersizdi.

"Başarı kendini bulduğun yerden başlayarak ne kadar mesafe katettiğinle ölçülür. Sen çok yol katettin. Kendine iyi bir hayat kurdun.

* *Macbeth*, William Shakespeare, çev. Sabahattin Eyüpoğlu, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları. (*ç.n.*)

Suçun yaptığın işte iyi olmak ve kitabevleri açmaktı, Tanrı aşkına. Yalnızca iyi bildiğin işi yapıyordun."

Wilbur gülümsedi. Bayan Graham sert bir öğretmendi. Fakat aynı zamanda ondaki potansiyeli gören biriydi. Bu yüzden okul sonrasındaki hayatıyla ilgili ondan iltifat almanın bir anlamı olmalıydı. Birinden böyle sözler duyduğunda âdeta içinin dolduğunu –ve genişlediğini– hissederdi. İçinin onaylanmışlıkla doldurulmasını bekleyen boş bir kap gibi. Fakat –belki de Maggie'yi gördüğü için– bu kez yalnızca boşluk hissetti.

"Bayan Graham..."

"Lütfen, Linda de."

"Linda." Garip bir histi. Zamanın içinde de, dışında da olsanız, okuldaki öğretmenlerinizden birine adıyla hitap etmenin size normal gelmesinin pek mümkün olmadığını anlamak ilginçti. "Başarının kendimizi bulduğumuz yerden başlayarak aldığımız mesafe olduğunu söylüyorsunuz ama ya bir ara yanlış yöne doğru gittiyseniz? Ya gerçekten yaşamadıysam? Ya doğru insanı bulup sonuçta o aşkı canlı tutmaktan korktuysam? Ya birini yüzüstü bırakmış bir korkaksam? Bir şans daha istiyorsam?"

Wilbur pencereden Alice'le kendini yağmurda bir sokak lambasının altında dururken gördü. Alice onu terk ediyordu. Oxford yüzünden değil. Abisi Alice'in babasına ait halı fabrikasından para çaldığı için tutuklanmıştı.

"Sanırım buraya gelmeye karar vermemin sebebi buydu." Bayan Graham oturduğu yerde kıpırdanarak arkasına bakıp Agnes'ın yakınlarda olup olmadığını kontrol etti. "Şimdi, bildiğin gibi, buranın amacı kayıp giden geçmişini görüp daha yakından bakmak için arada bir durman. Bendekinde yedi yüz kadar durak vardı. Ama trende değildim. 'The Owl and the Pussy-cat'teki teknedeydim. Çok güzel, bezelye rengi bir şeydi. Çocukken o öyküyü çok severdim. Ulaşım aracının çocuklukla bir bağlantısı var gibi. Enteresan."

"Yedi *yüz*, ha?"

"Evet. Ama yalnızca üç durakta duran birini tanıyorum. Kim olduğuna, hayatını değerlendirmeyi ne kadar becerebildiğine göre değişiyor."

"En kötü günleri yeniden yaşamak zorunda mıyım yani?"

Bayan Graham düşüncelere dalmış gibi bir tavırla vagonun tavanına doğru üflediği dumanın havaya karışarak kayboluşunu izledi.

"Ben Agnes değilim. Evrenin her şeyi bilen mutlak gerçeği de değilim. Hatta kitapçı bile değilim. *Macbeth*'ten alıntı yapabilen bir hayaletim, hepsi bu. Fakat tahminimce, evet. Bizi şekillendiren yerlerde daha fazla oyalanıyoruz. Hayatta olduğu gibi."

"Peki, anladım."

"Bak, Agnes sana trene binmeni ve işleri berbat etmemeni söylüyor. Seçimlerinin hepsi yapılmış. 5. Sahne, V. Perde. Vesaire, vesaire. Akıllıca bir tavsiye. Çünkü işleri berbat edersen ebediyeti kaçırırsın. Maggie'yi ve diğerlerini tekrardan görme şansın kalmaz... Benim tek diyeceğim, yaşamın bazen her şeyden daha önemli olduğu. Onunla Dünya'da tek bir gün geçirmek, Maggie'yi sonsuza kadar hayalet olarak görmekle aynı şey değil."

"Neden?"

"Sıcaklık, dokunuş, var olma hissi, aynı havayı solumak. Ses ve yankı arasındaki fark gibi. Bir şarkının yankısını sonsuza kadar duymak, *şarkının kendisini dinlemenin* yerini asla tutamaz..."

"Doğru ama..."

"İyi bir hayat yaşamak için bazen de başkalarının beklentilerini ne zaman yok sayacağını bilmen gerekir. Kuralları yıkmak zorunda kalsan da."

Agnes ansızın, sanki yoktan var olmuş gibi tepelerinde dikilmeye başlayarak işe girişmeye hazırlanırcasına şapkasını düzeltti. "Bu kadarı kâfi."

Bayan Graham ebedi sigarasından bir nefes daha aldı. "Ben kaçtım." Ağzından üfürdüğü dumanın ardında gözden kayboldu.

Agnes ondan boşalan yere oturup kucağına bakarak eteğindeki bir kırışıklığı düzeltti. "Cidden burada olmaması gerekirdi. Onun

köktenci fikirlerine kulak asmamalısın. Durmadan dükkâna gelip bana komünist yazarların ve mutsuz Fransız radikal kuramcıların kitaplarından daha fazlasını getirtmemi söylerdi. Ben de ona hayatın habire yıkılıp yeniden yapılamayacak kadar kırılgan bir şey olduğunu söylerdim. Kurallar sıkıcı gelebilir ama tüm roman ve resimler kurallara uyularak yaratılır. Bütünlüğü korurlar. Bayan Graham'sa, nasıl desem, bütünlüğü bozmaktan çekinmeyen biri..."

"Onu hep sevmişimdir," derken, bu karşı çıkışta bir cesaret kıvılcımı olduğunu hissetti Hayalet.

Agnes göğüs geçirdi. "Orası öyle. Gayet çekici biriydi herhalde. Ama bir düşün... o senin hayat rehberin olmayı seçmedi, değil mi? Hayır. Bunu seçen ben oldum."

"Hâlâ anlayamadığım bir şey bu. Bana yardım etmeyi neden istediğin."

"Dükkâna geldiğin zamanları hatırladım. Okumaya aç bir çocuktun. Buna rağmen sana kitap alma teklifimi geri çevirirdin. Bunu hiç unutmadım. O yüzden bunu bir şans olarak gördüm. Sana bir hikâye verme şansı. Mecazen."

"Peki, teşekkür ederim."

"Fakat bardağın yarısını dolu görmek zorundasın. Çünkü bu sayede, yolun sonuna ulaştığında, sorun çıkmayacak. Ebediyet güzeldir. Yani, *yaşamla* aynı şey değil ama J. M. Barrie cidden haklıydı aslında. Ölüm çok büyük bir maceradır. Böyle bir şey değil. *Acele* yok, *zaman dilimi* yok, bir trende edilen kısa sohbetler yok. Alınacak dersler yok. Treni soru, varılan yeri cevap olarak düşün. Cevapsa daima yolculuğun sonunda hayatının sana nasıl hissettirdiğidir." Agnes cesaret verir gibi gülümseyerek Wilbur'un dizini okşadı. "Onun için... en iyisi böyle devam etmek, ha, delikanlı?"

Pencereden dışarı bakan Wilbur, kendini *Daily Mirror* satan bir gazete bayisinin önünden geçerken gördü. İlk sayfa gözüne çarptı: YENİ BOKS ŞAMPİYONU CASSIUS CLAY.

Gece de vardı, gündüz de. Aynı gökyüzünde. Soyut bir tablo gibi iç içe geçerek bulanıklaşıyorlardı.

Az daha ötede, annesi elinde kasaptan aldığı etle, ağlamaklı bir yüz ifadesiyle sokakta yürüyordu ve ancak Wilbur'un evden çıktığını gördüğünde yüzüne zoraki bir tebessüm oturttu.

Yaklaşıyordu...

Pencerede hapisten eve dönen Dougie'yi gördü. Ardından bir zamanlar hava saldırısı sığınağı olan masanın üzerinde duran o iki konser biletini.

Her şeyin değiştiği o geceye varmak üzereydi...

Tren yeniden gitmek istemediği bir yere doğru yavaşlıyordu.

"Burada durmak istemiyorum. Ciddiyim, Agnes, burada durmayı hiç istemiyorum!"

Artık çok geçti. "Tren duracak. Sen ininceye kadar da hareket etmeyecek."

Tren yavaşça durdu ama Wilbur –ya da Hayalet– Bayan Graham'la ettiği sohbetin ardından kendini daha bir isyankâr hissediyordu.

"Dert değil. Burada kalıyorum. Bu vagonda. Dünya kadar zamanım var."

Yoğun Bir Rahatsızlık Hissi

Kaldı da.

On sekiz yaşında takılı kalmış Wilbur'un portresinden başka bakacak şey olmadan, oturduğu yerde öylece kaldı. Alnında tek bir çizginin bile olmadığı haliyle birlikte.

Fakat bir saat gibi gelen bir sürenin ardından –aslında bir saniye ya da bir gün de olabilirdi– bir şey olmaya başladı.

Yoğun bir rahatsızlık hissi.

Wilbur aşağı doğru bakıp giysilerinin ve bronzlaşmış genç bacaklarının titreşmeye başladığını gördü. Kotlu bacakları yerine yeşil kadife kaplı bankı görüyordu. Bir görünüp bir kayboluyordu. Gereğinden fazla açık bırakılmış bir ampul gibiydi. Fakat sorun bu değildi. Sorun, o histi.

Yoğun bir klostrofobi.

Bir *takılı kalmışlık* hali.

Ayağa kalkmaya yeltendiğinde içinden çıkamadığı deli gömleği misali bir şeyin içindeymiş gibi hissetti kendini. Zihni kıvranıp debelense de, bu kez kaşınıp duran, yerinde duramayan, ateş gibi yanan bedeninin içinde sıkışmıştı. İnkâr edilemez, tartışılmaz, inanılmaz bir şekilde orada takılı kalmıştı.

Agnes aradan yanına kadar gelip başını iki yana salladı. "Vah vah, delikanlı. Bayağı bir çıkmaza düşmüşsün, ha?"

"Neler... oluyor?"

"Raymond Chandler, *Uzun Veda*'da en ölümcül tuzakları kendi kendimize kurduğumuzdan söz eder. Bana sorarsan, başyapıtı o kitaptır. Bayan Graham bile buna katılacaktır... Şimdi, ben evrenin mutlak gerçeğiyim fakat aynı zamanda Bayan Agnes Deborah

Amaryllis Bagdale'ın özünü ihtiva ediyorum. Cidden senin *iyiliğini* istiyorum. Fakat senin gibi birinin iyiliğini istemek hayal kırıklığına davetiye çıkarmak gibi, bunu da söyleyemem lazım."

"Lütfen, Bayan Bag... Agnes... bana yardım etmenin bir yolunu bul."

Agnes hoşnutsuz bir tavırla iç çekti. "Bu histen kaçmanın, bu laneti bozmanın tek yolu ayağa kalkıp olan şeyle yüzleşmen."

"Bununla yüzleşemem."

"Doğru. Asla yüzleşemedin, delikanlı. Ama artık yüzleşmek zorundasın. Ya trenden inersin ya da sonsuza dek böyle hissedersin."

"Lütfen. Gitsin bu his."

"Bunu bir tek sen yapabilirsin."

"Nasıl ayağa kalkıp trenden ineceğim?"

Agnes göğüs geçirdi. "Zamanın çoktan geçtiğini anlayarak."

27 Temmuz 1964

Hayalet bunu yapması, yüzleşmesi gerektiğini biliyordu ama buna rağmen neredeyse imkânsız geliyordu. Hayattaki acıları yaşamanın başka, bir trenden inip aynı acıyı bile bile bir kez daha yaşamanın başka olduğunu fark etti. Yine de gözlerini kapayıp yaptı. Trenden inip gözlerini açarak belediyeye ait binaya girdi ve kendini çığlıkların, müziğin, bir kaosun içinde buldu.

Hayalet bedeni her an dört-beş tane hoplayıp zıplayan vücutla iç içe geçiyor gibiydi.

Çılgın bir kalabalık.

Sahnede bir Chuck Berry şarkısı söyleyen Rolling Stones vardı; Mick Jagger ekose pantolon üstüne beyaz gömlek giymiş, gitarını hırpalayan uzun kâküllü Brian Jones'a doğru eğilmişti. Terli, sigara dumanlı, çılgın bir ortam. Hayalet, trenin buraya doğru geldiğini bilmesine rağmen o an hissetti. Bunun ne olduğuna dair bir dehşete kapıldı. Hangi günün *gecesi* olduğuna dair: 27 Temmuz 1964. Oxford'a başlayacağı yılın yazı.

Belki de, diye mırıldandı kendi kendine, *bütün olayı görmem. Belki bu iş bir tek konserle biter.*

O gece belediyeye ait binanın ana salonunda ilk kez oturacak yerlerin olmadığı bir konser verilmesine karar verilmişti. Wilbur'la Dougie itişip kakışarak savrulan kalabalığın ortasındaydı.

Modlar, rockçılar ve benzerleri.

Dougie çoktan sarhoş olmuş, fırtınadaki bir ağaç gibi yalpalıyordu. Üstünde oldukça şık plili bir pantolon, pahalı görünümüyle şüphe uyandıran balıkçı yaka gri kazak vardı. Wilbur gömleğinin tüm düğmelerini iliklemişti. Abisinin aksine biraz tutuk ve gergin

görünüyordu. Hayalet bunun nedenini hatırlıyordu. Dougie'yi bu işe razı ettiğine pişman olmaya başlamıştı da, ondan. Grubu görmek istediği için abisini konsere gelmeye razı eden Wilbur'du. Ona da bilet almanın iyi olacağını düşünmüştü. Kısa süre hapiste kalışının ardından abisiyle ilişkisinde daha çok çaba harcamak istiyordu. Fakat aynı zamanda Oxford'a kabul edildiğini söylemek için bahane olacağını düşünmüştü. Bunu iyi karşılamayacağını biliyordu. Cidden iyi karşılamamıştı.

Wilbur meydanın karşı tarafındaki pub'da ona söylediğinde, Dougie bir şey demeden birasını kafaya dikip bir bira daha istemişti. Daha sert bir şey. Worthington's. Sonra aynısından bir tane daha.

"Dougie? Dougie? Neden bir şey demiyorsun?" diye sormuştu Wilbur.

Derken, yeterince bira içtikten sonra Dougie'nin tavrı değişmişti.

Dönüp deli gibi bir coşkuyla kardeşine bakmıştı. "Hadi, oğlum. Yapalım şu işi. Oxford'a falan boş ver," demişti. "Özgürlüğü kutlayalım. Gidelim artık şu konsere."

Wilbur başıyla onaylamıştı. "Tamam. İyi fikir."

Viners'ın fabrikasında çalışırken çaldığı çatal bıçakları partiler halinde satmaktan hüküm giyen Dougie hapiste yalnızca –"tam kâbus"– altı ay kalmıştı sonuçta. Önceki yılı çeşitli işlere girip çıkarak geçirmişti. Halı fabrikası, çelik fabrikası, gazhane, meyankökü macunu fabrikası hatta anneleri onun kasaya dadandığını fark edinceye kadar bir hafta Queen's Head'de bile çalışmıştı. Kendine elden düşme bir Vauxhall Cresta almıştı. Viners'ta işe başlamasından birkaç ay sonra da bütün Sheffield'da ucuza çatal bıçak sattığı anlaşılmıştı.

"İşte bu, oğlum," diye bağırıyordu Dougie kardeşinin kulağına doğru, konserin temposu iyice artarken. Bardağın içinde çalkalanan birası Wilbur'un ayakkabısına sıçradı. "Hayat bu işte. Tam burada yaşanıyor. Oxford saçmalığına ihtiyacın yok. Havalı kabanlara ve Shakespeare'e boş ver. Güneyli olman gerekmiyor. Bak işte! Rolling Stones!"

"Onlar Londralı, Dougie."

"Evet. Ama buradalar işte, değil mi? Gelecek hafta yine Beatles gelecek. Her şeyimiz var. Hepsi burada."

"Dougie! Ben Oxford'a piyasa yapmak için gitmiyorum. Okumak için gidiyorum."

"Çok Güneyliyle tanıştım, Wilbo. Bunların hepsi kafadan sakat."

Hayalet içinden Ford Açık Cezaevi'nde kalanların Balliol College'da okuyanları pek temsil edemeyeceğini düşündüğünü hatırladı. Biri Wilbur'un omzuna dokunduğu için dile getirilmeyen bir düşünceydi bu.

Dokunan kişi herhangi biri değildi.

Maggie'ydi.

Oraya iki arkadaşıyla gelmişti.

Artık koca kadın olup göz kalemini keşfeden Doreen Taylor çok farklı görünüyordu. Bir de Wilbur'un ilk kez tanıştığı ama parktaki o günden haberdar olan Claudette Campbell vardı.

"Selam, yabancı!" diye bağırdı Maggie, Wilbur'un kulağına doğru. "Üniversiteye gidiyormuşsun diye duydum."

"Evet! Eylülde!"

Dougie birasını korumaya alarak aralarından başını uzattı. "Ben hariç herkes biliyormuş. Bizi adamdan saymıyor tabii!"

"Git başımdan," diyen Wilbur, hınzır bir tavırla abisini itti. Ardından Maggie'ye döndü. "Sen nasılsın?"

Maggie onu duymakta zorlanıyordu. Brian Jones'la Mick Jagger sahnede devleşmekle meşguldü. "Efendim?"

"Sen nasılsın, diye sordum."

"*Efendim?*"

"SEN NASILSIN DİYE SORDUM."

"Ha. İyidir." Maggie gülümsedi. Bir kez daha düşündü. "Fena değil. Bir yaramazlık yok."

"Resme devam mı?"

"Pek sayılmaz."

Maggie, Wilbur'un yüzünün düştüğünü fark etti.

"Okula gidiyorum."

"Okul!" dedi Wilbur, rahatlamış gibi yaparak. "Müthiş! Hangi okula?"

"Öğretmenlik. Broomhall. Küçüklere öğretmenlik yapmak istiyorum." Maggie sonra Wilbur'un duymadığını fark etti. "KÜÇÜKLERE ÖĞRETMENLİK YAPMAK İSTİYORUM." Kendini gösterdi. "Zoru severim."

"Harika!"

"Bunu diyen de Bay Oxford."

"Snop olmadım daha."

Bunu izlemek cidden tuhaftı. Hayalet'in hafızasında tamamen az sonra olacakların gölgesinde kalmış bir şeydi.

"Palace'ta çalışmaya da devam ediyorum. Geceleri. Matinelerde değil."

Dougie bir kez daha münasebetsizce başını aralarına uzattı. "Hadi artık, tatlım! Çocuk hayatında bir erkek olup olmadığını merak ediyor işte. İşi bitirmenin derdinde!"

Maggie'nin gözlerinden onda hiç görmediği, öfkeyle utanç karışımı bir duygu gelip geçti. Wilbur da Dougie adına o çok iyi bildiği utancı hissetti. Üstüne bir de ondan utandığı için duyduğu o gizli utancı duydu. Bu kez başka bir utanç katmanı daha vardı çünkü Hayalet de utanç duymuştu. Hem Dougie'den hem kendinden hem de patlamak üzere olan olayın tamamından.

Şarkı çılgınca bir alkış ve çığlıklar eşliğinde sona erdi. Sahnedeki enstrümanlar akort edilirken konuşabildiler.

"Aslında, evet. Evet. Hayatımda biri var."

Gömlekli, kravatlı bir adam gelip kolunu Maggie'ye sardı. Wilbur onu tanıyordu. Aynı okula gitmişlerdi. Çocuk ondan bir sınıf üsteydi. Tommy Hetherington. Uzun boy. Briyantinli siyah saçlar. Çocuk Jagger'dan çok, Elvis bozuntusu sayılırdı. Ama daha sert, boşta gezer bir hali vardı.

"Bu mu?" Dougie iğrenmiş gibi yaptı. "Bu dangalak rockçı çocuk mu?"

Kız iğrenmiş gibiydi. "Orada dur bakalım." Ardından Tommy'ye: "Çekil."

Hayalet'in gözünden kaçmadı. Her şeyin sarpa sardığı o an. Durumun kaosa doğru ivme kazandığı o nokta. Bir şey demeyebilirdi. Yürüyüp gidebilirdi. Bunu, bu içgüdüsel ânı görmek manyakça bir şeydi; kısa bir hiçlik, bir an, şarkının başındaki birkaç davul ritmi.

"Dediğini duydun, Tommy," diye bağırmak zorunda kaldı Wilbur müzik yüzünden, delirmiş gibi bakarak. "Bırakmazsan yumruğu yersin."

Wilbur'un hayaleti kendi gençliğine, o şiddete hazır haline bakarken, Dougie'den çok da farklı olmadığını anladı. Aynı düğme onda da vardı; yalnızca ulaşılması biraz daha güçtü. Tommy bunun üstüne Maggie'ye iyice yanaşıp yanağına bir öpücük kondurunca, Wilbur çocuğu itti.

Maggie de bir dirsek atarak yanından uzaklaştırdı. Öyle kızgın bir bakış attı ki Tommy mesajı aldı. Yürüyüp gitmeye başladı. Wilbur kendini zor tutuyordu. Derken Tommy, Wilbur'a çarptı. Kasten, hafifçe çarptı. Birasından birazı Dougie'nin gömleğine döküldü.

Hayalet dehşet dolu bir beklentiyle Dougie'nin suratının nefret timsali bir gargoyla dönüşmesini, abisinin Tommy'ye yumruk atışını izledi. Öyle hızlıydı ki Wilbur ona sarılarak zaptetmeyi deneyinceye kadar üç yumruk atmıştı bile.

Kaostaki Avuntu

Wilbur abisini tutuncaya kadar, kaos başlamıştı.

Tommy, Dougie'nin attığı yumruklarla yere serilmişti. Briyantinli saçları darmadağın olmuş, burnundan eline kanlar akıyor, kırık bira bardağının ve yere saçılan biranın yanında yatıyordu.

"Ne yapıyorsun sen, Dougie! Bırak şunu!" diye bağırıyordu Wilbur, abisinin kulağının dibinde.

"Bırak, Wilbur. Yemin ederim bak. Bırak beni, oğlum, siktir git başımdan!"

Tommy'nin arkadaşları etraflarında toplanmaya başlamıştı. Bir tanesi Wilbur'un çenesine yumruğu geçirince, Dougie elinden kaçıp gitti.

"Onunla ilgisi yok!" diye bağırdı Maggie.

Adamlar Dougie'ye girişirken, Hayalet abisinin yüzünde bir iki saniyeliğine beliren o şeytani gülüşü gördü ve atılan bir bira bardağı tam o anda başının arkasına çarptı. Dougie yere düşerken, gülüşü âdeta kahkahaya dönüştü.

Wilbur çocuklardan birini abisinin üstünden çekmeye çalışırken, Dougie tekrar ayağa kalkıp cebinden çıkardığı çakıyı açtı.

Artık savunmaya geçen Dougie'nin gözlerindeki deli bakışlar kararardı. Çakıyı çocuklardan birine, en uzun ve en sarhoş olanına doğru savurunca, çocuğun gömleği yırtıldı ve düğmelerden biri havaya uçtu. Bir anlık şokun ardından yara alıp almadığına baktı çocuk. Almıştı: Bıçağın şöyle bir kestiği yerden kan akıyordu.

Tüm bunlar –bu kavga, çakı olayı– birkaç saniye içinde olmuştu. Etraflarındaki kalabalığın çoğu durumdan habersizdi ama fark edenler de vardı. Salonun ortasında yapılan bir gösteri daha vardı sanki.

Dougie, Wilbur'a bakarak başıyla salonun arka tarafındaki bara yakın bir çıkışı işaret etti.

"Yürü hadi!"

Wilbur böylece kendine yol açabilmek için çakıyı önünde tutan Dougie'nin peşine düştü. İkisinin nereye gittiğini bilen Hayalet hoplaya zıplaya dans edenlerin arasından dümdüz ilerleyerek salonun duvarından geçti. Gecenin içine çıktı.

Kovalamaca

Hayalet dışarı çıkmış, büyük şehir meydanının bir yanı boyunca uzanan caddeye varmıştı. Sheffield'ın merkezi olmasına rağmen etraf çok sessizdi. Bir kesekâğıdı esintiyle sürüklenerek geçti. Güvercinin teki merakla bir izmarite bakıyordu. Duvarın ardından boğuk bir müzik sesi geliyordu ama orada neredeyse hiç kimse yoktu.

Neredeyse.

Derken Hayalet bir polis arabasının dibinde durduğunu fark etti. Yeni tip arabalardan biri. Eskilerden daha küçük. Zamanına göre modern.

Araba şimdi neredeyse gülünç görünüyordu; Hayalet'in yirmi birinci yüzyıla alışkın gözleri için antika, eski moda bir şeydi. Bebek mavisi ve süt beyazı, o kadar küçük bir şeydi ki içinde pastacı kremalı tart yiyen polisler arabaya zor sığmış gibiydi.

Çılgın, genç hedonistlerin bir araya geldiği böyle bir ortamda sorun çıkacağı garanti olduğundan, konser için oradalardı tabii.

Sorun karşılarına beklediklerinden daha erken çıkmak üzereydi.

Hayalet sol tarafa bir göz attı ve yangın çıkışından dışarı fırlayıp caddede müthiş bir hızla koşarak meydandan uzaklaşan, belediyeye ait saray misali muazzam konser salonunu arkalarına alarak ona doğru gelen Dougie'yle kendisini gördü. Polis arabasının yanından geçerlerken, Dougie'nin çakıyı hâlâ elinde tutması tam bir delilikti.

Herhalde belediyenin salonunda çalışan biri, peşlerinden kaldırıma kadar koşmuştu. "Polis! Polis! Şu adamı durdurun! Elinde bıçak var!"

Dougie'yle Wilbur, Holly Yolu'na çıkmıştı bile.

Hayalet çıktığı bu seyahatte abisini son görüşü olduğunu bildiği halde onları takip etmeyi istemedi. Onun için caddenin ortasında öylece durmaya devam etti.

Bu sayede o akşamı ilk kez yaşadığında hiç görmediği bir şeyi gördü. Maggie'nin tek başına caddeye çıkışını.

Yüzü sokak lambasının ışığında altın rengine dönmüş, saçları soğuk akşam esintisinde uçuşarak yüzüne savrulmuştu. Ne bağırdı ne seslendi ne de başka bir şey yaptı; yalnızca kaygı dolu bir yüzle Wilbur'un ortadan kayboluşunu izledi.

Dougie'nin Vauxhall Cresta'sı –Holly Yolu'nun bir bölümünü trafiğe kapayan yol çalışmasının olduğu yerden uzak durarak ve– savrularak caddeye çıktığında, ön koltuklarda deli gibi bakan Dougie'yle panik içindeki Wilbur vardı.

Polis memurlarından biri bıyığında hamur işinin kırıntılarıyla arabadan inmişti. Ellerini önünde havaya kaldıran adamın yüzü Wilbur'un hafızasına şu an haykırdığı şeyi haykıran açık bir ağız şeklinde kazınmıştı.

"DUR! HEMEN DUR!"

Fakat araba durmadı.

Hayalet de orada duruyor, arabanın içinden geçmesini bekliyordu; ama öyle bir şey olmadı.

Olan şey, araba ona değdiği anda kendini ansızın arka koltukta, kendisiyle Dougie'nin arkasında bulmasıydı.

Geçmişin kendi yerçekimi vardı. Bundan kaçış yoktu.

"Burada olmak istemiyorum!" diye haykırırken, hiç bu kadar ciddi olmamıştı. "Agnes! Orada kim varsa! Her kim varsa! Burada olmak istemiyorum!"

Ama duyan yoktu. Gözü arabayı hızla ve pervasızca yokuş yukarı sürerek şehir merkezinden uzaklaşan Dougie'de olan genç halinin duymadığı kesindi.

"Durman lazım! Peşimizdeler!"

"Kimler?"

"Kim olacak? Aynasızlar!"

"Hayır, durmuyoruz! Kafayı mı yedin sen? Basıp gidiyoruz buradan, oğlum!"

Polis arabası sirenini açtı. Dougie delirmiş gibi siren taklidi yaptı.

"Hah!" diyerek manyak gibi gülmeye başladı. "Şuna bak. Sirenmiş."

Hayalet 1964 yılında polis arabalarındaki sirenin nasıl bir yenilik olduğunu hatırladı. Bu kadar eski moda bir şeyde bile.

"Doğrusu, ben zili özlüyorum. Sen polis zilini özledin mi, Wilbur? Şıngır şıngır şöyle!"

"Aklın başında değil!" Wilbur direksiyonu abisinden almaya çalışınca dirseği yüzüne yedi. Şok içinde elini burnuna götürdü.

Son sürat şehir dışına, kuzeye doğru giderek katedrali geçtikten sonra tekrar güneye ve batıya yönelip yalnızca evlerin olduğu, yolun iki yanındaki ağaçların hızla gelip geçtiği sokaklara daldılar. Ecclesall Caddesi'nde toplum merkezini ve Dark Horse diye bir pub'ı tam gaz geçerken, kabuklu deniz ürünleriyle dolu sepetini taşıyan beyaz önlüklü bir satıcı oradan çıkıyordu.

"Yavaşla," diye yalvardı Wilbur.

Dougie onu duymazdan geldi. "Bıçak ayağımın dibinde. Baksana. Pedalların orada. Pencereden atıver. Var gücünle!"

"Tanrım, adamlar burada. Dibimizde. Atarsak görürler. Yavaşla, Dougie."

Her şey hızla geçip gidiyordu.

Bütün dükkânların kapalı olduğu şehir merkezine kıyasla pub'ların olduğu bölge daha hareketliydi.

Hayalet gitgide artan bir dehşetle pencereden bakarken çoktan kapanmış olan dev Midland Bank'i geçtiler. Sigara içen kasketli adamlar. Saçlarındaki bigudileri yeni çıkarmış gibi görünen, bingo salonundan çıkan kadınlar. İnsanın içini ısıtan bir pub'da domino oynayan erkekler. Dışarıda kavga çıkacak gibiyken, kalabalığın dikkati son sürat giden arabaya ve arkasındaki polis sirenine yöneldi. 1964 yılının sıradan bir cumartesi günüydü.

Polis arabası gitgide yaklaşıyordu.

Lastikleri ciyaklatıp patinaj yaparak dönel kavşağı dönerlerken, araba boynunu uzatır gibi yan yattı.

"Bunlar çok büyüyecek," dedi Dougie, çılgın bakışlarını yola dikmiş vaziyette. Wilbur neden söz ettiğini hiç anlamadı. "Beatles'tan daha büyük olacaklar. Nasıl kalabalıktı. Müthişti."

Dougie böyleydi işte. Kaosu kendisi yaratır ve her şey dönerek havaya uçup kontrolden çıkarken, bir şey yokmuş gibi davranırdı.

"O kalabalığın yarısına bıçak salladın... Lanet olsun, Dougie. Grubun büyüyüp büyümeyeceği kimin umurunda? Durdur şu arabayı. Hapse döneceğin falan yok. Sen kimseye zarar vermedin. Yani, bir tek Tommy'ye verdin. O da dava açmaz. Hadi... çek kenara."

"Artık çok geç. Bak, Wilbur; beni dinle, oğlum. Plan şöyle. Bölge dışına çıkıncaya kadar böyle gidiyoruz. Peak District'e vardığımızda, orada hiç ışık yok. Sokak lambası yok. Araba yok. Hiçbir şey yok. Yapacağımız şey... BENİ DİNLE... Yapacağımız şey, yoldan çıkıp ıssız bir yer bulmak. Arazide gidebildiğimiz yere kadar gideriz. Arabanın ışıklarını yakmayız. Sonra da tabanları yağlarız. Zifiri karanlık olacak... DİNLE... karanlık olacak ve arabadan kurtulup biraz orada kaldıktan sonra şehre yayan döneceğiz..."

Dougie gözlerini kocaman açmış, dâhiyane bir fikir bulmuş gibi Wilbur'a bakıyordu. İnsan çaresizlikten aklına gelen ilk çözüme sarılabiliyordu.

"Bu arabada kaldığımız her an daha da boka batıyoruz, Dougie..."

"Beni yüzüstü bırakıyorsun, oğlum"

Hayalet, Dougie'nin neden söz ettiğini anlamaya çalıştı: Oxford'dan mı? Onu anneleriyle yalnız bırakmasından mı?

"Yavaşla diyorum sana."

"Ne düşündüğünü biliyorum."

"Şu siktiğimin arabasını durdur, diye düşünüyorum."

"Benden üstün olduğunu düşünüyorsun."

"Dougie..."

"Abin hırsızın, malın teki."

"Mal falan değilsin, Dougie, yalnızca gayret etmiyorsun... Tanrım. Yavaş ol."

"Ama bildiğim şeyler de var. Hayat okulundan mezunum. Ben hiç çocuk olmadım, Wilbo. Annemin aklı bazı şeylere ermiyordu. Aralarının nasıl olduğunu gördüm... Parkin'le ikisinin."

"Bay Parkin mi?"

"Evet. Göz süzüp dururdu."

Hayalet bu sözleri Dougie'nin evsahiplerine karşı ömür boyu süren garazına yordu.

"Dougie..?"

"Senin için hava hoş. Ben ona bakmak *zorundayım*."

"*Öf, Dougie...*" Hayalet tüm bunların neyle ilgili olduğunu anlamaya başlamıştı. Dougie kendini yalnız bırakılmış hissediyordu. Herkes tarafından. Babaları ölerek, anneleri içine kapanarak yalnız bırakmıştı onu, şimdi de Wilbur bırakıyordu.

Dougie'nin yaptığı hataların tamamı, tüm dünyayla savaşmak istemesine kadar, bu yükü kabullenmek zorunda kalmasıyla açıklanabilirdi. Her şeyin tehdit altında olduğunu hissediyorsanız, o zaman her şey bir savaş olurdu. Wilbur'u *kıskanıyor* değildi. Tek neden o değildi, en azından. Yalnızca herkesi bir arada tutmayı istiyordu çünkü babaları öldüğünden beri her şeyin yavaş yavaş dağıldığı hissiyle baş başaydı.

Belki de, diye düşündü Hayalet, hayat bundan ibarettir. Düzene dönüşmek için debelenen bir kaostan. Barış yapmaya çalışan şiddetten. Belki de bazı kötü eylemler yol haritası olmayan iyi niyetlerdi. O basınç birike birike patlamaya neden olmuştu ve Dougie şimdi son sürat giden o arabada bir zamanlar göz kulak olduğu kardeşiyle birlikte ayağını gazdan çekmeden gidiyor, içindeki her şeyi boşaltması lazımmış gibi saniyede on sözcük sıralıyor, konudan konuya atlıyordu. "Uçan daire sireni gibi! *Uzaylıların 9 Numaralı Planı*. Beraber gitmiştik, hatırlıyor musun, Wilbo? Senin Charlie de vardı. Güzel bir gündü. Fabrikada işe girmiştim. Hatırladın mı?"

Wilbo. Yoldaki tabelaları okuyamayacak kadar hızlı gitseler de, bu sözü Hayalet haliyle tekrar duyunca, sevgiyle yüklü olduğunu görebildi.

"Dougie, lütfen, yola bak; çok tehlikeli."

"Babam da senin gibiydi. Altından kalkamayacağı işlere girdi. Herkes askere gitti. Ama o en havalı tiplerle uçmak istedi. Uçakla savaşa gitmek için üç yıl okumak gerekiyordu. Altı aya indiriverdiler! Biliyor muydun? Altı ay, ya. Gidip Churchill için öl diye."

"Dougie, gevezeliği kes de yavaşla artık. Ölmek istemiyorum."

"Ölmeyeceksin."

"Yavaşla dedim..."

"Aynasızlarda Triumph var. Bu Vauxhall, anasını satayım. Yavaşlayamayız."

Hayalet taş kesilmişti. Küçükken hayaletlerden korkardı. Sahanlıkta babasını göreceğinden korkardı. Ama hata etmişti. Ölülerde korkacak bir şey yoktu. Esas bilinmeyen dehşetler yaşayanların içindeydi.

"O kız senden hoşlanıyor, oğlum," dedi Dougie, kardeşi kanayan burnunu tutarken. Dili dolanıyordu.

"Sarhoşsun. Uçuyorsun sen."

"Gözünün önündeki şeyi göremiyorsun. Hep daha fazlasını istiyorsun. Babam gibi. Her şeyin var, Wilbo. Her şeyin var. Ama sen göremiyorsun. Hayat her şeyi önüne düşürüyor. Bazıları böyledir. Aramızdaki fark bu işte. Her şey önüne düşüyor ama sen görmüyorsun."

Her şey önüne düşüyor.

"Deli gibi çalışıyorum ben, Dougie."

Dougie gözlerini yoldan ayırıp çaresiz bir sevgiyle kardeşine baktı. Hayalet zamanın dışından ona ulaşıp ne kadar çok sevildiğini söylemek istedi.

Zamanın İplikleri Yıpranmış Ama Kopmamıştı

Wilbur gözünü yola dikmiş neredeyse ağlamak üzereydi. Akacak tek bir damla yaş dünyanın sonunu getirecekmiş gibi, gözyaşlarını zorla bastırıyordu.

Dougie, Wilbur'dan altı yaş büyüktü. Yirmi beş yaşındaydı. Fakat Hayalet'e ve belki Wilbur'a da çocukmuş gibi geliyordu. Göz kulak olunacak biri gibi görünüyordu çünkü şimdiye dek kimse ona göz kulak olmamıştı. Wilbur'a o treni veren küçük çocuğa benziyordu. Zamanın iplikleri yıpranmış ama kopmamıştı.

Hiçbir şeyin kendiliğinden olmadığını anladı Hayalet. Yapılan en pervasızca şeyler bile daha önce olanların bir sonucu, hayatta yapılan en bariz hatalar sessiz ve gizli bir acının eseriydi.

"Ah, Dougie," diyerek içini çekti Hayalet, yaşayan hali direksiyonu bir kez daha ele geçirmeye çalışıp yediği dirsekle savuşturulurken.

Birini bütünüyle, gerçekten görmeden önce ölmek zorunda kalmak hayatın trajedilerinden biriydi.

Arka koltuktaki Hayalet öne doğru eğildi. "Seni seviyorum, Dougie. Özür dilerim. İçindeki iblisleri susturmayı başaramadığın için üzgünüm. İhtiyacın olan yardımı alamadığın için çok üzgünüm..."

Yol dikleşmeye başlamıştı. Dougie'nin arabası bu yüzden aradaki mesafeyi korumakta zorlanıyordu sanki. Polis arabası öteki şeritten onları sollamak üzereydi.

Bunu gören Wilbur paniğe kapıldı.

Hayalet aldığı nefes gibi algıladığı şeyi tuttu. Wilbur bu kez bacağını Dougie'nin bacağının üstünden fren pedalına doğru uzattı. Dougie de o sırada gözlerinde çılgınca bir umutsuzlukla dönüp ona baktı.

Bir andan daha kısa bir süre içinde çok şey hissedilebiliyordu.

Wilbur abisini seviyordu. Ona olan sevgisi kızgınlığından daha büyüktü ve bu sevgiyle kızgınlık iç içe geçmiş olduğu, kızgınlığı çoğu zaman sevgisinden kaynaklandığı halde hangisinin nerede başlayıp nerede bittiğini anlayabilmek zordu. Hayalet'in o an ona karşı duyduğu sevginin ne kadarının o günlerde de var olduğunu, ne kadarının zamanın trajedisiyle üst üste bindiğini anlayabilmesinin imkânsız oluşu gibi.

Wilbur frene ulaşabilmek için Dougie'yle cebelleşirken, Endcliffe Park'tan yola fırlayan tavşanı gördü.

"Sakın söyleme!" dedi Hayalet yalvarır gibi, boş yere, aradaki zaman bariyerinin ardından.

Ama tabii ki hatırladığı gibi oldu.

"Dougie! Yola bak! Dikkat!"

Tavşan

O tavşana dikkat çekmemiş olmayı dilemişti hep. Çünkü olanların bu versiyonunda, Dougie tavşanı hiç görmeyip dümdüz gitmeye devam edecek ya da Wilbur frene basmayı becerecek ve her şey – herhalde, muhtemelen– yolunda gidecekti. Tam olarak değil. Bunun bazı sonuçları olacaktı. Dougie o gece, kafadan, en az üç kez kanunları çiğnemişti. Kavga ederek, bıçak çekerek ve şimdi de arabayla. Fakat yine de, tüm bunlara Wilbur'un onu gece birlikte çıkmaya ikna etmesi ve Oxford haberini en olmayacak anda –gecenin başlangıcında– vermesi yol açmıştı.

Dougie yola bakıp asfaltın üstünde hoplayan tavşanı gördü.

Gereksiz durumlarda çok sert olabilen bu adam, aslında bir tavşana bile zarar veremeyecek kadar yufka yürekli bir çocuktu.

Dougie ansızın direksiyonu kırdı. Ellerini direksiyonda çapraz tutarak bir, iki, üç kez döndürdü.

Her şey çok çabuk ama yine de zamanın ötesinde gerçekleşir gibiydi. Wilbur sonradan bunu defalarca yeniden yaşarken, olan şey her sessiz hatırlanışta biraz daha ağır çekime dönmüştü ama gerçekte tek bir andı.

Patinaj, bankette sarsılarak ilerleyiş, önlerinde ve kaldırımın ortasında, tam karşılarındaki ağacı görmeleri. İlerideki sessiz, her şeyden habersiz sıra evler. Çevrelerindeki hava katılaşıyormuşçasına, ani bir yoğunluk hissi. Etten kemikten bir şey olmanın korkunç savunmasızlığı, kulakları sağır eden o ani çatırtı ve ağacın gövdesine bodoslama çarparken çıkan o inanılmaz ses, o şiddetli sarsıntı.

Olayın yaşanan versiyonunda, Wilbur'un düşünecek zamanı yoktu ama Hayalet bu kez onu kurtaran şeyin ne olduğunu görebildi.

Ön cama dönük şekilde dik oturan abisinin aksine arabanın kontrolünü ele geçirmeye çalışan Wilbur tuhaf, yamuk bir pozisyondaydı. Ayağıyla frene basmaya çalışırken girdiği bu tuhaf kontrapost pozisyon sayesinde oturduğu yerde iyice kaykılmıştı. Bu yüzden öne savrulduğunda ön konsola öyle bir açıyla çarpmıştı ki darbenin çoğunu koluyla kaburgalarından almıştı.

Fakat yine de, başı zannettiğinden daha fazla darbe almıştı. Hayalet bu kez olanları dışarıdan izlerken bu anıda düzeltmeler yapabilmiş ve -Wilbur'un aksine- hızla bilincini yitirmediği için, aynı zamanda anıyı uzatabilmişti.

Böylece Hayalet, Dougie'nin vücudunun bir anda orada, ipleri bırakılmış bir kukla gibi eğik bükük vaziyette ve üzerindeki cam kırıklarıyla parlayarak o çınar ağacının dibinde belirmesine neden olan çarpışmaya tam olarak tanık olabildi. Dougie'nin vücudu ancak cansız bir bedenin durabileceği şekilde duruyordu.

Manyetik Alan

Hayalet, polis arabasının kayarak durduğunu ve bıyıklı polis aşağı inerken, iş arkadaşının arabadaki primitif alıcı-verici telsiz sistemiyle yardım çağırdığını gördü.

Dışarıdaki polis memuru bu arada Dougie'nin yanında çömelip boynuyla bileğinden nabzına baktı. Yolun karşı tarafının biraz yükseğindeki, parka bakan sıra evlerde oturanlar olayı izlemek için dışarı çıkmaya başlamıştı.

Trajedi mıknatıs gibiydi. O andan, en başından itibaren. Her şeyi kendi alanına çekmişti.

Wilbur'un hayatı boyunca da öyle kalmıştı.

O dehşetten kaçtığını zannettiği zamanlarda bile.

Aslında en çok o zamanlarda. Yakasını hiç bırakmamıştı. Arabadaki korkunç sessizliğin içinde, Wilbur hafifçe inledi. Hayalet duyulmaz sesiyle bir şey deme gereği duydu. Söylenecek en boş laf olsa bile.

"Yok bir şey. Yok bir şey. Yok bir şey..."

Günler

Trene döndüğünde Hayalet, "Hayatının en kötü ânını görüp durdurmak için hiçbir şey yapamamak," dedi Agnes'a, "nasıl bir şey biliyor musun?"

Agnes yanında oturuyordu. Ona hiç olmadığı kadar, etekliğindeki dikişi görebilecek kadar yakındı. Gözlerini elinde tuttuğu şapkasına dikmişti. Hayalet, Agnes'ın ona yine sert davranacağını, hiçbir şeye karışmamanın öneminden söz edeceğini zannetti. Ama Agnes öyle yapmadı. O an yapmadı, en azından.

"Anlıyorum," dedi Agnes, incelikli bir tavırla. "Üzgünüm."

Hayalet sustu. Bay Bagdale'ı -Agnes'ın oğlu Arthur'u- düşünüp onun neden böyle olduğunu, Agnes'ın neler yaşadığını merak ederek onun da kimbilir ne pişmanlıkları olduğunu düşündü. Agnes bunları kabullenmeyi öğrenmiş ve hiçbir şeye müdahale etmeye çalışmamıştı. Ama o Agnes'tı.

Wilbur'un bir yanı, ömrünü tamamladığını, artık bu yolculuğa ayak uydurup en acımasız kısımları da dahil olmak üzere her şeyi kabullenmesi gerektiğini biliyordu. Ama içinde yepyeni, inatçı bir yan filizleniyordu. Yaşayanların dünyasına sızıp gidişatı kökünden değiştirmeye dair delice bir dürtüyle yanıp tutuşuyordu.

Tren yoluna devam etti. Wilbur'un yaşamına ait manzara öyle çetinleşmişti ki motor içinden geçmekte zorlanıyordu sanki. Görüntüler eskisinden daha uzun kalıyor gibiydi.

Cenaze günü, abisinin içinde olduğu tabutun taşınmasına yardım ederek görünür biçimde titreyen annelerinin önünden geçişi vardı.

Annesinin şeriyle birlikte Valium'ları içişine seyirci kaldığı, gözyaşlarını ancak üniversiteye gitmeyeceğini söyleyerek dindirebildiği o gün.

Wilbur'un annesine defalarca polisin dışarıda onu beklemediğini söylemek zorunda kaldığı gün.

En umutsuz anlarına şahit olarak nasıl bir acı yaşadığını görmek zorunda kaldı. Bir pub'da oturup bütün maaşını içkiye harcadığını görmek zorunda kaldı. Eve sarhoş dönüp annesinin uçmuş vaziyette mutfakta oturarak *Daily Mirror*'dan satın almayacağı bir teybin reklamını yırtarken gördü.

"Bunun olmasına neden izin verdin, Wilbur?"

"Neyin, anne?"

Edith kendi dizlerine bakarak başını iki yana salladı. "Neden ona birlikte çıkmayı teklif ettin? O biletleri neden aldın?"

Ona gerçeği söyleyemeyeceğini biliyordu. Oxford darbesini yumuşatmak istediğini söyleyemezdi.

"Arabayı sürmeye devam etmesine neden izin verdin? Hiç anlamıyorum."

"Ah, anne, çok üzgünüm. Direksiyonu tutmaya çalıştım. Onu durdurmaya çalıştım... Olacakları bilemezdim... Onu hiç dışarı çıkarmamam gerekirdi... Tahliye edilir edilmez... Mutlaka bir şey olacaktı... Üzgünüm, anne... Suç bende."

"Çok zordu."

"Neydi zor olan?"

"Baban öldükten sonra. Her şeyi ikinizin arasında bölüştürmek zorunda kalmak. Sevgiyi, parayı. İkisinden de yeteri kadar yoktu bende. O günlerde yoktu. Üzerimdeki bu yük yüzünden ona annelik yapamadım."

"O bendim, anne. Asıl yük bendim, bunu demek istiyorsun."

Annesi ona baktığında, gözleri fazlasıyla ortada olan bu gerçeği inkâr edemedi. Wilbur bunun yoğunluğuyla zihninin uyuştuğunu, zaten klostrofobik olan dünyasının sinsi bir boşlukla biraz daha daraldığını hissetti.

Hayalet acı çekişini izlerken, kendini hayattayken hiç başaramadığı bir şekilde anladı. Gençliğinin onu nasıl şekillendirip yönlendirdiğini gördü. Varoluşunu haklı çıkarmak için gereksindiğini sandığı bir başarıya ulaşmak için çalışıp didinmesi. Hak etmediğini düşündüğü bir sevgiyle baş edemeyişi.

Edith başını çevirip boşluğa baktı. Çocukluklarında Dougie'yle Wilbur'u götürdüğü *Singin' in the Rain* filminin şarkısını mırıldanmaya başladı. Şarkıyı acısından değil, acının ötesindeki bir yerden söyler gibi bir siliklik, uzaklık vardı sesinde. Algının ötesindeki bir yerden söyler gibi. Hayalet onu izlerken, Dougie'nin kendini öldürerek annesini de öldürmüş olduğunu anladı. Kendisinin de, en azından bir yanının da öldüğünü. Asla bütünüyle geri gelmeyecek olan bir yanının.

Uçurum Kenarında

Middlewood Hastanesi. Sheffield'ın bir banliyösündeki, günün birinde lüks bir apartmana dönüştürülecek olan kasvetli bir akıl hastanesi.

Annesi altı ayını orada geçirmişti. Hatta kendi isteğiyle yatmıştı. Yani Wilbur'un kendini suçlu hissetmesini gerektirecek bir durum yoktu ama yine de hissediyordu işte. Hayalet bir nöbeti tetikleyen elektroşok tedavisinden sonraki gün oraya gidişinin, annesini ikinci ziyareti olduğunu hatırladı. Kendini boş boş oturan annesinin yanında ağlamamaya çalışırken gördü. Artık yirmi bir yaşındaydı. Saçları oldukça uzun ve biçimsizdi. Gözlerinde sürekli bulamadığı bir şeyi arar gibi kurnaz, yoğun bakışlar vardı. Rahatsız ahşap sandalyede oturan oğlunu izleyen Edith, sonunda konuştu. Sesinde nadir duyulan bir sıcaklık vardı.

"*Ufaklık.*"

Tren gelirken, Wilbur bitkin vaziyette gözlerini kapadı. Lokomotif vagonu her zamanki gibi fizik kurallarına aldırmadan kayarak -duvarlardan- geçerken, uykuya dalmanın eşiğindeydi. Agnes da ortaya çıkıp her zamanki gibi onu hemen trene çağırdı.

"Çabuk! Uyumadan gelmen lazım!"

Acil bir durum vardı galiba.

"Neden?"

"Söylemiştim. Kendini asla uyurken görmemelisin."

"Evet. Hatırlıyorum. Ama nedenini söylemedin hiç."

"Yoksa yaşayan versiyonun rüyasında kendi geleceğini görür. Olduğu gibi..."

"Sonra?"

"Ebediyeti kaçırırsın. Yaşadığın hayat hoşuna gitmeyebilir ama farklı şekilde yaşamış olsan sen –bu hayalet– aynı hayalet olmazdın. Ebediyet sonsuza kadar süren bir şey. Ondan vazgeçmeyi kimse istemez."

Doğruydu. İstemiyordu. Ne kadar çok şeyi, kimleri kaybettiğini görmek onu çok yormuştu. Ebediyet fikri –sonsuza kadar en sevdiği insanların ruhlarıyla birlikte olabilme fikri– öyle rahatlatıcıydı ki.

Bu yüzden çabucak trene bindi. Sonraki durak yalnızca altı hafta sonrasıydı.

Hayalet vagondan gecenin içine çıktı. Yüksek Park Hill bloklarının damında, Wilbur'u tek başına kendini on üçüncü kattan aşağı atmayı düşünürken buldu.

Aslında o gece aşağı atlamayacağını içten içe biliyordu Wilbur. Yalnızca bir süreliğine, kendini ölüme yakın hissetmeyi istemişti. Dog and Partridge'de tek başına bir viski, altı siyah bira içtikten sonra bu kadar uzak bir yere kadar yürümesinin nedeni buydu.

"Yaşamanın bir yolunu bulmak zorundasın," dedi sesini duyuramayan hayaleti, Wilbur öylece durmuş şehre doğru bakarken.

Katedralin ve Bramall Lane Stadyumu'nun kara siluetleri şehrin ışıklarında, yeryüzüne düşmüş karanlık gökyüzünü yansıtır gibi görünen takımyıldızlara benzeyen o ışıklarda, hayal meyal seçiliyordu.

Middlewood Hastanesi'ne, Ecclesall Caddesi'ne doğru bakmamaya çalışıyordu. Artık şehrin bazı bölgeleri ona acı veriyordu ve Ecclesall Caddesi tabii ki en kötüsüydü. Dougie'nin öldüğü geceden beri orayı –bütünüyle– yok saymıştı. Bazı geceler abisinin o koca çınarın altında akordeon gibi yamru yumru serilmiş halinin anısıyla, bir kâbusla uyanıyordu.

Doğduğu şehir düğmelerine basıp duran anılarla doluydu ama çekip gidemiyordu. Bagdale'daki işi onu meşgul etse de, hayatı takılıp kalmış gibiydi. Ruh felci gibi bir şey olmuştu.

Millet rokete adam koyup Ay'a göndermeyi planlıyordu ama o Sheffield'dan gitmeyi bile beceremiyordu.

Annesinin yanında kalmak zorunda olduğu doğruydu ama onu hapseden bir şey daha vardı. İstediği bir şey kalmamış hissi ve derin bir klostrofobi. Dougie'nin geri gelmesi için bütün hayallerinden vazgeçebilirdi ve bu yüzden hayal etmenin de bir anlamı kalmamıştı. O sessiz ve karanlık gecede, havanın soğuğuyla ayılıp her şeyi düşünürken, kendini yapayalnız hissediyordu. Fiziksel bir yalnızlıktı bu. Kendini zavallı gibi hissetmişti.

Farklı bir zaman çizgisinde, Balliol College'ın güneşli bahçesinde ders çalışırken hayal etti kendini. Mantıken Oxford'un da en az –ya da neredeyse– Sheffield kadar yağmurlu olması gerektiğini biliyordu ama hayalindeki Oxford hep bol güneşli bir yerdi.

"Beni dinle," diyerek sessiz sandaletleriyle betonun üstünden ona doğru yürüdü Hayalet. "Beni duyabildiğini biliyorum. *Cidden* duyamasan da dediklerimin kafana girebildiğini hissediyorum. Şurada Palace Cinema var. Maggie orada. Geleceğin orada. Bir gün evleneceksiniz... Hayatında başına gelen en güzel şey o olacak. Bir süreliğine birbirinizi mutlu edeceksiniz." Hayalet dediği şeyi düşündü. Bir de gençliğini bekleyen hayatı. Birden nerede hata yaptığını görebildi. "Buradan atlamayacaksın. Ama beni dinlemen lazım. Bu karanlık seni bırakmayacak. Kendinden kaçıp duracaksın... Ama her şey farklı olabilirdi... Farklı *olabilirdin*..."

Bu sözlerin hiçbiri duyulmasa da, hava insanı ayıltacak kadar soğuktu ve Wilbur sonunda yangın çıkışından aşağı indi.

Yüzeye çıkmasına izin vermediği çok duygu vardı. Yaşamanın ne anlamı olduğunu da çözebilmiş değildi. Fakat hiç olmazsa bir anlamı olabileceği ihtimalini reddetmiyordu hatta o gece eve döndüğünde hayatının kurtulmasına yavaş yavaş yardım edecek olan uzun bir kitabı okumaya başladı.

John Steinbeck'ten *Gazap Üzümleri.*

Wilbur Amerikalı değildi. Ne Oklahoma'da yaşıyordu ne de toz fırtınalarına, Büyük Buhran'a göğüs germek zorunda kalmıştı. Fakat tam da dayanma gücünü, yoksulluğu, birlik olma hissini anlatan bu hikâyeye ihtiyacı vardı.

Dükkândaki tüm kitapların içinden bu kitabı seçip eve getirmiş olması, sonunda yüce bir gücün ya da kozmik düzenin varlığına inanmasını sağlayacaktı. O dönemde hiçbir kitap ona hitap edememiş ama bu edebilmişti. Neredeyse kendini affetmesini sağlamıştı.

"Günah da yok, erdem de. İnsan bir şeyler yapıp duruyor işte..."

Uçup Giden Gençlik

Hayalet sessizce trendeki portreye bakarken resimdeki yüz genişledi ve alnındaki ince çizgi derinleşerek kalıcı bir kırışıklığa dönüştü. Ayın çok uzaklarda, bir bulutun ardında kayboluşu misali, gözünü diktiği gözlerdeki parıltı soldu.

Saatler

Hayalet, Bagdale Kitabevi'nin ortasında durdu.

İlk başta trenin ne demeye burada durduğunu merak etti.

Kendini Agatha Christie romanlarını bir masaya yerleştirirken izliyordu yalnızca. Bunun hayatını anlamasında nasıl bir yardımı olabilirdi ki?

Günlerden cumaydı. Wilbur orada hâlâ yarı zamanlı çalışıyordu. Haftada üç gün. Bütün maaşı biraya gidiyor, elinde bir şey kalmıyordu.

Akşamdan kalma gibi göründüğü, Hayalet'in gözünden kaçmadı.

Ayrıca gergindi; dişlerini sıkmadan duramıyor gibiydi.

Bay Bagdale geldi. Bir süre hiç konuşmadan, kalın camlı gözlüğünün ardından Wilbur'a baktı. "Saatler mi değişti, evlat?" dedi sonra.

"Efendim?"

"Yani benim bilmediğim bir şeyi biliyor olmalısın çünkü bu sabah dokuzda buradaydım ve etrafa bakındığımda, Wilbur Bey'den eser yoktu."

"Biraz geciktim, özür dilerim. Annem dün gece pek iyi değildi. Hastaneden yeni çıktı da."

Bay Bagdale'ın o kalın, dağınık kaşları şüpheyle havaya kalktı. "Ne derler bilirsin... Özrünü mazeretle bozma. Doğru demişler, Wilbur Bey. Çok doğru demişler."

"Evet, Bay Bagdale."

Bay Bagdale içini çekti. "Zamanı geldi sanırım."

"Neyin?"

"Birbirimize veda etmenin. Tabii ki bu hafta ve gelecek salıya kadar çalışabilirsin ama o kadar. Üzgünüm. Burası hayır kurumu değil. İşyeri. Şu an annem olsa, o bile senden bezmişti."

Hayalet, Wilbur'un yüzündeki paniği gördü. "Telafi ederim. Öğle arasına çıkmam. İşe devam ederim. Bakın, lütfen, burayı seviyorum."

"Hayır. Hayır, sevmiyorsun. Numara yapma, evlat. Oxford'a gidebilmiş olmayı isterdin. Burası senin teselli ödülün. Aslında nefret ediyorsun."

"Hayır. Lütfen. Bu işe ihtiyacım var."

Başarısızlığın ağırlığını sırtında hissetmeye başlayan Wilbur'un sesi, çaresizlikten kısık çıkmıştı. Annesini hayal kırıklığına uğratmak istemiyordu. Çelik fabrikasında çalışmayı istemiyordu. Elindeki en iyi fırsatın bu olduğunu biliyordu. Geleceği ateşe verilmiş gibi, ani bir sıcaklık hissetti içinde. Kendini çok kırılgan hissediyordu ve buna alışkın değildi.

Bu paniği Bay Bagdale'ın de gördüğü ortadaydı. "Bak, çelik fabrikasına çok adam lazım. Çatal kaşık üretimi için de adam arıyorlar. Çalışmak isteyene çok iş var. Radyodan sen de duydun mu? Başbakan üretim gemisini sakin sulara alacakmış. Bir şey olmaz, Wilbur Bey."

Tam o sırada içeri yaşlı bir adam girdi. Bay Bagdale'dan bile yaşlı biri.

Tüvit takımlı, uzun boylu, romatizmadan beli bükülmüş, bastonlu bir adamdı. Öğretim görevlisi olduğu Sheffield Üniversitesi'nden emekli, artık sanat ve şiirle daha çok ilgilenmeye çalışan biri. Merak dolu bir beklentiyle, orada öylece duran Wilbur'la Bay Bagdale'a doğru yürüdü.

"Tavsiye ettiğin şu kitap için çok teşekkür ederim," dedi adam, Wilbur'un yanında durup.

"Bir şey değil, Gerald."

"*Guguk Kuşu*," diyerek Bay Bagdale'ı da bilgilendirdi Gerald. "Çok iyi. Okudunuz mu?"

"Yok," diye mırıldandı Bay Bagdale. "Yok, onu okumadım."

"Neyse, çok keyifliydi. Bu Amerikalı yazarları seviyorum. Bunun gibi başka kitaplar var mı, Wilbur?"

Wilbur gülümserken, Bay Bagdale'ın bakışlarını üstünde hissediyordu. "Yani, tam olarak bunun gibi değil. Ama Truman Capote'nin *Soğukkanlılıkla*'sı daha yeni geldi ve sanırım sana uyar..."

Wilbur kitabı almaya gitti. Geri geldi. "Gerçek hikâyeymiş bu. Şu an ben de okuyorum."

"*Tavsiye* eder *misin* peki?"

"Evet. Sürükleyici bir adaletsizlik hikâyesi."

"Eh, şimdiye kadar beni yanıltmadın." Ardından, Bay Bagdale'a bakarak: "Bu çocuk tam bir pırlanta. İşini iyi biliyor."

Gerald kasaya doğru giderken, Bay Bagdale gözlerini devirdi. "Peki, peki. Bir şans daha. Bunu da mahvetme. Bundan böyle saat dokuz dedi mi buradasın."

"Teşekkür ederim, Bay Bagdale. Çok teşekkür ederim."

"Göreceğiz bakalım."

Wilbur o an şansını zorlamaya karar verdi. "Çok şey istemiş olacağım, farkındayım," dedi Bay Bagdale'a, süklüm püklüm, "ve bugün hiç zamanı değil. Ama bir dinleyin." Wilbur boğazını temizledi. "Beni burada tam zamanlı çalıştırmayı düşünür müydünüz? Bir sürü boş günüm var; bana hiç iyi gelmiyor. Kendimi işe vermeye hazırım. Cidden. Her gün burada olmamın dükkânın da faydasına olacağını düşünüyorum. Bana daha fazla inisiyatif verirseniz bu işi başarabileceğimi düşünüyorum. Kitapları *seviyorum*. Kitapseverleri seviyorum. Burası için fikirlerim de var ve..."

"Fikir mi?"

Wilbur yutkundu. İstediği olunca, kalbi göğsüne samba davulu gibi güm güm vurmaya başlamıştı. "Evet. Şu an yalnızca tek bir müşteri tipine hizmet sunuyoruz. Casus romanlarına ve Napoleon'la, dünya savaşlarıyla ilgili tarih kitaplarına ilgi duyan orta yaşlı erkek. Kusura bakmayın ama aynı sizin gibi biri, Bay Bagdale. Ama bu şehirde her yaştan çalışan kadın ve erkek, çocuklar, gençler var ve biz onların hepsine kitap tedarik edebiliriz. Bu dükkânı Bayan Bagdale'ın işlettiği günlere döndürebilirim. Herkesin geldiği bir yere. Kârımız epey artar herhalde." Bir es verip gözlerini düşürdü. "Evet, son zamanlarda bu konuda pek işe yaramadığımı kabul ediyorum ama..."

"Tekrar söyle bakayım."

"Ama yapabilirim. İnanın bana, yapabilirim. Bana o şansı verirseniz, hayal kırıklığına uğramazsınız. Ben burayı..."

Wilbur lafı uzattığını hissetti. Özellikle dükkânı altın çağına döndürme lafı gereksizdi.

Dünya rekorunu kırabilecek bir iç çekiş sırasında, Bay Bagdale'ın burnundan ıslık sesi çıktı. "Evet, dürüst olmak lazım, evlat, getirilecek kitaplar konusunda en iyi kararları alan ben değildim." Sonunda Wilbur'un hayatını değiştirecek kararı aldı. "Haftada altı gün geleceksin. Ön tarafta çalışacaksın. Satışlar bir ay içinde artarsa, tam zamanlı iş ve stoklanacak kitaplar konusunda söz hakkı senin. Pazartesiden pazara kadar. Her gün tam saatinde. Yoksa gidersin. Anlaşıldı mı?"

"Evet, efendim. Gayet net, Bay Bagdale. Bir de..."

"*Evet?*"

"Arkadaşım Charlie de iş arıyor. Çok zekidir ve insanlarla iyi anlaşır. Acaba..."

Bay Bagdale'ın kaşları, hırlaşan tırtıllar gibi bitişmişti. Wilbur'a buz gibi bir bakış attı. Annesiyle alakası olmayan, vahşi bir yaratıktı. "Yüce İsa, Meryem, Yusuf ve de eşek aşkına, şansını zorlama, evlat!"

"Yok. Tabii, Bay Bagdale. Özür dilerim, efendim."

"Hadi bakalım."

Bay Bagdale az öncekinden daha kısa, daha kızgın bir iç çekişin ardından yürüyüp gitti.

"Yüzünüzü kara çıkarmayacağım, efendim," diye seslendi Wilbur arkasından. "Söz veriyorum."

Hayalet dükkâna, o ilginç eski masaların üzerinde eski eser gibi sergilenen kitaplara baktı. Pencereden dışarı, kuşluk vakti Commercial Sokak'ta koşturanlara baktı.

Yıl 1966.

Gear Box diye yepyeni bir butikten çıkan genç çift birer sigara yakıyordu. Kadının üstünde rengârenk bir kaftan elbise, adamda mod tarzı dar kesim bir pantolon vardı.

Bir grup üniversiteli. Tam hippi değillerdi ama olmaları yakındı.

Balıkçı yaka sarı kazak giymiş, balıkçı şapkalı güleç bir delikanlı, kolunun altında Beatles'ın *Rubber Soul*'uyla saçları bigudili yaşlı bir kadının yanından geçiyordu. Malcolm X'in Sheffield Üniversitesi Sendikası'ndaki konuşmasını duyuran eski, solmuş bir afiş. Belediye ofisinin vitrininde parlayan tabela: "*Park Hills Daireleri – Tuvalet kulübelerine ve geçmişte kalan gecekondu mahallelerine veda ederek modern, temiz bir yaşamla tanışın.*"

Renkler tek renkli bir dünyanın içine azar azar sızmaya başlamıştı.

Bunu hiç takdir etmemişti. O dönemdeki heyecanı ve umudu. Bahanesi de yaşadığı acıydı tabii. Yine de Hayalet merak ediyordu: Yaşadıkları zamanı gençliklerinde takdir edenler var mıydı acaba? Hafıza gündelik gerçekliğin nişastasını şekere dönüştürmüyor muydu hep? Nostalji bu değil miydi?

Hayalet tekrar kendine döndü. Hâlâ kitapların sergilendiği masanın başındaydı. Agatha Christie'den *Ölüm Adası*'nın yanında Jean Rhys'ten çok yakında keyifle okuyacağı *Geniş, Geniş Bir Deniz* diye bir kitap. Neredeyse bir yıldır ilk kez kendiliğinden gülümsüyordu.

Bir şeyin kıymetini anlamanız için bazen onu kaybetmenize ramak kalması gerekiyordu. Bay Bagdale'ın onu kovup bir dakika içinde tekrar işe almaya karar vermesi tam da ihtiyacı olan şeydi. O gün içinde bir şeyler değişmişti. En dibe düşüp sıçradığı ve hayatında tutkunun kıvılcımını yeniden hissettiği ânı yaşamıştı.

Yürüyerek kitapçının önünden geçen iki genç kız vardı. Claudette ve Maggie. Claudette sohbete dalmıştı ama Maggie, Bagdale'a doğru döndü. Vitrinde sergilenenlere değil, vitrinin ötesine, dükkânın içine baktı. Birini arıyordu. Derken onu gördü ve yüzünde belli belirsiz bir tebessüm belirdi.

"Ona bak," diye fısıldadı Hayalet. "Dön, bak. Sana gülümsüyor."

Wilbur durdu. Cidden dönüp baktı. Hayalet'i görmeden dışarıdaki caddeye baktı. Ama artık çok geçti. Maggie gitmişti.

Hayalet öylece dururken, trenin düdüğü duyuldu.

Günbatımları Neden Güzeldir

Sorun, hayatın düz ilerlemesi, diye düşündü Hayalet.

Günler oraya buraya dağıtılabilse, mesela pazartesi kırk, salı dokuz, çarşamba günü seksen bir yaşında olabilsek, her şey daha kolay olabilirdi. Böylece her şeyin geçici olduğunu idrak eder, yaşam boyu kaç versiyonumuza dönüştüğümüzü anlayabilirdik. Yaşamın güzelliği apaçık gözlerimizin önüne serilirdi. Günbatımlarının bize her günün en nihayetinde geceye döndüğünü göstermesi gibi.

Yaşamdaki Olasılıklar

Hayalet armut koltuklar ve tütsülerle dolu bir dairede kendi tepesinde duruyordu.

Charlie Applewood, Sheffield Üniversitesi'nin Fizik Bölümü'ne girmişti.

Yarın pazardı. Onun için asit yutmuş ve desenli duvar kâğıdı hareketlenmeye başlarken The Doors dinliyorlardı.

"Gerçeklik hep hareket halinde," dedi Charlie, yoğun bir odaklanmışlıkla. Saçlarını uzatmıştı. Saçı Wilbur'unkinden çok daha uzundu. Saç uzattığı zamanlarda annesi hep tavır yaptığı için, Wilbur uzatmıyordu. Charlie'nin saçlarıysa neredeyse beline kadar gelmişti. Artık zorbalığa uğrayan o inek tip değildi Charlie. Kekemeliği de geçmişte kalmıştı. "Her şey parçacıklardan oluşuyor ve parçacıklar durağan değil. Dalga halinde hareket ediyorlar. Kuantum dalga fonksiyonu."

Wilbur gözünü duvar kâğıdından ayırmadı. "Asit iyiymiş."

"Asitle ilgisi yok. Fizik bu." Hayalet cebinden bir şilin çıkaran Charlie'yi izledi. "Şuna bak. Havadayken iki yüzüne de düşmesi mümkün. Yani hem yazı hem de tura." Charlie'nin havaya attığı madeni para lekeli mor halının üstüne, Kraliçe'nin yüzü yukarıda kalacak şekilde bir sigara paketinin yanına düştü.

"Tura," dedi Wilbur, armut koltuğunun üstünden.

Charlie gözlerini kocaman açıp paraya bakarken, o parıltılı güzellikle büyülenmişti. Sigarasından uzun bir nefes çekti.

"Evet ama unutma, Wilbo, gerçek hayatta bu para hep şimdiki zamanda havada dönüyor ve her zaman geçmişte düşmüş oluyor. Demin Doors koymadan önce Jimi Hendrix'i koymama ramak kalmıştı, o şekil..."

"Doğru."

"Dönen para biziz, Wilbo."

"Bu aralar bana Wilbo demen hoşuma gidiyor."

"Dougie'den kaptığım bir şey."

Wilbur yerdeki paraya bakarak abisini düşündü.

Charlie konuyu başka şekilde açıklamayı denedi. "Beatles, 'Sergeant Pepper'ı söylerken Beatles olmaya devam eder ama aynı zamanda Sergeant Pepper'dır. Bize söyledikleri budur. Gerçekliğin havada dönen madeni para olduğunu söylerler. Çok şey ihtiva ettiğini."

Charlie yerdeki plakların yarattığı karmaşadan uzaklaştı. "Senin yapman gereken şey, zihnini açmak. Bu küçük hobbit deliğinden çıkman lazım, Wilbo Baggins... Bir trajedi yaşadın diye bütün hayatın böyle olmak zorunda değil. Dönen para sensin..."

Yüzündeki ifade aniden silinen Charlie, uzaklara gitti. Düşüncelere daldı. O güne dek hiç dillendirmediği ama herkesçe bilinen bir gerçeği söyledi. "Babam annemle beni döverdi."

"Biliyorum. Üzgünüm, Charlie."

Charlie'yse üzgün, yaralanmış falan gibi değildi. Yaşadığı aşkın deneyim sayesinde arkadaşına gerçeği çekincesizce söyleyebiliyordu. Kekemeliğinden de eser yoktu. "Ben de ona vurdum. Geçen sene. Kendimi durduramadım. Zamanla birikmiş bir şeydi sanki. O enerji ve öfke. Onu yere serinceye kadar vurmaya devam ettim. Bu yüzden gitti. Ama annemin keyfi yerinde. Yani, yavaş yavaş düzeliyor. Cole Brothers'ta işe girdi. Giriş katında. Genç kızlarla birlikte makyaj malzemeleri satıyor. Hepsi ona bayılıyor. Anaç Tavuk diyorlarmış ona..."

"Annen için sevindim. Onu hep sevmişimdir."

"O da seni abi... Fakat esas anlatmak istediğim, evrenin değişimden ibaret olduğu. Doğal gidişat böyle. Yeterince sabredersen, mutlaka bir şeyler değişir. Her şey değişir. Cassius Clay, Muhammed Ali olur. Dylan elektroya geçer. Wednesday ligi kazanır. Değişim. Hayat bundan ibaret. Sabırlı olman lazım. Zamanını beklemelisin. Talihsiz şeyler yaşadın ama artık işler iyiye gitmeye başlıyor, Wilbo. Yalnızca biraz dayanmalısın."

Wilbur sevgiyle arkadaşına baktı. Fakat Hayalet'teki tek his pişmanlıktı. Charlie harika bir arkadaştı ama herkes gibi onunla da kopmuşlardı. Şimdi ne saçma geliyordu. Daha fazla çaba harcamalıydı. Gitmesine asla izin vermemeliydi.

Derken Wilbur birini daha gördü. Ayakta duran Hayalet'i. Hayalet bunu anladı. Wilbur gözlerinin içine bakıyordu. Hayal meyal hatırladığı bir şeydi bu. Yaşadığı bir tribe atfedip üstünde durmadığı şeylerdendi.

"Wilbur? Benim..."

Wilbur elinin tersiyle hafifçe Charlie'nin bacağına vurdu. "Şunu görüyor musun?"

"Neyi?"

"Orada bir adam var. Tuhaf biri. Bana benziyor. Ama saçı daha uzun."

"Gelecekten bir işaret. Kaç kere söyledim. Saçlarını uzatman lazım. Frank Sinatra'ya falan benziyorsun."

"Wilbur?" dedi Hayalet. "Arkadaşına iyi davran..."

Ama sesi duyulmadı. Görülmedi bile.

"Aman," diyerek iç çekti Wilbur. "Gitti işte."

İğne plağın sonuna kadar geldi. Charlie küçük siyah beyaz televizyonunu açıp net görüntü almak için antenini oynattı. Hiç beceremediği bir şeydi bu. Charlie öylesine gülmeye başladı ve tren gelinceye kadar da kahkahaları dinmedi.

Hayalet, Agnes'ı duydu. Trenin düdüğü kadar net bir ses.

"Hemen atla! İsraf edecek zaman yok."

Onca kafa karışıklığının içinde, bu söz Hayalet'in içinde çan sesi gibi yankılandı.

İsraf edecek zaman yok.

Trene doğru giderken, Hayalet bunu düşündü.

Onca zaman. Onca israf.

Zamanın içinde yaşarken, fırsatı varken, neden daha çok çabalamamıştı ki?

Öteki

Hayalet hayal kırıklığı içindeydi. Bayan Graham'ın sözlerini düşündü. *Senden beklenenlere boş ver. Kuralları yıkmak zorunda kalsan da.* İzlediği hayat ilerledikçe, treni raydan çıkarıp bir şeyleri değiştirmeyi ister olmuştu.

Agnes'ın yanına oturdu.

"Kendimi görmem mümkün," dedi, alçak çıkan gergin bir sesle.

"Ne?"

"Bir tek bebekken değil." Hayalet'in gözleri vagonun zeminine sabitlenmişti. "Sanırım bebek olmayan halimin de beni görebildiği zamanlar olmuş... Bir seferinde Alice'le çıkıp sinemaya gittiğimde. Kitapçıda da kendime dönüp Maggie'ye bakmamı söyledim ve cidden dönüp baktım. Bir de Charlie'de asit yutuşumuz var..."

Agnes başını sallayarak hafifçe içini çekti. İşten yorgun argın gelmiş, Neil Armstrong'un Apollo 11 Ay Modülü'nden inerek Ay'a ayak basışını izleyen Charlie'yi geçtiler. "Seksen bir yıl yaşadın. Kendi hayaletini gördün mü hiç?"

"Bilmem ki... Olabilir. Görmemiş de olabilirim. Ama neyse ne, geçmişin anıdan ibaret olmadığını, yaşayan bir şey olduğunu söylememiş miydin zaten?"

Wilbur sandaletlerine baktı. Sandaletler onu, hayalinde, balayına geri götürdü. "Aslında bir seferinde çok garip bir şey olmuştu. Venedik'te balayındayken. Onun dışında çok mutlu bir gündü. Herhalde hayatımda en mutlu olduğum gündü. Fakat kalabalığın içinde, Rialto Köprüsü'nde bir an kendi ikizimi görür gibi oldum. Üstümüzde aynı kıyafetler vardı. *Bunlar.* O an önem vermedim. Halüsinasyon görüyorum falan sandım. Dostoyevski'nin *Öteki*'sini yeni

okumuştum –kitapları yalnızca satmak yerine hâlâ okuduğum bir dönemdi– ve hikâye beni çok etkilediği için *kendi* ötekimi gördüğümü hayal ediyorum sandım. Midem boş sayılırdı ve biraz şarap içmiştim. Venedik çok sıcaktı. Yurtdışına ilk çıkışımdı. Tüm bunların etkisi sandım. Ama artık *kendimi* gördüğümü düşünüyorum."

Agnes bir an tedirgin olmuş gibi göründü. "Eh, görmüş ya da görmemiş olabilirsin, delikanlı. Ama fark etmez çünkü hiçbir şey olmadı."

Wilbur onun yüzündeki kararsız ifadeyi ilgiyle izledi. "Başka türlüsü mümkünmüş gibi konuştun. Bir şekilde bir şeyleri değiştirebilirmişim gibi."

"İlginç bir varsayım ama zaten neyi değiştirecektin ki? Balayındaydın. Âşık olduğun kadınla henüz evlenmiştin..."

Tren yavaşladı. Wilbur camdan dışarı, sonra yine Agnes'a baktı ama Agnes gitmişti. Ona cevaplanması çok zor bir soru soracağını anlamış gibi.

Mezarlık

Gece Yarısı Treni 1969 civarında bir kez mezarlıkta durdu.

Mezarların arasındaki bir hayalet olmak garipti.

Mezar taşlarında yazan bütün o isimleri merak etti. Nasıl deneyimler yaşamışlardı? Onların hayatı da böyle hızla ve kesik kesik önlerinden geçmiş miydi? O an orada olan var mıydı?

Wilbur'un yanına gitti.

Wilbur bankta oturmuş mezarlardan birine bakıyordu.

DOUGLAS JAMES BUDD
1939–1964
Sevgili oğlumuz ve abimiz
HUZUR İÇİNDE UYU

Wilbur bu kez biraz farklı görünüyordu. Üstünde Bagdale'da giydiği türden şık denebilecek bir gömlekle pantolon vardı ama saçları eskisinden daha uzundu. Daha rahat bir hali vardı. Gömleğin iki düğmesi açıktı. Yanında yeşil ahşap banka kapatılmadan ters konmuş, yarısı okunmuş bir kitap duruyordu.

Gösteri Toplumu çünkü Fransız Marksist felsefe okuduğu dönemdeydi.

İşten yeni çıkmıştı. Banktaki pul gibi kabarmış, sinirine dokunan bir yeşil boya parçasıyla oynuyordu.

Hayalet gidip yanında durdu. Bu akşamı biliyordu. O sesi duyduğu ânı görebilmek için kendi gencecik yüzünü inceledi.

"Wilbur? Sen misin?"

Wilbur dönüp onu gördü. Yüzü aydınlandı. O da değişmişti. Kalın kâküllü kısa saç modeli, göz alıcı göz kalemi, siyah balıkçı yakanın

üstüne giydiği Mary Quant tarzı, kolları ve eteği beyaz bantlı kırmızı elbise. Bir tutam bohemlikle harmanlanmış zarafet.

Fakat Hayalet'i asıl çarpan şey, hayatın içinde akar gibi görünmesiydi. Wilbur'da olmayan bir şeydi bu. Her şeye açık, anlaşılır bir sıcaklık. O gülüşe sonsuza kadar baksa sıkılmazdı sanki. Bir tek onu görmek bile yuvaya dönmek gibiydi. Hayatında hiç duymadığı bir histi bu; Glossop Yolu 77 numarada yaşarken duymadığından emindi.

Son karşılaşmalarında sohbet kısa kesilmişti. Kitapçıdaydılar. Maggie, Gombrich'in *Sanat ve Yanılsama*'sını arıyordu. Öğretmenlikten vazgeçip Psalter Lane'deki sanat akademisine geçiş yaptığını o zaman söylemişti.

Wilbur onu tebrik etmişti. Kendi Oxford hayalinin suya düştüğünü ama mutlu olduğunu söylemişti. Maggie'nin buna inandığını sanmıyordu. Tam telefon numarasını isteyecekken, Bay Bagdale kızgın bir tavırla, elindeki kâğıdı sallaya sallaya yanlarına gelmiş ve müşteri siparişleriyle ilgili bir şeyler söylemişti. O ânı böylece kaçırmıştı.

Mezarlıkta –görünürde– onları rahatsız edecek kimse yoktu.

"Selam, kovboy. Nasılsın?"

"*Maggie*. Selam. Seni gördüğüme sevindim. İyidir, sağ ol."

Maggie bu sözün ardındaki gerçeği görmeye çalışır gibi gözlerini kıstı. "Rahatsız etmedim, değil mi?"

"Hayır. Öyle oturuyordum. Kitabımla beraber. Aman, çok ağır bir şey."

"Oysa mezarlık ne hafif."

"Ha ha. Doğru dedin."

"Sordum çünkü ben annemin mezarıyla konuşurum. Millet deli sanıyordur. Sen de abinle aynı şeyi yapıyor olabilirsin dedim. Konuşuyorsundur yani."

"Yok. Yok, ben yapmam. Sana iyi sohbetler, Maggie."

Maggie gelip yanına oturdu. Hayalet bunun nasıl büyülü bir an olduğunu hatırladı. Kalbinin bir an yerinden hopladığını

Maggie'nin de duymamış olmasına nasıl şükrettiğini. Yanıbaşınızdaki birine duyduğunuz özlemin o tuhaf elektriğini ilk kez orada hissetmişti. Tamamen normal görünebilmek için kendini zorlamıştı. Maggie'ye gülümsemiş, o da ona gülümsemiş ve bir süre o tatlı sessizlikte oturmuşlardı.

"Çok düşünüyorum," dedi Maggie sonunda. "O geceyi yani. Olanlar için çok üzgünüm."

"Senin bir suçun yoktu. Kesinlikle. Beyaz atlı şövalyen gibi davranıp ortalığı karıştırdığım için ben özür dilerim."

Maggie şefkatle ona baktı. Yaralı bir hayvana bakar gibi. "Karışacağı varmış bence."

Wilbur bir şey demeyince, bir süre sessizce oturdular.

"İnsan bir şeyleri değiştirebileceğini düşüne düşüne kafayı yer, derdi annem. Bazen de her şey olması gerektiği gibidir."

Wilbur bu sözü aklına kazıyacak kadar çok sevdi. "Sağ ol, Maggie."

Wilbur'un konuyu Dougie'den uzaklaştırmak istediğini sezen Maggie, gülümsedi. "Banklar bizim mekânımız gibi, değil mi? Çocukken Endcliffe Park'ta karşılaştığımız ve de yanıma gelip beni çizim yaparken yakaladığın günü hatırlıyor musun?"

"Güzel çizimdi doğrusu."

Maggie kaşlarını kaldırdı. "Hatırlıyor musun?"

"Resmi de, sohbetimizi de hatırlıyorum. Konuştuklarımızı değil de. Seninle beraber oturmanın güzel olduğunu hatırlıyorum. Birkaç yıldır böyle güzel anları hiç yaşayamadım. O yüzden sık sık bunu düşündüm. Parktaki bir bankta oturup göle bakışımızı. Sohbet edişimizi. Tuhaf mı sence?"

"Evet, Wilbur. Galiba öyle. Ama tuhaf olmakta bir sorun yok. Manyak olmadığın sürece."

"Manyak olduğumu sanmam."

"Diyorsun," dedi Maggie, pis pis sırıtarak. "Bütün manyaklar öyle der."

"Öyledir. Benden uzak durmak, en iyisi."

"Annesinin mezarıyla konuşan biri olarak seni yargılayamam."

"Evet. O ayrı bir tuhaflık."

Maggie güldü. Wilbur bunun cilveleşme olup olmadığını anlamamıştı. Sinyalleri algılamada öteden beri iyi değildi.

"Neler diyorsun? Annene?"

Maggie'nin yüzü bir an ciddileşti. "Demediğim yok ki. Bence tanıdığın herkesi sonunda kaybedersin ama sevdiklerin aslında gitmezler. Giderler tabii. Ama tam değil. Zihninde yaşarlar. Onları sen canlı tutarsın. Her şeyi kaybedebilirsin ama sevgi kaybolmaz. Pardon. Deli gibi konuştum."

"Hiç de değil," dedi Wilbur sevgiyle.

"Onu iyi tanıyabilecek kadar şanslıydım. Bana sorarsan, birini iyi tanımışsan, bazı konularda nasıl düşüneceğini de bilirsin. Onlarla sonsuza kadar konuşabilirsin çünkü ne diyeceklerini bilirsin. Hatta suratlarının ne şekle gireceğini. Bazen kavga bile ediyoruz. Huysuz cadının teki olup çıkıyor."

"Neyin kavgasıymış bu?"

Maggie buna güldü.

"Komik olan nedir?"

"Söyleme şeklin. Gayet normal bir şey demişim gibi. Gülmedin bile."

"Özür."

"Özre gerek yok, hoşuma gitti. Bana benzediğini gösterir. Annemin mezarıyla ettiğim en büyük kavga öğretmenlikten vazgeçmemin üstüneydi. Ama suç sendeydi."

Wilbur bu sözün kalbini hızlandırdığını hissetti. Onun hayatında bir yere sahip olmanın kaygısı ya da heyecanıyla. "Ne? Neden benim suçum oluyormuş?"

"Sana resmi bıraktığımı söyleyişimi hatırlıyor musun?"

"Hım..."

"Üzgün surat yapmıştın. İstemeden yaptın. O okuldayken bunu düşünüp durdum ve bunun öğretmenlik yapmak istemediğimi anlamamda çok yardımı oldu. Sanat yapmak istiyordum. Bir de

tasarım. Bir şeyler yaratmak. Bir tek resim değil. Şimdi afiş falan yapıyorum. Hoşuma gidiyor. Kendi kafandaki bir şeyi alıp gerçeğe dönüştürmek. İstediğim işi yapıyorum işte."

"Sevindim, Maggie. Cidden."

"Bu hayatta sırf yapmamız gerekenleri yaptığımız için sorun yaşıyoruz bence. Hepimiz el âlem ne derciyiz. Ben bunun tersini yapmaya çalışıyorum. İçimden gelen hisse güvenerek yapmamam gereken şeyi yapıyorum."

"Sağlam felsefeymiş."

"Bu sanat işleri bir bakıma... Seninle konuştuğumuz bir şey kafamda netleşmesini sağladı. Hatırlıyor musun? Konseri?"

Wilbur başını salladı. Yüzünde istemsiz, ufacık bir irkilme oldu. Maggie ne dediğinin farkına vardı. Dougie'nin mezar taşına baktı. "Aman Tanrım. Özür dilerim. Orada olmuştu, biliyorum. Özür dilerim."

"Sorun değil, Maggie. Söylediğin şey hoşuma gitti. Sevgi hakkında. Gençliğinde kaybettiğin birini özleyerek geçen zamanın onunla birlikte geçirdiğin zamandan uzun olması hoş olmuyor, o kadar."

"Doğru."

"O gece senin de olman hoşuma gidiyor."

Maggie'nin gözleri parladı. "Niye ki?"

"O anıyı başkalaştırıyor. Anlatabiliyor muyum? Aklımı karanlıktan başka bir yere vermemde yardımı oluyor. Öğrettiğin şu sözcük neydi? Sanat terimi olan. Hani şu eski tablolardaki ışıkla karanlığı anlatan."

"*Chiaroscuro* mu?"

"Evet. Oydu. *Chiaroscuro*." Wilbur derin bir nefes alarak cesaretini topladı. "Sen o gece öyleydin. Parlayan tek şey sendin."

Hayalet az ötelerindeki bir mezara karanfil bırakan yaşlıca kadına baktı. Zamanın hızını hissetti. Belki de o an gençliği de bunu, kıymetini bilmediği için bir şeyleri kaçırmayı istemediğini hissetti.

Sığırcık

Maggie gözlerini indirip Wilbur'un eline baktı. Güven verir gibi hafifçe elini okşadı. "Şimdiki halini görmek müthiş bence. İyi gidiyorsun. Cesurca. Bazen sırf yaşamak bile cesaret istiyor sanki."

"Demek istediğini anlıyorum. Ama kendimi cesur hissetmiyorum."

"O zaman öyle olduğunu hayal et. Hiçbir şeyden korkmasaydın, şu an ne yapardın?"

Wilbur bir an onu inceledi. Sonra hiç düşünmeden, doğru cevabı söyleyiverdi. "Telefon numaranı isterdim."

Maggie arkasına yaslanıp kahkahalarla güldü.

Utancın nokta nokta tüm vücuduna yayılarak yanaklarını yaktığını hissetti Wilbur. Utancı kenara itti. "Arada bir... ne bileyim... beni anlayan biriyle konuşmak iyi olurdu." Abisinin mezarını gösterdi.

Maggie'nin yüzünde anlayışlı bir tebessüm belirdi. "Olur. Hep babam açar. Babamla konuşmak sana uyar mı?"

"Uyar. Tabii."

"Erkeklerden şüphelenir. Ama Edward'la arası iyi artık. Erkek arkadaşım. Bir ayrılıp bir barışıyoruz ama şu an barışığız."

Hayalet onu yıkan hayal kırıklığını belli etmemeye çalışan Wilbur'u izledi. Belki Maggie de fark etmişti.

"Ha. Seninki. Nasıl biri? Ne iş yapıyor?"

"Mimar. Yani mimarlık okuyor. Mimarlık eğitimi yedi yıl. Gökyüzüne şehirler kuracakmış. Sheffield'daki şu yeni blok apartmanlara hayran. Sırf asansörlerine bakmak için Park Hill sitesine falan götürüyor beni, gezmeye. İyi çocuk ve annem de severdi çünkü konuşmasını bilir ve güneydeki havalı bir yatılı okuldan mezun ama

Tanrı onu affetsin, annem biraz yüzeysel biriydi. Hatta mezarıyla bu yüzden de kavga etmişliğim var. Son ayrılmamızda."

"Neden ayrılmıştınız?" diye sordu Wilbur, çıkarabildiği kadar normal bir sesle.

Huzursuzca kıpırdanan Maggie'nin gözleri yere düştü. "Sorunun onda olduğunu söyleyebilmeyi isterdim ama değildi aslında. Yani birkaç defa Claudette'i keserken yakaladım ama Claudette güzel kız, ona herkes bakar tabii."

Hayalet sessiz kalan Wilbur'a bakarak o an Maggie'ye ne kadar güzel olduğunu, bundan asla şüphe etmemesi gerektiğini söylemeyi ne kadar çok istediğini hatırladı.

"Bir de bazen farkında olmadan üstten konuşuyor." Maggie'nin ona bakan gözlerinde suçluluk vardı. "Öyle dememeliydim. Le Corbusier hakkında fazla şey bilmediğim için hissettiğim, kendi güvensizliğim. Cidden iyi bir insan. Bana değer veriyor."

Yavaşça başını sallayan Wilbur'un cevabı söylenmeden, havada donup kaldı. Maggie o an bir tepki almayı ummuş gibi, biraz bozuk göründü.

"Peki senin hayatında neler oluyor, Wilbur? Bir şey anlatmayacak mısın?"

"Bilmem. İş güç işte. Bay Bagdale arka planda kalmaya karar verdiği için, geçenlerde beni Bagdale'ın müdürü yaptı."

"Vay. Süpermiş, Wilbur!"

"Gelirsen, sana özel tavsiyelerim olur." Wilbur bunun biraz fazla doğrudan olduğunu fark ederek kızardı. "Babana da tabii."

"O pek okumaz. Okulu on dört yaşında bırakmış. Zeki olan annemdi."

"Ha, anladım, tamam, bizde Dr. Seuss'lar da var."

Maggie buna güldü. "Hiç komik değil."

"Komiklik olsun diye değil. Zeki adam. Doktor olmuş sonuçta. *Yeşil Yumurta ve Salam* sürreal bir başyapıttır."

Maggie elini uzatıp Wilbur'un gömlek cebindeki kalemi aldı. Hayalet kendi yüzündeki abuklamış tebessüme bakarken, Maggie

el çantasını karıştırıp içinden ona verilmiş bir broşürü çıkardı, üstünde şöyle yazan: *Eğitim Reformu ve Vietnam'da Yapılan Katliama Karşı Uluslararası Dayanışma. Sheffield Sanat. 15 Ekim 1969.*

Numarasını broşürün üstüne yazdı.

"Protestoya da gel."

"O gün iş var. Annemin kirasını ödemek zorundayım. Ne zamandır çalışmıyor. Benim çalışmam lazım. Çok çalışıyorum. Çok sıkıcıyım. Ama sonrasında gelmeye çalışırım."

Maggie ona bakarak gülümsedi. Onun için kaygılanmış gibiydi. Yüz ifadesindeki bir şey yüzünden. En azından Hayalet öyle yorumladı.

Maggie çok geçmeden dedi ki: "Kendini özgür hissettiğin oluyor mu hiç? Mesela, şuradaki sığırcık gibi... Gördün mü? Şu dalın üstündeki."

Wilbur bir kayın ağacının üst dallarından manzarayı inceleyen kuşa baktı.

"Özgürlük mü? Bilmem." Biraz düşündü. "Yaşadığı yerin insanı hapsedebildiğini düşünüyorum bazen. Özellikle Sheffield'ın."

"Tepeler yüzünden."

"Yedi tane. Roma gibi."

Maggie'nin gözleri ışıdı. "Kendini her yerde özgür hissedebilirsin, bana sorarsan."

"Ama bilmiyorum," diyordu Wilbur. "Kendimi özgür hissettim mi hiç, bilmiyorum. Özgür hissetmemiz gerekiyor mu, onu da bilemiyorum. Ya sen?"

"*Kendimi özgür hissettim mi hiç, bilemiyorum*," diye dalga geçti Hayalet. "Ah, ne zor bir durum. Bankta dünyanın gelmiş geçmiş en tatlı insanıyla oturuyorsun; kendi sıcacık bedeninin içinde, capcanlısın. Özgürlük budur, salak Wilbur! Seni genç şüpheci! Şu Fransız felsefecileri okumayı bırak da artık uyan, oğlum! Bundan başka özgürlük yok!"

Maggie uzun uzun ona baktı. "Ben resim yaparken özgür hissediyorum. Cidden resme daldığın, bilinçli *düşünmediğin* bir an var. O an sadece resmi yapıyorsun."

Mezara çiçek bırakan yaşlıca kadın yanlarından geçti.

İkisine tatlı, hafif hınzır bir bakış attı. "İyi akşamlar, çocuklar."

"İyi akşamlar."

Kadın geçtikten sonra, "Bizi çift zannetti," dedi Maggie.

"Eh, gerçeklik algıdan ibaret. Arkadaşım Charlie asit tribi yaşarken böyle der... Şimdi o da Bagdale'da çalışıyor. Onu biraz adama benzetmeye çalışıyorum. İşe ben soktum. Bütün muhasebe onda."

"Zırvalıyorsun," dedi Hayalet. "Gerildiğin zaman hep zırvalarsın. Charlie'nin muhasebeciniz olup olmaması kızın umurunda değil. Senden bir hamle bekliyor çünkü gerçekte Edward'la mutlu değil ve adam ona çok kötü davranıyor, doğrusu bu. Adam onu kontrol etmeye çalıştığı için ilişkiyi bitirmek istiyor, kaçmak için can atıyor ve bunu ima edip duruyor ama sen natürmorttaki lanet olası bir limon gibi çöküp kalmışsın. Hakkında neler düşündüğünü söyle ona!"

Wilbur birine bakar gibi başını çevirdi.

"İyi misin, Wilbur?" Maggie onun dalgın göründüğünü fark etmişti.

"Evet. Pardon. Kafayı üşütüyorum herhalde. Bir ses duyduğumu sandım."

"Nasıl bir ses?"

"Biri konuştu sanki. Yok canım. Olur mu öyle şey?"

"Aman Tanrım," diye fısıldadı Hayalet.

Wilbur şöyle bir kafasını salladı. Hayalet'in dediklerini duymamış olabilirdi ama bazı sözleri ona ulaşmıştı demek.

"Senin yanındayken," dedi Wilbur.

Maggie'nin aklı iyice karıştı. "Efendim?"

"Sorunun cevabı. Kendimi senin yanındayken özgür hissediyorum. Yanlış anlama. Biriyle birlikte olduğunu biliyorum. Ama söylemem lazım. Seninleyken özgür hissediyorum. Bankta otururken. Konuşurken. Kendimi hiç bu kadar özgür hissetmemiştim."

Maggie ona baktı. İlk başta ifadesizdi. Gülümsediğinde, bir kapı açılmış gibi oldu.

Uzanıp Wilbur'u öptü. Ufak bir öpücüktü ama dudaktan.

"Oh," dedi Wilbur. O kadar. Bir tek *oh*.

"Özür dilerim," dedi Maggie.

"Hayır. Ben özür dilerim."

Hayalet tam o anda trenin düdüğünü duydu. Ayağa kalktı ama Agnes'ın kış rüzgârı kadar sert sesi arkasından gelinceye kadar öylece durdu.

"*Derhal* trene biniyorsun, Wilbur Budd."

All Shook Up

Agnes endişeli görünüyordu. Parmaklarını bacağına tıklatıyordu. Trenin tekrar hareket etmesi birkaç saniye aldı ve hareket ettiğinde, gözle görülür bir rahatlamayla iç çekerek arkasına yaslandı.

"Az önce olan şeyi anlayabiliyor musun, delikanlı?" O tanıdık "delikanlıya" rağmen sesi telaşlı çıkmış, çatlamıştı.

Hayalet en ön vagondaki yeşil kadife banka, kendi portresinin altına oturdu. "Bir şey olmadı ki. Duymadı beni."

"Bir şekilde ona ulaştın. Maggie seni gerçekten öptüğü günden yıllar önce öptü."

Agnes camdan dışarı baktı. Sanat akademisindeki protestoyu, dışarıda betonun üstünde oturan öğrencileri geçtiler. İşten çıkmış aynı protestoya gitmek için koşan Wilbur'u geçtiler.

Tren depremdeki bir teneke kutu gibi titreşerek sarsılmaya başladı.

"Sıkı dur, Wilbur, sıkı dur."

"Ne oluyor?"

"Raydan çıkıyor olabiliriz... Zamanın akışında fark yarattın."

"Raydan çıkarsak ne olacak?"

"E, yok olacaksın. Gece Yarısı Treni de tamamıyla yok olacak. Ebediyete ulaşamayacaksın. Çünkü sen herhangi bir yerdeki herhangi bir Wilbur Budd'ın hayaleti değil, bu hayatı yaşayıp 1974'te St. Timothy Kilisesi'nde Maggie'yle evlenen bu Wilbur Budd'sın. Bir kitapçı daha açmak için Yorkshire Bankası'ndan yüklüce kredi alan ve sonrasında başka mağazalar açan Wilbur Budd. IBM ve Bob Dylan için daha az hecenin işe yaradığını söyleyen Charlie'nin sözüyle ikna olup Bagdale Kitabevi'nin adını Budd Kitap diye değiştiren

Wilbur Budd'sın. Yılın Yorkshire'lı İşadamı ödülünü beş kez kazanan... İngiltere'de kurulmuş üç ayrı hükümete danışmanlık yapması için davet alan... *Sunday Times*'ta başarı öyküsü yayımlanan ve üç ülkede altı evi olan... Başka bir yol yok. Başka hat yok. Başka bir yaşama ulaşma şansın yok çünkü sen bu yaşama ait bir hayaletsin. Anlıyor musun beni? Ebediyete doğru gidiyorsun. Kendi ebediyetine. Farklı bir versiyonunkine değil. Yani bir şey değişecek olursa, bunu kaybedersin."

Wilbur kendini çok yorgun hissetti.

Derken trenin teklemesi ve sarsılması kesildi.

"Anlaşıldı," dedi Agnes kendi kendine. "Ufak bir müdahale, biraz sarsıntı, birkaç ufak değişiklik oldu ama yine de raya girdik sanırım. Söylediğin şey ve o öpücük seyahatin yönünü tam olarak değiştirmiş değil."

"Belki de değiştirmeliydi. Öylesi daha iyi olurdu belki."

"Ama yalnızca ufak dalgalanmalar oldu. Sen eve giderken farklı bir şarkıyı mırıldandın. Fakat Maggie suçluluk hissettiği ve hem okulun gerektirdikleri hem de sinemadaki işi yüzünden çok meşgul olduğu için Edward'dan ayrılmadı. Annenin nükseden hastalığı –ve uzun süren agorafobi dönemi– sebebiyle senin yolun da pek değişmedi çünkü işten başını kaldıramıyordun ve hayatının o döneminde doğanda olan çekingenlik baskındı. Yani, seyahatin yönü aynı kaldı. Bu iyi bir şey. Pencereden bir baksana: 1969, yılbaşı gecesi. Edward'ın kaldığı yerden dönerken, Maggie'nin kar fırtınasına yakalandığı gece. Kapını çalıp size sığındığı gece. 'Meryem ve Yusuf gibi,' dediği. Televizyonda Elvis'in *Comeback Special*'ının tekrarı vardı. İşte bak, sen de oradasın: Bay Presley "All Shook Up"ı söylerken annenle birlikte oturuyorsunuz. Ama neyse ki hiçbir şey 'temelden sarsılmış' değil çünkü o yılbaşını tam da böyle geçirmiştin, değil mi? Üstündeki şu şaibeli kazağa kadar..."

"Evet," dedi Wilbur, Maggie'nin o gece annesine ne kadar iyi davrandığını hatırlayarak. Kar dininceye kadar geçen o iki saatte annesinin bütün deliliklerini nasıl şakaya vurduğunu hatırlıyordu.

Maggie gittikten sonra onu nasıl özlediğini hatırlıyordu. "Neden iyi oluyor ki? Hayatımın daha iyi bir yöne doğru gitmesi mümkündü herhalde."

Wilbur hedef kitlesine dahil olmadığı fazlasıyla ezoterik bir kitapmış gibi, Agnes'ın alnı kırış kırış oldu. "Pes artık, Wilbur. Bu bir uyarıydı. Biraz düşün. Yolu değiştirsen ebediyete ulaşamayacaktın. Yok olacaktın. Ebediyete ulaşamadığın gibi Maggie'yi tekrar görme şansını da kaybedecektin."

Wilbur ona baktı. Agnes'ın onu neden bu kadar önemsediğini bilmiyordu ama önemsiyordu işte. Çocukluğunda cebinde beş para olmadan kitabevine gittiği zamanlardaki kadar çok önemsiyordu. Onun için kaygılanması hoşuna gidiyor ama aynı zamanda Wilbur'u huzursuz ediyordu. O da Agnes'ı önemsediği için bilmek istediği bir şey vardı. "Agnes, lütfen söyler misin... yol değişseydi ve benimle birlikte Gece Yarısı Treni de yok olsaydı... sana ne olacaktı? Agnes Bagdale'ın hayaletine? Sen de mi yok olacaktın?"

"Hem evet hem de hayır. Ebediyete ulaştığında, aynı anda her yerde olabilirsin. Ben ebediyette kalmaya devam edecektim... Fakat trende olmayacaktım çünkü tren raydan çıkıp yok olacak, gözlerinin önünden geçen hayat da artık yaşadığın hayat olmayacaktı. Geçmişteki Wilbur da senin yaşadığından çok daha kötü, apayrı bir hayata geçiş yapacaktı."

"Peki," dedi Wilbur, Agnes'ın güvende olacağını öğrenmenin hoşnutluğuyla.

"Bu olay kulağına küpe olsun."

Aslında Wilbur tamamen tatmin olmuş değildi. Agnes'ın mantığında bir açık olması gerektiğini hissediyordu. Hem ebediyete ulaşıp hem de Maggie'yi farklı şekilde sevebilmesinin bir yolu olmalıydı. Fakat Agnes'ın kitapçı, şimdiyse aynı zamanda bir evren olması, ona karşı çıkmayı zorlaştırıyordu. "Tamam, Agnes. Anladım."

Kısa bir süreliğine, Wilbur cidden anladığını sandı.

Trapezium

Trenin penceresinden görünen Wilbur telefonu açmak için yürüyordu. Yüzündeki gülüşü gören Hayalet, arayanın Maggie olduğunu anladı. Bu sahneyi hatırlıyordu. Maggie'nin Edward'dan geçen ay ayrıldığını söylediği görüşme. Maggie çocuğun anne babasıyla tanışmaya gittiğinde, Edward onunla dalga geçtiği için kavga etmişlerdi. Maggie aslında onu hiç sevmediğini fark etmişti.

Wilbur tüm cesaretini toplayıp birlikte bir şey yapmayı teklif edince, Maggie teklifi kabul etti. Sonraki durakta Hayalet, Maggie'yi almak için Palace'a giden Wilbur'u takip etti.

Üstünü sinemanın arkasında değiştiren Maggie bere takıp balıkçı yaka kazak giymişti ve yüzünde hafiften mahcup bir tebessüm vardı.

Buluşma Wilbur'un istediği gibi gitmedi.

Maggie o akşam mesafeliydi. Bu korunmacı nezaket Stone House'ta bir şeyler içerken iyice belirginleşti ve Wilbur'a haberi verdi. Wilbur'un buluşma teklifinden iki gün sonra müthiş bir teklif almıştı. Londra'ya taşınacaktı. Öğretmeninin başvurmasını söylediği Trapezium diye bir tasarım şirketinde işe girmişti. "Geri çeviremezdim. Ülkenin en iyisi onlar..."

Yani, buluşma bir işe yaramadı. Arafta kaldılar. Yağmur altında öpüşme olmadı. Wilbur planladığı gibi onu Penny Farthing'de dansa davet etmedi. Ona olan hislerini söylememek için, gücünü son zerresine kadar kullandı. Hayatında onun da olmasını istediğini söyleyemedi. Zaten var olmayan bir ilişki için savaşmak zordu.

Söylemeye en çok vedalaşırken yaklaştı.

"Seni özleyeceğim."

"Evet. Ben de seni."

Kucaklaşmaları formalitenin gerektirdiğinden biraz uzun sürdü. Ardından birkaç saniye sessizce bakışarak bütün olasılıkların buhar olup geceye karışmasını izlediler.

On Dokuz Ay

Charlie iş çıkışı bir pub'da Wilbur'a Beatles'ın sonunu anlatırken... Wilbur bisikletle Ecclesall Caddesi'ne girmemek için gereksiz yere sağ yaparken... Dr Seuss'ları ve Yerdeniz Büyücüsü*'nü öne çıkaran sunumuyla çocuk bölümünü kurarken... İş, iş, iş... Uzak ufukta Meksika'daki Dünya Şampiyonası... Çin'de bir uydu... Pakistan'da kasırga... Derken sütlü çay ve bir dilim kekle birlikte ilaçlarını yutarak ön plana çıkan Edith... Mezarlıktaki bankta tek başınayken... arka ofiste Charlie'yle birlikte çalışırken... sabah vakti boş sokakta giden süt arabasını duyarak yatakta gergin bir uyanıklık içinde yatarken... kitapçının bir cumartesi günü hıncahınç kalabalık hali... Endcliffe Park'taki şelalenin önünden geçerken... Maggie'nin telefonda Wilbur'a Londra'da mutsuz olduğunu ve eve döneceğini söyleyişi... hızla birbirine akan ve birbirine karışan olaylar... üç noktalardan ibaret bütün bir yaşam... her varışta bir kalkış...*

Ilık Beyaz Şarap

Hayalet daha yeni açılan Sheffield Crucible Tiyatrosu'nun lobisinde duruyordu.

İçerisi kahverengi takımlar ve kaftan elbiseler giymiş insanlarla doluydu. Açılış gecesi için düzenlenen şaraplı bir resepsiyon vardı. Yaşayan halinin ceket altına leylak rengi gömlek giymiş, burnunun altında yepyeni ve kısa ömürlü bir bıyıkla, *Yorkshire Post*'tan kırmızı suratlı, iriyarı bir adamla lafladığını gördü.

"O korkunç bıyığa rağmen," dedi Hayalet kendi kendine, "hiç fena sayılmazmışım."

Sonra asıl olayın ne olduğunu hatırladı. Wilbur birazdan Maggie'nin de orada olduğunu fark edecekti.

Hayalet kendi canlı yüzünün onu görür görmez güneşin vurduğu bir pencere gibi aydınlanışını izledi. Fazla belli etmemeye çalışsa da, göz ucuyla ona bakıp duruyordu. Çok geçmeden, Maggie'nin de onu fark etmesini umarak açıkça bakmaya başladı. *Anna Karenina*'yı, Levin'in Kitty'ye duyduğu aşkın onu buz üstünde görmesiyle doğrulandığı o anı düşündü.

Wilbur'daysa Maggie'yi görmek, son bir yıldır nefes almıyormuşçasına bir rahatlama yarattı.

Fakat onu görerek yaşadığı rahatlama ona âşık olduğunu anladığı bir dehşet ânına dönüştü. Zaten gece gündüz hep onu düşünmüştü. Kendini işe vermişti ve kitabevinde durumlar gayet iyiydi. İş bir çeşit uyuşturucu işlevi görmüş olsa da, Maggie'yi aklından çıkaramamıştı hiç. Dougie'nin mezarına her gidişinde onu düşünmüştü. Endcliffe Park'tan her geçişinde onu düşünmüştü. İçindeki acıyı birilerine anlatmayı her isteyişinde onu düşünmüştü. Onun iyi

durumda ve mutlu olmasını dilemişti hep ama iyi olup olmadığını öğrenmek adına bir şey yapmamıştı. Maggie'nin Londra'daki yeni hayatını karmaşıklaştırmayı istemeyeceğini düşünmüştü.

Bu yüzden Maggie onu arayıp eve döneceğini söylediğinde büyük şok yaşamış sayılırdı. Maggie, Crucible'ın kadrolu tasarımcısı olarak işe girdiğini söylemiş ve açılış gecesinde orada olup olmayacağını sormuştu.

Wilbur dikkatini gazetecinin söylediklerine vermeye çalıştı ama neden söz ettiklerini bile unutmuştu. Tek yapabildiği, fitilli kadifeden bordo elbisesinin içinde Wilbur'un hiç tanımadığı birkaç kişiyle rahatça, zarif bir tavırla sohbet eden Maggie'ye bakmaktı.

"Büyük bir hataydı ama, değil mi?" diyordu *Yorkshire Post*'tan gelen adam.

"Pardon," dedi Wilbur. "Hata olan nedir?"

"Ulusal para birimimizin ondalık sisteme geçmesi! Şuraya yazıyorum: Seneye mutlaka sterlin, şilin ve peniye dönüş yapılacak. Şu an dükkân işletenler keçileri kaçırıyordur herhalde..."

Wilbur salonun öteki ucundaki Maggie'yle göz göze geldi. "Ha, çok da kötü sayılmaz. Çok özür dilerim, Terry, eski bir arkadaşımı gördüm de..."

Wilbur kalabalığın içinden kendine yol açarak Maggie'nin yanına kadar gitti.

"Selam, kovboy," dedi Maggie, konuştuğu kişilerin arasından kibarca sıyrılarak.

Wilbur, Claudette'i hatırladı. "Selam, Wilbur!" dedi Claudette, Wilbur habersiz olduğu mutlu bir sohbete konu olmuş gibi heyecanlı bir tebessümle, Maggie'ye anlamlı anlamlı bakarak.

"Ha, selam, Claudette! İyisindir umarım."

Claudette onu duyamadı. Wilbur, Maggie'ye döndü. Hafif bir adrenalin patlaması yaşadı.

"Yeni işyerin burası demek?"

Maggie başını evet anlamında salladı. "Tiyatronun grafik tasarımcısı oldum. Claudette de burada çalışıyor ve Londra'da mutsuz

olduğumu bildiği için bana önceden birkaç iş ayarlamıştı." Wilbur'a birazdan izleyecekleri oyunun, Çehov'un *Vişne Bahçesi*'nin programını gösterdi. Wilbur kapaktaki çarpıcı ve basit, geometrik vişne ağacının altında minik harflerle "Maggie Shaw" yazdığını gördü. Onunla gurur duydu ama geri döndüğü için duyduğu sevinç daha büyüktü.

"Çok iyi olmuş, Maggie."

"Önde gelenlerden birisin herhalde," dedi Maggie, gülümseyerek. "Çünkü bu resepsiyon, aynını söylüyorum: 'Yorkshire ve İngiltere'nin en önde gelenleri ve en güzide gazetecileri' için ve sen gazeteci değilsin."

"Önde gelmenin ne demek olduğunu hiç anlamamışımdır."

Maggie hınzırca gülümsedi. "Gündelik dilde, burnundan kıl aldırmayanlara deriz."

Wilbur güldü. "Eh, bu durumda kesinlikle önde gelenlerden oluyorum." Gözleri bir an için birbirlerinin bakışına dalıp gitti. "Londra'da tam olarak neler oldu bakalım?" diye sordu Wilbur, ılık beyaz şarabından bir yudum alarak. "Telefonda fazla deşmek istemedim ama..."

"Deş bakalım."

"Deşiyorum ya, Maggie. Gördüğün gibi... deşiyorum işte."

"İş iyiydi. Yalnızca kendimi, nasıl desem, kaybediyormuşum gibi hissettim."

"Nasıl yani?"

"Yani, otuz kişi vardık ve içlerindeki tek Kuzeyli bendim ve üç kadından biriydim. Trevor Jacobs, Trapezium'un başındaki adam, bana asılmadığı zamanlarda fikirlerimi çalmakla meşguldü."

Maggie bunu alaycı bir vurguyla söylememişti. Yalnızca basit gerçeği açıklamıştı.

"Ya? Üzüldüm."

"Boş ver. Başından beri sana her şey anlatabileceğimi hissetmişimdir, Wilbur. Sırlarımın sende kalacağından eminim."

"Sır Tutan Adam, o benim."

Maggie gülümsedi. Gözleri bütün dikkatinin Wilbur'da olduğunu anlatıyordu. "Ee? Senden ne haber?"

Wilbur da ona Bay Bagdale'ın tek ayağının çukurda olduğunu ve dükkânın anahtarlarını resmen ona teslim ettiğini anlattı. Annesinin küçük bahçeli ilk evini almasına yardımcı olduğunu anlattı. Annesiyle birlikte orada yaşadığını, işe kendi arabasıyla gidip geldiğini anlattı.

Anlatırken kendinde bir huzursuzluk hissetti. Kabataslak bir hayatı anlatır gibiydi. O hayatta eksik olan bir şey vardı ve eksiklik Maggie'nin kendisi olabilirdi sanki. Onun için yine Londra'yı sordu.

"Aman, ne bileyim. Londra'daki havalı çevrelerde bir dar görüşlülük var," diye anlatmaya başladı Maggie, dolaştırılan tepsiden peynir ve ananas parçalarına batırılmış bir kürdan alırken. "Kamboçya'yla Vietnam'dan söz edip Pink Floyd dinleyerek ot içtikleri ve de Meksika tarzı bluzlar giydikleri için dünya vatandaşı olduklarını sanıyorlar ama yüzeyi biraz kazıdığında... nasıl desem... bu *kozmopolitlik göstergelerini*... insanlara kucak açmaktan çok, dışarıda bırakmak için kullandıklarını görüyorsun. Division Caddesi'ndeki Frog and Parrot'ta biraları deviren bir çelik işçisinden daha önyargılılar... Ama kendi savunmalarım yüzünden böyle konuşuyor da olabilirim," diyerek bir an ciddileşti. "Belki de hepimizin istediği, bizi kabul edecek herhangi bir yere ait olmaktır. Bana sorarsan, insanlıkla ilgili en üzücü şey, Wilbur, bir yere ait olabilmemiz için bir yerlerde birilerinin her zaman dışlanması gerektiği. O kişi bendim sanırım."

"Seni dışlamak isteyeceğimi hayal edemiyorum," dedi Wilbur.

Hayaleti içini çekti: "Ah... bu fikirleri nasıl özledim."

Maggie'nin gözleri ortak bir sır gibi parladı. "Sağ ol, Wilbur. Bunun anlamı büyük."

"Seni özledim."

"Ben de seni özledim. Büyük sürpriz oldu, doğrusu."

"Sahi mi?" dedi Wilbur, şakacıktan bir özgüvenle. "Bence gayet anlaşılır bir şey. Mıknatıs çekiciliğine sahibimdir. Baksana." Çenesini çıkardı. "Robert Redford yanımda halt etmiş, değil mi?"

"Kayıp bir kuzuymuşsun da, seni bulmak için geri dönen Bo Peep benmişim gibi, daha çok."

"Hey. Artık bıyığım var. Sert erkek oldum. Geçen gün yanlışlıkla kendi parmağımı zımbaladım ama ağlamadım bile."

Maggie buna güldü ama gülüşü kısa sürdü. Salondaki keşmekeşin içinde sakin düşüncelere dalmış gibi göründü.

"Dönersem yenilmiş gibi hissedeceğimi zannetmiştim hep ama öyle olmadı... Hayattaki en doğal şey buymuş gibi hissediyorum. Yani, şuraya baksana bir. Şu insanlara bak. Kendine bak." Alt metni gözleri ekliyor, kalanını Wilbur'un kalbi hallediyordu. "Bazen gereksindiğin şeyler başladığın yerden çok da uzakta olmuyor."

Sevmeye Yürek Lazım

Tiyatroda yan yana oturdular. Sonra birer içki daha içmeye gittiler.

"Öp beni, Wilbur," dedi Maggie, sessiz bir sokaktalarken. "Öp." Wilbur da öptü ve soluması gereken hava Maggie'ymiş gibi bir rahatlama hissetti. O gece onu hiç kimseyi istemediği kadar çok istedi.

Tren geldi ve Hayalet ayak sürüyerek de olsa o metal basamakları çıkıp mavi kapıyı açarak vagona girerken gülümsüyordu. Kıymeti ancak geriye bakarak anlaşılan anlar olduğu kadar, yaşarken çok sevdikleri de olduğunu fark etmişti. Bu akşam onlardan biriydi.

Trenin penceresinden, içeriden aydınlanan perdelerdeki siluetlerini gördü.

Geceyi Wilbur'un annesine aldığı evdeki yatak odasında birlikte geçirmişlerdi. Sessiz olma zorunluluğunun o masumiyeti ve heyecanı nasıl artırdığını hatırlıyordu.

O geceyi yorganın altında çırılçıplak, birbirlerinin üzerine eğilip kendinden geçmişçesine, gizlice fısıldaşıp kıkırdayarak geçirmişlerdi. Kollarıyla bacakları birbirine çarpa çarpa, beceriksizce birbirlerini soymuşlardı. Sonsuz bir derinliğe ulaşan öpüşmeler. Düşüncelere karışan bedenler ve bedenlere karışan düşünceler. Arkadaşlığın daha derin bir şeye dönüşmesi.

Dünyaların iç içe geçişi. Ten ve yeni halı kokusu. Annesini duyduklarını sandıkları zamanlarda aniden hareketsiz kalıp ses çıkarmayışları.

Maggie adını söylerken sesinin kulağına nasıl bir sıcaklık yaydığını hatırlıyordu. Çarşaflara sarınmış vaziyette pencereden dışarı uzanıp birlikte içtikleri sigarayı hatırlıyordu. Maggie'nin başını

omzuna yaslayıp uyuyakaldığını hatırlıyordu. Nefes alıp verişindeki o yumuşacık, yavaş gelgiti hissederken duyduğu mutluluğu hatırlıyordu. Özlemişti. Onu özlemişti. Öyle özlemişti ki. Birlikte yaşadıkları maceraları da, yarım kalanları da özlemişti.

Çıkmaya başladıklarında, zamanın hızla akıp gidişini izledi.

Pub'lara, restoranlara, *Şeytan*'ı izlemek için eskiden Maggie'nin çalıştığı sinemaya gittiler. Ördekli havuzların etrafında yürüyüş yapıp yakındaki sanat galerisine gittiler.

Maggie'yi güldürüyordu. Unuttuğu ama pencereden bakarken çok sık gördüğü bir şeydi bu. Hatırladığı şey, bu sayede ona ne kadar yakın hissettiğiydi.

Maggie'nin bazı gülmeleri olması gereken türde bir sevgiyle doluydu, bazılarıysa kendini biraz salak gibi hissetmesine neden oluyordu. Ayakkabı kaçırıp saklayan bir köpeğe güler gibi güldüğünü söylemişti Maggie'ye, bir seferinde. Yine de hoşuna giderdi.

Fırtınadaki bir ada oldular. Wilbur sırf onunla birlikte olduğu için bile kendini şanslı hissediyordu. Maggie haziran kadar sıcak, çelik kadar sert, inanılmayacak kadar komikti.

Pub'larda bira ve cin içerek sohbet ettiklerini gördü. Dükkânı kapadığını, Maggie'nin onunla buluşmaya geldiğini gördü. Bir akşam şehirde yürüyüş yaparken, hâlâ geleceğe aitmiş gibi görünen o altgeçitten geçmeye karar verdiklerini, konuştuklarını gördü.

İlişkide olmak hiç bitmeyen bir sohbeti sürdürmekmiş gibi, konuşup durdular. Maggie'nin ona bir şeyler öğrettiğini hatırladı. Doğayı öğretmişti. Tüm ağaçların, bitkilerin, çiçeklerin adlarını biliyor ve onlardan eski birer dost gibi söz ediyordu.

Endcliffe Park'ta yaptıkları yürüyüşlerde, Maggie ona salkım kayınlardan alıçlara, dağ muşmulalarına kadar her şeyi gösteriyordu.

Wilbur aşkın gerçekte ne olduğunu o zaman anlamıştı.

Aşk anlamdı.

Bagdale Kitabevi'ni başarıya ulaştırmak için çok çalıştığın halde başka birinin senden daha önemli olduğu, gün boyu ayrı oldukları

bir varoluş haliydi aşk. Wilbur hırslıydı –orayı İngiltere'nin kuzeyindeki en büyük kitabevi yapmak istiyordu– fakat o dönemde hırsı aşkıyla dengelenmişti. Asla yalnız değildi. Yanında yokken bile onunlaydı.

Bu da onu zorlamıştı. İçgüdüsel olarak kendine yetebilmeyi hedefleyen biriydi ama yirmili yaşlarının sonlarında her nasılsa gerçekten sevebilecek cesareti vardı. Dünyanın merkezinin kendi bedeninin dışında olması. Kendi hoşnutluğunun başkasınınkine bağlı olması. Hem riskli hem de çok güzeldi. Aşk, hayatı sahicileştirmiş, içindeki acılardan sıyrılıp dışarıdaki bir şeyi önemsemesinde ona yardım etmişti.

Wilbur onun sayesinde yavaşlayabildiğini hissediyordu. Dougie'nin ölümünden beri zihni hiç susmamış, noktalama işaretleri olmayan bir cümleyi sürdürmüştü sanki. Maggie'yle birlikte virgüllerle noktalar gelmişti. Tüm bunları izlerken, belki de bu yüzden trenin bir süreliğine daha yavaş gittiğini hissetti.

İzlediği bu genç halinin hissettiği şey çok gerçek, tehlikeli ve güzeldi. Ağırlık merkezi değişmiş, Maggie'nin yörüngesine doğru çekilmişti. Maggie'nin de ona karşı aynı hisleri duyması, üzerine sorumluluk yüklemişti çünkü onun dünyası olacaksa, o dünyayı iyi bir yer yapmak zorundaydı. Kitabevinde daha fazla çalışmasının nedeni buydu. Maggie'nin onunla gurur duymasını istiyordu.

Temelde çok farklı insanlardı ama ilişki yürüyordu.

Maggie hayatın içinde süzülüp rüzgârın götürdüğü yere gidebilen ve konması gereken yere konabilen biriydi. Wilbur'unsa daimi bir odak noktasına, tünelin sonunda bir ışığa, ortak bir gelecek için çalıştığını hissetmeye ihtiyacı vardı yoksa karanlıkta kaybolacağını biliyordu.

Hayalet kendini irkilerek uyanırken gördü.

Ansızın hatırladı. O hatıra canlı ve somut bir şekilde geri geldi. Dougie'yle ve kazayla ilgili bir kâbus görmüştü. Ağacın dibindeki ceset. Canavar misali bir şeye dönüşen ağaç. Kapkara yanmış, kömürden yapılmış gibi görünen ağacın dallarını uzatıp sarmaşık misali

Wilbur'a sararak nefesini kesişi. Daha önce de defalarca gördüğü bir kâbustu bu ama Maggie'nin yanındayken ilk kez görüyordu.

Maggie elini Wilbur'un göğsüne koydu.

Hayalet pencerenin ardından konuşulanları duyamasa da, neler dendiğini hatırlıyordu.

"İyiyim," demişti.

Maggie karanlık denebilecek odada hiçbir şeyi kaçırmayan bir sanatçı gözüyle onu incelemişti.

"Her zaman iyi olmak zorunda değilsin." Wilbur'un kalbinin güm güm atışını hissetmişti. "Dougie'yi mi gördün rüyanda?"

"Hayır," diye yalan söylemişti Wilbur. "Hayır, ne gördüğümü hatırlamıyorum."

Kâbuslar zamanla kesildi ve Wilbur kendini hiç hissetmediği kadar cesur hissetmeye başladı. Bu cesaret sayesinde kendini Maggie'ye verme konusunda bir korkusu kalmadı. Bu yeni duygu onu sonsuza kadar oyalayabilirdi: Aşkının hızı kitabevini başarıdan başarıya koşturmanın heyecanına karışarak spiral gibi dönüyordu, bunların ikisi de aynı yükselen kuvvete aitti sanki. Geçmişin aksine, ikisi de kendine saygı duymasını sağlıyor, birbirlerini yiyip bitirmiyorlardı. Ecclesall Caddesi'ne girmeye ve çınarın oradan geçmeye hâlâ cesareti yoktu, yarası hâlâ kapanmamıştı ama o kadar meşguldü ki arada yarayı yoklayacak zamanı yoktu. Aşklarını battaniye yapıp altına saklanmıştı. Yani 1972'den 1974'e kadarki o kısacık zaman diliminde, Wilbur sonunda nasıl yaşaması gerektiği konusunu çözdüğünü sanmıştı.

Aşk Bahçesi

Tren, Hayalet'i bir pub'a bıraktı.

Black Swan.

Şöminesinde odunlar yanan keyifli bir yer.

Çelik fabrikasından yeni çıkmış adamlar sigara içerek domino oynuyor, atlardan, futboldan ve soğuklardan söz ediyordu.

Derken kendini gördü.

Saçları kırlaşıp azalmaya başlamış, kalın ve uzun favorileri olan, gözleri farklı yönlere bakar gibi görünen bir adamla konuşuyordu. Üzgün porsuklara benzeyen bir adamla. Maggie'nin babası Alfred'le. Endcliffe Park'ta çöpleri toplarken ve çiçek tarhlarının bakımını yaparken giydiği yeşil üniforması hâlâ Alfred'in üstündeydi.

Guinness biraların yanında kızartılmış domuz derisi yiyorlardı. Alfred birasını yudumlarken, bu bir sınavmış gibi Wilbur'u inceliyordu. Doğrusu Wilbur da neredeyse gece boyunca kendini öyle, titiz bir değerlendirme altındaymış gibi hissetmişti. Alfred'in fazla bir şey sorduğu yoktu. Hatta söyleyecek fazla bir şeyi de yoktu. Sözcükler ağzından çıktıkları anda harcanan paraymışçasına bir ketumluk vardı üstünde. Fakat Hayalet orada bulunmak, Wilbur'un yavaş yavaş onunla dost olmayı becermesini izlemek –ve hatırlamak– zorundaydı.

"Maggie çok yetenekli," dedi Wilbur. "Müthiş çizimleri var."

"Onu benden almamış, maalesef," dedi Alfred ve ağzına bir tane çıtır domuz derisi attı.

"Sanatla pek ilgimiz yok demek?" diye sordu Wilbur, neşeli bir tavırla. Bunu der demez biraz fazla neşeli olduğunu fark etti.

Karşısındaki adam başını iki yana salladı. "Yok."

Sessizlik aralarındaki derin bir uçurum gibiydi. Yan masadaki bir adam domino taşını zafer hissiyle masaya çarptı. Hayalet şehrin öbür ucundaki Queen's Head'de bira servisi yapan annesini düşündü. Alfred'le orada buluşmak istemediğini hatırladı. Onun yerine burayı seçmişti. Tam anlamıyla yetişkin bir erkek olamadığının belirtisi, diye düşündü Hayalet. Hâlâ Dougie'nin gölgesinde olduğunun ve utandığının belirtisi; annesinden değil, annesinin *yanındaki* halinden utanıyordu.

Hayalet, Alfred'e damdan düşer gibi işini ve dükkândaki sanat kitabı satışlarının nasıl arttığını, resimli kitap bölümünü genişlettiklerini anlatmaya başlayan canlı halinin yüzünü inceledi. Wilbur'un ağzının hafifçe seğirdiğini gizleyen canlı bir konuşma. Alfred'le kurduğu gergin göz teması. Kendiyle barışık olamayışı. Evet. Görebiliyordu. Mutlu geçen o yıllarda bile. Yeterli olamadığı, içinde yaşananlara dayanabilmeyi beceremediği hissi.

"Hiçbir zaman tam düzelemedin," dedi Hayalet, sesini duyuramasa da. "Değil mi? Maggie varken düzeldiğini zannetmiş olabilirsin ama içten içe hep bir şey vardı. O acı ve yetersizlik hissi."

Hayalet bir kez daha nasıl yaşanması gerektiğini yanlış anlamış olabileceğini fark etti. Hayatta başarılı olmak için sürekli hareket halinde olmak gerektiğini düşünmüştü hep. Rüzgârda dönen bir akçaağaç tohumu gibi. Ne kadar hızlı dönerse, o kadar mesafe katedeceğini sanmıştı. Hızlanmaya devam ettikçe, yetersizlikten, geçmişinden, kâbuslardan kaçabileceğini sanmıştı. Gelgelelim şimdi gençlik halini izlerken, kalbinin kırılgan tarafındaki gerçek hisleri yok sayabilmek için ne kadar ileri gittiğini görebiliyordu. Sürekli ilerlemekten bir an olsun vazgeçip şöyle bir durmak, acısıyla ve utancıyla, hüznüyle baş başa kalmak çok mu imkânsızdı? Doğrudan yüzleşebilmek? Sheffield'a ve oradaki hayatlarına tutunmak –mesela– imkânsız değildi ama. Hatta oradan başka bir yere taşınmak ama duygulardan kaçamamak.

"Annesi," dedi Alfred sonunda, Wilbur'un monoloğu tekleyerek durduğunda. Bu söz ağzından âdeta iç çeker gibi çıkmıştı. "Sanat işlerine falan ilgi duyan oydu. Ben değil."

Wilbur buna ne diyeceğini bilemedi. Hassas bir zeminde olduğunu biliyordu. "Onunla tanışmayı çok isterdim. Maggie'nin anlattıklarından çok özel biri olduğu anlaşılıyor."

Alfred onu sınar gibi bir bakış attı. "Evet. Öyleydi." Yumuşayan yüzüne anlayışlı ve hüzünlü bir ifade geldi. "Maggie senin de babanla abini kaybettiğini söylemişti. Üzgünüm, oğlum. Genç bir erkeğin taşıyamayacağı kadar büyük bir yük. Bu kadar iyi tanıdığın insanları kaybetmek çok zor."

Wilbur başını evet anlamında salladı. "Aslında babamı hiç tanımadım. Savaşta ölmüş."

Düşünceli bir sessizlik. Favorilerin şöyle bir kaşınması. "Üzüldüm, evlat."

"Abim de fevri bir tipti açıkçası, Bay Shaw. Babam onun kahramanıydı ve genç yaşta ölmesi Dougie'yi kötü etkiledi."

Yine ama bu kez daha doğal bir sessizlik oldu. "Bahçecilik," dedi Alfred sonunda. "Bana iyi geliyor. Bir şeylerin bakımını yapmak. Basit şeyler bile olsa."

"Anlıyorum."

"Sen de bir şeylere göz kulak ol, evlat. Tavsiyem budur. Karşına ne çıkarsa."

"Olur. Tamam. Güzel öğüt. Mesela bizim dükkân. Orada elimden geleni yapıyorum. İşi büyütebilirim. Şu an gayet iyi gidiyoruz. Geçen ay şubatın iki katı kâr elde ettik."

Hayalet gözlerini devirdi. "Of yani, Wilbur, bir de gelir gider tablosunu getirseydin. Bu nasıl bir onaylanma ihtiyacıdır. Asıl meseleyi ıskalıyorsun. Senden zengin olacağını kanıtlamanı beklemiyor ki. İyi biri olduğunun kanıtını istiyor... O senden sahici biri olmanı bekliyor."

Alfred bir süre daha onu inceledi. "Onu seviyor musun?"

Wilbur buna içten bir cevap verebilirdi. "Her şeyden çok."

Alfred başıyla onayladı. Ona inanmıştı.

Uzun bir sessizlik oldu. Daha çok bira bardaklarına baktıkları bir sessizlik. Ardından: "Bak, Wilbur, oğlum, sanırım Maggie seninle

ilişkisinde gayet ciddi. Bir şeyleri görebilme konusunda da iyidir, o yüzden sende bir şey görmüş olmalı."

Hayalet o anda kabullenilmenin sıcaklığını hisseden Wilbur'un yüzündeki gülüşü gördü.

"İyi çocuksun, Wilbur. Ama bu böyle gider sanma. Aşk bir bahçedir. Sürekli bakım ister."

"Doğru," dedi Wilbur, bu sözlerin anlamını idrak etmektense etmiş gibi görünerek.

"Onu dinlemeliydin," dedi Hayalet, dumanlı salonda sesini duyuramadan, Alfred çıtır domuz derisinden kalan son parçayı Wilbur'a ikram ederken.

Seyri Hayat

Gece Yarısı Treni yaşadığı en iyi anlardan bazılarını geçip gidiyordu.

Wilbur'la Maggie tiyatronun önündeki bir bankta öğle tatilini birlikte geçirirken... Charlie işten çıktıktan sonra Bagdale'ın arkasındaki odada gece geç saatlere kadar çalışırken...

Maggie'nin dükkân için bir reklam tasarlayışı. Sığırcık sürüsü gibi gökyüzüne yayılan yumuşak kapaklı kitaplar...

Wilbur'la Maggie yemyeşil Broomhill'deki yeni evde, banyonun duvarlarını avokado yeşiline boyarken...

Claudette ve Charlie'yle birlikte iki çift olarak bir kabare barda otururlarken...

Maggie bir akşam mezunu olduğu sanat akademisinde konuşma yaparken, Wilbur'un ona destek olmak için arka sırada oturuşu.

"Onun için zamanım vardı," dedi Hayalet kendi kendine, yüzündeki gülüşe bakarak. "Yaşamak için zamanım vardı."

Mutlu çift bir pazar günü Robin Hood Körfezi'nde denize bakarak balık ve patates kızartması yerken...

Maggie'nin Charlie'yle Wilbur'un tuttuğu bir merdivene çıkarak mutlaka yenilenmesi gerektiğini söylediği dükkân tabelasını boyaması...

Kendi işi de olduğu halde Maggie'nin o ilk günlerde yaptığı büyük katkının değerini bilmiş miydi cidden? Hayalet elde ettiği başarının büyük ölçüde dükkânın görüntüsünden kaynaklandığını idrak edip etmediğini anlayamadı.

Kendini bir kuyumcuda gördü. *Leslie Thomas'ın Üstün Kalite Seçkin Pırlantaları.* Wilbur cam dolabın üzerine eğilerek yüzük

seçerken... Ardından ergenlik döneminde oturdukları o bankın önünde diz çöküşü. O hayalet trenin içinde duyamasa da, Maggie'nin ne dediğini tam tamına hatırlıyordu: "Evet, ah, Wilbur, *evet...*"

Çiçek

Yavaşlamasını istiyordu. O zamanın değil, şimdiki ânın, izlediği geçmişin. O günlerin birer asır gibi geçmesini istiyordu. Yok, geçmesini falan istemiyordu. Trenin o yaşam diliminde bir yerde durmasını ve orada kalmayı istiyordu. O yaşamdaki bir ânın içinde sonsuza kadar onunla birlikte yaşamayı, o ânı çiçek gibi koparıp bir kitabın içine koyarak ilelebet o sayfada kalmayı istiyordu.

Konfeti

Hayalet dışarı çıkıp kitabevindeki nadir dinlenme anlarından birinde kendini izledi.

Dükkânının arka tarafında oturmuş bir Venedik rehberinin sayfalarını çevirerek balayını düşünürken, Charlie elinde bir *Bookseller* dergisiyle içeri girdi.

Hayalet dergide, yazar Graham Greene'le ilgili uzun bir yazının yanında kendisiyle telefonda yapılmış bir söyleşinin olduğunu hatırladı. Yazıda Bagdale'ın son bir yıl içinde Wilbur'un sayesinde satışlarını dört katına çıkardığı söyleniyordu. Birkaç stratejik karar –sandalyelere oturulup kitap okunmasına izin vermek, yeni ve radikal kitapları getirtmek, personelin maaşını artırmak ve komisyon vermenin yanında Maggie'nin kitabevini estetik bir bakışla elden geçirmesi– mucizeler yaratmıştı.

Charlie dergiyi heyecanla masaya çarparak bıraktı.

"Şuna bak, Wilbur!" dedi ışıklar saçarak. "Meşhur oldun! Kitaplar âleminin Ziggy Stardust'ısın artık!"

Hayalet, Charlie'ye baktı. Saçları hâlâ uzundu ama kısa kollu gömlek giyip kravat takmıştı. Aslında ne kadar şanslı olduğunu anladı. Onun gibi bir dostu olduğu için. Başarılı olduğunu görmekten cidden mutlu olan.

Hayalet orada biraz daha oyalanıp kendi cevabını duyamadan, tren arkadaki ofise girip duruverdi.

"Şimdiye kadarki en kısa duraklardan biri buydu," dedi Agnes. "Göz açıp kapayıncaya kadar geçti. Fakat bundan sonraki daha hızlı geçecek."

"Bundan sonra böyle mi olacak?"

"Yok canım. Her seferinde değil. Fakat nasıl desem, Gece Yarısı Treni tam tamına gerektiği kadar durur ama bazen mutluluğun bize öğretebileceği fazla bir şey yoktur..."

Derken tren manevra yaparak belki de en mutlu durakta durdu. Şehrin çeperlerindeki St. Timothy Kilisesi'nin küçük şapelinin önündeki, ikiz taş evlerle dolu bir sokak.

Orada en fazla bir dakika kadar kaldı; pencereden izlemiş olsa da o kadar sürerdi zaten. Fakat açık havaya çıkınca, daha gerçekmiş gibi geldi. Belki de durak bu yüzden vardı. Ne zamandır yalnızca fotoğraf olarak gördüğü gerçekliğini cidden hissedebilmesi için.

Kiliseden Maggie'yle göz kamaştırıcı ağustos güneşinin altına çıktıklarını gördü. Davetlilerin hepsi daracık bahçe yolunun yan tarafındaki çimlere dizilmişti. Özellikle Charlie ve Claudette tarafından, havaya coşkuyla konfetiler saçılıyordu.

"Mutlu çifte!" diye seslendi Claudette, ışıklar saçarak.

"Budd'ların şerefine!" diye bağırdı Charlie; sağdıç olarak sonradan Queen's Head'de yapacağı konuşma yüzünden çoktan çakırkeyifti.

Ardından Claudette, Şekspiryen bir tavırla ekledi: "Canım ağustos goncaları!"*

Maggie gülerken biraz tutuktu ama babası Alfred'in gurur içinde alkışladığını görünce birden gözleri ışıdı. Wilbur davetlilere bakarak gülümserken, düğün fotoğrafçısı –bütün pub'a kendi resimlerini asan, Queen's Head'in sahibi Jim– daha iyi bir açı yakalayabilmek için çömeliyordu.

"Ah, ne gündü," diyerek içini çekti Hayalet, bu anıya dalmış gülümseyerek; bu arada Maggie de sırtını dönüp elindeki buketi Doreen'in yakalayabileceği şekilde arkaya doğru fırlattı.

"Vay be, yakaladım vallahi. Geriye bir tek Paul Newman'a rastlamak kaldı!"

Yine kahkahalar. Fakat Doreen'in gözleri gülmüyordu.

* İngilizcede "bud" tomurcuk, gonca anlamlarına geliyor. Bu söz Shakespeare'in "18. Sone"sine gönderme yapıyor. (*ç.n.*)

Hayalet'in gözü annesine takıldı. Gülümseyerek onlara bakıyordu. Sıkça yaptığı gibi yanlış bir şey söyleyiverir diye, o gün onunla pek konuşmadığını hatırlıyordu. Fakat şimdi o haline baktığında, pek mümkün görünmüyordu bu.

"Ah, anne, ah. Özür dilerim. Daha çok çaba harcamalıydım..."

Arkasından gelen ritmik çufçuf sesini duyan Hayalet yüzünü buruşturdu.

"Hayır," dedi, tren kilisenin önündeki çimenlikte durunca. "Hayır, Agnes, çok erken. Biraz daha kalsam, olmaz mı?"

"Merak etme," dedi Agnes. "Sonraki durak balayın."

Böylece trene dönen Hayalet, günün geri kalanını hızla geçen kareler halinde gördü. Charlie yaptığı konuşmanın ardından sakinleşebilmek için Queen's Head'in tuvaletinde kafayı kırarken... Maggie'ye sarılan Doreen arkadaşının omzunda ağlarken... Charlie'yle Claudette düğün partisinde kimsenin duymadığı ve çoktan unutulmuş bir şarkıyla enerjik bir dans yaparken... Alfred'le sohbet ederek bir keki dilimleyen annesi...

Sorun şuydu:

Hayatta gayet yavaş yaşanan şeyler şimdi çok hızlıydı. Fakat zaman kısaldıkça, bütün bunların etki yaratma gücü daha da artmıştı. Yani normal hayatı yaşamak su yudumlamaksa, bir trenin penceresinden hızla akışına bakmayı deneyimlemek viskileri art arda yuvarlamak gibiydi.

Hayalet o bulanıklıkla sarhoş olmuş, hırpalanmış durumdaydı.

"Keşke biraz yavaşlasa," diye mırıldandı Hayalet, tekrar yanında beliren Agnes'a. "Güzel bölümlerin hepsi hızlı geçiyor... Öbür bölümlere çok çabuk geçeceğiz."

"Mesele iyi ya da kötü olması değil, delikanlı. Kaç parmağın olduğunu bildiğin kadar iyi biliyorsun bunu sen de. Mesele hafızanın seçtiği şeylerin temsili olmaları ki sonunda *Demek ben buydum* diyebilesin. Bunlar takılmış olduğun yerler. İstasyonlar buralarda. Bir araya geldiklerinde, senin kim olduğunun haritasını çiziyorlar."

Ardından tabii ki kendini havaalanında, hayaletiyle bir örnek giyinmiş vaziyette gördü. Aynı sandaletler, İspanyol paça kot, aynı kısa kollu gömlek. Dağınık saçları ve kalın favorileri de aynıydı. Giden uçuşları gösteren tabelaya bakan Wilbur, Venedik uçağının kalkış saatini öğrenmeye çalışıyordu. Turuncu tulumuyla yanında duran Maggie mutlu, hevesli, yaşam dolu görünüyordu. El ele tutuşmuşlardı.

Sonra tren ağır ağır yavaşlamaya başladı.

Pencereden bir şey görünmüyordu.

"Venedik," diye mırıldandı Agnes kendi kendine. "Patricia Highsmith'in *Yetenekli Bay Ripley*'de insan şehir dediği yer. Hiç araba yok ya. 'Sokaklar damar gibiydi... dört bir yanda dolaşıp duran insanlarsa kan.'"

"Venedik'e gittin mi hiç?" diye sordu Hayalet.

Agnes başını iki yana salladı. "Hayır, aslında, hayır, gitmedim. Seyahat etmeyi pek sevmezdim. Elinde gizemli bir roman varken, gezip tozmaya ne gerek var, değil mi? Şimdi beni dinle, delikanlı. Gençlik halinle konuşmaman her yerden çok burada önemli. Balayında kendini gördüğünü söylemiştin. Biliyorsun, geçen sefer bir şey olmaması hiçbir zaman olmayacağını göstermez. Geçmişin değiştiği takdirde ne yaşam sonrası kalır, ne hayaletin ne de ebediyet. Düdüğü duyduktan sonra fazla oyalanma. Anlaşıldı mı?"

Anlamıyorum, hayır, demesine ramak kaldı Hayalet'in. *Tek anladığım, yaşayan versiyonlarımla Maggie'nin mutlu olmalarını istediğim.*

Fakat Wilbur buna cevap vermesinin gerekip gerekmediğini bilemeden Agnes'a baktı.

Sonunda sessiz kalmanın yalan söylemekten daha iyi olacağına karar verdi.

Otel Proserpina

Gece Yarısı Treni, Venedik'teki Büyük Kanal'ın yanında durmuştu.

Hayalet etrafına bakındı.

Sudaki gondolları, karadaki turistlerle güvercinleri gördü.

Kıyıya doğru giden bir su taksisi vardı.

Arkasındaki terakota ön cepheli, bakımsız görünümlü oteli gördü. Kapısının üstünde lacivert ve beyaz şık harflerle elde boyanmış bir tabela vardı: *Otel Prosperina.*

Oradaydı demek.

9 Ağustos 1974, Cuma.

Tekrar kanala baktı. Su taksisinin arkasında oturan çift tabii ki Maggie'yle ikisiydi. En kendisi olabildiği gün buydu, nitekim bir hayalet olarak tıpatıp o anki haliyle görünmesinin yegâne sebebi de tam olarak buydu. İlk kez uçağa binmiş olması bile gülüşünü bozmamıştı. Yüzünde müthiş bir şaşkınlık ve merak vardı ki bunda şaşacak bir şey yoktu.

Boynundan sarkan ağır Pentax fotoğraf makinesiyle su taksisinden inen Maggie'nin yüzünde de şaşkınlık vardı.

İkisi de evlerinden ilk kez bu kadar uzaklaşıyorlardı. Wilbur henüz Londra'ya bile gitmemişti. Venedik onun için başka bir gezegen gibiydi.

"Hayret bir şey, inanılmaz," dedi Maggie.

Wilbur da aynı fikirdeydi. "Broşürlerde bu kadar iyi görünmüyordu."

Proserpina'nın daracık lobisindeki avizelerin altından yürüyerek eski tablolarla kitaplıkların arasından geçer, içinden beyaz güller püskürmüş gibi görünen bir vazoya hayran hayran bakarlarken, Hayalet peşlerinden gitti.

Maggie, Wilbur'a bir bakış attı. *Burayı sevdim*, diyen.

Aah ah, diye düşündü Hayalet, Maggie'nin elini sıkan gençlik halini inceleyerek. İç geçirmeye olabildiğince yakın bir düşünceydi bu. *Seni çok özledim, Maggie.*

Resepsiyonist onları görür görmez yüzünde canlı bir tebessümle bankonun arkasından çıkarak yanlarına koştu.

"*Benvenuto*! *Ciao*! Merhaba! Bay ve Bayan Budd, değil mi?"

Bay ve Bayan Budd.

"Evet," dedi Maggie. "Geçen cumartesiden beri."

"Ooo. Tebrikler! Ben Gabriella. Tanıştığımıza memnun oldum. Venedik'e ilk gelişiniz mi?"

"Evet," dediler bir ağızdan.

"Benim bir yere ilk gidişim," diye ekledi Hayalet.

Gabriella gülümsedi. "Yapmak istediğiniz şeyler var mı? Dükler Sarayı? San Marco? Gondol gezisi? Sanat?"

"Hepsi, hepsi," dedi Wilbur. "Programı Maggie hazırladı; eşim."

Gabriella fotoğraf makinesine hayran kalmıştı. Maggie babasının düğün hediyesi olduğunu söyledi.

"Tuzluk ve biberlikle birlikte. Tuzlukla biberliği unutmayalım." Wilbur tekrar Gabriella'ya döndü. "Ama önerilere de açığız."

"Evet aslında," dedi Maggie. "Bu gece nerede yiyeceğimizi bilmiyoruz. Sizin önereceğiniz bir yer var mı?"

Gabriella kendini işine adamış birinin abartılı ilgisiyle başını salladı. "Evet, elbette. Önerebileceğimiz, La Zucca adında küçük ve harika bir yer var. Yemekleri güzeldir."

"Tam aradığımız şey."

Wilbur'la Maggie o zamana, 1974'e kadar, İtalyan yemeklerini bir tek Sheffield'ın merkezindeki Mama's Restaurant'da yemişti. Yedikleri de yalnızca pizza ve spagettiydi. Dünya konusunda henüz acemiydiler.

Geçmiş ne tuhaftı. Hem yakın hem de uzak. Aşina olan ayrıksı, ayrıksı olan aşina. Eskiden yaşananları hatırlayabilirken o yenilik hissini yeniden yaşamakta zorlanışımız.

"Size masa ayırtırım," dedi Gabriella. "Bu akşam sekiz için."

Kayıtlarını yaptırmak için Gabriella'yla birlikte resepsiyona doğru giderlerken, Wilbur şöyle bir arkasına baktı. Belki o çiçeklere bir kez daha bakıyordu. Belki de Hayalet'in orada olduğunu hissetmişti.

Hayalet de artık nostaljiyle değil, içinde oluşan öfkeyi hissederek öylece durmuş ona bakıyordu.

"Neye sahip olduğunu cidden anlamamışsın," dedi Hayalet.

Fakat Wilbur onu duymadan, hiç duraksamadan, tekrar resepsiyona döndü.

Zaman

Gelecekten, heba edilmiş bir mutluluğa bakmak çok acıydı. Fakat Hayalet mutluluğu biraz olsun tadabildiği için şükretmeye çalışıyordu.

Kavurucu bir ağustos günüydü.

Bağlı duran bir grup gondola yukarıdan bakan D'Angelo Caffè'nin terasında o güne dek içtikleri en kaliteli şarabı yudumlayan Maggie'yle kendini izliyordu. Etraflarında çene çalanların uğultusu kafenin içindeki bir radyoda hiç beklenmedik şekilde çalan, John Denver'ın söylediği country şarkısıyla yumuşuyor, müziğe karışıyordu.

Hayalet gördüğü ve duyduğu her şeyi çok özlemişti.

İçmeyi, güneşin yüzünü karıncalandırmasını, sevdiği bir şarkıyı duymanın getirdiği aydınlığı özlemişti.

Maggie arkasına yaslandı. Yüzünü güneşe çevirdi. "Hayat bu işte."

Hayalet, turistlerle dolu bir vaporettonun gelip geçişini izleyerek Venedik'teki sanat eserlerinden söz eden Maggie'yi dinleyen halini inceledi. Maggie onu dürterek rehberdeki bir şeyi gösterdi. Onunla biraz daha laflադıktan sonra rehberi okumaya devam etti ve Wilbur, Büyük Kanal'daki hareketliliği izlemekten vazgeçip bir tek onu izlemeye başladı. Maggie onu cidden büyülemiş gibiydi.

"Neden hep böyle kalmadın?" diye sordu Hayalet. Fakat bunun cevabını zaten biliyordu.

Sohbetlerini dinledi. Konuşulanları pek hatırlamıyordu. Havadan sudan şeyler. Düğün. Charlie'nin Claudette'e ne zaman evlenme teklif edeceği. Oradan geçen birinin televizyon dizisi *M*A*S*H*'teki Hawkeye'a ne kadar benzediği ve BBC'de tam o anda o dizinin gösterildiğini fark etmeleri. Başka birinin Björn Borg'a benzediği.

Maggie'nin babasının o aralar nasıl da kireçlenmeden çektiği. Birbirlerinden de söz ettiler. Wilbur'un bir kadeh şarap içerken arkasına yaslanıp imparatorlar gibi kurumlanmasından ve Maggie'nin dedektif gibi herkesi incelemesinden. Gülüşerek her şeyden söz ederken aslında hiçbir şeyden söz etmiyorlardı. Güneşin altında ettikleri sohbet öyle doğal akıyordu ki. Yeni gezegenlerin haritasını çıkaran astronomların adanmışlığıyla, birbirlerinin ayırdına varıyorlardı. Birbirine âşık ve mutlu bir çift olduklarını herkes görebilirdi. Maggie ve Wilbur için bu aşk zamanın ordularına karşı kazılmış, çevrelerini saran, yıkılmaz, depderin bir kale hendeğiydi.

Şaraplarını bitirdikten sonra kafeden çıktılar ve her an biraz daha yaşlandıkları halde kendilerini hiç olmadıkları kadar genç hissederek el ele dolaştılar.

Çocuksu bir ruh halinde oldukları kesindi.

Maggie çok ciddiymiş gibi bir tavır takınarak usulca "Bridge Over Troubled Water"ı söylemeye başladı. Hayalet bir sisin dağıldığını hissetti. Öldüğü günden bir şeyler hatırlamaya başladı. Piyanonun başına oturup bu şarkının ilk bölümünü çalışı. Önce öğretmeniyle birlikte, sonra tek başına. Yine o his geldi. Müziğin onlarca yıllık zamanın içinden geçerek anları birbirine diken bir şey olduğu hissi.

Hayalet, Wilbur'un o balayında, tam o sırada neler yaşadığını hatırlamaya çalıştı.

Sonunda hatırlayabildi.

Tabii ya! Maggie, içinde Titian'ın elinden çıkma Merhametli Aziz Yuhanna sunak resminin bulunduğu o kiliseye gitmeyi aklına koymuştu. Kilise köprünün biraz ötesinde olduğu için oradan sonra otele dönüp akşam yemeği için hazırlanmayı planlamışlardı.

Hayalet onları takip etti.

Etraf kalabalıktı.

Şık İtalyan çiftlerin arasından geçtiler. Önü açık gömlekler ve gösterişli elbiseler. Akordeon çalan bir sokak müzisyeni. Arkadaşıyla cazdan söz ederek pipo içen Amerikalı yaşlı bir adam.

Anacaddeden ayrılıp küçük kanallardan biri boyunca yürüdüler.

"Çok farklı, değil mi?" dedi Maggie.

Başını kaldırıp etrafa bakındı. Renkleri içine çekti. Terakota ve pembe, bir tutam sarı, o koyu mavi panjurlar; güneşin altında her şey üstüne fırçayla bal sürülmüş gibi görünüyordu.

"Nereden farklı?"

"Bildiğimiz her şeyden."

Yaşamın Zirvesi

Hayalet belliniyle ilgili sohbetlerini dinliyordu.

Venedik'te kaldıkları süre boyunca bir ara bu kokteylin icat edildiği Harry's Bar'a gidip gitmemeyi tartıştılar.

"Yeterince şık olur muyum, bilmem," dedi Wilbur, sandaletleriyle İspanyol paça kotuna bakarak.

"Belki daha salaş bir yeri deneriz," dedi Maggie.

"Venedik'te salaş yerler olduğunu sanmam. Zaten kendisi bellini gibi. Köpüklü koca bir şeftali."

"Bana verdiğin şu İtalyan yazarın kitabı gibi."

"*Görünmez Kentler* mi?"

Maggie başıyla onayladı.

Italo Calvino'nun *Görünmez Kentler*'i İngilizceye o yıl çevrilmişti. Bir hikâyesi, karakterleri olmadığı, okurun makul roman beklentisini karşılayacak herhangi bir unsuru barındırmadığı için müşteriye satmakta zorlanıyorlardı. Fakat Wilbur'un en sevdiği kitaplardan biriydi.

"Evet," dedi Maggie. "O kitabı okurken, Venedik hakkında yazıyorsa neden Venedik'i yazmıyor ki, diye düşündüm. Ne demeye Venedik'e dair farklı farklı hayalleri yazıyor ki? Ama zaten böyle oluyor, değil mi? Yüzlerce hayal birleşip tek bir hayali oluşturuyor."

Wilbur, Maggie'ye baktı.

Gözlerinde saf, katıksız bir aşk vardı.

Hayalet bunun o an olduğunu, o an hayat dağının zirvesinde olduğunu biliyordu. Hayatının en mutlu zamanı. Yalnızca bir kanal boyunca yürümek, arada hayran olduğu kadına bakmak yetiyordu ona.

"Seni seviyorum."

"Ben de seni seviyorum."

Wilbur'un tebessümü bu sözü tadına varmak istediği bir lezzet gibi değerini bilerek içselleştiriyordu sanki.

"Annem babamla birlikte Venedik'e gelmek isterdi hep," dedi Maggie, çok geçmeden. "Katherine Hepburn'ün oynadığı şu filmi izlediğinden beri. Hiç yurtdışına çıkmadı. Hayatı boyunca gittiği en uzak yer Blackpool'du."

"İyi, gelecek yıl tekrar gelip babanı da getiririz. Paramız var artık."

"Çok da değil. Düğünden sonra."

"O zamana kadar tekrar birikir."

"Romantik bir tip değildir. Ama belki olabilir, evet. Hoşuna gider. Bakalım."

"Öyle bir şey olmayacak!" dedi arkalarındaki Hayalet, sesini duyuramasa da. "Yapacağınızı zannediyorsunuz ama olmayacak. Çünkü –nasıl diyorlar?– *hayat gailesi*."

Rialto Köprüsü'nün merdivenini çıkmadan önce, Wilbur durup Maggie'yi öptü.

"Buraya taşınabiliriz." Ardından, birkaç dakika sonra, köprüdeki bir kitap tezgâhının önünden geçerlerken: "Dükkânı satabilirim."

Dalga geçiyordu. Hayalet yine de o günlerde içinde biraz olsun plansız hareket edebilme cesareti olduğunu görebiliyordu. Heyecan, umut ve aşklarını bir maceraya dönüştürme arzusu. O zamanlar her şeye açıktı. O zamanlar –yaşadığı onca acının üstüne bile– bir şeyler hissedebilmeyi hâlâ istiyordu.

Düğünün ve balayının hayatındaki ilginç bir döneme rast geldiği ortadaydı. Evet, çok çalışıyordu. İşle ilgili her fırsatın üstüne atlıyordu. Bütün müşterilerle ve satış temsilcileriyle dünyanın en önemli insanlarıymış gibi sohbetler ediyordu. Dükkân açılmadan önce haftanın kitaplarını raflara bizzat o yerleştiriyordu. Müşterilerin habersiz olduğu ama okumaktan memnun kalacakları kitapları bulup getirtiyordu. Onu bulunduğu yere, hızla büyüyen Bagdale Kitabevi'nin başına getiren şey de bu kararlılıktı. Bir gün Budd Kitap adında bir kitabevleri *zincirinin* sahibi olacaktı.

Fakat bu gelecekteki bir olasılıktı; birçok olasılıktan biriydi. O sırada hiçbir şey taşa yazılmış değildi. Evet, döndüğünde Yorkshire Bank'le bir randevusu vardı tabii. Geoffrey Baxter diye domuzlu ıslak turtaya benzeyen bir müdür yaptığı teklifi o randevuda netleştirecekti, evet. İstediği takdirde ikinci dükkânı açması için gereken kredi verilecekti.

Wilbur iki fikir arasında gelip gidiyor ve bundan hoşlanıyordu. Bütün olasılıklara açık olduğu hissinden. O anda, Venedik'te yeterince şarap içmiş ve kendini gayet bohem biri gibi hissederken, macera dolu bir yaşam ona çok çekici geliyordu.

"Ne iş yapacağız?"

"Ressam olursun... ya da sanat turları düzenlersin."

"Sen de köprüde gördüğümüz şu küçük kitap tezgâhlarından kurarsın..."

Hayalet, Wilbur'a doğru uzanıp kulağına fısıldadı: "*Bu hayale tutunman lazım.*"

Wilbur'un kulağını kaşımasının nedeni bu fısıltıydı sanki.

"İyi misin, sevgilim?" diye sordu Maggie.

"Ha, evet. Sivrisinek falan herhalde."

Onlar yürümeye, Hayalet konuşmaya devam etti. Agnes'ın tüm uyarılarını yok sayıyordu.

"Bu hisse tutunmak zorundasın, Wilbur. Duyuyor musun beni? Çünkü eve döndükten hemen sonra her şey boka saracak. Çünkü yine korkmaya başlayacaksın. Başarılı bir işin olduğu halde yokluk çekmekten korkacaksın. Kâbuslarının tekrar başlamasından korkacaksın. Maggie'yi bütün kalbinle sevmek seni korkutmaya başlayacak. Ama sevmek zorundasın. Çünkü o hayatında başına gelen en güzel şey..."

Hayalet şimdi önlerinden yürüyordu. Köprü üstü cam heykeller satan küçük bir dükkânın önünde durdu.

Orasıydı. Görüldüğü yerin orası olduğunu biliyordu. Daha doğrusu, kendini gördüğü yerin.

Hayalet orada kalıp Wilbur'u izledi. Bir şey demeden. Yalnızca izledi.

Ve yine oldu tabii.

Wilbur onunla aynı şeyleri giymiş, saçlarıyla favorileri aynı olan hayaletini gördü. Hayalet ona gülümseyerek el salladı. Wilbur da şoka uğramış vaziyette ona bakakaldı.

Hayalet, Gece Yarısı Treni'nin çufçuflarını ve tanıdık düdük sesini o zaman duydu. Dönüp bakınca köprünün öbür ucunda Büyük Kanal'ın yanında durmuş, onu beklediğini gördü.

En öndeki vagondan başını uzatan Agnes'ın yüzü kaygılıydı. "Hadi, delikanlı. Oyalanacak zaman yok."

Fakat Hayalet orada öylece durmaya devam ederken anladığı bir şey vardı. Agnes'ın dediğini yapmayacaktı. Tekrar o trene binmeyecekti. Hatta aklında bir plan oluşmaya başlamıştı.

Rialto Köprüsü ve Kuantum Dalga Fonksiyonu

Hayalet geldiği yoldan geri yürümeye başladı.

Fakat Agnes da peşindeydi. "Bunu yapamazsın, delikanlı."

"O trene binmeyeceğim. Beni o trene bindiremezsin. Hayatımın bu ânından sonraki her şey hataydı. Bugün var ya. Yaşarken cenneti bulmaya en yaklaştığım zamandı. Onun için ebediyeti burada istiyorum."

Hayalet o sırada köprünün ortasındaki revaklı bölümün altından geçerek gitmek istedikleri kiliseye doğru rampayı inen Wilbur'la Maggie'yi geçti. Maggie yürürken başını yana eğip bir an yeni evlendiği adamın omzuna yasladı. Wilbur'a kaçamak, kaygılı bir bakış attı.

"Bir tuhaflaştın sanki," dedi. "Hayalet görmüş gibisin."

"Gördüm galiba."

Geçmiş taşa yazılı değildi. Hayat taşa yazılı değildi. Keza ölüm de, diye düşündü Hayalet. Bir şeyleri değiştirebilirdi.

Ölüm zamanın ötesindeydi ve değiştirmeden bıraktığı geçmişi değiştirebilirdi de.

Fizikte, özellikle kuantum fiziğinde iyi olmamıştı hiç ama ölüm bu konuda biraz işe yaramıştı. Gerçekliği farklı bir gözle görüyordu artık. Charlie'nin LSD tribi yaşarken söylediklerini anlıyordu. Hayatın havada dönen bir bozuk para gibi olduğunu.

Ölüm onu değiştirebilir *ya da* değiştirmeden bırakabilirdi.

Kuantum dalga fonksiyonu her şeyin sonsuza kadar ve her daim değişken olması demekti. Ölüm işi biraz karıştırıyordu. Üst üste farklı olasılıkların var olmasını sağlıyordu. Bayan Graham'ın anlatmaya çalıştığı buydu. Yaşamak için bazen de kuralları bozmak zorundaydınız.

Agnes arkasından yetişmişti. Kloşe şapkasının altında kocaman açılmış gözlerini ona dikti.

"Aman Tanrım. Delikanlı, beni dinle. Sen hayatın bitip ölümün başladığı yerdesin. Hayatın film şeridi gibi gözlerinin önünden geçiyor. Durman gereken yerlerde duruyorsun. Bir araya geldiklerinde hayatının tam bir temsilini oluşturan sahnelerde. Sonra da, zamanı geldiğinde, tekrar Gece Yarısı Treni'ne binip çufçuf gitmeye devam ediyorsun. Durduğun yerlerde kalamazsın. Çünkü dediğim gibi, yaşayan halin uykuya dalmışken orada olmaman lazım. Trene binip ebediyete varmayı bekleyeceksin."

"Ne oluyormuş?"

Agnes dediğini anlamamış gibi görününce, açtı.

"Ben oradayken uyuyakalırsa ne oluyor yani?"

"O zaman tren ona da gider. Öyle bir olasılık var... belli bir şey yok..."

"O da mı hayalet oluyor?"

Agnes buna cevap vermek istemese de, vermeye mecburdu. Yalan söylemek prensiplerine aykırıydı. "Hayır. Tam olarak değil: O da buraya gelir ama öldüğü için değil, rüyaları aracılığıyla. Seyahatin sonunda, sen hiçliğe karışırken, o da," diyerek bunun caydırıcı olacağını bildiği için duraksadı, "uyanır işte. Rüya gören herkese olduğu gibi. Bu mümkün... Aslında, delikanlı, durum oldukça belirsiz. Ne olacağına dair kesin bir bilgim yok. Mümkün ama kesin değil."

"Rüyasında geleceğini görüyor, değil mi?"

Agnes isteksizce başını salladı.

Hayalet gülümsedi. Öyle heyecanlıydı ki kendini neredeyse capcanlı hissediyordu.

Agnes şöyle bir kafasını salladı. "Aynen öyle. İnsan geleceğini bilirse nasıl yaşar ki?"

"Bak, bir arkadaşım vardı. Charlie."

"Charlie'yi tanıyorum, delikanlı."

"Charlie kafası iyiyken hep zamandan söz ederdi. Aslında geçmişin olmadığından. Değişim olasılığının hep var olduğundan.

Üstünde sürekli düzeltme yapabildiğin bir kitap gibi. Kuantum fiziğini iyi bilirdi. Dalga fonksiyonunu falan. Yaşanıp bittiğini sandığın gerçeklik bile her zaman değiştirilebilir. Geçmiş ve gelecek kendi olasılıkları içinde etkileşir."

Agnes iç çekti. "Nasıl olduğunu biliyorum. Dediğim gibi, sana yardım etmeyi seçtiğimde bana evrenin bilgisi verildi."

"İşte, ben bunun zaten olduğunu düşünüyorum. Bir değişim yarattığımı düşünüyorum. Ama bunu cidden yapabilmek için... o uyuyuncaya kadar kalmam lazım. Onu trene kadar getirmem ve ölerek öğrendiğim şeyi anlatmam lazım. Trenin de ona geleceği göstermesi lazım."

"Bunu öngörebilmek mümkün değil, delikanlı. Ebediyeti çöpe atıyorsun ama bu fedakârlığı yapmaya değip değmeyeceğini asla bilemezsin. Yerinde olsam, hiç kurcalamazdım."

Hayalet kalabalığın içinden geriye doğru baktı ama artık ne Maggie'yi görebiliyordu ne de kendini. Trene yaklaşmayı istemiyordu. Ne kadar uzaklaşırsa, trenin -ve Agnes'ın- maddesiz çekimlerinin o kadar azaldığını hissediyordu.

Kiliseye giden Wilbur'la Maggie'nin köşeyi dönerek gözden kaybolduklarını nihayet görebildi.

"Bak, Agnes, o trene binmeyeceğim."

Dev bir haritaya bakarak yürüyen bir çift Wilbur'un içinden geçti.

"Geleceği bilirsen hayatın ne anlamı kalır ki?" diye sordu Agnes. Her şeyi bildiği için bunun cevabını da biliyordu ama içindeki kitapçı Wilbur'un doğru kararı verdiğinden emin olmak zorundaydı.

"Mesele bu zaten, artık aynı hayat olmayacak ki. Gözlemci etkisi. Charlie bundan da söz ederdi. Bir şeye tanık olduğun anda, gözlemlediğin şeyi değiştirirsin..."

"Eyvahlar olsun."

"Yani, bilinen gelecek bilgiye dönüşür ve o zaman bir şeyler değişir."

"Eyvah, eyvah," dedi Agnes, başını iki yana sallayarak. "Sana kuralları söylemiştim. Ne kadar önemli olduklarını da. Çok zor değil.

Trene biniyorsun. Müdahale etmiyorsun. Bir de kendini uyurken görmüyorsun. Bir, iki, üç. Hepsi bu."

"Evet, evet, biliyorum. Ama bu kurallar tek bir şeye bağlı. Sonsuza kadar ebediyette kalmayı kendime hayatta bir şans vermekten daha çok istememe. Fakat önündeki her şeyi bilmek imkânsız çünkü bildiğin anda her şey değişiyor. O da –ben yani, Wilbur– gelecekteki her şeyi bilerek yaşamayacak. Çünkü bildiğin anda geleceği değiştirmiş oluyorsun. Wilbur'la Maggie mezarlıktayken, senin dediğin gibi oldu. Tren raydan çıkar gibi olmuştu ya hani. *Her şeyi* bildiği takdirde hayatı tamamen farklı bir yola girecek. Çok geçmeden geleceğiyle ilgili hiçbir şeyi bilmiyor olacak. Geçmişim onun geleceği olmayacak artık."

Agnes gözlerinde kurnaz bakışlarla onu inceledi. "Fakat aynı zamanda," derken adamın teki elinde katlanmış bir *Corriere della Sera*'yla Agnes'ın içinden geçti; gazetenin ilk sayfasındaki Richard Nixon'ın sıkkın suratı bir an Agnes'ın vücudundan dışarı baktı, "sen yok olacaksın."

Wilbur, Otel Proserpina'ya doğru koşmaya başladı.

"Onun tüm bunlardan sağ çıkıp çıkamayacağını bilemeyiz," diye seslendi Agnes arkasından. "Uyanıp uyanmayacağını bile bilemeyiz. Hiçbir şey kesin değil!"

Kalabalığın içinde koşmaya devam eden Wilbur, köprüden ona seslenen Agnes'ı duymamaya çalışıyordu. "Aptallık ediyorsun, delikanlı. Gençlik halini hiçbir şekilde öngörülemeyecek bir duruma sokacaksın. Bunu söylemem lazım."

Hayatta olduğu gibi, diye düşündü Hayalet. *Hayatta olduğu gibi.*

Titian

Maggie sanatı hep sevmişti. Asıl ilhamını yaşayan büyük ressamlardan alsa da, Rönesans'a özel bir ilgisi vardı. On üç yaşındayken kütüphanede *Ressamların Hayatları* diye bir kitap bulmuştu. Daha Glossop Yolu'ndaki ilk konuşmalarında, kitaptan Wilbur'a da söz etmişti.

O kapkalın, ciltli kitaptan Leonardo da Vinci'nin paraşüt ve dalgıç giysisi tasarladığını, Michelangelo'nun hiç yıkanmadığını, Caravaggio'nun bir tenis maçı yüzünden adam öldürdüğünü öğrenmişti. Kitapta Titian'ın *Bakkhos ve Ariadne*'sinin bir baskısı vardı ve o renklerle kompozisyon onu öyle etkilemişti ki nefesi sıklaşmış, tüyleri diken diken olmuştu. Babası sanatın züppeler için olduğunu söylese de, sanat eserlerine bakmanın verdiği hissi seviyor ve hep daha fazlasını istiyordu. O hissin daha fazlasını.

"Büyük ve eski tabloların karşısında durmak bile beni sakinleştiriyor," diyordu Wilbur'a bu kez, ortaçağdan kalma kiliseye girerlerken. "Londra'daki kötü günlerimde bu yüzden National Gallery'ye gider dururdum. Zamanda yolculuğa en yakın şey."

"Nasıl yani?"

"İşte, bir da Vinci'nin karşısında duruyorsun ve resim, ne bileyim, 1498'den falan kalma ama aynı o zamanki gibi olduğu için etkileme gücü çok yüksek. Duygular ve hisler taptaze. Silinmiş değil. 1498 karşında. Dünya sanatın etrafında yaşlanıyor. Ama sanat her daim güçlü ve taptaze... bilmem anlatabildim mi..."

İkisi kiliseye girerken, Hayalet tam arkalarındaydı. Aziz Yuhanna'nın resmini bulup karşısında durdular.

"Biraz ürkütücü," dedi Wilbur.

Maggie tek kaşını kaldırdı. "Neresi ürkütücüymüş?"

"Dört yüzyıl önce ölmüş birinin yaptığı, kasvetli ve boş bir kilisede duran karanlık bir resim işte."

"Vebadan."

"Ne?"

"Titian. Zavallıcık vebadan ölmüş. Oğlu da vebadan ölmüş."

"Bunu bilmek ürkünçlüğünü azaltmıyor."

"O zamanlar çok veba varmış. Venedik'te."

Maggie yarattığı dehşetin avuntusuyla gülümsedi.

Wilbur gözlerini tablodaki kel adamdan ayırdı. Orada biri varmış gibi etrafına bakındı. Ama kimseyi göremedi. O sıcakta, Rialto Köprüsü'nde gördüğü sanrıyı hatırladı. İkizini. Kulağındaki fısıltıyı. O tren sesini.

Daphne du Maurier'nin ve Thomas Mann'ın Venedik'te geçen öykülerini okumuştu ve buranın karanlığı yaratabilen bir şehir olduğunu biliyordu. Bir labirentler şehri olduğunu.

Evet, dedi kendi kendine, sanrı olmalı. Fakat öyleyse de, şimdi bir kez daha düşününce, ikizini daha önce de görmüştü. Charlie'yle birlikte asit triplerini yaşarken onun evinde de görmüştü. Kulağına bir şeyler söylendiğini de hatırlıyordu. Venedik'te değil, Sheffield'da. Bildiği kadarıyla, Daphne du Maurier'nin Sheffield'da geçen bir öyküsü yoktu.

Wilbur saatine baktı. "Mags, artık otele dönsek iyi olacak bence..."

"Tamam, sevgilim. Sen iyi misin?"

"Yemek işini aceleye getirmeyelim diye."

"Doğru. Haklısın."

Maggie'yi en sevdiği ressamdan ayırdığı için kendini kötü hissetse de, gitgide artan huzursuzluğu yüzünden o kiliseden kurtulup güneşe çıkmak istiyordu.

Hayalet de böylece balayındaki çiftin peşinden kiliseden ayrıldı.

Otele farklı bir yoldan dönüp labirent misali sokaklardan, küçük köprülerden geçerek daha da dar yollara girdiler.

Maggie bir sokak tabelasını okudu. "Calle... dei... Stagneri... o de la Fava."

"Amma dolambaçlı adı varmış."

"Bu kadar dar bir sokak için fazla geniş bir isim."

El ele tutuştular.

Arkalarından yürüyen Hayalet onları izliyordu. Nasıl da özlemişti. Bir tek onun elini tutabilmeyi. O zamanlar üstünde bile durmadığı bir şeydi bu.

Karton kapaklı İtalyanca kitaplarla dolu masasıyla neredeyse geçişi engelleyen küçük bir kitapçıya geldiler. İçeride kasanın arkasında oturmuş dergi bakan, genç denebilecek –Wilbur'la aynı yaşlarda– bir adam vardı.

Oradan geçerlerken, Wilbur onaylamayan sesler çıkardı. "Böyle tembellik ederse fazla iş yapamaz, değil mi?"

"Belki de fazla iş yapmak istemiyordur."

Sokakta sessizce yürümeyi sürdürürlerken, Wilbur mühim bir şey açıklayacakmış gibi abartılı bir tavırla durdu.

"Yapacağım bu işi."

Maggie meraklı gözlerle ona baktı. "Hangi işi?"

"Geoffrey Baxter'dan kredi isteyeceğim."

"Geoffrey Baxter kim?"

"Yorkshire Bank'in müdürü. İki hafta sonra salıya onunla randevum var. İyi adam. Laf çevirmiyor. O krediyi alacağım. İkinci dükkân için. Zaten çok para teklif etti. Yapacağım, Maggie. Döndüğümüz gün arayıp teklifi kabul etmek istediğimi söyleyeceğim ona."

Wilbur'un yüzünde geniş bir tebessüm belirdi. İçinde yalnızca hafif bir kararsızlık olan, içten bir tebessüm.

Maggie'nin yüzü bir an için ifadesiz kaldı. "Büyük bir yükün altına girmiş olacaksın."

"Büyük bir *fırsat* bu. Hatta hayatta bir kez ele geçecek bir fırsat."

"Evet, öyle. Doğru." Maggie dediği şeye inanabilmek için tekrarlar gibiydi. "Yapmak istediğin cidden buysa..."

Wilbur onun kaygılı olduğunu fark etti. "Ne oldu?"

"Yani, daha demin Venedik'e taşınmaktan söz ediyordun."

"Dalga geçiyordum, Maggie. Biraz hayal kurdum işte."

"Biliyorum. Biliyorum, sevgilim. Ben yalnızca, ne bileyim, bunun bizi birbirimizden uzaklaştırmasını istemiyorum."

"Uzaklaştırmaz."

Hayalet iç çekti. "Hem aptal hem de yalancısın, Wilbur."

"Hatta bence," diye devam etti Wilbur, "tam tersi olacak. Şu an Bagdale'da fazla mesai yapıp duruyorum. Bu teklifi kabul edersem, mali imkânlarımız artacak."

"Mali imkânmış," dedi Hayalet. "Ne *romantik*. Tam balayında söylenecek laf."

Wilbur bu alaylı sözü duymuş gibi etrafa bakındı. Ardından hemen Maggie'ye döndü.

"Büyüyüp personel sayısını artırabileceğiz... ve iki kitabevinden oluşan gerçek bir işletme olacağız... Dükkânların kendi kendini döndüreceği bir model oluşturacağız... Aynı prensiplerle... Herkese hitap eden kitaplar... Çocuk bölümleri... Kurgudışından çok kurgu... Beyaz duvarlar ve büyük ışıklar... İnsanların oturup kitap okuyabileceği koltuklar... Bu modeli diğer müdürlere de öğretirim... Böylece *daha az* çalışırım..."

Bir an Hayalet'in aklı karıştı. *Buna cidden inanmış mıydım?*

"Bak, Maggie, neredeyse tüm hayatım boyunca yoksuldum. Tüm çocukluğum yoksulluk içinde geçti. Ayakkabılarım delik, karnım açtı ve annemin Bay Parkin'e kirayı ödeyebilmek için mutfak masasında çeyreklikleri saydığını gördüm hep... Bu hamleyi yaparsam, asla böyle dertlerimiz olmaz."

Hayalet artık dayanamayacaktı. "Lanet olsun, Wilbur, ülkedeki en başarılı kitabevini işletiyorsun. Evin taksitlerini tamamlamana az kaldı. Bunun Bay Parkin'le ne alakası var?"

Wilbur hayaletinin olduğu yere doğru bakarak hafifçe gözlerini kıstı. Onu duymuş muydu? Anlamak zordu.

"Eh," dedi Maggie, sesinde Wilbur'un duymamayı tercih ettiği bir kuşkuyla, "yapman gerekenin bu olduğunu düşünüyorsan, yapmalısın."

Akşam için hazırlanmak üzere otele döndüler. Arkalarında bir hayalet, önlerinde değişmek üzere olan bir gelecek vardı.

Maggie'nin Mırıldandığı Melodi

Maggie banyo yapıyordu. Lokantaya gitmek için otelden çıkmalarına yarım saat vardı. Wilbur üstünü değiştirmemişti. Ayaklarında Hayalet'le aynı sandaletler, altında İspanyol paça kot pantolon, üstünde o kısa kollu gömlekle yatağa uzanmıştı. Kendini birden çok yorgun hissetmişti. Uçuş yüzünden gözleri kurumuştu ve o gün içtikleri şarabın etkisini yeni hissetmeye başlıyordu.

Şehir rehberini eline aldı. *The Companion Guide to Venice.*

Caz barlara ayrılmış bir bölüm vardı. Sayıları oldukça fazlaydı ve görünüşe göre popüler yerlerdi bunlar; bir tanesi o gece gidecekleri lokantaya yakındı.

Maggie cazı ondan daha çok sevdiği için yemekten sonra tesadüfen oradan geçmiş gibi sürpriz yapabileceğini düşündü. Sonra da Piazza San Marco'dan geçerek otele dönebilirlerdi.

Maggie'nin banyoda usulca bir melodi mırıldandığını duydu. Wilbur uykulu uykulu, kendi kendine gülümseyerek melodiyi çıkarmaya çalışırken, o gün gördüğü hayalet ikizi aklından çıkmıştı. Yatakta giysileriyle uyuyakalırken, onu izleyen.

Ölüm'ün Kardeşi

Binlerce yazarın binlerce kez gözlemlemiş olduğu gibi, ölüm ve uyku arasında yakın bir bağ vardır. Shakespeare bunu: "Ölmek, uyumak sadece; uyumak, ama düş görebilirsin uykuda"* diye anlatmış. Fakat Hayalet'in aklındaki cümle en ihtiyaç duyduğu anda onu bulan kitaptan, *Gazap Üzümleri*'ndendi: "Ölüm bize dosttu ve uyku da Ölüm'ün kardeşiydi."

O an kendini böyle hissediyordu. Kendi kardeşi gibi.

Kendi koruyucusu gibi hissediyordu. Onu koruyan abisini kaybettiği düşünülürse, rahatlatıcı bir histi bu. Fakat yaptığı şeyin ne olduğunu şimdi fark etmişti. Birini kurtarabilmek için öteki kendini feda ediyordu.

Uyku hayaletler âleminin yaşayanlarla buluşabildiği yerdi çünkü.

Aslında yatakta yatmış uyuyan Wilbur'la arasında bir fark yoktu. O da Wilbur'du; başından beri hep Wilbur olmuştu.

Wilbur uykuya daldığında ne olacağını merak ediyordu. Olan şeyi durdurmak için çok geç oluncaya kadar da merakı devam etti.

---

* *Hamlet*, William Shakespeare, çev. Sabahattin Eyüboğlu, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları. (*e.n.*)

Rüyayı Gören

Olan şey, etrafındaki her şeyin yok olmaya başlaması ve bunun çok hızlı gerçekleşmesiydi. Gardırop, masa lambası, masanın kendisi. Derken halı, duvarlar, kapı, açık duran valiz, giysiler, pencere, manzara, fotoğraf makinesi, yatak. Her şeyin yerini karanlık aldı. Wilbur dışındaki her şeyin. O tam karşısında, hâlâ yatar pozisyonda, havada süzülüyordu.

Hayalet, Agnes'ın dediği şeyi düşündü. *Hiçbir şeyi bilemezsin.*

Sonra cidden her şey değişti.

Dünya çevrelerinde yavaş yavaş yeniden yaratılıyordu. Çizgili duvar kâğıdının yerinde kırmızı tuğladan uzun bir duvar vardı şimdi. Halının yerinde asfalt. Uyuyan Wilbur bu kez yatakta değil, bir bankın üstünde yatıyordu.

"Demek buraya döndük," diye fısıldadı hayaleti çekinerek; şimdi neler olacağını merak ediyordu. İlk seferinde gördüğü tabela çarptı gözüne. Üstünde "Wilbur" yazan.

Rüya gören Wilbur gözlerini açtı. Kendi hayaletine dikti.

"Sen," dedi. Korkmuş değildi. Uyanıkken hiç olmayacak bir kabullenmişlik vardı yüzünde.

"Ben," diyen Hayalet, trenin gelip gelmeyeceğini merak ederek telaşla etrafa bakındı.

"Rüyada mıyım?"

Özellikle de Hayalet az önce ne yaptığını düşünerek kaygıya kapılmışken, cevaplanması zor bir soruydu bu. Kendi doğrusunu söylemeye karar verdi. Cevabın kendisi havada dönen bir bozuk paraydı. "Sayılır. Hâlâ Wilbur Budd'sın. Hâlâ Venedik'teki otelde

uyuyorsun. Ama sana görmeni istediğim bir şeyi göstereceğim. En azından deneyeceğim. Şu tren gelirse şayet."

Wilbur onu dinlemiyor gibiydi. Doğruldu. "Benimle bire bir aynısın. Üstümüzdekiler bile aynı."

"Evet," dedi Hayalet, rayların üzerinden ilerideki karanlık boşluğa bakarak. "Senin bütün hayatını yaşadım, şimdi de Hayalet'in oldum. Daha teknik konuşursak: Wilbur'un Hayaleti'yim."

"Wilbur'un Hayaleti mi?"

Hayalet çevreyi inceledi. İstasyon gayet somut ve öngörülebilir görünüyordu. Sonra, onunla tıpatıp aynı yol arkadaşına bakarken, aklına bir şey geldi. "Ben Hayalet'sem, sana da Rüyayı Gören diyelim."

"Hım, peki. Ama daha da önemlisi, ben neredeyim? Maggie nerede? Burası neresi böyle? Sheffield Garı'na benziyor."

"Değil. Tabelaya baksana. Burası senin istasyonun."

"Ben de mi öldüm?"

"Hayır. Uykudasın."

Rüyayı Gören bir şey fark etmişti. Bir ses. "Bu da nesi?"

Buharlı bir motorun tanıdık çufçufları. Fakat bu kez bir gıcırtı ve zangırtı da vardı. Kulaklarını acıtacak kadar yüksek bir sesti. Öteki seslerin hepsi de –motorun tıslayarak gürleyişi, o kulakları delen düdük sesi– her zamankinden yüksek geliyordu. Tren bütünüyle kontrolden çıkmıştı ve her an dağılabilirdi sanki.

"Kalk hadi, Rüyayı Gören. Treni yakalamamız lazım. Duracağını sanmıyorum."

"Ne? Hareket halindeki bir trene nasıl bineceğiz ki?"

"Bilmiyorum. Ama binmek zorundayız."

Rüyayı Gören ayağa kalkarken, Hayalet lokomotifi önden gördü. Tren rayların üstünde sarsılarak, dik durmakta zorlanarak peronun başına kadar geldiğinde hâlâ çok hızlıydı. İlk vagondan dışarı sarkan Agnes'ı gördü.

"Neler oluyor?" diye seslendi Hayalet, Agnes'a.

"Öngörülemezlik!" diye bağırdı Agnes da, önlerinden geçerken. "Söylemiştim! Çabuk! Ya trene bineceksiniz ya da burada mahsur..."

Hayalet gerisini duyamazken, Agnes iyice ileri gitmişti ve metal tekerler gürültüyle raylara sürtünüyordu.

1974 yılındaki Wilbur –Rüyayı Gören– hiç kıpırdamadan kalmış, şaşkınlık içinde bu mavi ve siyah renklerdeki üç silindirli ekspres yolcu trenine bakıyordu. "Çocukluğumdaki trenin aynısı," dedi, o gürültüde zar zor duyulan bir sesle. Fakat Hayalet kolundan tutup onu da çekerek koşmaya başlamıştı.

"*Gloucester Dükü*," dedi Rüyayı Gören, çocukluğunda Dougie'nin verdiği treni hatırlayarak.

"Çabuk!" diye bağırdı Hayalet. "Basamağa atlayıp tutun."

Böylece ikisi de depara kalktı. Önce Hayalet atladı. Başardı. Tek eliyle tutunup öteki elini Rüyayı Gören'e uzattı ve o da basamağa atlayıncaya kadar kendisiyle eşit ağırlıktaki vücudu bir süre o çekti. Çelik kapıyı açmak da ayrı bir dertti ama açmayı becerip içeri daldılar. Vagonun her zamanki gibi olduğunu görmek Hayalet'i rahatlattı.

"*Gloucester Dükü* değil bu," dedi Rüyayı Gören'e. "Gece Yarısı Treni."

Tren sakinleşmeye başlarken, vagonun öbür ucundaki kapıdan Agnes girdi.

"Eh, şanslı çocuklarmışsınız demek. Tren bu düzeyde bir öngörülemezliği kaldıramaz ama artık ikiniz de bindiniz ve geçiş yapılmış oldu; umarım her şey yolunda gider."

"Güzel," dedi Hayalet. "Seyahat bittiğinde büyük ihtimalle uyanacağın anlamına gelir bu."

Rüyayı Gören onları dinlemiyordu. Onun yerine ilk kez Agnes'ı inceliyordu. Uzun kalem eteği, usturuplu bluzu ve sarsıntılı yolculuğun ardından düzeltmeye çalıştığı kloş şapkasıyla karşısında duran o genç ama eski zamanlardaki gibi giyinmiş kadına. Hayalet onun bağlantıyı kurup kuramayacağını merak ediyordu.

"Seni tanıyorum... Bu gözler... Bir saniye... Bayan Bagdale..? Canım Bayan Bagdale!"

"Bayan Agnes Deborah Amaryllis Bagdale emrinizde," dedi Agnes, mesafeli ve isteksiz bir tavırla. "Ya da hayaleti diyelim. O

zamanlar çok farklıydım tabii." Anlayışlı gözlerle onlara bakıp iki Wilbur'u banklara oturmaya davet etti.

"Evet!"

"Bak, delikanlı ya da sana nasıl hitap etmem gerekiyorsa, bilemedim şimdi," dedi Agnes, Rüyayı Gören'e. "Bilmeni isterim ki bunların hiçbiri benim fikrim değildi ve yapılması tavsiye edilen bir şey de değil. Sonunda uyanacağını umut etsem de, bunun sözünü veremem. Ama işte..."

"Sorun değil," dedi Rüyayı Gören, gülümseyerek. "Merak etme. Rüya bu. Rüya görüyorum. Venedik'teki Otel Proserpina'da yatmış rüya görüyorum ben."

Agnes başını yana eğdi. "Yüzde ellisi doğru. Rüya gördüğün kesin ama sana gösterilecek olanlar rüya değil. Kendi geleceğin."

"Anlatmaya çalıştım ama..." dedi Hayalet.

Agnes kaşlarını yukarı kaldırdı. "Biraz daha çalışsan iyi olur bence."

Hayalet daha inandırıcı olmayı nasıl becereceğini anlamaya çalıştı. Sonra oturduğu yerde rüya gören haline döndü. "Biri tarafından izlendiğini hissettiğin zamanları düşün... Mesela Alice'le çıktığında, o sinemada, şöyle bir ürpermiştin ya hani... O an tam yanında duran bendim. Bugün Venedik'te, Rialto Köprüsü'ndeyken kulağına fısıldadığımda sivrisinek kovar gibi bir hareket yaptın ve beni gördün... orada beni gördün... şu an üstümde olan şeyleri giymiştim yine, aynı sana benziyordum..."

Şüphe burada devreye girdi. Rüyayı Gören aslında rüyada olmadığını o an anladı. "Ama... ben orada yalnızca..."

"Bir de mezarlık var. Yıllar önce Maggie'yi öptüğün yer. Sesimi duyduğunda aklını kaçırdığını sanmıştın."

Rüyayı Gören yanaklarını şişirip birden nefesini bıraktı.

"İşte," diyerek durumu netleştirdi Agnes. "İnandı. Trenin beklediği şey buydu sanırım." Venedik'in büyü yapılmış gibi beliriverdiği pencereyi işaret etti. "Hadi bakalım, bu gösteriyi yeniden rayına oturttuk galiba."

Serap

Yeşil kadife kaplı uzun bankta otururlarken tren biraz tekledi ve bu noktadan itibaren arada bir teklemeye devam edecekti.

"Sonuna kadar *tam* güvende sayılmayız," dedi Agnes, Hayalet'e yönelik hafif bir hoşnutsuzlukla. "Çünkü bu tren tek bir Wilbur için yaratılmıştı. Fakat lütfen, daha fazla müdahale etmezsen hâlâ paçayı kurtarabiliriz." Hayalet süklüm püklüm başını salladı.

Camın ardındaki Venedik, trenin pencerelerinden gelip geçen her şey gibi, zihne ve hafızaya ait bir manzaraydı. Psikolojik bir kolaj. Bu yüzden o gece yemek yedikleri lokanta –La Zucca– Piazza San Marco'nun bitişiğinde, meydansa otelin yemek salonunun bitişiğindeydi.

"Maggie'yle ben," dedi Rüyayı Gören, tam bir kafa karışıklığıyla. "Aynı anda iki yerdeyiz. Hem lokantada hem de otelde."

Dar bir ara sokağın köşesindeki, arka cephesi bir kanala bakan, kireçtaşından yapılmış bir binada yer alan lokantaya dikkatle baktı.

"Bak," dedi Hayalet. "İyice bak ve Maggie'nin ne yediğini unutma. *Bigoli in salsa* sipariş etmiş. Çok kalın bir spagetti gibi. Giydiği şeye, üstündeki mavi uzun elbiseye bak... Bak, şurada, yan masada kafasında doğum izi olan kel bir adam oturuyor..."

Rüyayı gören yolculuk arkadaşının aklı iyice karışmıştı. "Ne?"

"Güven bana," dedi Hayalet. "Uyanırsan, hatırlaman için."

Venedik göz açıp kapayıncaya kadar gelip geçti. Şimdi yine Sheffield'dalardı. Hayalet öteki kendinin manzarayı gözleriyle içişini izliyordu. Kendi geleceğine sabitlenmiş gözlerine bakıyordu.

"Çok hızlı gidiyor," dedi Rüyayı Gören, büyülenmiş gibi.

"Çok dikkatli olmadığımız takdirde hayat böyledir."

Hayalet iç çekti. Meselenin özü buydu. Varoluşunu hızlandırmak, hayatın tırtıklı kenarlarını yumuşatıp bulanıklaştırmak için işi kullanmıştı.

Bu konuda çok iyiydi. Bununla birlikte gelen amaç hissini seviyordu. Fakat iş -çalışmayı abartması- yaşamadan yaşamanın bir yoluydu, aynı zamanda. Duygularını çok da kişisel olmayan, daha düşük riskli bir şeye aktarmanın bir yoluydu. Bagdale Kitabevi'ni Budd Kitap'a dönüştürmek, kendini yeniden yaratma teşebbüsüydü. İşin kendisine *dönüşme* teşebbüsü. Paranın kendisine *dönüşme.* Bir mağazanın üstündeki tabelaya *dönüşme.* Olduğu adam olarak kalmaktansa *kendini aşma* teşebbüsü. Zamanın içinde ağırlıksız ve maddesiz ama maksimum hızda gitme teşebbüsü.

Sonunda aşk bile acıdan kaçma isteği karşısında yenik düşmüştü. Çünkü o da acıya açılan kapılardan biriydi. O kapıları kapalı tutmak daha iyiydi. İş vagonunda kalmak daha iyiydi. Mutluluk yerine halka açılan hisseleri hedeflemek daha iyiydi. Ölüp nasıl bir hata yaptığını anlayıncaya kadar tabii. En büyük zararı sürekli büyüyen, hızla kontrolden çıkan şeylerin verdiğini anlayıncaya kadar.

"Çok fazla çalıştık," dedi Hayalet, gecenin geç saatlerinde Maggie yanında uyurken muhasebe defterini inceleyen Wilbur'u izleyerek.

"Çok çalışmanın nesi yanlış?" diye sordu Rüyayı Gören, merakla. "Annemin neler çektiğini gördük. Dougie'nin para kazanmak için hırsızlık yaptığını gördük. Hayatını dürüstçe kazanmanın nesi yanlıştı?"

"Hiç. Toplumun yargılarına göre bir sorun yoktu. Ama hayatta kendini aldatmanın birçok yolu var. Bazıları aşikâr -hırsızlık yapmak, kavga etmek, polisi peşine düşürmek gibi- bazılarıysa daha örtük. Bu kandırmacaların çoğu başarı gibi görünür. Ama şüphen olmasın -sen de göreceksin- kendimize ihanet ettik. Evet, bazı çiftler birbirine uygun değildir tabii... Ama Maggie'yle biz öyle değildik. Maggie mükemmeldi."

"Öyle. Biliyorum."

"Biz Maggie'yi kimsenin kimseyi sevemeyeceği kadar çok sevdik ama yine de ona sırt çevirdik. Sonunda gözlerine bile bakamaz hale geleceksin. Sevgin tükendiği için değil..."

"Niçin?"

"Aşk seni yavaşlattığı için. Fakat asıl yapman gereken, yavaşlamaktı."

Her şeyi net olarak görebilen Hayalet iç çekti. Yavaşlamanın en iyi yolu etrafına bakmaktı. En iyi ölüm tam anlamıyla yaşadıktan sonra gelendi. Bunların ikisini de başaramamıştı. Ama şimdi her şeyi düzeltecekti. Rüya gören gençlik haline bir şans verecekti.

Artık Yeter Deme Fikri

Bagdale Kitabevi'nin içine bakıyorlardı. İlk ve orijinal olanın. Elinde şampanya şişesiyle telefonda konuşan Wilbur'u gördüler.

Hayalet eliyle gösterdi. "Ne olduğunu biliyor musun?"

"Krediyi mi almışım?"

"Evet. Hayal edemeyeceğimiz kadar çok para. İki mağaza daha açmaya yetecek kadar çok."

"*Benim* param değildi. Büyümek içindi."

"Evet. Ve para kazanmak için. Ve daha fazla mağaza açmak için. Sonra bankadan daha fazla para alacaksın. Yine mağaza açacaksın. Daha çok kazanıp daha çok mağaza açacaksın."

Rüyayı Gören buna biraz bozulmuş gibiydi. "Bir de fark yaratmak için. İstihdam yaratmak için. Daha çok insanın kitap okuması için. Kitabevleri açarak. Aynı bunun gibi yerler."

Şimdi Manchester'daki yepyeni kitabevini geçiyorlardı. Geniş vitrinleri olan, pırıl pırıl, beyaz bir yerdi. Bu kez adı Budd Kitap'tı. Maggie'nin konuşma yapan Wilbur'u izlediği açılış gününü gördüler.

"Vay. *Muhteşem* görünüyor."

"Evet. Öyleydi. Sonradan başka kitabevleri de açılacak. Bu 1975'te açılan. 1982'ye kadar yirmi tane kitabevin olacak. 1990'da bu sayı yüze ulaşacak. Zirveyi 203'le göreceksin."

"*İki yüz üç mü?* Bu... bu... Neredeyse Woolworths'ün mağaza sayısı kadar çok."

"Zengin olacaksın. Ünlü olacaksın. Ödüller kazanacaksın. Bunun için çok çalışmış olacaksın. Hedef belirlemede uzmanlaşacaksın. Bir hedefe ulaştıktan sonra hemen bir yenisini belirleyeceksin.

Artık yeter deme fikrinden korkacaksın. Bir yerden sonra kitaplar ve okurlar umurunda olmayacak artık."

Hayalet bu kez rüyayı gören halini daha da dikkatli izledi. Dudak uçlarının mide bulandırıcı bir heyecan ve gururla seğirdiğini gördü. Hâlâ anlamamıştı.

"Bu konuya yanlış açıdan bakıyor olabilirsin," dedi Rüyayı Gören. "Beş parasızken para kazanabilmenin nasıl bir his olduğunu unutuyorsun."

Hayalet iç çekti. "Konunun para olduğunu sanmıyorum. Hadi. Tren yavaşlıyor. Gel de göstereyim."

Tren durdu ve Sheffield'ın bir banliyösündeki sessiz, yapraklarla kaplı bir yola indiler.

"Bizim ev," dedi Rüyayı Gören. "Yeni evimiz. Watson Yolu, 38 numara. Tren tam bizim evin önünde durmuş!"

Dönüp baktığında, tren yok olmuştu. "Bu nasıl..?"

"Şimdi beni takip et," diyen Hayalet, evin ön tarafındaki duvarla pencereden, açık bir perdeden geçer gibi kolayca geçti. Rüya gören ortağı dışarıda etrafa bakınırken bütün gazetelerini dağıtıp çantasını boşaltmış bir çocuk gördü. Çocuk ona doğru yürümeye devam etti ve Rüyayı Gören tam, "Hey, önüne baksana," diyecekken, hiçbir şeyi fark etmeden içinden geçip gitti.

"Ben Venedik'teyim, Broomhill'de değilim... Bu gerçek değil..." diye mırıldandı Rüyayı Gören.

Bir rüyada sürebileceğinden çok daha uzun bir süre öylece durduktan sonra sonunda Hayalet'in peşinden eve girmeye karar verdi.

Güzel Bir Pazar Rostosu

"Az önce yirmi beş santim kalınlığında tuğla bir duvardan geçtim ve hiçbir şey hissetmedim."

Hayalet başıyla onayladı. Genç çırağıyla birlikte salonda duruyorlardı ve Wilbur masada, Maggie ve Edith'le birlikte, rostolu, Yorkshire pudingli, bol garnitürlü bir pazar günü yemeği yiyordu.

"Burası fiziksel dünya ve biz fiziksel olarak burada değiliz de, ondan," diyerek açıklama yaptı Hayalet. "Biz şu an –başka ne diyeyim bilemedim– *ruhsal olarak* buradayız. Sen rüyayı gören benliğinle, ben de –nasıl denir ki– ölü benliğimle."

"Lanet olsun."

"Anlaşılır bir tepki."

"Çok acayip," diye mırıldandı Rüyayı Gören; öyle şaşkındı ki o an geçmişte uyuduğunu hatırlayabilmesi kolay değildi. "Bizi görebiliyorlar mı?"

"Sanmam. Görmeleri mümkün ama hiç sanmıyorum. Görülmeyi biz istemediğimiz sürece görünmez kalırız. Sen de beni fazla görmedin. Dikkatini çekmeye çalıştığım zamanlarda bile."

Rüyayı Gören, Hayalet'e umut dolu bir bakış attı. "Annem mutlu görünüyor."

"Evet, öyleydi. Psikolojisi çok daha iyi durumdaydı. Yani, birkaç dakikalık bir mutluluk yaşamıştı ama göreceksin zaten."

"Olamaz. Tanrım. Görmek zorunda mıyım?"

"Evet. Evet, görmek zorundasın. Gidecek başka yer yok. Tren geri gelinceye kadar."

"Ama ben bunu yapabileceğimi..."

"Sus, dinle artık."

"Tamam..."

Rüyayı Gören dinledi. Çekinerek Maggie'nin yüzüne baktı.

Edith lokmasını değerlendirmeye almış gibi çiğniyordu. "Havuçlar çok iyi, Maggie. Çok lezzetli olmuş. Sırrın nedir?"

Maggie'nin yüzünde kibar ama sıcak bir tebessüm belirdi. *Nasıl da güzel*, diye düşündü iki Wilbur da. "Aslında havuçlar Wilbur'un marifeti, Edith."

Sorusunun böyle bir gelişmeye yol açması Edith'i hayal kırıklığına uğratmış gibiydi.

"Fırına koymadan önce biraz muskat rendeliyorum," dedi salondaki gerçek Wilbur.

Hayalet ilgiyle izliyordu. "Bir zamanlar yemek işine yardım ettiğimi unutmuşum."

"Sahi mi? Ama yemek yapmayı çok severim... severiz. Çok rahatlatıcı gelir."

Hayalet anlamlı bir tebessümle karşılık verdi. "Zaten sorun rahatlamaktan vazgeçmiş olmamdı..."

Wilbur diyeceği bir şey varmış gibi bir süre daha annesine baktı. "Anne, seni buraya bir şey söylemek için getirdik."

Edith'in gözleri ilgiyle aydınlandı. "Ufaklık yolda mı yoksa?"

Wilbur gülümsedi. "Hayır, hayır... o konuda acelemiz yok."

Maggie kaşlarını kaldırdı. "Öyle mi? Bunu öğrendiğim iyi oldu."

Wilbur ona *şimdi değil* diyen bir bakış attı. "Biz Londra'ya taşınıyoruz."

Öyle ağır bir sessizlik oldu ki annesi lokmasını çiğnemeyi bıraktı. "Londra mı?" Neptün der gibiydi.

Rüyayı Gören kaybolmuş bir çocuğun kaygılı gözleriyle Hayalet'e baktı. "Londra mı? Cidden mi? Maggie bunu sorun etmedi mi?"

"Etmemeye çalıştı. Ama hayır. İstediği bir şey değildi. Nasıl bir fedakârlık yaptığını görüp gereğini yapsaydık, belki etmeyebilirdi..."

Edith de bu habere sevinmemişti. "Ama merkez Sheffield... Mağaza Sheffield'da..."

"Ama artık başka mağazalar da var. Manchester'da, Edinburg'da. Leeds'te bir, Londra'da iki mağaza açıyoruz. Yenileri de yolda. Banka arkamızda. Aldığım kredileri on iki ay içinde faiziyle birlikte geri ödüyorum, onlar da yeni kredi veriyor. En iyileri bulup kendime bir ekip kurdum ve gece gündüz demeden çalışıyorum."

Maggie başıyla onaylarken usulca iç çekti.

"Başarıdan başarıya koşuyoruz," diye devam etti Wilbur, "ama işi çoğu zaman Londra'dan yönetmemiz lazım. Asıl hareket orada. Burada tıkılı kalmak bizim için dezavantaj."

Maggie'nin hafifçe kaşlarını kaldırdığını bir tek ölü olan Wilbur fark etti.

Annesi çaresiz kalmış gibi görünüyordu. "Ya Maggie? Onun Crucible'daki işi ne olacak? Crucible'daki işini severdi..."

"Orada da iş fırsatları çıkacaktır," dedi Maggie, fazla istekli olmayan bir sesle. "Londra'da çalışmışlığım var zaten. Sürekli heyecanlı şeyler olan bir yer. İşyerindekiler üzüldü ama anlayışlı davrandılar."

Anneleri başka ne diyeceğini bilemez gibiydi. "Eh, öyle mutlu olacaksanız."

"Mesele o değil, anne."

Bunun üstüne Maggie kendini içten içe düşündüğü şeyi paylaşmak zorunda hissetti. "Mesele nedir, Wilbur? Neden mutluluk olamıyor?"

"Maggie..."

"Evet," diyerek destek verdi Edith, "kız doğru diyor."

"Mesele iş. Elime cidden özel bir şey yaratabilme fırsatı geçti. Birleşik Krallık'taki anacaddelerin yüzünü sonsuza kadar değiştirebilirim."

Annesi başını iki yana salladı. Wilbur'u tetikleyen şey bu oldu. "Ne diyeceksen de, anne."

"İşten daha önemli şeyler de var; başka ne diyeyim."

Rüyayı Gören yalnızca iki yıl falan sonraki haline bakıyordu ama bir fark görmüştü. "Neden bu kadar öfkeli görünüyorum?"

"Evet, anne, Oxford'a gitmekten ve şimdiye kadar yapmak istediğim her şeyden daha önemli şeyler de var..."

Maggie masanın üzerinden uzanıp elini kocasının koluna koydu. "Wilbur," dedi sert bir tavırla, "lütfen..." Sonra annelerine döndü. "Üzgünüm, Edith."

"Yok, yok. Üzülme, canım. Kimseye yük olmak istemem."

Wilbur artık içinde zor tuttuğu öfkesiyle titriyordu.

"Hayatta bir kez olsun kendim için doğru olanı yapabilir miyim, anne? Lanet olsun, otuz bir yaşında adam oldum. Artık çocuk değilim. Kendi kararlarımı kendim verebilirim."

Annesi öylece otururken, yüzü olabildiğince sert görünüyor, bir okyanusu zaptediyordu. "Tabii. Tabii. Kendi kararını kendin verirsin. Doğru. Dougie haklıymış. Bizden hep kaçacağını söylerdi."

"Bu işe Dougie'yi karıştırmak zorunda mısın? Lanet olsun, anne."

Arada kalan Maggie gözlerini tuzlukla biberliğe dikerek yalvaran bir sesle konuştu: "Wilbur, lütfen, sakin ol. Annen çok üzgün."

"Hah," dedi Edith. "Ben neyin ne olduğunu gayet iyi biliyorum. Ecclesall Caddesi'nde olmaktansa ülkedeki bütün anacaddelerde olmak daha iyi tabii."

"Edith, bu kadar ağır konuşma lütfen..."

"Ağır mı? Ağır mı geldi? Buradan en fazla üç kilometre uzakta ama oradan arabayla geçmeyi, görmeyi bile istemiyor hâlâ. Ama o yol hâlâ orada, altmış dörtte nasılsa öyle."

Wilbur gözünü duvardaki saate dikmişti. Kenarından ışınlar çıkan; patlayan bir yıldız gibi görünecek şekilde tasarlanmış; sarı, turuncu ve kahverengi çizgili duvar kâğıdının üstünde duran. Annesi geleli daha elli dakika olmuştu ama bir ömür geçmiş gibiydi.

"Şu an Dougie'den söz etmek zorunda mıyız?"

"Hayır, hayır. Olur mu hiç. İstersen Dougie'yi unutalım gitsin. O nasıl olur?"

"Anne," dedi Wilbur, sıkılı dişlerinin arasından, "hayat devam etmek zorunda."

"Tabii canım, hayat devam etmeli. Durmak yok. Bugünlerde tüm dünya bunun üstüne kurulu. Hayata devam et. Belediyenin yaptığı da bu. Hah, Hitler'in yarattığı yıkımın ardından şehri yeniden inşa edebilirlerdi ama olur mu hiç: Beton yığınlarıyla ve şu çirkin alt-geçitlerle doldurmayı tercih ettiler. Ama Londra da buradan daha iyi durumda değil, oğlum. Bu işin merkezi. Bütün o çirkin blok apartmanlarıyla."

"Ben oraya mimarisi için taşınmıyorum, anne."

"Biliyorum, biliyorum. Yani, ne tuhaf."

Maggie o gergin ortamda normal bir sesle konuşmaya çalıştı. "Tuhaf olan nedir?"

"Nasıl desem, tatlım, aslında ben de buraya gelirken *kendi vereceğim* haber yüzünden biraz gergindim."

Wilbur'un kaşları havaya kalktı. "Ne haberi?"

Rüyayı gören, balayındaki hali de meraklanmıştı. "Haber mi?"

Hayalet başını salladı. "Ha, evet. Bunu duyman lazım..."

Edith'in Verdiği Haber

"Siz gidince pek yalnız kalmayacağım, en azından."

"Eyvahlar olsun," dedi Maggie, hafif bir heyecanla, fırında biraz fazla pişmiş bir patatesi kesmeye çalışarak.

"Evet, anne," dedi Wilbur; hâlâ sinirli ve çok gergindi. "Neymiş? Hadi, çıkar baklayı."

"Eh, baban öleli otuz yıl oldu. Çok uzun bir zaman. Onun anısına yeterince saygı gösterdim ve artık kabuğumdan çıkıp bir arkadaşım olduğunu utanmadan söyleme zamanı geldi sanırım."

1974 yılında uyuyan Wilbur'la 1976'da uyanık olan Wilbur aynı anda konuştu: "Nasıl bir arkadaşmış bu?"

"Tam bir beyefendi. Çok iyi bir adam. Uzun zamandır tanıdığım biri."

Maggie'nin gözleri fal taşı gibi açıldı. "Ooo, Edith, yere bakan yürek yakan seni. Biz tanıyor muyuz?"

"Evet. Yani, Wilbur tanıyor. Ya da tanıdığını sanıyor. Eminim bu konuda birkaç yorumu olacaktır."

"Kim o, anne?"

"Cecil."

"Cecil mi? Cecil diye birini tanımıyorum. O da kimmiş?"

Edith artık söyleyiverdi. "Tanıyorsun. Cecil Parkin."

Hayalet öteki iki Wilbur'un ortak şaşkınlığına baktı. Rüyayı Gören de en az salondaki Wilbur kadar öfkelenmişti.

"Bay Parkin mi? Evsahibimiz mi? Ama o korkunç bir adam," dedi salondaki Wilbur, tükürür gibi. "Bize hep onun korkunç bir adam olduğunu söylerdin."

"Lanet olası Parkin! Dougie haklıymış," dedi Rüyayı Gören.

"Öyle mi dersin?" dedi Hayalet.

"Korkunç bir adam değil," diye sözüne devam etti Edith. "Yani, ilk başta ondan fazla hoşlanmamıştım. Çabuk karar vermişim. O yalnızca işini yapıyordu. Ama başından beri tam bir beyefendiydi. Bazen kirayı ertelerdi."

"Eminim öyledir."

"Hayır. Öyle bir şey olmadı. Çok kibardır. Benimle ilgilenir, gezdirir. Cömerttir de."

"Ya, tabii, o cömertliği Glossop Yolu'ndaki bütün evlerden kira almasına borçlu. Sana cömertlik borcu var. Dougie o adamı çözmüştü."

"Aa, şimdi de sen mi Dougie'yi karıştırıyorsun, Wilbur?"

"Evet, aynen, neden olmasın?"

"Dougie'nin cenaze masraflarını da o karşıladı. Biliyor muydun? Yangından sonra hastaneye bağış da yaptı."

"Ne zamandır birliktesiniz?"

"Hah, sorgu başladı işte. Üç yüz kilometre uzağa taşınan birinden gelen bu ilgi gözlerimi yaşartıyor."

"Ne zamandır, anne?"

"Ondan yıllardır hoşlanıyorum. Ama senin aklını karıştırmak istemedim. Bana evlenme teklif etti..."

"Saçmalıyorsun, anne. Kendini gülünç duruma düşürüyorsun."

Maggie, Wilbur'a kızgın bir bakış attı. "Annenle bu şekilde konuşamazsın, Wilbur. Lütfen hep birlikte medeni insanlar gibi pazar yemeğimizi yiyebilir miyiz?"

"Çok iyi fikir," dedi Hayalet. "Ama kulak asan olmadı. Nasıl da fevri ve salak bir adammışım..."

"... ben de kabul ettim," diyerek sözünü bitirdi Edith.

Bu haber havada asılı kaldı. Wilbur dişlerini öyle bir sıkıyordu ki çene kaslarının oynadığı gözle görülüyordu.

"Üzülme, Maggie. Artık size ayak bağı olmak istemiyorum. Gitsem iyi olacak sanırım."

"Lanet olsun, anne."

"Özür dilerim, anne," dedi Hayalet, gözlerinde yaşa benzer şeyler olduğunu hissederek; Rüyayı Gören'se ne diyeceğini bilemeden, yanında öylece kalmıştı.

Maggie masanın altından pat pat kocasının dizine vurdu. "Seni mutlu edecekse, bizi de eder, değil mi, Wilbur? *Wilbur? Wilbur!*"

Fakat Wilbur ayağa kalkmış peçetesini masaya, havuçların hemen yanına fırlatmakla meşguldü. Hışımla salondan çıktı.

"Çok üzgünüm," dedi Maggie. "Son günlerde biraz fazla çalıştı."

Edith iç çekti. "Sorun değil, canım. Sen bir şey yapmadın... Onu ta en baştan beri daha mutlu etmeyi başarmam gerekirdi."

Görünmeden izleyenler tam o anda onları başka yerlere götürmek için gelen trenin çufçuflarını duydular.

Durmak İçin Çarpmak Gerekmez

"Radyoda duyduğum bir anket vardı," dedi Hayalet, trende. "Ölüme yaklaşan insanların en büyük pişmanlıklarıyla ilgili. Bir tanesi bu kadar çok çalışmamış olmayı dilemeleriydi. Sonrakiler cesur olmakla ilgiliydi. Kendin olabilme cesareti, duygularını ifade edebilme cesareti. Hepsi korkuyu bırakmakla bağlantılı sanki. Ben hayatı sürekli hareket halinde yaşadım. O vagonun içinde kısılıp kalmıştım. Hep bir şeylere yetişmem gerekti. Durmak için çarpmak gerekmediğini anlamam gerekirdi."

Rüyayı Gören bu sözden hoşlanarak tekrar etti. "Durmak için çarpmak gerekmez. Evet."

Bir an sessizce oturup düşüncelere daldılar.

Çok geçmeden iç çekerek, "Dougie'yi çok özlüyorum," dedi Hayalet.

"Evet. Ben de."

Ölülerin Ağırlığı

Agnes da çok geçmeden elinde bir kitapla vagona girdi. Raymond Chandler'dan *Büyük Uyku*. Agnes'ın en sevdiklerinden biri. Tren sarsılınca sendeleyerek banklardan birine düşüverdi ve Hayalet'in yanına, Rüyayı Gören'in karşısına otururken boşta kalan eliyle şapkasını tuttu.

"Kurallar bozulduğu için yolculuk biraz daha zorlu hale geldi," dedi Agnes, Hayalet'e bakarak.

"Kusura bakma, Agnes," dedi Hayalet. "Benim suçum."

"Mini direnişini başlatmadan önce de dediğim gibi, şimdi yepyeni bir belirsizlik âlemindeyiz."

"Evet, onu anladım..." Durumun gerçekliğini sonunda Rüyayı Gören de hissetmeye başlamıştı. "Sonunda ben uyanıyorum ama, değil mi?"

"Evet," dedi Hayalet. "Umarım."

Agnes başını iki yana salladı. "Gerçekleşeceği kesin olmayan bir olasılık için ebediyeti feda etti."

Rüyayı Gören cidden korkmuş görünüyordu.

"Bak," dedi Agnes sakinleştirici bir sesle. "Tren hâlâ rayların üstünde. O yüzden fazla endişe etme."

"Nedeni," dedi Hayalet, "bütün hayatımızı hiç uyanmadan yaşamış olmam. Şimdi senin uyanmak için bir şansın olacak."

Agnes iç çekti. "Bunda haksız olduğu söylenemez."

Biraz kitap okumaya başladı. Hayalet o kitabı gençliğinde okuduğunu hatırladı ama o günlerde Chandler'ın sözlerindeki bilgeliği anlayabilecek deneyim yoktu onda.

Chandler'ın ölüme, kalp kırıklıklarına dair yazdıklarını düşündü. Rüyayı Gören'e baktı... ve hafifliğini koruyabilmesini diledi.

Uzak

Yaşanmamış hayatları pencereden hızla geçmeye devam ediyordu. Wilbur ofiste çalışırken. Bir havaalanında, panolardan birine bakarken. Edinburg'daki bir otelde, kale manzarasını görmeden, bir kâğıda iş planlarını çiziktirirken.

Rüyayı Gören seyahatin sonunda ölebileceğini fazla düşünmemeye çalışarak gördüklerine odaklanmak için elinden geleni yapıyordu.

"Hiç anlamıyorum..." dedi Rüyayı Gören. "Neden kendimi hep yalnızken görüyorum?"

Agnes kitabını okumakla meşguldü. "Ha, onu hayaletine sormak lazım herhalde. Sonuçta bütün bunları yaşayan oydu."

Hayalet biraz düşündü. "İş tüm vaktini alıyor da, ondan. Şimdi düşününce, esas olay buydu sanırım. Bak, şurada Edinburg'dayız, İskoçya'daki ilk şubemizde. Şurada da New York'a giden bir Concorde'dayız..."

Günler. Haftalar. Aylar. Yıllar geçti. Gitgide hızlanarak. Maggie aralarda şöyle bir görünüp kayboluyordu ama onun dışında hep uzun süreli ofis ve otel sahneleri vardı. Annesi, Alfred ve Charlie dışındaki arkadaşları hiç görünmüyor, Charlie'yi de bir tek ofis sahnelerinde görüyorlardı. Artık mezarlık ziyaretleri yoktu. Kitap değil, iş raporları ve evraklar okunuyordu artık. Pencerelerden en sıkıcı ve tekrarlı sahneler geçmeye başlamıştı. Derken Wilbur'un telefonda söylenen bir şeyi, annesinin acil hastaneye kaldırıldığını duyarak ağlayışı.

Tren yavaşladı.

Pencereler karardı.

"Ne oluyor?" dedi Rüyayı Gören, merakla.
"Gelecek," dedi Agnes. "Geçmiş. İkisi birden."
Hayalet kederle başını salladı. "Korkarım daha da kötüleşecek."

Kendine Göre

Edith'in cenazesindelerdi. Fazla insan yoktu.

Wilbur kürsüde King's Cross'tan bindiği trende alelacele toparladığı konuşmayı yapıyordu; Maggie de bu arada Sheffield'dayken babasına yardım için yapmayı planladığı şeylerin listesini çıkarmıştı.

Maggie, Alfred, Charlie, Claudette. Pub'ın kırmızı suratlı birkaç müdavimi. Pub'ın sahibi Jim'in üstünde Kraliçe'nin taç giyme töreninden kalma bir takım elbise vardı. Bir de tabii, Bay Parkin. Wilbur'un Maggie ve Alfred'le birlikte oturduğu sıranın yanındaki, öteki bloğun en önündeki sırada tek başına oturuyordu ve arada boşluk vardı. Wilbur kürsüye giderken onun önünden geçmiş ama o tarafa hiç bakmamıştı. Artık hafif kamburu çıkmış, beyaz saçlı bir ihtiyardı ve o gün yepyeni, siyah, şık bir takım giymişti. Baston yerine geçen uzun bir şemsiyesi de vardı.

Hayalet'le Rüyayı Gören kilisenin arka tarafında durmuş kürsüde konuşma yapan otuz dört yaşındaki hallerini izliyorlardı. Onları gören biri tıpatıp aynı giyindiklerini fark etmekle kalmaz, üstlerindeki şeylerin annelerinin cenazesi için hiç uygun olmadığını düşünürdü. Bu farazi kişi, yüzleri aynı olduğu halde yüz ifadelerinin ne kadar farklı olduğunu da görürdü aynı zamanda. Rüyayı Gören şok içindeyken, Hayalet pişmanlığı etine saplanan bir cam parçası gibi hissederek yüzünü buruşturmuştu.

"Biz Londra'ya taşındıktan üç yıl sonra anevrizmadan öldü," dedi Hayalet.

Rüyayı Gören kimsesiz kalmış gibiydi. "Zavallı annem."

Sonra kilisenin öbür ucundaki Wilbur'u dinlemek için sustular.

"Annemin zor bir hayatı oldu..." dedi Wilbur, yazılı notlarına bakarak. Toparlanmak için bir nefes aldı. O talihsiz pazar yemeğinden sonra annesiyle doğru düzgün konuşmamıştı hiç.

Kilisenin içine doğru bakarak, "Herkesin katlanamayacağı şeyler yaşadı; hem eşini hem oğlunu kaybetti," demeyi becerdi. "Güçlü bir kadındı. Ama eline geçen her fırsatta hayattan zevk almayı da bildi. Pub'daki işini severdi. En sıkıntılı zamanlarda bile abimle beni sinemaya götürürdü. Palace'a... Annemle babam flört ederken oraya giderlermiş."

Ön sıradaki Maggie'ye bakarak gülümsedi.

"Müzikalleri. En çok onları severdi. *Güney Pasifik. Beyaz Noel. Neşeli Günler. Paris'te Bir Amerikalı.* Gene Kelly'ye bayılırdı. Ama her çeşit müzikali severdi... 'Singin' in the Rain' onun gayriresmi marşıydı..."

"Bu konuşma," diye yorum yaptı Hayalet, Rüyayı Gören yanında hafifçe hıçkırırken, "berbat bir şey... Çok kötü, değil mi? Halbuki kalabalık karşısında konuşmaya öyle alışkındım ki artık. Normal sohbetlerden çok sunumlarda, toplantı salonlarında, kalabalık mağazalarda konuşma yapıyordum herhalde. Ama net kazanç beklentilerinden söz etmek ayrı, gerçek bir şey hakkında konuşmak ayrı. Duyguların da dahil olduğu bir şeyden. Şu halime bak. Halimize bak."

Rüyayı Gören gözlerini silerek yüzünde onaylayan bir tebessümün belirmesine izin verdi. "Evet. Bok gibiyiz."

Wilbur'u zorlayan şey şuydu: İnsan sevdiği ama çok karmaşık birini birkaç cümleye nasıl sığdırabilirdi ki? Çok üzdüğün ve Bay Parkin yüzünden çıkan o kavgadan beri görmediğin birinin anma konuşmasını yapmak mümkün müydü? Düğünlerine gitmemek için gıda zehirlenmesi yaşadığın yalanını söylemişken? Nasıl? Özellikle de Cecil Parkin en ön sırada otururken? Hem neden oturmayacaktı ki? Adam dul kalmıştı sonuçta. Zaman zaman tam bir kâbus olabilse de, orada öylece dikilip annesine daha yumuşak davranmış olmayı dilememek mümkün müydü?

Hayalet iç çekti. "Tüm bunların altında insanların çoğundan daha fazla zorlukla baş etmek zorunda kalmış bir... bir... duyarlı bir kadın olduğunu nasıl göremedim? Yapabilirdim. Ama böyle bir acıyı bir kilisede haykırmaya hazır değildim."

Rüyayı Gören'in dinlediği yoktu. Sonuçta ilk kez annesinin cenazesine gitmişti ve yine hıçkırarak ağlıyordu.

"Ne kadar acı," diye sözüne devam etti Hayalet. "Bir tek sevdiği müzikalleri sıralamıştım. En sevdiği birkaç şeyi. Julie Andrews göndermesi yapmıştım. Irving Berlin'in şarkısını da yanlış söylemiştim. Dinle bak, kaçırma. Geliyor..."

Geldi de. Sesi çatlayan Wilbur'u izlemeyi sürdürdüler.

"En sevdiği şarkı Irving Berlin'in 'White Christmas'ıydı. Başka bir şarkısında şöyle der: 'The Song is Over, but the Music Lingers On.'"

Hayalet, Maggie'ye baktı. Arkadan bile olsa, başını yana eğişinden, ne durumda olduğunu gayet iyi anlayabiliyordu. Belki de Rüyayı Gören'den daha iyi görebiliyordu her şeyi. O karmaşıklığı. Wilbur'a olan sevgisini ve onu anladığını gördüğü gibi, yalnızca kilisedeki o günle sınırlı olmayan üzüntüsünü ve hayal kırıklıklarını da görebiliyordu. Özen gösterilmeyen her şey gibi ölmeye yüz tutmuş bir evliliğin hayal kırıklıklarını. Maggie, Alfred'in yanında duruyordu. Alfred kızının elini tutmuştu. Maggie'nin yokluğuyla baş etmekte zorlanıyordu ama bunu daha çok gelmesine duyduğu minnetle ifade ediyordu.

Bir sıra arkada kahverengi takım elbise giymiş ama saçlarını hâlâ uzatan Charlie vardı ve o sırada elindeki cenaze programıyla oynuyor, Wilbur biraz teklemeye başladığı için sessizce başını sallayarak ona cesaret veriyordu. Onun yanındaki Claudette siyah tayyör giymişti. Hayalet onun yüzünü biraz görebiliyordu. O da sıcacık, üzgün ve anlayış dolu bir tebessümle kürsüye bakıyordu. Onlar iyi insanlardı. İkisini de özlemişti. Yetmişlerde ve seksenlerde Charlie'yle birlikte çalışırken çok eğlenmişlerdi ve gitgide yıpranan ilişkilerinin bu safhasında, Maggie'yle ikisi çoğu hafta sonunu onlarla geçiriyorlardı

hâlâ. Charlie'yle Claudette başka bir trenle Londra'dan sırf bunun için gelmişlerdi. Wilbur'un yanında olmak için.

O sırada Wilbur'un konuşması da bitmek üzereydi: "Eminim, annemin şarkısı daha uzun zaman kulaklarımızda çınlayacak."

Wilbur kürsüden inmeden önce Bay Parkin'le göz göze gelip hemen gözlerini kaçırdı. Ne onu tanıdığını belli eden bir bakış ne başka bir şey. Sonra da Maggie'nin onu beklediği sıraya döndü.

Gelecek Gerçek Değil

Cenazeden sonra Queen's Head'in arka salonunda toplanıldı. Barda servis yapan kadınlardan biri yumurtalı, tereli sandviçler yapmıştı ve içkiler bedavaydı.

Hayalet'le Rüyayı Gören hiç konuşmadan gezinerek sohbetlere kulak misafiri oldular.

Claudette, Karayipler'deki ve özellikle Saint Vincent'taki cenaze geleneklerinden söz ediyordu. "Cenazeden önce toplanılıyor; bizimkine benzer bir toplantı yapılıyor. Bunlar gibi yiyecekler de oluyor; yani *bunlar gibi* değil de, yine yeniyor işte. Dualar ve anlatılan hikâyeler gece boyu sürebiliyor. Doğaçlama şarkılar söyleniyor."

"Yok," dedi Wilbur. "Benim sesimi dinlemeyi kimse istemez."

Maggie şamataya katılmak için elinden geleni yaparak gülümsedi. "Doğru."

Claudette güldü. "Hocası Charlie herhalde."

Charlie çok gücenmiş gibi ağzını açarak bir sandviç aldı. "Bowie söylemek çok zor. Ama denemeden bilemeyiz ki."

Wilbur onu destekledi. "Özellikle yeni albümlerindeki şarkıları. Ama hepsini çok seviyorum. 'Heroes' tam banyoda söylemelik. Hep Charlie'nin yüzünden."

Hayalet buna gülümsedi. Charlie'nin öğle tatilinde artık adı Budd Kitap olan şirketin Londra ofisi civarındaki Pimlico'ya gidip bir plakçıdan Bowie'nin albümleriyle kırk beşliklerini çıktıkları gün aldığını hatırlıyordu. Charlie'nin kendi ofisinde bir pikap vardı ve hesap kitap işlerini müzik dinleyerek yapardı. Müzikteki ve muhasebedeki matematiğin birbirini tamamladığını söylerdi. Görünüşe

göre, haklıydı da. Dönemlik kâr ve zarar rakamlarını kullanarak her geçen gün daha da isabetli tahminler yapmaya başlayan Charlie zehir gibiydi.

Maggie barın orada durmuş bekleyen, yüzünde anlayış ve hayal kırıklığı karışımı bir ifadeyle Wilbur'u izleyen babasına bakmak için sessizce gruptan ayrıldı.

"Cidden enteresan," diyordu Wilbur, Claudette'e, "toplantı cenazeden önce oluyor demek."

Hayalet bu sayede zamandan tasarruf edildiğini düşünmüş olabileceğini zannediyordu.

"Evet. Hem Karayipler'de olunca, daha çok kutlama gibi yapılıyor." Claudette güldü. "Saint Vincent'ta da bol bol spiritüel müzikler çalınıyor. Her şeyi kapsamaya soyunan müzikler. Bütün hayatı."

Charlie sandviçinin son lokmasını birayla birlikte yuttu. "Her şeyi kapsamak denmişken, burası annenle babanın tanıştığı yer değil mi, Wilbur?"

"Doğru. Evet. Çok zaman önce..."

"Güzel ama, değil mi? Bu şekilde geçmişin de kapsanması..."

"Evet, düşününce, öyle galiba... Babamı bir tek anlatılanlardan ve birkaç eski resimden tanıdığım düşünülürse, bunun hayalini kurabilmem kolay değil."

"Zamanla ilgili bir kitap okuyorum da," dedi Charlie. "Farringdon Yolu'ndaki bitpazarında bulduğum bir şey. John Mbiti diye Kenyalı bir felsefeci yazmış."

Fizikçi-filozof-muhasebeci arkadaşının hâlâ eski evindeki o armut koltuklara gömülü vaziyette oturuyorlarmış gibi gerçekliğin doğası üstüne uzun bir teoriyi daha anlatmak üzere olduğunu anlayan Wilbur, gülümsedi.

"Zamanın bizim *harcadığımız* birimler halinde doğrusal olarak gelen bir şey olduğu fikri çok Batı'ya has bir fikir... Afrika'daki birçok topluluğun geleneğinde soyut bir gelecek fikri yok. Gelecek diye bir şey yok..."

"Gelecek yok mu? Nasıl oluyor o?"

"İşte, zamanı olaylar oluşturuyor. Mevsimler. Törenler. Cenazeler. Henüz hiçbir şey olmadığı için gelecek de yok ve olaylar gerçekleştiği zaman *sasa* oluyor; Swahili dilinde 'şimdi' demek. Sonra da *zamani*, yani geçmiş oluyor. Bizi bekleyen şey de bu. Çünkü bir gün geçmiş olacağız ama geleceğimiz yok. Gelecek diye bir şey yok. Zaman geriye doğru gidiyor. Katlana katlana. Fiziğe dair bildiklerimizin çoğu bununla uyumlu. Her neyse, yani önümüzde olan gelecek değil, geçmiş."

Claudette gözlerini devirerek gülümsedi. "Yine başladık..."

"Yani her şey iç içe. Annenle babanın burada tanışması gelecekteki her şeyden daha gerçek çünkü olmuş bir olay. Biz geleceği düşündükçe, hayatı dışlıyoruz. Einstein'ın dediği gibi, zaman içinde yaşadığımız bir durum değil, bizim düşünme biçimimiz. Benim bu kitaptan anladığım şey, gerçek olana odaklanmamız gerektiği çünkü zamanı bu şekilde yaratıyoruz. Durmadan gelecek denen o soyut hiçliği düşünerek değil."

Charlie kendine has o aşırı özenli tavrıyla, ona yardımcı olmaya çalışıyordu. Wilbur bunu anlamamış olabilirdi ama Hayalet anlamıştı.

Wilbur'un kulağı onda değildi. Salonun öbür ucundaki –pub'ın sahibi Jim'le kısa bir sohbet ettikten sonra– elinde bir tabak, kolunda şemsiyesiyle tek başına duran Bay Parkin'e bakıyordu. Bay Parkin sonunda tabağını bırakıp kapıya doğru yürüdü. Maggie hemen Wilbur'un yanına koştu.

"Gidip konuşman gerekmez mi?"

"Hayır. Söylenecek bir şey olduğunu sanmıyorum."

Maggie'nin tavrı değişiverdi. Kararlı adımlarla Bay Parkin'in yanına gitti. "Siz iyi misiniz?" dedi, arka kapıda duran adama. "Kalmak istemediğinizden emin misiniz?"

"Evet," dedi Bay Parkin, sitemden yoksun bir sesle. "Ben artık gideyim. Ama beni düşündüğünüz için teşekkür ederim."

"Edith kalmanızı isterdi bence. Hepimiz isteriz."

Bu sözler Bay Parkin'in –Cecil'in– yüzünde ansızın gelen duyguları maskeleyen bir gerginlik yaratır gibi oldu. Adam Wilbur'a

doğru baktı. "Bundan çok emin değilim... ama nezaketiniz için teşekkürler. Beni mutlu ettiniz."

Böyle deyip çıktı.

Hayalet, Rüyayı Gören'i de yanına katıp peşinden gitti.

"Onu görmüştüm," dedi, Rüyayı Gören'le birlikte duvardan geçerlerken. "Önceki gün ona sokakta rastlayıp kabalık etmiştim."

"İyi etmişsin."

"Hayır. Hayır. İyi etmedim. Bizi hiç ilgilendirmezdi. Biz ne düşünürsek düşünelim, annem onu sevmişti."

"Onunla parası için birlikte oldu."

"Hayır. Bu kendi kafandan uydurduğun bir şey. Annem uzun zamandır ondan hoşlanıyordu ama ancak onun evinden taşındıktan yıllar sonra tam anlamıyla birlikte oldular."

"Ama Dougie..."

"Evet. Dougie'yi yaşatamadık ama onun nefretini yaşatabilirdik ve biz de öyle yaptık. Kime faydası oldu? Dougie'ye mi? Anneme mi? Bize mi?"

"Adamı sevmiyorum işte."

Çiseleyen yağmurla ıslanmış otoparkta yürüyen Bay Parkin şemsiyesini açmakla açmamak arasında gidip geldikten sonra açmamaya karar verdi.

"Olabilir," dedi Hayalet. "Belki ben de sevmiyorumdur. Ama o adam annem için, annem de onun için önemliydi."

Arabasına kadar giden Cecil'in, gözlerini mendille sildiğini gördüler. Hayalet tuhaf bir duyguya kapıldı. Otoparkın bir ucundan, çoğu insan için sessizliğin bir tık altında olan hayalet sesiyle, var gücüyle seslendi: "Özür dilerim. Seni tanımaya çalışmam gerekirdi. Annemle ikinizi ziyarete gelmem gerekirdi. Nikâhınıza gelmem gerekirdi. Özür dilerim... Annemle son bir kez konuşamadığım için çok üzgünüm. Ayrıca... onu mutlu ettiğin için sana teşekkür ederim. Son birkaç yılında onu her açıdan çok mutlu etmişsin, pub'daki herkes öyle diyor. Onca şeyden sonra mutlu olmayı hak etmişti. Onun için, teşekkür ederim."

Bay Parkin bunların hiçbirini duymadı tabii. Orada biraz durup arabanın anahtarını bulduktan sonra kapıyı açtı ve basıp gitti.

Pencereden Geçenler

Londra'daki yatak odasında, elindeki romanı bırakan Wilbur'u gördüler. Uzanıp öptüğü Maggie ona karşılık verdi ve bir an için her şey hep olması gerektiği gibi göründü.

Kısa süre sonra, az daha ileride, Wilbur üstünde gri bir takımla Newcastle'daki nehrin orada, bir telefon kulübesindeydi. Ahizeyi kulağında tutarak bir bozukluk daha atarken gözleriyle ağzının kocaman açıldığını gördü Hayalet. O haberi aldığı ânı hatırlıyordu. Hiç beklemediği bir haberdi. Maggie'nin âdeti gecikmiş, o da eczaneye gidip evde yapmak için yeni çıkan şu pahalı testlerden almıştı. Klinikte bir test daha yaptırıncaya kadar ona söylememiş ve o gün kliniğe gitmişti. Artık kesindi. Bebek için isim düşünmeye başlayabilirlerdi.

"Of, Maggie, öyle mutluyum ki," derken, doğruyu söylemişti Wilbur. Fakat ne gariptir ki pencereden geçen sahnelerin de gösterdiği gibi, sonraki birkaç hafta boyunca eve gitmeme bahanesi ve nedeni olabilecek tüm teklifleri kabul etmişti.

John Lennon'ın Ölümü

Trenin sonraki duruşunda, Wilbur, Manhattan'daki bir oteldeydi.

Bornozundaki işlemeden, otelin Waldorf Astoria olduğu anlaşılıyordu. Pencereden görünen parıltılı ve etkileyici gökdelenler sırf kareler ve dikdörtgenlerden oluşan bir galaksiye benziyordu.

Yatağın ucunda oturan Wilbur balayındaki halinden oldukça farklı görünüyordu. Çocuksu gençliğinden ve hippi iyimserliğinden eser kalmamıştı. Saçları eskisinden kısaydı. Favorileri gitmişti. Çene hattı biraz etlenmişti. Gözlerinden jet yorgunluğu akıyordu ve dizlerinin üstünde ertesi gün Amerikan yayıncılık sanayisinden insanların dolduracağı bir salonda yapacağı, ezberlemeye çalıştığı konuşmanın daktilo edilmiş hali vardı.

Hayalet ve balayında uyuklayan hali de orada onu izliyordu.

"Şu halime bak. Burada kaç yaşındayım?"

"Otuz beş."

"New York'tayım. Hayatımda gördüğüm en havalı otelde. *Vayy.*"

"Olamaz," diyerek iç çekti Hayalet. "Bunun ne olduğunu biliyorum. İzlemek istemiyorum."

"Niye ki?"

"Bu biraz... Tanrım."

Wilbur televizyonu açmıştı ve gözlerini ekrandan ayırmıyordu. Açılış jeneriğinde seksenlerin başına has kalın ve kavisli puntolarla Walter Cronkite ile *CBS Akşam Haberleri* yazdı.

Cronkite –kırlaşmış saçları, siyah takımı, ciddi yüz ifadesiyle– bej tonlarındaki stüdyoda, dev bir John Lennon resminin önünde oturuyordu.

"İyi akşamlar," dedi Cronkite, yaslı bir ses tonuyla. "Gitar çalıp şarkı söyleyen bir adamın ölümü bu akşam Polonya, İran ve Vaşington'dan gelen haberleri gölgede bıraktı. Eski The Beatles üyesi John Lennon dün gece New York'ta oturduğu apartmanın önünde vurularak öldürüldü..."

Rüyayı Gören, ağzı beş karış açık, ekrana bakakalmıştı. "Hadi be. Lennon, ha? Korkunç bir şey. Hem de New York'ta."

"Burada bu yüzden durduğumuzu sanmıyorum."

Hayalet telefonu işaret etti. Cihaz alçak sesli, uzun çınlamalarla çalmaya başladı. Yaşayan hallerinin isteksizce attığı uzun adımlarla telefona gidişini izlediler.

"Alo?"

Sessizlik. Oteldeki operatör yurtdışı bir aramayı yönlendireceğini söyledi. Derken hatta Maggie'nin sesi duyuldu. Kesik kesik gelen soluğunu Rüyayı Gören bile duyabiliyordu.

"Maggie? Maggie, bir şey mi oldu? Orada gece yarısıdır herhalde. Neden ağlıyorsun? Haber yüzünden mi? Vuranı yakalamışlar... Tehlike yok..."

"*Hayır! Haberle ilgisi yok...*" Maggie öyle perişan haldeydi, öyle yüksek sesle konuşmuştu ki sesi odanın içinde de belli belirsiz duyulmuştu.

"Ne oldu?"

Maggie'nin sesi bu kez zar zor duyuldu. Ahizeyi kulağında tutan Wilbur'un tarafından bile.

"Maggie, hayatım, kusura bakma, seni duyamıyorum... kan mı dedin? Kanaman mı var? Dediklerini anlamıyorum..."

Maggie konuşurken, Wilbur yatağa oturdu. Başını eline yasladı. "Hayır, olamaz, Maggie..."

Rüyayı Gören kaygılı gözlerle bu sahneyi izliyordu. "Neler oluyor?"

"*Ne yapacağımı bilemiyorum, Wilbur... Galiba onu kaybettik...*"

Hayalet'in dikkati onlarda değildi. Geleceğe giden bir kapının

kapanıp ötekinin açıldığı o anda gelen baş dönmesini yeniden yaşıyordu.

"Neler oluyor?" diye sordu Rüyayı Gören bir kez daha, saf ve gerçek bir kaygıyla.

"Maggie düşük yaptı," dedi Hayalet. Rüyayı Gören'in ağzı açık kaldı.

"Bana ihtiyacı olduğunda neden yanında değildim?" dedi Hayalet.

"Benim suçum olduğunu mu söylüyorsun? Tanrım. Suç bende miydi?"

"Hayır. Yalnızca son bir saati vücudundaki ve yeni banyonun zemininde kanı temizleyerek geçirdiğini, benimse ondan altı bin beş yüz kilometre uzaktaki havalı bir otelin işlemeli bornozunu giymiş halde, aslında yapmama çok da gerek olmayan bir konuşmaya hazırlandığımı söylüyorum..."

"Ama bilemezdim. Nereden bilebilirdim ki?"

Rüyayı Gören konuyu hiç anlamamış gibi, Hayalet şöyle bir kafasını salladı. "Saçma sapan bir iş gezisiydi. Gitmesem de olurdu. Ne bileyim. Tek seferlik bir şey olsaydı kendimi suçlamam salaklık olurdu ama evden uzakta olmak kolayıma geliyordu. Amerika'da Budd Kitap yoktu. Evet, eninde sonunda oraya da açılabileceğimi düşünüyordum ama gitme nedenim o değildi. Davet edilmek gururumu okşadığı için gittim. Kuzey Amerikalı Yayıncılar Kongresi, 1980. Cebimden hiç para çıkmayacaktı. Maggie gitmemi istemediğini söylemedi -bunu asla yapmazdı- ama haftalardır tek bir akşamı bile baş başa geçirmemiştik. Belki de aylardır. Tek seferlik bir şey olsa, New York'a gitmeme karşı çıkmazdı. Ama hep yaptığım şeydi. Saçma sapan. Aslında biliyordum. Yanında olmamı istediğini biliyordum. Bunun olacağını biliyordu sanki... Ama seçme şansım vardı, vardı ve bak işte, yanlış seçimi yaptım..."

Bu arada Wilbur da Maggie'ye bir şeyler anlatmaya çalışıyor ve durumu daha da kötüleştiriyordu. "Bak, Maggie, evet, biliyorum. Biliyorum. Duvara fil resmi yaptıracağımızı hatırlıyorum..." Burada ağlamaya başladı. "Çok üzgünüm, Maggie. Keşke yanında

olabilseydim..." Düşünceli, uzun bir sessizlik. Ardından: "Perşembeye kadar gelemem... Söz verdim... Konuşma yarın... Gitmesem olmaz... Şu an ben de sana sarılabilmeyi isterdim... Seni seviyorum..."

İki görünmez izleyici sessizce ona bakıyordu. Biri geleceğine, öteki geçmişine.

Sevgi acı veren bir şeydi ve iş onun tam tersiydi. Bağımlılıktı. Wilbur artık Maggie'yi görmüyordu. Maggie vardı, evet, ama yalnızca göz ucuyla görülen bir şey olarak. Hayat bu şekilde daha katlanılabilir bir şeye dönüşüyordu.

Hayalet iç çekti. "Ne aptalmışım. Şimdi anlıyorum. Bu aptallıkları sen de yapabilirsin..."

"Yapmak istemiyorum."

"Güzel," dedi Hayalet. "Bu da bir başlangıçtır herhalde... O günlerde ona karşı dürüst değildin. Çocuk isteyip istemediğinden emin değildin. Bilmiyordun. Korkuyordun. Söylemen gerekenleri bu yüzden söyleyemedin. Zaten ne dersen de ona ulaşmayacaktın çünkü onun yaşadığı kayıp hissi sende yoktu."

"Doğru değil bu," dedi Rüyayı Gören, favorilerini kaşıyarak.

"1980 için doğruydu."

"Ben çocuk istiyorum."

"Şimdi istiyorsun. Balayında, Venedik'te uyurken. Ama her şey değişiyor. *Sen de* değişeceksin. Geç kalmaların, evden uzak durmaların gitgide tahammül edilmez hale gelecek..." Hayalet biraz düşündü. "Belki de sen haklısındır, Rüyayı Gören. Çocuk yapmayı içten içe hâlâ istiyordum belki. Ama baba olmaktan da çok korkuyordum. Hani yani, örnek alabileceğim biri yoktu. Annemin fakirlikle boğuştuğunu, Dougie'yle ettiğimiz kavgaları, sonradan Dougie'nin başını belaya sokup öldüğünü görmüştüm. Çocuk yapmaya özendiren bir kamu spotu sayılmaz. Ayrıca dediğim gibi, hayatımda bakmam gereken birinin daha olmasını istemiyordum."

Hayalet odada bir süre ileri geri giderek kendi geçmişini anlamaya çalıştı. "Bir bakıma, olmadığına memnunum sanırım." Durup

pencereden dışarı, Park Avenue'da oraya buraya giden sarı taksilere baktı. "Yani, kendi hayatımda. Yaşadığım hayatta. Öyle birine dönüştüm. En fazla babam kadar vardım sanırım. Ama hiç olmazsa onun bahanesi vardı; ölmüştü."

O sırada, 1980 yılındaki Wilbur da karısına veda ediyordu. "Tamam, ben de seni seviyorum."

Sonra televizyonun yanındaki dolaptan bir karaf alıp kendine viski koydu.

Yatağın yanında duran kitaba baktı. Havaalanından aldığı kitaba. Hiç okumadığı. Sonra kanalı değiştirip *Doğru Fiyat* diye bir yarışma programını açtı. Yatağın kenarına oturup dünyada bir buzdolabıyla birkaç televizyon koltuğunun fiyatlarını tahmin etmeye çalışan üç yarışmacıdan daha önemli bir şey yokmuş gibi ekrana odaklanmaya çalıştı.

Viskiyi kafasına dikti.

"O gece bayağı sarhoş olmuştum galiba," dedi Hayalet. "Doğru hatırlıyorsam, konuşmayı yaparken akşamdan kalmaydım. Sunumu yaparken slayt makinesi kullanacaktım ama her şeyi birbirine karıştırdım. Central Park'ta sosisli yediğimi ve bir babayla çocuğunu izlerken gözlerimin yaşardığını hatırlıyorum; Maggie'yle aynı hisleri paylaşan kendim en derinlerde bir yerde varlığını sürdürüyordu sanki... Bilemiyorum. Ama hayatı olduğu gibi sürdürmeye çalıştım. Nihayet eve dönebildiğimde, Maggie'ye hiç bu duygulardan söz etmedim. Birlikte akşam yemeği yerken bile, aramızdaki mesafe yerli yerindeydi. Atlantik Okyanusu'nun yerine mutfak masası gelmişti."

Rüyayı Gören uzaktan Gece Yarısı Treni'nin altın rengi pencerelerinin göğe yükseldiğini gördü. Gölge ve ışıktan bir şerit, fizik kurallarını ancak ölü şeylerin edebileceği şekilde altüst ederek onlara doğru geliyordu.

"Sanırım," dedi Rüyayı Gören, "gitme zamanı geldi."

O an kendisi yaşlı, Hayalet'se hâlâ öğrenecek çok şeyi olanmış gibi, elini Hayalet'in omzuna koydu.

Once in a Lifetime

Londra. Üç yıl sonra.

Pimlico'daki şık bir pizzacı. Italian Stallion. Beyaz ve kırmızı dekor. Sarımsak kokusu, Lionel Ritchie'nin sesi ve yeni para hissi. Takım elbiseli adamlar, kabarık saçlı kadınlar ve içki destekli sohbetler.

Hayalet ve Rüyayı Gören, İspanyol paça pantolonları ve sandaletleriyle öylece duruyorlardı. Rüyayı Gören gördüklerine inanamadan, Wilbur'la sohbet ederek öğle yemeğini yiyen Charlie Applewood'a bakakalmıştı.

"Vay canına. Charlie amma değişmiş..."

Charlie *cidden* değişmişti. Tepesi açılmaya başlamış, beyaz gömlek giymişti. Biraz bronzlaşmış gibiydi ve artık gözlük kullanıyordu. Otuz sekiz yaşındaydı.

"Tamam, *sus*." Hayalet masada oturan Wilbur'la Charlie'yi işaret etti. "Bence bunu dinlemen lazım."

Rüyayı Gören de dinledi. İlk başta rahatsız edici bir şey yoktu. Hayatları boyunca arkadaş olan iki erkek Charlie'yle Claudette'in Costa Brava'ya gittikleri son tatilden söz ediyorlardı. Oradan Sheffield Wednesday'in o sezon şansı olup olmadığı konusuna geçtiler.

Charlie, Wilbur'a Claudette'le ikisinin çok sevdikleri *Cagney & Lacey* diye bir televizyon dizisini izlemesini ve "cidden çok güçlü" bulduğu bir romanı, Alice Walker'dan *Renklerden Moru*'yu okumasını tavsiye etti. Wilbur artık ne okumak ne de televizyon izlemek için zamanı olduğunu söyledi.

"Wilbur Budd'ın okuyacak zamanı yok!" dedi Rüyayı Gören hayretle. "Bir gün bunu duyacağımı hiç zannetmezdim."

"Peki ya müzik?" diyordu Charlie. "Bowie turneye çıktı. The Serious Moonlight turnesi. Şimdiye kadarki en büyük turne. Artık biraz kurumsallaştığını biliyorum ama biz de öyle değil miyiz zaten? O hâlâ lanet olası David Bowie ve belki de şıkır şıkır giyinip benimle Wembley Arena'ya gelmek istersin, diye düşünmüştüm."

"Kusura bakma, Charlie. Yapamam. Şu an hiç zamanım yok."

"Zamanım vardı!" diye uludu Hayalet. "Dünya kadar zamanım vardı!"

Charlie'yle Wilbur bir süre sessizce pizzalarını yediler.

"Tamam, önceliklerim yanlış olabilir. Ama kötü biri olduğumu sanmıyorum," dedi Rüyayı Gören, hafif bir dirençle başını havaya kaldırarak. "Gayet normal biriyim bence."

"Evet. Kendini kaybetmiş olmaktan daha normal ne olabilir?"

"Biliyorum. Tamam, Dougie'den sonra toparlanmakta zorlandık... annemin ölümü yüzünden bir anda her şey eskiye döndü... işçi sınıfından gelmenin verdiği suçluluk duygusu da vardı biraz... bir de gereğinden fazla hırslıydım sanırım... Ama sen de beni Scrooge yaptın resmen."

"Hayır. Yaşadığımız zamanın bizi böyle şekillendirmesi gayet normaldi. Fakat bu yolumuzu fena halde kaybetmiş olmadığımızı göstermez. Dickens'tan yola çıkacaksak, *Bir Noel Şarkısı*'ndan çok *Zor Zamanlar*'a aitiz bence. İnsanları insan olarak görmekten vazgeçen o taş kalpli sanayici gibiyiz..."

Hayalet'in aksine, Rüyayı Gören *Zor Zamanlar*'ı daha yeni okumuş sayılırdı. Sanayici Thomas Gradgrind'ın "kalbin bilgeliğini" hiç öğrenemediğini idrak ettiği o ânı hatırlıyordu. *Bastığım yer ayaklarımın altından çekilip alındı. Tek dayanağım olan şey, bunun bana verir gibi göründüğü, hâlâ öyle görünen, sorgulanması imkânsız güç bir anda tuzla buz oldu.*

Gradgrind gibi olmayı hiç istemiyordu.

"Ama biz bu değiliz ki, değil mi? Ben insanlara önem veririm. Onları birim olarak görmem. Sürekli kazanmaya takmış değilim... Öyle miyim? Öyle miyiz?"

"Eh, bunlar seksenli yıllar. Kimse seni suçlamazdı. Ama *sus* artık... seyret."

Sarımsaklı ekmeğinden özenle bir lokma koparan Charlie, arkadaşı adına üzgün görünüyordu. "Ne derler, bilirsin. Sırf çalışıp hiç eğlenmemek insanı sıkıcı yapar."

"Eh, bunlar çok yoğun dönemler. Son çeyrekte sekiz tane yeni şube açtık. Üstüne bir de stok sorununu ve tedarik zinciri denen baş ağrısını ekle. İşlek caddelerdeki rekabet de iyice artmış durumda... Beni bilirsin. Bizzat işin içinde olmam gerek."

"Borges zamanın bizi taşıyan su gibi olduğunu söylemiş..." dedi Charlie. "Biraz okumaya başladım da. Harikalar Diyarı'ndaki bir biliminsanını okumak gibi bir şey. Üniversitedeyken Borges okumamı sen tavsiye etmiştin ve sonunda okumaya başlayabildim işte. Okumam gereken kitapları bulmada hep çok iyiydin. Neyse, su gibi olmayı unutma."

Wilbur arkadaşına sevgiyle gülümsedi. "Senin bu felsefe yapmaların hep hoşuma gitmiştir, Charlie... Ayrıca haklısın, daha çok okumalıyım."

"İnsan üzülüyor, hepsi bu. Bana ne okumam gerektiğini söyler dururdun ama şimdi ülkenin en ünlü kitabevlerini işlettiğin halde okuyacak zamanın yok... İşler tersine dönmüş gibi."

"Ama bu yalnızca bir dönem. Elli yaşında emekli olacağım. Sonra da Maggie'yle birlikte dünyayı dolaşacağız. Hindistan, Güney Amerika, Güneydoğu Asya, aklına neresi gelirse. Belki bir kitap yazarım; Maggie'nin kendi sanatı var. Böyle işte. İş hayatı bitmiş olacak. Plan bu... Bence gayet makul. Şimdi deliler gibi çalış. Müşteriler için anlamlı bir değer üret. Sonra da herkesten en az on yıl önce emekli olup rahatına bak."

Charlie başını salladı. "Evet, duymuştum. Maggie partide Claudette'e anlatmış..."

Hayalet burada rüya gören haline doğru uzanıp açıklama yapma gereği duydu. "Claudette'in kırkıncı yaş günü partisi. Clapham'daki evlerinde vermişti ama Sheffield'daki arkadaşlarından da

çok gelen oldu. Maggie gitti; ben gitmedim. Her zamanki gibi çok meşguldüm."

"Fakat şöyle bir sorun var, Wilbo: Sen elli yaşına bastığında 1995 yılına gelmiş olacağız. Çok uzun bir zaman. O zaman belki de Hindistan'a ışınlanabileceksin."

"Evet, bunu hayal etmek güzel."

Garip bir sessizlik oldu. Sonra Wilbur esas konuya geldi: "Bak, Charlie, birlikte iyi iş başardık ama bence artık bu hesap kitap işlerinde kapsamlı bir yenilenmeye gitmem gerekiyor..."

Charlie'nin aklı karışmış gibiydi. Masadaki hava değişmişti. "Hesap kitap işleri mi?"

"Bana çok iyi bir finansçı önerildi. Çok sağlam bir adam. Amerikalı."

Charlie durumu anlamaya başladı. "Finansçın ben değil miyim?"

"Sensin. Büyüme aşamasındaki katkıların paha biçilmezdi. Ama artık yeni bir safhaya geçiyoruz... Muhasebede müzik dinlenip şarkı söylenen günler geride kaldı."

Charlie bunları dinlerken dişlerini sıkmıştı. "Ne? Performansım hiç düştü mü? İstersen müzik dinlemem ama şimdiye dek bunu hiç sorun etmemiştin."

Wilbur farkında bile olmadan sarımsaklı ekmeğinden bir lokma kopardı. "İki yıl içinde operasyonlar iki katına çıkacak. Artık vites artırıyoruz ve daha *makro* yaklaşıma sahip birine ihtiyacımız var."

Çatalıyla bıçağını bırakan Charlie, gözlerini eski arkadaşına dikti. "Durumu anlamaya çalışıyorum, Wilbur. Yani, beni öğle yemeğine davet ettiğinde bir gariplik olduğunu sezmiştim. En son ne zaman öğle yemeğine çıktık? Yetmişlerde mi? Bizim Son Yemek de böyle olacakmış demek, ha?"

"Öyle bir şey yok, Charlie."

"Senin için çalışacağım diye kıçım çıktı. Neyi yanlış yaptım? Lanet olsun, Wilbur, nerede hata yaptım? Tahminlerim her çeyrekte hedefi on ikiden vurdu. Giderlerde kesintiye gidilmesini sağladım. Durgunluk dönemini atlatmamızı sağladım ve artık

istediğimiz kadar büyüyebiliriz. Şu an tam patlama dönemi. Buradan bile hissediliyor. Büyüme, büyüme, büyüme. Artık işler daha da..."

"Hata yapmanla bir ilgisi yok, Charlie... Bak, belki senin için de iyi olacak. Zaten bir muhasebeciden çok daha fazlasısın. Sen bir düşünürsün. Biliminsanısın. Filozofsun..."

Charlie kafasını sallayarak dişlerini sıktı. "Yorkshire'da kalabilirdik. Değil mi? Üniversitede işe girerdim. Şu an evin bütün taksitleri ödenmiş olurdu. Güneye gelip konut kredisinin altında ezilmeye çok mu bayılıyorduk sence? Claudette burada yaşamayı istemiyor bile. Hiç istemedi..."

Wilbur kaşlarını kaldırıp gözünü pizzasına dikti. "Eh, öyleyse belki de daha iyi olacak. Kuzeye dönmekte serbest olacaksınız."

Charlie yüzünü buruşturdu. "Kusura bakma da, Wilbo, sen benimle dalga mı geçiyorsun? Hayatımın on yılını buna adadım ben. *Sana* adadım. Çünkü arkadaşımsın ve kimsenin inanmadığı zamanlarda bile sana inandım. En dibe çöktüğün zamanlarda bile. Dougie'den sonra bile."

"Dougie'yi bu işe karıştırmasak?" diye mırıldandı Wilbur.

"Ama esas mesele bu değil mi? Kaçmaktan hiç vazgeçmedin. O zamanki senle şimdiki senin arasına olabildiğince çok mesafe koyabilmek için..."

"Lütfen, Charlie."

"Bak, senden fazla bir şey istemedim. Zam yap diye sıkıştırmadım. Başından beri hep yanındaydım."

"Ben de sana iş verdim. İyilik olsun diye. Plaklarını dinlemene ses etmedim..."

"Parasını almadan istediğin kadar fazla mesai yapan bir çalışanın oldu mu hiç?"

"Ben öyle bir şey istemedim."

"Yapma da demedin ama. Lanet olsun, Wilbur. Şu an fizik öğretmenliği yapıyor olabilirdim."

"Hâlâ yapabilirsin."

"Önceden uyarmıyorsun bile. Olacak iş mi bu?" Charlie bir nefes alıp sakinleşti. "Daha da çok çalışabilirim. Senin gibi olabilirim. Tatil yok, kitap yok, televizyon yok, parti yok... Bu işe ihtiyacım var, Wilbur. Evin kredisi var... Sophie'nin masrafları var..."

Rüyayı Gören saçlarının altında kaşlarını çatarak odaklanmış, kendini kurtarmanın bir yolunu bulmaya çalışıyordu. Gördüğü şeyi haklı çıkarmak için. "Bence bu yalnızca işle ilgili... arkadaşla ve aileyle iş yapılmaz derler zaten."

"Hayır," dedi Hayalet, taviz vermeyen bir tavırla. "Charlie gerçekten en sadık çalışanındı."

"Neden sepetliyorum öyleyse?"

"Bilmem. Daha iyi adamlar olduğunu söylemişlerdi. En iyisini istiyordum. En iyisinin zaten yanımda olduğunu anlayamadım."

Talking Heads çalmaya başladı. "Once in a Lifetime."

"Üzgünüm," dedi Wilbur, Charlie'ye. "Kişisel algılama. Cidden değil."

Charlie başını salladı. Sonra ayağa kalkıp kapıya doğru yürüdü. "Senin sorunun bu zaten."

Görmeden Bakmak

Wilbur taksi durdurmaya çalışırken, evsiz bir adam yanına gelip biraz bozukluk istedi. Wilbur siyah taksilerden birini bulmakla öyle kafayı bozmuştu ki adamı tamamen görmezden geldi. Derken adam pat pat koluna vurdu ve Wilbur irkilip geri çekilerek adamı azarladı.

"Rahat bırak beni."

Rüyayı Gören utanç içinde gözlerini sandaletlerine dikti.

"İnsanların çoğu baktığı halde görmüyor," dedi Hayalet.

"Bu sözü hatırlıyorum. Ama kimin söylediğini hatırlamıyorum."

"Victor. Victor Willows. Hani şu Sheffield'daki, savaşta her şeyini kaybeden adam. Eskiden onunla sohbet ederdik."

"Ha, evet, hatırladım."

Hayalet başını salladı. "Onun hatırlamaması çok yazık," dedi Hayalet, bindiği taksinin şoförüne Haymarket'taki Budd Kitap'a çekmesini söyleyen öteki Wilbur'u izlerken.

İki hayaletimsi varlık yolda öylece dururken, taksi içlerinden geçti.

"Tamam," dedi Rüyayı Gören. "Şimdi anladım."

Pencereden Bakarken Gelen Bir Düşünce

Ölmenin en inanılmaz ve can sıkıcı yanı, önceliklerinizi tam doğru belirlemişken artık herhangi bir şey yapmak için çok geç olması.

Maksimum Hız

Rüyayı Gören şaşkına dönmüştü. "Bu şekilde devam mı ettin? Hayatını yavaşlatmadın mı... bunca şeyden sonra?"

"Bilakis, daha da hızlandım. Kafein ve adrenalin patlamalarını yaşamak sandım. Bir bağımlılığı amaç hissi sandım. Denge bozulmuştu. Doymak bilmiyordum. Sürekli kazanma olayı. Stratejimiz şirket satın almak oldu... Fiyat kırmakta üstümüze yoktu... Yerel kitapçılarla sorun yaşadık çünkü hemen yanlarında dükkân açıp müşterilerini ellerinden alıyorduk. Başka yaşamların bundan nasıl etkileneceğini hiç düşünmüyor, rakipler kepenk kapattıkça ben rahatlıyordum. Çeşitliliği olmayan, rekabetsiz bir dünya istiyordum. Her yerde bir Budd Kitap, her şeyin üstünde benim adım olsun istiyordum. Bu işe neden girdiğimi tamamıyla unutmuş, Agnes Bagdale'ın kitapçılık zihniyetinden olabildiğince uzaklaşmıştım. Biraz Thomas, biraz Ebenezer'dım... Ama yeni bir çağ başlamıştı. Açgözlülük cezalandırılmıyordu. Ancak ödüllendiriliyordu."

Penceredeki bir şey gözüne takıldı: Wilbur, Londra, Park Lane'deki Metropolitan Hotel'de üstün başarı ödülü alırken yaptığı konuşmada Maggie'yi anmayı unuturken, Maggie onun boş bıraktığı koltuğun yanındaki masada oturmuş, az önce fark ettiği kitleyi fazla dert etmemeye çalışıyordu.

Ellerine İkinci Bir Şans Geçen Ölüler Nasıl Yaşayacaksa Öyle Yaşa

Tren rayların üstünde gitmeye devam ederken, ölmüş olan rüyayı görene habire kendini anlatıyordu.

"Çok ironik," dedi, "ölmek bir an sürüyor ama yaşamayı öğrenebilmek için bir ömür harcıyorsun. Gerçek ben için tamamen yanlış bir hayat yaşadığımı ancak şimdi şimdi, çok geç olduktan sonra anlayabiliyorum."

"Geleceğimin tam bir zaman kaybı olduğunu mu söylüyorsun?"

Hayalet yalvaran gözlerle bakarak başını iki yana salladı. "Sen hâlâ hayattasın. Yalnızca uyuyorsun. Senin için çok geç değil."

"Ne için çok geç değil?"

"Ellerine ikinci bir şans geçen ölüler nasıl yaşayacaksa öyle yaşamak için. Ama önce neler yaşandığını görmen lazım... Maggie'yle aranızda."

Boş Odalar

Tren güneşli bir ağustos akşamında, Güney Kensington'daki Sumner Place'te, ihtişamıyla göz korkutan büyük bir evin önünde durdu.

Kusursuz karolarla kaplı, hepsinde birer defne ağacı ekili olan üç adet büyük ve kare saksıya evsahipliği yapan geniş ön bahçesi sayesinde, ev caddeden epey gerideydi.

Etkileyici bir evdi.

Rüyayı Gören, ağzı beş karış açık, eve bakakalmıştı. "*Bizim mi* bu?"

"Hı hı. Tabii ki. Altı yatak odalı. Beşi tamamen gereksiz."

Wilbur üstünde takım elbiseyle yorgun argın basamakları çıkıyordu. Elindeki eski (yeni) Motorola mobil telefonun tepesinde yuvarlak uçlu, minik bir anten vardı.

"*Vayy*," dedi 1974'teki balayında rüya gören Wilbur, "taşınabilir telefon."

"Evet," diyordu Wilbur telefonda, "tahmin raporlarının salıya elimizde olması lazım... Evet... Tamam... Görüşürüz, Stella."

Rüyayı Gören, Hayalet'e baktı. "Stella kim?"

"Sekreterim."

Kırk dokuz yaşındaki Wilbur'un peşinden eve girdiler. Geniş bir holden büyük cumbaları, gösterişli bir kanepesi ve duvarlarında çerçeveli tabloları olan –içlerinde Maggie'nin Sheffield Crucible yapımı *Vişne Bahçesi* için hazırladığı afiş de vardı– muazzam bir salona geçiliyordu.

Maggie kanepedeydi. Her zamanki gibi, çok güzeldi. O kadar kendi gibiydi ki ona bakmak insana ancak kendi yuvasına bakma

hissini verebilirdi. Fakat aralarında bir set vardı. Suçluluk hissetmeden bakamıyordu ona artık. Kendi açtığı bir yaraya bakar gibi.

Hayalet, Maggie'nin üstünde Hayward Gallery'de açılan Kandinsky sergisine ait beyaz tişörtün olduğunu gördü. Galeri için dışarıdan tasarım işi yapmış, bir kataloğun hazırlanmasına yardım etmişti.

Hayalet ona hayattayken, en azından o dönemde hiç bakmadığı bir gözle bakıyordu. Onunla aynı dalga boyuna gelebilmiş, sakinleşmiş, bütünüyle ona odaklanmış olmayı arzuluyordu. Dijital ekonomi grafiklerinde kaybolup gitmek yerine.

"Of, Maggie, özür dilerim. Seni öyle özledim ki," dedi Hayalet.

O an aklına gelen buydu. Yalnızca Maggie'nin boşandıktan *sonraki* hayatına değil, öncesindeki yıllara dair de çok az şey biliyordu. Ne kadar çok şeyi kaçırmıştı.

Genel hatlarıyla biliyordu. Maggie'nin Sheffield'dan ayrıldığından beri zorlandığını biliyordu aslında. Neredeyse yirmi yıl önce Londra'ya taşındıklarından beri bir yerde tam mesaili çalışmamıştı. İlk başlarda serbest çalışmanın getirdiği özgürlükten hoşlandığını söylerdi ama Hayalet bunun hâlâ geçerli olduğundan emin değildi. Kuzeydeki arkadaşlarıyla birer birer kopmalarından, düşük yapmasından, Charlie'nin işten çıkarılmasının üstüne Claudette'in de ona sırt çevirmesinden, çocuk yapmayı bir kez daha denemelerinden ve -onun akabinde- bebeği yalnızca ulaşılmak istemeyen bir kocaya ulaşabilmek için istediğini anlamasından önceydi bu. Hayallerinden birer birer vazgeçmesinden ve suçluluk duygusu yüzünden yasını bile tutamayışından önceydi.

Budd Kitap için grafik tasarımlar yapmak bir süreliğine onu oyalamış ama sonra Wilbur ve şirket daha ticari bir yaklaşım gerektiğine karar vermişti. "Senin tarzın fazla incelikli, fazla *entelektüel*," dediğini hatırlıyordu Hayalet ona. Asıl isteği işiyle onu, aslında değer verdiği herkesi ayırabilmekti. Herkese ama özellikle de ona patronluk taslamıştı. İltifatların ardına gizlenerek herkesi kendinden uzaklaştırmıştı.

Maggie yavaş yavaş, belli belirsiz safhalardan geçerek, amaç hissini yitirmişti. Ya da bu şekilde, Wilbur'un iş hayatının gölgesinde yaşarken ve kendi istekleri fark edilmez, Wilbur tarafından ilgi görmezken, hep geri planda kalan eş rolünü kabullenmişti. Wilbur'un değil, olmayı hayal ettiği kişinin gerisinde. Hem o insanın hem de evliliklerinin yasını tutmuştu. Çünkü esas sorun, evlendiği adamı her şeye rağmen sevmesiydi. Wilbur'u hep sevmişti. Wilbur'un da onu sevdiği gibi.

Rüyayı Gören'e dönen Hayalet, onun kaşları çatmış vaziyette, gelecekteki bu Maggie'ye baktığını gördü. Kaygılı, şaşkın bir kaş çatışla.

Rüyayı Gören iç çekti. "Kıymetini bilemedik, değil mi?"

"Evet. Hiçbir şeyin kıymetini bilemedik."

Hayalet duvardaki çerçeveli bir çizimi gösterdi. Kensington Bahçeleri'ndeki müzik köşkünü çiçeklerle çevrili halde gösteren bir şeydi.

"Çocuk yapmaktan vazgeçtiğimizde, çizim yapmak için parka gider oldu. Eski günlerdeki gibi. Orada bayağı bir çizim yaptı sanırım. Bilmiyorum. Ama o resimleri orada burada gördüğümü hatırlıyorum."

Maggie'nin yanında bir roman vardı ama oturmuş boş boş televizyonda gösterilen *X-Files*'a bakıyor, Mulder'la Scully'nin bir seri katili bulmak için medyumdan yardım aldığı bölümü izliyordu. Onca ihtişama rağmen salonda hüzünlü bir hava vardı. Bir Londra yalnızlığı.

Wilbur içeri girince, Maggie başını kaldırıp ona baktı. Fakat kırk dokuz yaşındaki Wilbur farkında bile değildi. O doğruca mutfağa gidip kendine bir kadeh kırmızı şarap koydu. Çok geçmeden salona dönüp ayakkabılarını çıkardı ve kanepenin yanındaki bir koltuğa çöküp ayak parmaklarını uzun tüylü halıya bastırdı. Maggie'yi ancak o zaman fark etti. Onun keyifsiz olduğunu gördü ama nedenini hiç bilmiyordu. Gizemli bir buluta bakar, ne zaman yağacağını kestirmeye çalışır gibi baktı ona.

Hayatının bu döneminde, en az bir açıdan Maggie'nin tam tersiydi Wilbur. Yani, insan sarrafı olduğu söylenemezdi. Maggie insanları birer kitap gibi, tek bir sayfaya bakarak anlayabilirken, Wilbur bütün romanı okusa bile olay örgüsünü anlayamazdı.

"Sen iyi misin?" diye sordu Wilbur, şaşkın şaşkın.

Bir sessizlik oldu. Ekrandaki Scully arabayı süren Mulder'a kızgındı. İki minderin arasındaki boşluktan uzaktan kumandayı çeken Maggie, televizyonu kapadı. Wilbur'un aklı daha da karıştı.

"Maggie?"

"Orayı yıkacaklarmış," dedi Maggie, biraz mesafeli bir sesle.

Bu cevap Wilbur'un akıl karışıklığını gideremedi. "Nereyi?"

"Palace Cinema'yı."

"Sheffield'daki mi?"

Wilbur bunu yabancı ve önemsiz bir gezegenden söz eder gibi söylemişti.

Maggie iç çekti. "Evet. Babam aradı. Biliyorsun. Doktorun ne dediğini sormak için."

Wilbur'un yüzünden bir suçluluk hissi gelip geçti. Suçluluk hissiyle baş etmekte iyi değildi. Bastırmaya çalışırdı hep. Suçluluk hissinin yapışkan olmak gibi kötü bir özelliği vardı çünkü. Öteki suçluluk hisleriyle birleşiyordu. Wilbur'un içinde onlardan çok fazla vardı. "Doktor mu? Ha, evet. Bugün olduğunu unutmuşum. Nasıl geçti? Sen nasılsın?"

"Merak etme. Sonuçlarda iyi huylu çıktı. İyiyim."

Wilbur gülümsedi. "Epey rahatlamışsındır herhalde."

Maggie de gülümsedi ama onunki hüzünlü bir tebessümdü. "Çok tuhaf. Evet, rahatladım tabii. Fakat aynı zamanda, bir aydır kanser olabileceğimi düşünüyordum. Doktor durumun çok kaygı verici olduğunu ve en kötü ihtimale hazırlıklı olmam gerektiğini söylemişti."

"Bana söylememiştin. Kaygı verici olduğunu."

"Of, Wilbur, söyledim ya. Daha o gün söyledim ama çok işin vardı. O günden sonra da pek fırsatım olmadı. İki gece önce sen bir telaş şehirdeki davete yetişmeye çalışırken de söylemeye çalıştım.

Hani şu yıldönümümüzü kutlamak için yemeğe çıkacağımız ama rezervasyonu iptal etmek zorunda kaldığım gece."

Wilbur iç çekti. Dinlemek için zaman bulamadığı hastalıkla ilgili bir konuşmayı hayal meyal hatırlıyordu. "O konuda çok üzgünüm. Ama dediğim gibi, başka gün gidebiliriz."

Maggie de iç çekti. Belki de nefesini yavaşça bırakıp kendini sakinleştirdi. "Doktor beni çok korkuttu. Bu da bazı şeyleri düşünmeme neden oldu."

"Ne gibi şeyler?"

Maggie buna cevap vermedi. Biraz bekledi. Yanmayan şömineye bakmakla yetindi. Boş şömineyi minyatür bir hapishaneye benzeten o parmaklıklara. "Babam sinemayı yıkıp Union Caddesi'ne bir alışveriş merkezi yapacaklarını söyledi..."

"Ha. Evet. Biliyorum."

"Kapitalizm bomba gibi, değil mi? Önce şehirler inşa ediyor, sonra da onları yavaş yavaş patlatıyor..."

Wilbur gülümsedi. Maggie'nin depresyonda olabileceği düşüncesi onu rahatsız ettiği için hem kendini hem de ortamı zoraki, yersiz bir neşeye boğarak bu düşünceden kurtulmaya çalıştı. "Direnişçi tarafının yerli yerinde olması ne güzel. Hâlâ 1968'deyiz sanki. Saçlarımıza çiçekler takıp sanat akademisindeki bir protestoya katılmışız."

"Bana çocukmuşum gibi davranma, Wilbur," dedi Maggie usulca. "Pusulamın yönü şaşmadığı için özür dileyecek değilim."

"Pusula mı? Bu da ne demek oluyor?"

"Bilmem. Yorgunum. Saçmalıyorum işte."

"Evet. Belli oluyor zaten."

Bunları rüyasında gören Wilbur'un aklı karışmıştı. "Neden böyleyiz?"

Hayalet ancak ölmüş olanlarda görülebilecek bir hüzünle, yenik bir tavırla içini çekti. "Maggie haklıydı da, ondan, Rüyayı Gören. Haklıydı. Pusulamın yönü şaşmıştı."

Bir Şey Değişti

"Bence çok heyecan verici. Alışveriş merkezi yapmayı planlamaları. Şehir için de iyi olacak. Hatta Sheffield'daki ikinci mağazayı orada açacağız..."

Maggie'nin yüzünde uzak bir tebessüm belirdi. "Yıkılan sinemanın yerine Budd Kitap şubesi açılacak olması ne tuhaf, değil mi?"

Wilbur başının dertte olduğunu yavaş yavaş anlamaya başlıyordu.

Zihnindeki düşünceler ilk kez halka açılma konusundan ayrılıp karısına yöneldi.

"Son zamanlarda çok meşguldüm, özür dilerim."

"Son zamanlarda mı? Yetmişlerden beri meşgulsün."

"Evet, doğru, öyleyim. Bu işin benden ne kadar çok şey talep edeceğini hesaplayamamışım."

Maggie'nin kocasına bakış şekli, Rüyayı Gören'in gözünden kaçmadı. Onda olandan daha fazlasını görmek ister gibi bakıyordu.

"Annen öldüğü zaman sende bir şey değişti," dedi Maggie. "Anlamam gerekirdi ama anlayamadım. Tabii ki her şeyin temelinde Dougie'nin ölümü ve babanı hiç tanımamış olman yatıyor ama bunları aşabilmenin hâlâ mümkün olduğunu düşünmüştüm. İçindeki bu hırsa rağmen. Ama annen öldüğünde umut ışığı kalmadı. Ondan önce işe odaklanman hoşuma gidiyordu çünkü bunu ikimiz için yaptığına inanmıştım. Bizim için daha iyi bir gelecek kurmaya çalıştığına. Genç yaşta emekli olacaktın. Dünyayı gezecektik."

"Bu hâlâ mümkün."

"Babamda Parkinson çıktı."

"Aman Tanrım, zavallı Alfred," dedi Rüyayı Gören.

Ama odadaki Wilbur tek kelime etmedi.

"Bir ay önce öğrendim ama sana söyleyecek doğru ânı yakalamak mümkün değildi. Onun yanında olmak istiyorum. Sheffield'a gitmek istiyorum. Orada yaşamak istiyorum."

Hayalet, rüyayı gören gençlik haline iyi bakmasını söyledi. "Bak. İlk tepkimize bak. Alfred'le alakası yok. Maggie'yle de. Bak."

Cidden öyleydi.

"Ben oraya taşınamam, Mags. Mümkün değil. Halka arzın başında durmak için Londra'da olmam lazım. Ancak ondan sonra geri plana çekilebilirim. Ama şu an Londra'da olmam lazım... Buradan gitmem imkânsız."

Maggie yaşlı gözlerle ona bakıyordu. "Mümkün. Sen öyle sanıyorsun. Elli yaşına geldik sayılır. Elli yaşında emekli olacağını söylerdin hep."

"Evet, bunu yapabilmeme çok az kaldı. Yalnızca işlerin yolunda gideceğinden emin olmam lazım ve bu halka açılma işi de iyi giderse..."

"Eskiden böyle konuşmazdın."

Wilbur'un gözleri lüks salonlarında dolaştı. "Neler başardığımıza bir baksana. Şu eve bir bak."

"Benim hayalim bu değildi, Wilbur."

"Rahat bir yaşam işte. Hayal gibi."

Maggie acı acı güldü. "Kimin hayali? Ben bunun için çalışmadım. Böyle bir şey istemediğimi sen de biliyorsun. Suçluluk duygusuyla yüklü bir lüks içinde bütün gün burada pinekliyorum; salı günleri Newham'a gidip vakıf işlerine yardım etmekten başka şey yapmıyorum... Hepsi bu. Eski arkadaşlarımın hepsiyle koptum. Doreen'i yıllardır hiç görmedim; sevgilisi Rosie'yi daha bir kere görebildim. Charlie olayı yüzünden Claudette de benimle konuşmuyor. Buradaki herkes milyoner eşi..."

"*Sen de* milyoner eşisin. Bundan ibaret misin?"

Maggie ona bakarken, gözünden bir damla yaş süzüldü. "Eş olmak için koca lazım. Senden kaçıp durmayan biri. Cam kırıklarını dert eden biri."

"Cam kırıkları mı? Neden söz ediyorsun sen?"

Hayalet'le Rüyayı Gören neden söz edildiğini biliyordu. Fakat salondaki orta yaşlı Wilbur anlamakta zorlandı.

"Çocukken ilk karşılaşmamızı hatırlıyor musun? Doreen'le beraber Glossop Yolu'ndan geçiyorduk."

"Abim yok diye yalan söylemiştim," dedi Wilbur, kendinden nefret ederek.

"Hayır. Onu kastetmiyorum. Sokaktaki cam kırıklarına dikkat etmemi söylemiştin. Bana dünyadaki en romantik şey gibi gelmişti. Bir çocuğun beni bu şekilde düşünmesi."

"Hatırlayamadım. Ama sen hâlâ benim her şeyimsin, Maggie."

Maggie başını sertçe iki yana salladı. Gözyaşlarını bastırdı. "Hayır. Hayatının sonuna kadar tek kişilik peynirli makarna pişirecek bir kadınım. Burada oturup okumaktan ve delirmemeye çalışmaktan başka şey yaptığım yok."

"Tonla şey yapıyorsun. Resimlerin var, hayır işleri var, kitap kulübü var..."

"Kitap kulübü mü?"

Wilbur'un Maggie'yle çocuk gibi konuşarak söylediği tüm bu aptalca şeylerin arasında, söylediğine en pişman olduğu buydu. Maggie kitap kulübünü sevmiyordu. Kendisi söylemişti. Kulüpten ayrılmak istiyor ama kibarlığından yapamıyordu.

"Bunun gerçek hayatımız olmadığını hissettiğin oluyor mu hiç?"

"Nasıl yani?"

"Yani, böyle planlamamıştık. Bunun için evlenmemiştik. Birlikte hiç zaman geçirmiyoruz. Gerçek biz başka bir yerdeymiş gibi hissediyorum... Dünyaya sahip olmakla yetinen, üstüne bir de ayı ve yıldızları istemeyen bir biz varmış gibi hissediyorum. Hiç olmazsa zaman zaman mutlu olabilen. O çifti başka bir yerde bıraktık. Biz artık *biz* değiliz. Bir zamanlar lükse, ihtişama ihtiyacımız yoktu. Parktaki bir bank bize yetiyordu."

"Hayat böyle bir şey, Maggie. Bunlar yalnızca orta yaş... şeyleri. Ergenlik dönemini çoktan geçtik."

"Çocukken şimdikinden daha aklı başında olmamızın nedeni nedir peki? Neden bunun birazını olsun koruyamadık? Cidden mutlu olduğunu bilsem, böyle devam edebilirdim. Ama aslında mutlu falan değilsin. Hayır. Her zaman gerginsin; hep başka yerlerdesin. Ya böyle ölüp gidersek? Bir gün pat diye düşüverirsen?" Maggie'nin içinden boşaltacağı çok şey vardı. Bitmiyordu. "Ne doktoru unutman umurumda ne de yıldönümümüzü..."

"Ne olursun..."

"... sadece buraya ait olmadığımı hissediyorum. Bizim oraya uymuyorum çünkü param *var*, buraya uymuyorum çünkü *aileden* zengin değilim. Buradaki herkes aksanıma gülüyor, sanatın yapılacak değil bir tek satın alınacak bir şey olduğunu sanıyorlar, Thatcher'ın Churchill'den sonraki en müthiş başbakan olduğunu düşünüyorlar, tek işlevim buymuş ve hayatın uymayı reddettiğim önceden tasarlanmış bir planı varmış gibi neden çocuk yapmadığımı sorup duruyorlar, AIDS hastalarıyla çalışmamın *sakıncalı* olup olmadığını soruyorlar... ayrıca benim şu lanet olası meyveli kek faciamdan nefret ettikleri de kesin." "Meyveli kek" derken, Maggie'nin sesi çatlamıştı. "Hiçbir zaman aralarına almayacaklar beni. Bu benim dünyam değil ve hiçbir zaman da olmadı. Bunların hiçbiri gerçek değil. İçten içe, hepsi bizi küçümsüyor. Ne kadar çok kazanırsan kazan, asla *onlardan* olmayacağız. Sen bile. Hatta özellikle sen. Sen bütün bunları kan ter içinde çalışarak elde ettin ve onlar bundan iğreniyor; ben hiç lakros oynamadım ve bildiğim tek Latince sözün *carpe diem* olması çok ironik çünkü şimdiye kadar tek bir *diem* bile *carpe* etmiş değilim ve artık sağlığı için endişe eden, kalça ağrısı bir türlü geçmeyen elli yaşında bir kadınım. Sevdiğim bir işten ve sevdiğim şehirden ayrıldım. Biliyorum, kendi seçimimdi ama bu seçimleri senin için yaptım. Şimdiyse tek yaptığım senin hırsının... hırsının... terkisinde oturmak."

"Maggie."

"Durmadan sızlanan, şımarık biri gibi davrandığım için kendimden de nefret ediyorum."

"Maggie."

Maggie bir nefes aldı. Sehpanın üstünde duran *Marie Claire* dergisinin kapağındaki yüze baktı. "Ama belki de hayatı geldiği gibi yaşamalıydık ve ikimiz de bunu beceremedik."

"Başımı işten kurtaramadım ki."

Maggie iç çekti. Kızgınlıkla değil. Yalnızca yorgun bir iç çekişti. "Peki ne zaman bitecek, Wilbur? Artık delik ayakkabı giymediğini ne zaman anlayacaksın?"

"Maggie."

"Saçmalık olduğunu biliyorum ama bazen senden ilgi görebilmek için borsa olabilmeyi diliyorum."

"Maggie." Wilbur başka ne diyeceğini bilemez gibi Maggie'nin adını söyleyip duruyordu. *"Maggie."*

Maggie gözündeki yaşı sildi. Kararlı gözlerle Wilbur'a baktı. "Seni suçlamıyorum. Farklı nedenlerle bile olsa, ikimiz de tuzağa düştük. Kaosun içinde bir düzen olsun istedik. Ama bu noktada artık bir şeylerle yüzleşmemiz gerekiyor bence. Bir tek bize, ikimize odaklanmış olsak, öteki şeylerle –işteki baskılarla, çevre baskısıyla, aileden gelen baskılarla– hepsiyle baş edebilirdik. Hayatı geldiği gibi yaşayabilirdik. Bir yolunu bulurduk. Ama şu an geldiğimiz yer orası değil. Çok ama çok uzun bir zamandır değil. O yüzden ben Sheffield'a gidiyorum. İstersen sen de gelebilirsin. İstemezsen de, gelme. Ben yalnızca ne yapacağımı söylüyorum. Bunu yapmak zorundayım."

Wilbur incinmiş görünse de, hâlâ tam olarak anlayamamıştı. "Başka biri mi var?"

Maggie bu soruyla irkildi. Gözlerini bol püsküllü bir mindere dikti. "Hayır, Wilbur."

"Doğru söylüyor," dedi Hayalet. "İki yıl sonra David diye Sheffield'lı bir heykeltıraşla kısa bir ilişkisi olacak. Bu ilişki onu mutlu etmeyecek ama bizimki kadar ihmal edildiği bir ilişki de olmayacak. Sonra ilişki bitecek ve senin gibi o da yalnız yaşayacak. Tek başına yaşarken senden daha mutlu olacak. Ama keşke farklı olsaydı

demekten vazgeçmeyecek. Eski seni özlemeye devam edecek. Başından beri istediği adamı."

Maggie parmaklarını birbirine geçirip eklemleri bembeyaz oluncaya kadar sıktı. Eski kocasını bulmaya çalışır gibi, uzun uzun Wilbur'a baktı. "Başka biri yok. Konu o değil. Biz diye bir şey bile yok."

Hayalet'in rüya gören yol arkadaşına anlattığı gibi, iki gün sonra olan olmuştu.

Maggie bir mektup yazıp taşıyamayacağı kadar çok valizle birlikte kuzeye giden trenlerden birine atlamış ve bir daha dönmemişti. Wilbur onu kalmaya ikna etmek için yapabileceği her şeyi yapmış ama kalması için gerçek bir neden sunamamıştı. Wilbur mektubu okurken hem ölen hem de rüya gören iki olası hali arkasında duruyordu.

Sevgili Wilbur,

Bunları yazarak anlatmak daha iyi olacakmış gibi geldi. Sessizce okumak ve yazmak, bir şeyleri anlamayı kolaylaştırıyor. Sessizliğe bu yüzden hep değer vermişimdir. Bu yüzden Trapezium'da geçen berbat bir haftanın ardından Ulusal Galeri'ye gidip o sessizliğin içinde Kayalıklar Bakiresi'ne bakardım. Benim için bir şeyleri içselleştirebilmenin yolu buydu.

Bu yüzden senden de bu mektubu alıp sessiz bir yere gitmeni ve okuyarak özümsemeni istiyorum. Durumu fazla dramatikleştirmek gibi bir niyetim yok. Teknik olarak seni terk ediyorum ama durumun teknik tarafı her şeyi açıklamaya yetmiyor.

Bu ilişki için savaşan bir tek benmişim gibi hissediyorum. Dürüst olmam gerekirse, savaşacak fazla gücüm kalmadı. Seni seviyorum. İlk gördüğüm andan itibaren sevdim sanırım. İlk başta bunun aşk olduğunu anlayamamış olsam da.

Londra'ya taşındığımda, seni çok özlemiştim. Başka biriyle birlikte olduğumu hayal dahi edemiyorum. İnsanları ne kadar sevsem de, genel olarak kendiyle yalnız kalmaktan hoşlanan biriyim sanırım. Sen birlikte olurken kendimi kaybetmeyeceğim türden bir insandın. Seninle birlikte olmak kendime daha fazla ulaşabilmemi sağlıyordu.

Bu denge yıllar boyu bozulmadı. Her şey kusursuz değildi, sen de biliyorsun. Fakat ben Crucible'da, sen kitapçıda, canla başla çalışıyor, birbirimize destek oluyorduk. Çalışmanın

asıl amacı iş değil, ortak bir gelecek kurmaktı ve o günlerde hâlâ yanımda olduğunu hissediyordum. Önümüzde sonsuz zaman varmış gibi hissedecek kadar gençtik daha.

Sonra her şey kontrolden çıktı ve seni gitgide daha az görmeye başladım; nedeni hep işindi. O günlerde bana ve belki kendine de daha az çalışacağın bir hayat kurabilmek için büyüme yoluna gittiğini söyler dururdun. Gelecekte birlikte daha çok zaman geçirebilmemiz için. Gençken ikimiz de Seksen Günde Devriâlem'i çok severdik. Devrini doldurmuş şeylerle dolu, saçma sapan bir kitap ama okura verdiği macera hissi müthiş. Ben de Phileas Fogg gibi bir hayatımız olabileceğini sandım. Fakat gün geçtikçe kendimi özel uşağın gibi hissetmeye başladım. Özel uşak olmayı kimse istemez.

Seni önemsiyorum. Evlendiğim adamı hep seveceğim. Ama şu an onu özlüyorum. Eskiden yaptığımız gibi bir bankta oturup onunla birlikte zaman geçirebilmeyi istiyorum.

Geçmişte aynı yöne doğru bakardık. İster bir gölet, bir film isterse de Venedik'teki bir kilisede asılı tablo olsun. Aynı geleceğe doğru baktığımızı hayal etmek kolaydı.

Başarılı olmak istedin ama insanlara da iyi davranır, onları önemserdin. Babamı. Hatta tanımadıklarını bile. Bunları geçmiş zamanda yazmam biraz sert gelebilir. Bence insanları hâlâ önemsiyorsun. Bence hâlâ iyi birisin ama bizim dünyamızdan çok uzaklaştığın için iyi biri gibi davranmayı unuttun. Bunu nasıl yapacağımı bilemeden sana ulaşmayı çok denedim ama artık ulaşamıyorum.

Ben artık şirket davetlerinde masalarda oturan ve herkesin, kocasının bile görmezden geldiği bir patron eşi olamam. Seninle birlikte bir hayat kurabilmek için hayatımdaki çok şeyden vazgeçtim. Şimdiyse elli yaşında ve yapayalnızım. Hâlâ biraz enerjim varken ve sağlığım yerindeyken, Sheffield'a dönmek istiyorum. En iyi arkadaşımı da, kendimi de çok özlüyorum.

Sanırım en nihayetinde yapmak istediğim şey dünyayı gezip birkaç tablo görmek ve olabildiğince iyi yaşamak. Bunları seninle birlikte yapmak isterdim ama böyle bir şeyin mümkün olmadığını artık anlamış bulunuyorum.

Senden çok daha kötü kocalar var tabii. Bana hiç ihanet etmedin. Kötü davranıp şiddet uygulamadın. Ama sen artık âşık olduğum adam değilsin ve bu durum kalbimi parçalıyor.

Seni terk etme nedenimin senden kurtulmak olmadığını çok iyi anlaman gerekiyor. Gidiyorum çünkü yanında kaldıkça o adamı daha da çok özlüyorum.

Yanıbaşımdayken bile hep başka yerlerdesin.

Hayaller âleminde yaşamaktan da kaçınmam lazım aslında. Bir gün dünya turuna çıkabileceğimden şüpheliyim. Sheffield'da babamın gün geçtikçe artan ihtiyaçlarına koşuşturmaktan bitap düşmem daha büyük bir olasılık.

Her neyse, bu hiç kolay değil.

Güçlü olduğumu sanıyorsun, biliyorum ama değilim.

Şu an rüzgârda sürüklenen bir yaprak kadar kırılgan hissediyorum kendimi.

Bu mektup boyunca nefesimi tutmuş gibiyim.

Nefesimi bıraksam ağlayacağım, hiç duramayacağım sanki.

Küçüklüğünde, benim gibi sen de çok şey yaşadın, biliyorum. Fakat sonsuza kadar burada takılıp kalamayız. Seni ben düzeltemem. Kendimi bile düzeltemiyorum.

Kalbim paramparça. Ama yaşamaya devam etmek için, bazen de kalbinin kırılmasına izin vermek zorundasın.

Bunu anlamanı istiyorum.

Aşkımızın hiçbir zaman bitmeyeceğini de anlamanı istiyorum. Sanata dair şu saçma sapan teorimi hatırlıyor musun? İnsanların sanatın etrafında yaşlandığını ama sanatın hep taze kaldığını söylerdim ya, hani? İşte, bunun bir bakıma hafıza için de geçerli olduğunu düşünüyorum. Nasıl

anlatacağımı bilemedim ama ikimizin de hâlâ karşılaştığımız o tiyatroda olduğumuza inanmak bana iyi geliyor. Ya da düğünümüzde. Balayında. Sarhoş olup yıldızlara baktığımız o gecede. Mutlu mesut duvar kâğıtlarını yapıştırdığımız, Broomhill'deki o evde.

Seni seviyorum, Wilbur.

Ama seni terk ediyorum.

Geçmiş nerede saklıdır, bilmem ama seninle orada buluşuruz.

Maggie

X

Penceredeki Işık

Hayalet gözlerini dikmiş Rüyayı Gören'e bakarken tren gitmeye devam etti. "Sana rastladığımdan beri kontrol bendeymiş, cevapları biliyormuşum gibi davrandım... ama gerçekte ortada yalnızca birbiri ardına gelen sorular var. Tam bir paradoks."

Rüyayı Gören anlamamış gibiydi. "Ne diyorsun sen?"

"Sanırım yaşanacakları görmeni ve soruların üstünde daha fazla düşünmeni istedim." Hayalet bu kez pencereden bir beyaz tahtaya, bir sonraki çeyrek için yapılan tahminleri gösteren tabloya bakan Wilbur'a baktı. "Hep rakamlar. Durmadan rakamlara bakıyordum..."

Belki bu iş olayı bütünüyle bir başa çıkma mekanizmasıydı, diye düşündü Hayalet, kendi kendine. Parayı anlamlandırabildiğin takdirde tüm o karmaşadan ve korkudan kurtuluyordun. Ama yaşamak bu değil. "Hayatı şey gibi yaşamaya çalışıyordum..."

Rüyayı Gören hüzünle gülümsedi. "Ölçülebilir bir şey gibi mi?"

"Aynen öyle!"

Londra'daki başka bir karanlık sokağa geldiler. Son durdukları yer kadar havalı olmayan ama yine de hoş ve iki yanı ağaçlarla kaplı bir yola. Clapham'daki kırmızı tuğlalı sıra evlerden birinin önündeydiler. Wilbur'un sarhoş sarhoş, üstü başı biraz dağılmış vaziyette kapıda durduğunu gördüler.

Kapı nihayet açıldı ve elli yaşındaki Claudette şaşkın şaşkın karşısında durdu. Sabahlığının önünü bağlarken ağzını fazla açmadan esnemeye çalışıyor ve kocaman açılmış gözlerle Wilbur'a bakıyordu. Onu görmeyeli on yılı geçmişti.

"Selam, Claudette."

"Aa, Wilbur, ne yapıyorsun?"

"Hâlâ burada oturduğunuzdan emin olamadım. Yakınlarda bir yerdeydim de, şansımı deneyeyim dedim."

"Ne oldu ki?"

"Bir iş vardı. Clapham'da. Ben de geleyim dedim ve buralardayken çok güzel bir pub'a uğramış üçüncü, dördüncü, belki de yedinci viskimi içiyordum ki şu an cidden iyi bir dostu görmeye ihtiyacım olduğunu düşündüm. Gelmiş geçmiş en iyi arkadaşım aklıma geldi. Charlie Applewood."

"Saat gece yarısını geçti, Wilbur."

Wilbur bunu düşünürken hafifçe sallandı. "Biliyorum. Ama dünya ölçeğinde düşünürsek, Claudette, aslında şu an birçok yerde gündüz. Sydney'de," diyerek parmaklarıyla saydı, "sabahın dokuzu... San Francisco'da öğleden sonra dört."

"Ama burası San Francisco değil. Güney Londra."

Wilbur'un aklına bir şey geldi. "Charlie, San Francisco'ya gitmeyi hayal eder dururdu. Gidebildi mi?"

Rüyayı Gören gözlerine inanamıyordu. "Ne yapıyorum ben? Neden onları rahatsız ediyorum? Bunu görmek çok acı."

Claudette içini çekti. "Bizim kız uyuyor. Yarın okulu var. Uykusu çok hafiftir. Bence eve gitsen iyi olacak."

Wilbur hüzünle gülümsedi. "Adı neydi?"

"Sophie. Ama lütfen, Wilbur, artık eve gitsen iyi olacak. Charlie'nin bundan..."

Derken pijama altı ve solmuş Bowie tişörtüyle, Charlie de kapıya çıktı. "Wilbur? Aman Tanrım. Burada ne işin var?"

"Maggie beni terk etti. Konuşacak kimsem yoktu."

Charlie bu habere pek şaşırmamıştı. "Üzüldüm, Wilbur."

"Ben de dedim ki..." Cümleyi tamamlamak büyük bir çaba gerektiriyormuş gibi, Wilbur bir an duraksadı. "Dedim ki belki de gelip seninle konuşabilirim."

Charlie'yle Claudette bakıştı. Cidden yakın olan iki insanın bakışarak anlaştığı anlardan biri yaşandı.

"Peki," dedi Charlie. "Ama sessiz olmamız lazım."

Wilbur üst kattaki bir ışığın açıldığını gördü. Hayalet küçük kızı uyandırdığını anlayıp kendinden nefret ettiğini hatırladı. Aynı zamanda oraya gitmesinin ne kadar tuhaf olduğunu anlayabilecek kadar da ayılmıştı.

"Yok. Özür dilerim. Sizi uyandırmak istemezdim. Yarın Dublin'e uçacağım... Orada da şube açıyoruz."

Charlie bu bilgiyle ne yapacağını bilemedi. "Peki."

Wilbur anacaddeye doğru yürüyerek uzaklaşmaya başladı.

Charlie kaygıyla kaldırıma çıktı. "Dostum, iyisin, değil mi?"

Wilbur durdu. "Sonunda gidebildin mi?"

"Efendim?"

Wilbur eski arkadaşının tişörtünü işaret etti. "Konsere. David Bowie'ye. Seni son gördüğümde gideceğini söylüyordun."

Terlikleriyle kaldırıma çıkmış öylece duran Charlie, ne alaka der gibi bir hareket yaptı. "Üstünden neredeyse on üç yıl geçti."

"Biliyorum. Gittin mi?"

"Evet. Evet, cidden de gittim. İşten biriyle gitmiştim. Sonra da hemen başka bir işe girdim, biliyorsun..."

"Her şey için çok üzgünüm."

"Köprünün altından çok sular aktı."

Hayalet kendi kendine göğüs geçirdi. "Köprünün altından akan sular. Hep o köprünün altı... Ne bitmez suymuş."

Sokak lambasının ışığında sapsarı görünen Wilbur, yaslı gözlerle eski arkadaşına baktı. "Konser iyi miydi?" diye sordu.

Charlie başını salladı. "Çok iyiydi. En iyilerden biriydi... Bak, sen iyisin, değil mi, Wilbur?"

"Tabii ki. Daha da iyi olacağım. İşler tıkırında."

"Onu sormadım."

"Evet. İyiyim ben, iyiyim..."

"Ne diyeceğim, bir ihtiyacın olursa, beni ara."

"Sağ olasın. Görüşürüz, Charlie."

Charlie kaldırımda durmaya devam ederek eski arkadaşının gidişini, geceye karışmasını izlerken, yüzünde şaşkınlık ve anlayış karışımı bir ifade vardı. "Evet. Olabilir. Görüşürüz."

Charlie evine girdi. Görünmeden olanları izleyen versiyonları, Claudette'in kolunu okşadığını gördüler. "Yani, bu çok tuhaftı."

Aşkın Garip Yanı

Yine trendeydiler.

Pencereden görünen sahneler hızlanıyordu. Ofisler, konuşmalar, yatakta dönmeler, eliyle olmayan birini aramalarla dolu bulanık bir karmaşa.

"Aşkın garip yanı şu," dedi Hayalet, "insana öyle bir sonsuzluk hissi veriyor ki hep olacak sanıyorsun. Kaya oluşumları gibi. Gökyüzü gibi. Ama aşkın da insani olan herhangi bir şeyden farkı yok: Özen göstermezsen, solup gidiyor. Alfred de demişti ya. Bahçe gibidir diye..."

Bu sözler trendeki genç, yaşayan, rüya gören Wilbur'u sinirlendirdi. "Öf, kes sesini," dedi Rüyayı Gören, pencereden gelecekte ağlaya ağlaya uykuya dalan haline bakarak. "*Lütfen*, biraz olsun sesini keser misin artık? Tüm cevapları bilmediğini kendin söyledin. Görünüşe göre, hayatının içine etmiş birisin ama karşıma geçmiş her şeyi bilen Prospero'nun hayaleti gibi davranıyorsun."

Yeşil kadife kaplı uzun bankta, yanında oturan Hayalet omuzlarını silkti. "Yalnızca yardım etmeye çalışıyordum."

"İyi, güzel ama sürekli yorum yapmana ihtiyacım yok. Bazı şeyleri kendi başıma da anlayabilirim. Bazen biraz, nasıl desem, *ukalalık* ediyormuşsun gibi geliyor."

"Ölüyüm ben. Ölüyken ukalalık ediyormuş gibi görünmemek mümkün değil. Ölü olmak ukalalık etmeyi gerektiriyor çünkü öldükten sonra daha fazlasını biliyorsun. Ben senden daha fazlasını biliyorum."

"İşte yine başladık."

"Bak, tüm cevapların bende olmadığını biliyorum. Benim tek bildiğim, nerede hata yaptığım. Senin de aynı hataları yapmanı

istemiyorum. Niyetim sana yardım etmek. Ben hayaletim. Sen değilsin. Yalnızca rüya görüyorsun ve bir yerde uyanmak zorundasın. Sen masumsun, ben deneyimin ta kendisiyim. Tüm bunları *senin için* yapıyorum. Onun için, ne bileyim, biraz olsun minnet duyman fena olmazdı."

Bu kez Wilbur'u gece vakti ofisinde çalışırken gördüler. Gözkapakları ağırlaşmış, sızmak üzereydi ama masasından ayrılmıyordu. Eve gitmeyi istemiyordu.

"Tamam," dedi Rüyayı Gören. "Kusura bakma. Bu iş hiç hoşuma gitmedi de, ondan. Bunu görmek hoşuma gitmiyor. Sonumuzu görmek istemiyorum. Onu seviyorum ve sonsuza kadar seveceğimi sanıyordum."

Hayalet ellerini çırptı. "Mevzu bu zaten, Rüyayı Gören. Onu hâlâ seviyordum ama sevgim işe yaramaz bir şeye dönüşmüştü. Borsa insani olmaktan ne kadar uzaksa, bu sevgi de gerçeklikten o kadar uzaktı. Sorun bendeki ürkeklikti. *Ürkekliğimizdi* diyemeyeceğim. Çünkü *sen* öyle olmak zorunda değilsin. Geleceğin henüz yaşanmadı. Düşünmen gereken şey, mektupta yazılı olanlar. *Yaşamaya devam etmek için, bazen de kalbinin kırılmasına izin vermek zorundasın.* Burada bir tek kendini kastetmiyor. Bizden de söz ediyor. Dougie'yle yaşananları kabullenmek zorundasın. Mükemmel bir kardeş, mükemmel bir oğul olmadığını kabul etmek zorundasın; sen yapabileceğin kadarını yaptın zaten. İçindeki acıyı kabullenmen lazım. Bir de, evet, her şey farklı olabilirdi. Yoluna engeller çıktı, evet. Üniversiteye gidebilirdin; X'i, Y'yi ve de Z'yi yapabilirdin ama kendini kanıtlamaya çalışırken kendin olmaktan vazgeçtin. Maggie haklıydı. Artık kendinle ilişki kuramıyordun."

Rüyayı Gören'in dağınık saçlarının altındaki gözleri şaşkınlıkla kocaman açılarak varsayılan ayarlarına dönmüştü. "Neden korkuyordun?"

"Onu kaybetmekten. Sevdiğim herkesi kaybetmiştim. Annemden sonra onu da kaybedeceğimi zannettim. Sevginin karşıtı nedir... Nefret değil. Çünkü nefret de bir duygu. Sevginin karşıtı *anlamsız*

bir hırsa kapılmak. Her şeyin ölçülebildiği iş dünyasında. Buna bağımlı hale gelmiştim. Basamakların en tepesinde olmaktan gelen sahte bir mühim adam olma hissine. Gücün afrodizyak olduğunu söylerler ama bende narkoz yerine geçiyordu. Bu sayede hissedebilen, kırılgan bir insan olmaktan çıkıyordum sanki."

Rüyayı Gören başını iki yana sallayarak yönetim kurulu toplantısındaki Wilbur'a baktı. "Hayır. Bundan daha fazlası olmalı."

"Belki de. Henüz gerçekten yaşamaya başlamadığımız fikri hep vardı. Elli yaşına gelir gelmez çalışmayı bırakacaktım ve..."

"1995'e kadar gelinmiş. Elli yaşına gelmişsin ama işi bırakmamışsın."

"Biliyorum, biliyorum. Gençken verilen sözler, en kolay bozulanlardır."

Bunun kanıtları pencereden hızla geçmeye devam ediyordu. Wilbur ellili, altmışlı yaşlara gelip yeni milenyuma girdiğinde hâlâ aynı yerde, ofisindeydi ve hâlâ ödüller alıyor, televizyona çıkıyor, iş davetlerine katılıyor, yatağa tek başına yatıp sırf uyuyabilmek için öksürük şurubu içiyordu.

Vesaire, vesaire.

Agnes vagona girdi. Ortalarına oturup şapkasını düzelttikten sonra ölü Wilbur'dan çok, rüyayı gören Wilbur'a hitap eder gibi konuştu. "Seyahat sürdükçe, trenin gitgide daha çok hızlandığını fark edeceksin... Günler yaprakların arasından süzülen güneş ışığı misali son sürat görünüp kaybolacak..."

Görüntülerdeki çeşitlilik gitgide azaldı. Wilbur'u bir tek işteyken görmeye başladılar. Mekânlar değişiyordu. Ama o hep çalışıyordu. Hep telefondaydı. Alnı hep kırışıktı. Portredeki Wilbur'un yüzündeki çizgiler derinleşiyordu.

Tren yavaşladı.

İndiklerinde, Wilbur'u evdeki çalışma masasının başında buldular. Gördükleri korkunç bir sahne değildi. Ama mutluluk veren ya da ilginç gelecek bir şey de yoktu. Bir tek yeni bilgisayarını kurmaya çalışırken kendi kendine küfürler savuran yaşlıca bir adam.

Wilbur bir süre sonra eski pikabına gidip geçmişte Maggie'nin çok sevdiği bir albümü, Gladys Knight and the Pips'ten *Imagination*'ı koydu. Birden salonun bomboş olduğunu fark ederek gezinmeye başladı.

"Bunu hatırlıyorum," dedi Hayalet. "Ertesi gün yönetim kuruluna emekliye ayrılmak istediğimi söyleyeceğim."

Tekrar trene döndüklerinde, Rüyayı Gören yeşil bankta arkasına yaslanıp kasvetli gözlerle pencereden dışarı baktı. "Sonumun böyle olmasını istemiyorum. Mutsuz olmak istemiyorum. Böyle bir acıyı istemiyorum ben."

Hayalet iç çekti. "Menüde acısız hayat diye bir şey yok, dostum. Acıdan kaçarak yaşanan bir hayat acıyla tanımlanır. Acı ve pişmanlıkla. Sen acını zaten yaşadın. Dougie'nin ölümünü atlattın... Hayatın sana yaşatacağı her şeyden sağ çıkacaksın. Tek yapman gereken, bu bombardıman sığınağı zihniyetinden kurtulmak, dostum."

O sırada 2010'lardan geçiyorlardı. Wilbur güya emekli olmuştu ama hâlâ her şey ona danışılıyor, konuşmalar yapıyordu. Canary Wharf'taki büyük bir konferans salonundan geçerlerken, sahnedeki yaşlı adam oydu ve arkasındaki panoda şu yazı vardı: *Gulliver Araştırma – Başarısıyla İlham Verenler – Bahar Konferansı.*

Kan testi yaptıran Wilbur'u geçtiler.

Emlakçıyla birlikte Bedfordshire'da alacağı evi gezen Wilbur'u geçtiler.

Suratını asmış Netflix'te izleyecek bir şeyler arayan Wilbur'u geçtiler.

"Geçmişe bakarak ne kadar çok bilgi edindiğimin bir önemi yok," dedi Hayalet, yorgun bir tavırla, "çünkü önümde denemeler yapabileceğim bir gelecek yok artık. Ölmüş bir adamım. Ama sen hem gençsin hem de rüya görüyorsun. Rüyaların sonunda uyanmak âdettendir."

Hayalet'in son yirmi yılında yaşadığı, pencereden hızla gelip geçen her şey iç karartıcı ve kasvetli değildi tabii. Kırlarda yürüyüş

yapmayı çok sever olmuştu sonuçta. Komşularla arkadaş olmuştu. Arada bir Clophill'deki Hare'in sahibiyle laflıyordu.

Hatta altmış sekiz yaşındayken, Bedford Hayvan Kurtarma Merkezi'nde çalışan Dylan diye tatlı bir adamın sayesinde sorunlu, oyuncu bir beagle alıp –köpeğinin adı Ringo'ydu– bakmaya başlamıştı.

Fakat iş hayatından tanıdığı hiç kimseyle teması kalmamıştı. Yakın olduğu insanlar ya Charlie gibi bir köşeye atılmış ya da ölmüştü.

Zaman zaman durumu tuhaf bulan bir şoför tutup tek başına Bedford'daki İtalyan lokantasına gidiyordu. Derken bir Meksika lokantası keşfedip oraya da gitmeye başladı. Yine tek başınaydı ama bu kez *enchilada* yiyordu. Çok sevdiği *enchilada*'ları Maggie'nin de deneyip denemediğini merak ediyordu.

Orada öylece oturup Maggie'nin Facebook sayfasına bakıyordu. Ama Maggie bir şey paylaşmıyordu.

Tel Teorisi

Gece Yarısı Treni, Bedford'daki bir sokakta durdu.

Wilbur bir müzik dükkânının önündeydi. Dükkânın solmuş tabelasındaki sol anahtarı ve beş çizgili portenin üstünde, hepsi farklı renklerdeki harflerle, "Tel Teorisi" yazıyordu.

Wilbur vitrin camına Blu Tack'le yapıştırılmış bir karta bakıyordu. Kartta şunlar yazılıydı:

PİYANO DERSİ!
Piyanoyu zorlanmadan öğrenin
Her yaş için her tarz müzik
Dersler evimde verilir (Bancroft Bulvarı, Bedford)
Ya da 15 kilometrelik mesafeye kadar size gelebilirim
İletişim: Nora Seed
Cep tel: 07780039251
Insta: noraseedpiyano

"Arabaya kadar yürüyecektim," diyerek durumu anlattı Hayalet. "Şoför birkaç sokak öteye park etmişti... Yolu uzatıp şu küçük Budd Kitap şubesinin ne kadar berbat göründüğüne bir baktıktan sonra buraya gelmiştim..."

"Piyano dersi, ha?" dedi Rüyayı Gören, sesinde genç ve pozitif bir tınıyla.

"Evet. Doktor bir müzik aletini çalmayı öğrenmenin demansı önleyeceğini söylemişti."

Dükkândan bir adam çıktı. Üstünde Fleetwood Mac tişörtü vardı. Altmışlı yaşlarının başlarında. Koca göbekli. Yüzünde hınzır bir tebessüm. Wilbur'u tanımıştı.

"Merhaba, efendim. Wilbur Budd'sınız, değil mi?"

"Imm. Evet. Evet."

"Tanıdım sizi. Bayağı bir zaman önce *Dragon's Den*'de görmüştüm ve görür görmez bu yüz hiç yabancı değil, diye düşündüm."

"Ha. Evet. Bir bölümde ben de vardım."

"Ben Neil. Dükkân bana ait. Budd Kitap gibi bir yer değil ama idare ediyoruz işte. Bu arada, anacaddedeki Bedford Budd Kitap'ın yeri –sizin şirket almadan önce– bizimdi. Kirası fazla gelince çıkıp mecburen buraya taşındık. Biraz sapa bir yer ama kirası daha uygun."

"Ya, bunu duyduğuma üzüldüm."

"Sizin suçunuz değil," dedi Neil, umursamaz bir tavırla. "Böyle gelmiş böyle gider."

"Evet." Wilbur kartı işaret etti. "Bu kişiyi tanıyor musunuz?"

"Nora'yı mı? Tabii, tabii. Eskiden burada çalışırdı... Nora süperdir. Özellikle son zamanlarda. Bazı *sorunlar* yaşadı ama şu an cidden toparlanmış görünüyor."

Wilbur ilanın fotoğrafını çekmek için telefonunu çıkardı. "Öyleyse ona bir şans vereceğim sanırım... Ama önce bir piyano almam gerekir herhalde."

Neil güldü. "O iş bende!" Basamağa dikkat etmesini söyleyerek Wilbur'u içeri buyur etti.

"Uzun uzun sohbet etmiştik," dedi Hayalet, balayında rüya gören haliyle kaldırımda durmayı sürdürerek. "Adam ne kadar yalnız olduğumu hissetti. Bana Bob Dylan'dan söz etti. Onda öğrenmenin daha kolay olacağını söylediği için elektrikli ve kuyruklu küçük piyanolardan birinde karar kılmıştım."

"Öyle miydin peki?" diye sordu Rüyayı Gören.

"Ne miydim?"

"Yalnız mıydın?"

"Evet. Temeldeki duygu oydu. Israrla kıyıyı yalayıp duran bir dalga gibi. Piyano dersleri almamın nedeni de buydu sanırım. Konuşabileceğim birinin olmasını istemiştim."

Tam Bir Umutsuzluk Değil

"İnsanları özlüyordum," diye anlattı Hayalet, pencereden son iki yılına bakarlarken. "*Bir tek* Maggie'yi değil, Dougie'yi, Charlie'yi hatta annemi bile. Sheffield'ı özlüyordum. Yerinde yeller esen bir sinemayı özlüyordum."

Wilbur'un köpeği öldü. Özellikle boynundaki ve ellerindeki hareket kabiliyeti azaldığı için piyanodaki ilerlemesi yavaşladı. Artık daha yavaş yürüyordu. Haberleri küfrede ede izliyordu.

Fakat tam anlamıyla mutsuz da sayılmazdı. İş hayatı boyunca yitirdiği iyilik yapma isteğini yeniden bulmuştu. Sheffield'dayken sohbet ettiği o adamın, Victor'ın anısına, evsizlere yardım eden kuruluşlara bağış yapıyordu. Ilık yaz akşamlarında bahçede oturuyor, çınar ağacının yaprakları arasından süzülen altın rengi güneş ışığını izliyordu.

"Tam olarak mutlu sayılmazdım," diye anlattı Hayalet. "Ama tam bir umutsuzluk içinde de değildim, en azından. Bahçıvanım ve her cumartesi sohbet ettiğim piyano öğretmenim de vardı hem."

Derken tren yine yavaşladı.

"Hah," dedi Hayalet, nereye –hangi zamana– geldiklerini anlamanın dehşetiyle.

Nora Seed

Wilbur nişteki rafta duran düğün fotoğrafının altında, piyano dersindeydi.

Piyano öğretmeniyle birlikte sırtları onlara dönük vaziyette oturmuşlardı ve Wilbur "Bridge Over Troubled Water"ın ilk bölümünü çalmaya çalışırken tuşlarda gezinen kaskatı parmakları bir parça gevşemişti. Çaldığı şey şarkının kolay versiyonuydu –sonuçta *Yeni Başlayanlar İçin Simon and Garfunkel Şarkı Kitabı*'ndan çalışmıştı– ama hiç kolay değildi.

Şarkı bitince, piyano öğretmeni –Nora– hafifçe alkışladı. "Cidden çok iyiydi," diye yalan söyledi; yerinden kurtulmuş bir tutam saçı kulağının arkasına iterken söylediği yalana o da inanmış gibiydi.

"Ben cidden öyle düşünmüyorum," dedi Wilbur. Artık seksen bir yaşındaydı ve sesinde hafif bir hırıltı vardı.

"Aa, öyle deme, Wilbur, geçen haftakinden çok daha iyiydi. Dersine çalışmışsın."

"Evet. Biraz. Çok zamanım var. Ama hâlâ beceremiyorum. Bemollere yetişmekte zorlanıyorum."

"Orası öyle. Bu yüzden birkaç yerde... sorun yaşadığını fark etmemiş değilim."

"Yaşadım tabii. Şu lanet olası akor yüzünden. Mi bemole geçerken..."

"Ama bunun bir yarış olmadığını aklından çıkarmaman lazım, Wilbur. Yavaş git. Önce hissi yakala. Gevşe. Acele etme."

Wilbur buna biraz güldü. Ağlamaklı olmaya yakın bir gülüştü bu. "Bendeki sorun hep buydu zaten. Karım durmaktan korktuğumu söylerdi. Artık yaşlandığım, beynim ve ellerim bana ihanet ettiği halde hâlâ dörtnala gitmeye meyilliyim."

Nora ona biraz çekinerek baktı. "Karının bu şarkıyı sevdiğini söylemiştin."

"Severdi. Belki de en sevdiği şarkıydı." Wilbur kendini biraz daha açıklama yapmak zorunda hissetti. "Geçmiş zamanda söylüyorum ama hâlâ hayatta. Ama dur bakayım, aslında geçen yüzyıldan beri hiç görmedim onu."

Nora bir şey diyecekmiş ama fazla özele girmek istemediği için vazgeçmiş gibi Wilbur'a bakarak gülümsedi. "Ben de severim. Hatta bayılırım. Eskiden bir grubum vardı, başkalarının şarkılarını yorumlardık ve benim ilk seçtiğim şarkı buydu."

"Ha, öyle mi? Adı neydi grubun?"

"Labirentler."

"Güzel isim. Başarılı oldunuz mu?" Wilbur bunu der demez pişman olmuştu. Salaklık etmişti. Grubu başarılı olsa, kızcağız ne demeye asıl derdi yalnızlık olan seksen bir yaşındaki bir adama piyano dersi versindi ki? Asya turnesine falan çıkmış olurdu herhalde.

"Başka bir hayatta, evet. Bunda değil."

"Hım. Peki."

Aynı bölümü bir de Nora çaldı.

Wilbur onun kolayca çalabilişine her zamanki gibi hayran kaldı. Parmakları tuşlarda gezinirken, Nora bir de şarkının ilk dizesini söyledi.

Wilbur'un aklındaysa Maggie'nin aynı şarkıyı yıllar önce, Venedik'teki balayında söyleyişi vardı. Derken ansızın ve usulca, onlarca yıl sonra ilk kez ağlamaya başladı Wilbur.

"Özür dilerim," diyerek gözlerini koluna sildi. Ayağa kalktı. Salonun öbür ucundaki açık mutfağa doğru yürüdü. "Çok utandım."

Nora da ayağa kalktı. Biraz şaşkın olsa da, Wilbur'a daha kötü hissettirmemeye kararlı görünüyordu. "Saçmalama, Wilbur. Utanacak bir şey yok. Gözyaşlarını tutmamak güzel bir şey."

Wilbur gözlerini o gece için ayırdığı kırmızı şaraba dikmişti. "Bir kadeh şarap içmemin sakıncası var mı?"

"Yok tabii. Bugün cumartesi. Her şey serbest."

Wilbur tirbuşonla epey bir uğraşınca görevi Nora devraldı ve o da kadehlerin durduğu dolaba doğru gitti.

"Sen de ister misin?" diye sordu.

"Tabii. Araba kullanmayacağım. Buradan abim Joe alacak. Bu gece Cambridge'deki Corn Exchange'de çalıyorlar. Grubu cidden çok iyi."

Nora, Wilbur'un o sabah dışarıda bıraktığı tansiyon aletinden hiç söz etmeden iki kadeh şarap koydu. Wilbur da kendini çok hasta hissettiğinden söz etmedi. Salonun oturma bölümündeki büyük masaya geçtiler.

"İşte..." diye söze başladı Wilbur. "O kadar uzun zamandır ayrıyız ki. Kusura bakma. Başını ağrıtmak istemezdim."

Nora başını iki yana salladı. "Özür dileme lütfen. Müziğin tehlikeli yanı da bu işte. Çok fazla şeyi hatırlatabiliyor."

"Evet, cidden öyle. Üstelik... Ne bileyim. Çok salağım."

"Salak falan değilsin, Wilbur. Sen bir başarı hikâyesinin kahramanısın."

"Keşke sevdiğim insanı mutlu etmeyi de başarabilseydim."

Bir an sessizlik oldu. Nora kaşlarını çattı. Bir şeyi söylemeye karar vermiş gibi göründü.

"Bu arada, senin neye inandığını bilemem ama birlikte olduğunuz bir hayat da vardır bence..." Nora bir nefes aldı. "Bunu söylediğim için duyarsız biri olduğumu düşünmezsin umarım ama bugün benim için de çok duygusal bir gün."

"Öyle mi? Ne gibi?"

"İşte, yedi yıl önce bugün çok aptalca bir şey yaptım."

"İnanasım gelmiyor. Öyle kendine hâkim bir halin var ki."

Nora'nın yüzünde kuru bir tebessüm belirdi. "Hayat üstüme üstüme geliyordu. Adına durumsal depresyon diyorlar. Klinik değil. Ağaçlardan ormanı göremez olmuştum diyelim." Kasvetli bir kahkaha attı. "Trafik kördüğüm olmuştu ve dört bir yanımda... *durumlar* vardı işte."

Wilbur şarabından bir yudum aldı. "Hah, evet. Durumlar, tabii."

"Kendimi hiçbir şeyi başaramamış gibi hissediyordum. Hep yanlış kararlar almışım gibi. Benden kimseye hayır gelmezmiş gibi. Suçluluk. Pişmanlık. Bir gece artık devam edemeyecekmişim gibi hissedip kendi canıma kıymayı denedim. Başarmama ramak kaldı..."

Wilbur buna cidden üzülmüştü. "Bilmiyordum."

"Merak etme. Hatta sonu iyi bitti sayılır. Ölümün eşiğindeyken... yaşadığım deneyim her şeye farklı gözlerle bakmamı sağladı." Nora bir nefes aldı. "Şu an yaşamadığım her şeyi bir yerlerde zaten yaşadığımı idrak ettim. Aslında olmadığın biri olmayı hedeflersen, bir şey başaramayacağını anladım. Bu yüzden kimsem o olmam gerekiyordu. Öğrenmenin tek yolu yaşamak, bu kadar basit."

"*Öğrenmenin tek yolu yaşamak*," diye tekrarladı Wilbur, fısıldar gibi.

Rüyayı Gören bir bilmeceyi çözmüş gibi Hayalet'e baktı. "Bizdeki sorun buydu işte," dedi, tıpkı ona benzeyen o "balayındaki Wilbur"un yüzüne bakarak. "*Senin* sorunun. Olmadığın biri olmaya çalışmaktı."

Hayalet buna üzülmesi gerektiğinin farkındaydı. Sonuçta kıymetini bilemediği bir hayat yaşamıştı. O hayatı yaşarken aşkını, arkadaşlıklarını kaybetmişti ama bunları hiç tatmamak daha büyük bir trajedi olurdu. Hayat uzun dönemlerden olduğu kadar anlardan da oluşan bir şeydi. Hayatında olağanüstü anlar da yaşamıştı. Evet, bunca şeyi heba etmiş olmaktan üzüntü duyuyordu ve bu üzüntüden kaçmak anlamsızdı. Onun tek sorunu hüzünden kaçmaktı. Hayatını büyütmeye çalışır gibi görünerek, aslında küçültmüştü. Başarısızlığını büyük bir başarı gibi göstermeye çalışmıştı. Yani Hayalet şimdi üzgündü, evet. Fakat bir seferinde Venedik'te, ayın altında Maggie'yle öpüşmüştü. Bir tek bu bilgi bile ebediyetle boy ölçüşürdü.

Seksen bir yaşındaki halinin pencereden dışarı bakışını izledi.

Bahçıvan Josh gelmiş kullanacağı aletleri hazırlıyordu. Göğsüne bir sancının saplandığını hisseden Wilbur hafifçe yüzünü buruşturdu.

"İyi misin?" diye sordu Nora. Yüzünde saf bir kaygı vardı. Wilbur'un çok uzun zamandır görmediği kadar saf bir kaygı.

"Evet," deyip gülümseyerek Nora'nın kaygısını dindirmeye çalıştı Wilbur. "Ne diyeceğim, Nora, seninle gurur duydum. Hayatın kazanılacak bir yarış olmadığını bu yaşta anlayabilmişsin." Bir çiçek tarhındaki yabani otları söken Josh'a baktı. "Ben Maggie'yi yüzüstü bıraktım. Onu hep ihmal ettim."

Nora masanın üstünden uzanıp öğrencisinin elini tuttu. "Ama kendine bu kadar da yüklenme. Belki de bir şey fark etmeyecekti."

"Doğru. Haklısın. Kusursuz hayat diye bir şey yok. Ama *sen* kendi merkezindesin. Bense kendimi oradan epey uzaklarda yaşamış gibi hissediyorum. Daha fazla yaklaşmam gerekirdi. Dünyanın en şanslı adamıydım. Ama göremedim işte..."

Nora tatlı tatlı gülümsedi. "Belki de Maggie'nin milyonlarca mutlu yaşamı olmuştur. Seninle. Sensiz. Aynı şey senin için de geçerli. Öteki yaşamların hepsi de gerçek. Hepsi aynı anda yaşanıyor. Ayrıca bunca şeyin ardından ne geleceğini kim bilebilir ki? Karşımıza çıkacak fırsatları öngörebilir miyiz?"

Wilbur'un yüzünde hafif ama içten bir tebessüm belirdi. "Teşekkür ederim, Nora."

Dışarıda bir araba durdu. Çok geçmeden, kapının zili çaldı.

Nora gülerek piyanoya doğru baktı. "Kusura bakma. Bugün pek ders yapamadık."

"Bilakis," dedi Wilbur. "Yaptık bence."

Ölü Wilbur kısa bir an için rüya gören Wilbur'un yanında durdu. Hayalet, gençlik haline baktı. "Lütfen, sen benden biraz daha cesur ol. Hayatı geldiği gibi yaşamaya cesaret et. Tüm kalbinle sevmeye cesaret et."

Rüyayı Gören başını salladı. O gülünç fütürist piyanonun üstünde, rafta duran kendi düğün fotoğrafına baktı. "Yapacağım. Söz veriyorum."

Sonra Gece Yarısı Treni'ni beklediler ama tren gelmedi.

Görecekleri birkaç şey daha vardı.

Sonsuz Alan

Bahçe yolunda duran Wilbur'u izlediler. Yani Hayalet bahçe yolunda durmuş, Nora'ya el sallayarak veda eden Wilbur'u izliyordu. Bu arada rüyayı gören yol arkadaşı da gözlerini kocaman açmış, uzakta traktör çim biçiciyi kullanan Josh'a bakıyordu.

"Vay canına, burası ne büyükmüş."

"Evet. Bahçe toplam yirmi dönüm. Çimenlik, bahçe yolu, ağaçlık alan, tenis kortu..."

"Tenis kortu mu? Tenis oynayacağın kimse yok ki."

"Biliyorum. Öyle işte."

"Şimdi burada mı yaşıyorsun? Neden Londra'da değil?"

"Londra'dan çok sıkıldım."

"'Londra'dan bıkan biri hayattan bıkmış demektir.'"

"Bana Samuel Johnson'lık taslama, Rüyayı Gören," dedi Hayalet, yaşlı ve ölmüş bir adam kendi gençliğine ne kadar kızabilirse, öyle bir kızgınlıkla. "Londra'dan bıkan biri Londra'dan bıkmış demektir. Londra da bizi kurtaramazdı. Nerede olduğun önemli değil. Önemli olan, oraya niçin gittiğin. Benim Londra'ya gitme nedenim, iş ve hırstı. İkisi de acıyı hissettirmeyen uyuşturuculardı... Sonra, Maggie beni terk ettikten sonra Londra'da olmak da acı vermeye başladı ve ben yine kaçtım."

Görünmez seyircilerin dikkati bu kez büyük malikânenin arkasındaki çakıl taşlı bahçe yolunda duran arabanın, abisine ait Vauxhall Corsa'nın kapısını açan Nora'ya kaydı. Arabanın içinden hayretle bu muazzam bahçeye bakan Joe Seed'i ve partneri Ewan'ı gördüler.

Hayattaki ihtiyar Wilbur da tabii ki Nora'yı geçirmek için evden çıkmıştı. Şoför koltuğunda oturan Joe'ya öyle bir el salladı. "Gece Cambridge'de iyi eğlenceler."

Nora güneşe karşı gülümsedi. "Sağ ol. Sohbet için de teşekkürler. Dediğimi unutma: Çalarken kendini zorlamak ve acele etmek yok. Yavaş yavaş... Yavaş ve istikrarlı. Sonunda başaracaksın."

"Evet," dedi Wilbur. "Olacak sanırım."

Yavaş ve istikrarlı, diye düşündü Hayalet. Keşke hayatı da böyle yaşamış olsaydı. Hayatı öldükten sonraki aklıyla yaşayabilmiş olsaydı keşke. Şimdiki aklıyla bir yıl, bir ay, bir gün bile yaşayabilmek için ebediyetten vazgeçebilirdi. Sürekli koşturmayı bırakarak. Sevdikleriyle temas kurarak. Bazı şeyleri telafi ederek. Isırgan otu misali duygulara değmekten korkmayarak.

En azından müdahale etmeyi becermişti herhalde. Rüyayı Gören'e nasıl bir yoldan gidebileceğini göstermişti ve artık farklı bir adam olarak uyanabilirdi. Hayalet okunup kitaplığa konacak bir kitap görevini görmüştü. Öteki Wilbur –hayatta olan– Nora Seed kadar bilge biri olabileceğini kanıtlayabilirdi hâlâ.

"Bugün harika bir sohbet ettik. Bana çok şey öğretti."

"Bana da," dedi Wilbur. "Bana da..." Kendini tekrarladığının farkındaydı ama elinden bu kadarı geliyordu.

"Deli olduğumu zannetmediğin için teşekkür ederim."

"Ben de!"

Hayalet yaşlı Wilbur'u gösterdi. Hafızasındaki sis kalkmıştı. Artık her şeyi hatırlıyordu. "Kendimi cidden çok kötü hissetmeye başlamıştım. Görüyor musun?"

"Pek sayılmaz. Blöf yapmayı iyi becerirsin."

"Gelecek cumartesi görüşürüz," diyen Nora'nın bir şeyden şüphelenmediği belliydi.

"Tamam. Görüşürüz."

Nora daracık arka koltuğa otururken son derece mutlu görünüyordu.

"Harika bir kadına benziyor," dedi Rüyayı Gören.

Hayalet onu onaylarcasına iç çekti. "Kendini anlayabilmiş biri. Daha kırk iki yaşında. Bense onun iki katı yaştayım ve ölümün de yardımıyla, daha yeni yeni anlamaya başlıyorum."

Cebindeki uzaktan kumandayı çıkarıp bahçe kapısını açan Wilbur'u izlediler. Araba çıkıp gittikten sonra eve giden kısa yolu yürürken onu takip ettiler. Wilbur bir kez durup onlara doğru döndü.

"Bizi görüyor mu?"

"Hayır. Hissetmiş olabilir. Ama görmüyor." Hayalet birden hatırladı. "Şimdilik."

Açıklanamayan Sezgi

İkisi eve ulaşamadan, Wilbur kapıyı kapadı ama dosdoğru duvardan geçip taş döşeli zeminde yürüyerek salonda duran, Wilbur'un başına oturup "Bridge Over Troubled Water"ın kolay versiyonunu çalmaya başladığı piyanoya kadar gittiler.

Wilbur'un serçeparmağıyla zar zor mi bemole ulaşmaya çalıştığı sırada telefon çaldı.

"Ha, evet," dedi Hayalet. "Bunu hatırlıyorum. İşte başlıyor."

Yirmi birinci yüzyıldaki hallerinin telefona bakışını izlediler. Yüzündeki sıkkınlığın akıl karışıklığına, ardından şoka dönüştüğünü gördüler.

"Maggie. Aman Tanrım. Maggie, sen misin?"

Görünmeden onu izleyen iki Wilbur, telefonu alıp yandaki odaya geçerek oturan canlı Wilbur'un peşinden gitti. Burası düğün fotoğrafının ve ödüllerin durduğu odaydı.

"Numaramı nereden buldun? ... Ha. Ha, evet. Evet, verdim. Atmıştım. O mesajı görmediğini sanmıştım... Neredesin? ... Evet. Clophill. Küçük, şirin bir köy... Maggie, sesini duymak çok güzel... Sana söylemek istediğim şeyler vardı. Sormak istediğim. Telafi etmek istediğim..."

Rüyayı Gören her zamankinden daha da şaşkın görünüyordu. "Neden böyle konuşuyoruz? Onu hiç tanımıyor gibiyim."

"*Neredeyse otuz yıldır* hiç konuşmadık. 1974'e kadar yaşadığın süreye denk bir zaman. Şimdi 2026 yılındayız ve doksanlardan beri hiç konuşmadınız. Çok uzun zaman. Zaman evleri birer müzeye, âşıkları iki yabancıya, şarkıları hüzne dönüştürür."

"Bu da ne..?"

"Hişt. Galiba birazdan kendi ölümümüze şahit olacağız."

Wilbur zamanın izlerini taşıyan yaşlı ellerine bakarak Maggie'ye piyano çalmayı öğrenmeye başladığını söylüyordu. "Her cumartesi ders alıyorum. Daha demin 'Bridge Over Troubled Water'ı çalarken, senin o şarkıyı ne kadar çok sevdiğini hatırladım. Eski günlere gittim. Evet. Ne günlerdi... Özür dilerim, Maggie. Sen nasılsın? Çok zaman oldu."

Rüyayı Gören, Maggie'yi duyabilmek için başını telefona doğru uzattı. "Neden aramıştı ki?"

"Bir rüya görmüş. Kendini ve bizi birlikte görmüş; mutluymuşuz. Sonra da aramadan duramamış. Öleceğimizi bilmiş gibi."

Rüyayı Gören yaşlı halinin bakışlarını takip ederek düğün fotoğrafına baktı.

Maggie'yle Wilbur bir konfeti bulutu içinde St. Timothy Kilisesi'nden çıkarken. Aynı karede Charlie, Claudette ve Doreen de vardı. Gülümseyerek Maggie'ye doğru bakan Wilbur, onun bu mutlu halini zihnine kazıyordu.

"Seninle tekrar konuşmak isterim. Mümkün mü?"

Hayalet'le Rüyayı Gören yüzlerinde aynı acılı ifadeyle bakıştılar. Wilbur telefonu kapatıp Maggie'nin mektubunu bulmak için üst kata çıktı ve elinde bulabildiği tek sayfayla tekrar aşağı indi. Son sayfa. Bir bölümünü kendi kendine mırıldanır gibi okudu.

"'*Geçmiş nerede saklıdır, bilmem ama seninle orada buluşuruz...*'"

Çektiği acı, duyulur şekilde olmasa da, tam o anda görünür hale geldi.

Wilbur yüzünü buruşturarak eliyle boynunu sıktı.

"Olamaz. Durum kötü görünüyor," dedi Rüyayı Gören.

"Evet, Rüyayı Gören. Gayet kötü zaten."

Yaşlı adam, bahçıvan Josh'u çağırmayı denemek için dışarı çıkarken yüzü gitgide soluyor, terliyordu.

"Acıyı hissetmemek için yeterince güçlü olmayı istedin," dedi Hayalet, Wilbur'a, kendine, bütün dünyaya. "Ama buna engel olamadın..."

Wilbur onu duymuş gibiydi ama boynuyla omzundaki acı ve basınç öyle yoğundu ki emin olmak imkânsızdı.

"Aman Tanrım, evet, işte," dedi Hayalet. "Şimdi hatırladım. Bizi buradayken görmüştüm. Burada böyle dururken."

Derken çim biçiciyi döndüren Josh'ın, Wilbur'un yerde yattığını fark ettiğini gördüler.

Josh hemen aşağı atlayıp bir çiçek tarhının üstünden ok gibi geçerek Wilbur'un yanına çömeldi. "Wilbur? Wilbur? Bay Budd? Beni duyuyor musunuz?"

Wilbur'un nabzına baktı. Henüz durmamıştı. Sonra ambulans çağırdı. Ambulans geldi. Hayalet'le Rüyayı Gören de araca atlayıp Bedford Hastanesi'ndeki Acil Servis'in kaosuna kadar ambulansla gittiler.

EKG cihazına bakıp durduğu, doktorlarla hemşirelerin bilinçsizce yatan bedenin başında atriyal depolarizasyon ve T dalgalarıyla ilgili bir şeyler mırıldanmalarını dinlediği o gece yaşananlar özellikle rüya gören Wilbur'u rahatsız etti. Wilbur'un kalbinden elektrotlar aracılığıyla gelen sinyaller teklemeye, kontrolsüzce yükselip alçalmaya başlayarak saat gece yarısını bir geçeyi gösterirken son bir kreşendo yapıp meşum bir sessizliğe gömüldüğünde, rahatsızlığı iyice arttı.

Son Çıkış

İlk vagonun sonunda iki kapı vardı.

Hayalet birinin, Rüyayı Gören ötekinin kulpundan tuttu. Ortalarında duran Agnes o ânı olabildiğince şık ve usturuplu bir tavırla karşılamak ister gibi şapkasını düzeltip bluzunun kollarını çekiştirdi.

"Önce senin gitmen lazım," dedi Hayalet'e, duygularını yüzüne yansıtmamak için elinden geleni yaparak. "Sen gideceksin ki o sen yokken uyanacak."

"O zaman ne olacak peki? Ben gidince?"

"Eh, daha önce de dediğim gibi, hiçbir şeyi öngöremeyiz. Bir kumar oynadın. Hiçbir şey kesin değil."

Hayalet, Rüyayı Gören'e döndü. "Bak, özür dilerim. Bir terslik olduğu takdirde yani... Senin geleceğinle kumar oynadım. Ama dinle bak, eğer uyanırsan *–uyandığında–* lütfen, tüm bunları hatırlamaya çalış. Öğrendiğin şeylere uygun bir hayat yaşa. Bir de lütfen Maggie'yi mutlu et."

Rüyayı Gören şöyle bir yutkunup korkusunu bastırarak başıyla onayladı. O fırsat ona verilirse, ne yapması gerektiğini biliyordu. Aynı zamanda büyük ihtimalle ona büyük bir armağan verildiğini de biliyordu. Hayatı ölmüş halinin bakış açısına göre yaşayabilme armağanı.

"Teşekkür ederim. Her şeyimi sana borçluyum."

"Ya da hiç borcun yok," deyip bir an durdu Hayalet. Gerginliği giderek artıyordu. Ölümden sonrasının olabileceği gibi agnostik bir fikirle ölmek başkaydı, sonrası olduğunu *bildiğin halde* her şeyden vazgeçmiş olmak başka. Gideceğini bilmenin verdiği tuhaf bir sızı, kopmak üzere olan zamanın gerilimi vardı içinde.

Agnes burnunu çekti. Gözündeki bir damla yaş her an akabilirdi. Yüzünde hüzünlü, hafif bir tebessüm belirdi. "Biliyordum zaten. Kendi bildiğini okuyan biri olduğunu, o kitabı bedavadan almayı reddettiğin gün anlamıştım."

"Ne olursa olsun. Umarım bu kez iyi bir şey olur... Peki sen... iyi olacak mısın?"

"Ha, tabii. Emin olduğum şeylerden biri, ebediyette güven içinde olacağım. Merak etme. Bunca zamandır bir yanım hep oradaydı zaten."

Hayalet şöyle bir gülümsemeye cüret etti. "Güzel. Orada kalıp sonsuza kadar salak olduğumu düşünebilirsin!"

"Hah tabii, öyle yapacağım." Agnes'ın gözleri kendi yaşamındaki geçmişe, orada yatan tüm pişmanlıklara bakar gibi uzaklara dalarken ne zamandır bastırılmış bir duygu uyanır gibi oldu. Sonra kendini toparlayıp bir nefes alarak sırtını dikleştirdi. Yine şapkasını düzeltti. Wilbur'a sarıldı. Hayalet olduğu düşünülürse, gayet sıcak bir kucaklamaydı bu. Sonra Wilbur'u bıraktı.

Hayalet kapıyı açtı. Dışarıda onu bekleyen bir şey yoktu. Hiçbir şey yoktu. Yalnızca eşi benzeri görülmemiş bir karanlık. İçinde tek bir gölge, şekil, çizgi ya da ton geçişi yoktu bu karanlığın. Tam bir hiçlik. Ne acı, ne mutluluk, ne bir umut ne de anılar vardı. Gelecek, geçmiş ve şimdiki zaman hissinin olmadığı bir yer. Hiçbir şey hissettirmeyen. Herhangi bir yer olmayan.

Dışarı adım atmadan önce arkasına baktı. Portresi de bomboş bir kareye dönüşmüştü.

Derken Hayalet bir nefes aldı ve yüzünde gülüşe benzer bir ifadeyle boşluğa adım attı.

Hayalet gider gitmez yaşanan bir anlık hareketsizliğin ardından Gece Yarısı Treni tekrar hareket etti. Müthiş bir şiddette titreşerek sarsılmaya başladı.

"Olamaz," dedi Agnes, trenin ahşap lambrili duvarına çarparken. "Hayatına sımsıkı tutunsan iyi edersin."

Tutunmak

Tren engebeli arazide ilerlercesine hoplayıp zıplıyordu. Arada bir sarsılıp savruluyordu ve içinde durdukları vagon bu sarsıntılardan birinde ortadan ikiye ayrılınca, daha büyük olan taraf geride kalarak karanlığa karıştı.

Agnes ve Rüyayı Gören pirinç tutunma çubuğuna yapışmış vaziyette vagonda kalmışlardı. Hemen ardından şapkası uçan Agnes gayriihtiyari şapkayı yakalamaya çalışınca, onun tutunduğu taraf cilalı ahşap lambriden kopuverdi. Tren neredeyse kırk beş derecelik bir açıyla yan yattı. Agnes deliler gibi savrulup duran kapıya doğru düşerken, rüyayı gören Wilbur onu yakaladı; tren düdüğünü öttüre öttüre engebeli yolda hızla gitmeye devam ederken, kolundan tutarak öylece kaldı.

"Tuttum!" dedi Rüyayı Gören, tek eliyle Agnes'ı, ötekiyle o taraftan da sökülmeye başlayan pirinç çubuğu tutarak.

"Bırakman lazım!" diye bağırdı Agnes, o gürültüde.

"Ama..."

"Ben iyiyim! Unutma, beni bırakmazsan, sen de şansını kaybedersin. Tren seni kurtarmaya çalışıyor; tek istediği sensin! Benden kurtulmak istiyor! Daha fazlası için gücü yok."

Agnes'ın eli yavaş yavaş Wilbur'un parmaklarından kayıyordu. Rüyayı Gören Wilbur bütün trenin sökülmeye ve parçalanmaya başladığını duydu.

"Bırak beni, Wilbur! Ben güvendeyim! Seninle bir gün ebediyette görüşürüz. Ama şimdi yaşaman lazım. Bunca şey boşa gitmesin. YAŞAMAN LAZIM!"

Agnes yalvaran gözlerle Wilbur'a bakıyordu.

"İyi şanslar!" dedi Wilbur. "Hoşça kal!"

"*Au revoir*, delikanlı."

Wilbur elini bıraktığı Agnes'ın yere düştüğünü, ardından kendi çabasıyla yuvarlanarak kapıdan dışarı çıktığını gördü. Geriye kalan tren gitgide hızlanır, düdüğü gitgide daha çok bağırırken, vagonun tepesinde kalan son pirinç tutunma çubuğuna yapıştı.

"Sıkı dur!" diye düşünürken, aklında bir tek Maggie'nin gülüşü vardı. "Sıkı dur!"

Çubuğun vidalarından biri uçup gider, böylece gevşeyen çubuk Wilbur'un ağırlığıyla fena halde bükülürken, boşluk aydınlanmaya başladı. Ötesindeki gökyüzü cayır cayır yanıyor, sarılı ve mavili tonlarda dalgalanıyordu. Gitgide daha çok aydınlandı. Wilbur o parıltıya karşı sımsıkı gözlerini kapadı. Derken, tam o ışık yumuşamaya başlamışken, yumuşak bir yerde tamamen hareketsiz durumda yattığını fark etti.

Hafif sersemlemiş gibiydi. Görünüşe göre, uyku sersemliğiydi bu.

Mucize

Wilbur gözlerini açtı. Venedik'teki otel odasında yatıyordu. Sandaletleri ayaklarında, İspanyol paça kot pantolonuyla yazlık gömlek üstündeydi. Uçak ve o gün Büyük Kanal'ın kenarında içtikleri şarap gözlerini kurutmuştu. Ağzında ekşi bir tat vardı.

Venedik rehberinin göğsünden kayıp yatağa düştüğünü gördü. *The Companion Guide to Venice.*

Ağzındaki ekşi tada ve gözlerindeki kuruluğa rağmen zihninin hafiflediğini hissediyordu. Üstünden bir ağırlık kalkmış gibiydi. Zihni tazelenmişti.

Maggie hâlâ banyodaydı. Çıkardığı şap şup sesleri duyabiliyordu. Kendi kendine şarkı söylediğini duyabiliyordu. Gözlerini kapayalı birkaç dakika geçmiş olmalıydı ama o sesi asırlardır duymamıştı sanki.

"Maggie?"

"Efendim?"

"*Hiiç*, seni sevdiğimi söyleyecektim."

"Eh, umarım öyledir! Sevmiyorsan gelinliğin parasını geri ödemen lazım!"

"Hep seveceğim. Kıymetini her zaman bileceğim."

"Hım... bunu duymak ne güzel," dedi Maggie küvetten, hafifçe kıkırdayarak.

Wilbur saatine baktı. Yediyi yirmi beş geçiyordu. Demek yirmi geçe uyumuştu. Öyle olması gerekirdi çünkü lokantaya gitmek için daha yarım saatleri olduğunu düşünmüştü ve o yere –La Zucca'ya– yürüyerek en fazla on dakikada gidebilirlerdi.

Beş dakika. Böylesine derin, uzun ve yoğun bir rüyayı beş dakikalık bir zamanda görmüş olması inanılmazdı. Tabii, cidden rüya

olmayabilirdi. Cidden zamanın içinde seyahat edip tam başladığı yere dönmüş olabilirdi. Gece Yarısı Treni gerçek olabilirdi.

Wilbur biraz ayılabilmek için pencereye gitti. Akşam güneşinin yumuşak ışığıyla daha da güzelleşen, bağlı gondollara ve pembenin çeşitli tonlarındaki dar binalara baktı.

Bu sırada Maggie de banyodan çıktı.

Wilbur dönüp ona bakınca, Maggie'nin üstünde iç çamaşırlarıyla akşam ne giyeceğine karar vermeye çalıştığını gördü. Gözlerini ondan alamadı. Maggie birkaç dakika sonra valizindeki büyük, beyaz bir kâğıt poşeti çıkarıyordu.

"Coles'tan aldığım elbise. Dün aldım. Claudette de seçmemde yardımcı oldu. Görmemiştin, değil mi?"

"Yok. Hayır, görmedim."

Fakat Wilbur elbiseyi daha önce de *gördüğünü* hemen anladı. Gece Yarısı Treni, La Zucca'nın önünden geçerken, Maggie'nin üstünde aynı mavi elbise vardı.

"Nasıl oldum?"

Wilbur şoka uğramıştı. Ama kötü bir his değildi bu. Her nasılsa rahatlatıcı bir şoktu. "Mucize gibi."

Maggie şöyle bir gülümsedikten sonra biraz endişeli göründü. "Sen iyi misin, Wilbur? Biraz şaşkın gibisin."

"İyiyim. Yatarken biraz dalmışım da. Yeni kendime geldim."

Çabucak üstünü değiştirip giydiği kareli pantolon ve geniş yakalı polyester gömlek, Wilbur'un gözüne ilk kez biraz demode göründü.

Öbek öbek mutlu turistin ve Venediklinin içinden geçerek lokantaya doğru yürüdüler.

"Acelen mi var?" diye sordu Maggie yetişmekte zorlandığı Wilbur'a, hafifçe kıkırdayarak.

"Pardon, Maggie... Şu lokantayı bir an önce görmek istiyorum da."

La Zucca'ya iyice yaklaştıklarında, Maggie'ye önden gidip köşeyi dönmesini söyledi. Delirmediğinden emin olmak için bir deneme yapması gerekiyordu.

"Görüyor musun?" diye sordu Maggie'ye.

"Ev-vet."

"Kireçtaşı mı?"

"Galiba."

"Duvarlarına tırmanmış bir bitki var mı? Tabelası ahşap mı ve ara sokağın köşesinde mi, arka cephesi küçük bir kanala mı bakıyor?"

"Hım... evet. Nereden bildin?"

"Rehberde çok iyi tarif edilmiş de," diye yalan söyledi Wilbur; rehberde böyle bir tarif olmadığını gayet iyi biliyordu.

İnanma Sanatı

İçeri girdiler.

Gürültü, sıcaklık, sarımsak kokusu.

Arka planda usulca çalan opera müziği duyuluyordu. Girişteki bankonun üzerinde pır pır dönen eski bir mekanik vantilatör vardı. Onları karşılayan görevli siyah gömlekli, güleç yüzlü, bıyıklı biriydi.

"*Buonasera.*"

"*Buonasera,*" diye yanıt veren Wilbur, tedirgin bir tavırla gülümsedi. "Saat sekiz için masa ayırtmıştık. Wilbur Budd adına."

Adam deri ciltli büyük bir deftere bakarak başını iki yana salladı. Ama sonra: "Hah, evet. Şuradaymışsınız."

Loş ışıklı lokantaya girip biraz yürüyerek masalarına götürüldüler.

"Burayı sevdim," dedi Maggie, Wilbur'a, pencere kenarındaki masaya otururken hafifçe başını sallayarak.

Wilbur da ona katıldı. "Harika, değil mi?"

Menü çok zengindi. Toplamda seksen kadar tabak vardı herhalde.

Maggie siparişlerini almak için tekrar gelen garsona, "*Bigoli* nedir?" diye sorunca, Wilbur'un kalbi yerinden hopladı.

"Spagetti gibi... ama daha kalındır."

"Enteresanmış. Ben ondan alayım."

Wilbur olanları anlamaya çalışıyordu. Dönüp yandaki masaya bakınca, Hayalet'in gösterdiği, kafasında doğum izi olan kel adamı gördü. Bu sahneyi aynı bu şekilde görmüştü. Lokanta da, dekor da aynıydı. Dejavunun çok ötesinde bir şeydi bu. Ardı ardına gelen bu işaretler ve ipuçları bunları daha önce de gördüğünü doğruluyordu. İmkânsızdı bu. Fakat mantık argümanı anlaşılmaz kılmaktan başka

işe yaramıyorsa, bir yerden sonra mantığı bırakıp kendi hislerine güvenmek zorundaydın.

Böylece yemeklerini yiyip leziz İtalyan şarabından içerlerken, Wilbur inanmaya karar verdi.

Eski Güzel Günler

Wilbur kadehini masaya bıraktı. Bir şeyi netleştirmek zorundaydı.

"Bugün dediklerime boş ver," dedi Maggie'ye.

"Ne demiştin ki?"

"Banka müdürüyle toplantı."

"Kredi için mi?"

"Evet."

"Neden?"

"Hiç uğraşamayacağım. Öyle bir baskıya ihtiyacımız yok. Büyümemiz gerekmiyor. Gayet güzel bir kitabevimiz var. Adının değişmesine de gerek yok. Agnes –Bayan Bagdale yani– dükkânın ilk sahibi, bu işte fark yaratan bir efsane gibiydi. İlk tohumu atan kişi olarak, unutulmamayı hak ediyor bence. Orayı otuz yıldan fazla işletti ve başka kitabevi açmak aklına bile gelmedi. Belki de bunu bilerek yaptı. Benim de tek istediğim, cidden iyi olan bir kitabevini işletip eski halini korumak ve güzel zaman geçirmek. Bu işi Bayan Bagdale gibi yapmak."

Maggie buna öyle şaştı ki çatalını bıraktı. "Ama çok kararlıydın. Böyle fırsat hayatta bir kez çıkar, diyordun."

"Biliyorum, biliyorum..."

"Beni ürküttüğü için mi? Bizi birbirimizden uzaklaştırabileceğini söylediğim için mi?"

"Hayır. Senin söylediğin bir şey yüzünden değil. Kesinlikle. Ama doğrusunu söylemem gerekirse, uzaklaştıracaktı. Bizi ayıracaktı, Maggie."

"Ama diyordun ki..."

"Ne dediğimi biliyorum. Kendimi kandırıyordum. Bak, bundan daha fazlasını istemiyorum ben."

"Neyden daha fazlasını?"

"*Bizden*. Hayatımızdan."

"Wilbur..."

"Baksana, balayımızda *Venedik'teyiz*. Resmen *yurtdışındayız*. Kitapçıda işler gayet iyi gidiyor ve bu böyle kalabilir. Bir dengeyi tutturmamız lazım. Her köşebaşında kitapçı açmak gibi bir hayalim yok. Senin de olmadığını biliyorum. Bu teklifi kabul edersem, bundan yıllar sonra Güney Kensington'daki Sumner Place'te, çok pahalı ve görkemli bir evde, derin, çok derin bir mutsuzluk içinde, bir kanepede pinekleyip duracak ve benden ayrılmak isteyeceksin. Ayrıca bunu istemekte haklı olacaksın. Çünkü ben aynı ben olmayacağım."

"Cidden yani, Wilbur, bu nasıl bir hayal gücü? Tanrı aşkına, Güney Kensington, ha? Öyle bir şey olup olmayacağını bilemeyiz."

"Ama ben biliyorum ve bunu istemiyorum."

Gülümseyen Maggie'nin gözleri bir anıyla parladı.

"Ne var?" diye sordu Wilbur.

"Hiç değişmedin."

"Ne zamandan beri?"

"Glossop Yolu'ndaki ilk karşılaşmamızdan beri. Hatırlar mısın? Bana cam kırıklarına dikkat etmemi söylemiştin. Sen hâlâ o çocuksun ve bu iyi bir şey. Onu kaybetmek istemem."

Wilbur'un gözleri doldu. "Yok. Buradayım ben."

Wilbur, Maggie'ye baktı. Geçmişte nasıl biri olduğunu ve nasıl bir kadına dönüşeceğini düşündü. Onu her zaman, bütün kalbiyle sevecekti. Zaten ortada olan zorluklarda, gelecekte karşılaşacakları karmaşık durumlarda, acıda, sevinçte, hep sevecekti. Başından beri bilmesi gereken şeyi o an anlamıştı. Maggie'ydi. Olay Maggie'de çözülüyordu.

"Evet," dedi Maggie. "Görebiliyorum."

Yemekten sonra otele dönerken yolu uzatıp labirent misali caddelerden ve ara sokaklardan geçerek yanlış yönlere sapa sapa kendilerini ufacık meydanlarda buldular.

"Dougie'yi özlüyorum," dedi Wilbur. "Her gün özlüyorum onu." Bunu yüksek sesle söylemesinin nedeni Maggie'yi üzmek değil, bir şeylerin farkında olduğunu hem ona hem de kendine gösterebilmekti.

"Biliyorum, sevgilim. Artık öyle bir şey yokmuş gibi davranmak zorunda değilsin."

Wilbur onun sözlerini düşündü. Mektupta yazdığı şeyi. *Yaşamaya devam etmek için, bazen de kalbinin kırılmasına izin vermek zorundasın.*

Biraz daha yürüdüler.

"Muhteşem, değil mi, Wilbur?"

Wilbur kendini mutlu hissediyordu. Fakat bildiğinden farklı bir mutluluktu bu. Fazla kırılgan olmayan, diğer şeylerle birlikte de var olabilecekmiş gibi görünen bir mutluluktu. Her yıl çiçek veren arsız bir bitki misali.

"Evet! Evet, öyle. Hayat muhteşem. Sen muhteşemsin. Venedik muhteşem... *Sheffield* muhteşem."

Maggie sevgi dolu gözlerle ona baktı. "Tatlı şey seni. Charlie'nin trip yaşayan hali gibi konuştun!"

Ama Wilbur susmadı. "*Charlie Applewood* muhteşem. *Claudette Campbell da* muhteşem. Düğünlerini dört gözle bekliyorum. Bu kez orada olacağım."

"Ne? Evleniyorlar mı da?"

"Ha, evet. Daha onlar da bilmiyor." Wilbur biraz sustu. Sonra kaldığı yerden Maggie'yi güldürmeye devam etti. "Doreen Taylor muhteşem... Canım Victor Willows, hani şu Endcliffe Park'ta sohbet ettiğim adam, o muhteşem... İtalyan yemekleri muhteşem... Karımın resimleri muhteşem... Kitap okumak muhteşem..." Burada biraz düşündü. "Okumaktan hiç vazgeçmeyeceğim," dedi kararlı bir tavırla.

"Ben öyle bir şey demedim."

"Biliyorum. Aklıma geldi işte. Okumak için hep zamanım olacak. Senin için de." Ölmeden önce yaptıklarını gördüğü telefon

görüşmesi geldi aklına. "Budur işte. Eski güzel günler bunlar olacak. Şu an yaşadıklarımız. Her zaman kolay olmayacak ama bir gün geriye baktığımızda öyle olduklarını anlayacağız. Ben de bugünleri öyle yaşamaya çalışacağım... bugüne nostalji duyar gibi konuştum ama..."

Maggie gülümserken, üzerinden adı konmamış bir kaygı kalkmış da gökyüzü açılmış gibi, belli belirsiz bir değişim geçirdiğini hissetti.

Keman

Sonunda Piazza San Marco'nun geniş açıklığına geldiklerinde, dört bir yandaki sokak lambaları yanıyor, ortadaki meydan altın rengi bir ışıkla çevreleniyor, bazilikadaki çan dans eden titreşimlerini ta yıldızlara kadar yayarak gece yarısı olduğunu haber veriyordu.

Wilbur o an orada, 1974 yılında Venedik'in ortasında hissettikleriyle, insani duyguların zirvesine ulaşmış olabileceğini düşünüyordu.

"Maggie, bak ne diyeceğim, bir gün bu halimden uzaklaşmaya başlarsam, bana söylemeni istiyorum. Bu adamdan. Charlie'ciğimi işten atmama da sakın izin verme."

"Charlie'yi neden kovacakmışsın ki? Şimdiye kadar müthiş bir iş çıkardı. Seni de çok sever."

"Biliyorum, biliyorum. Ama hayatın neler getireceği bilinmez." Wilbur'un aklına başka bir şey geldi. "Annem de var... insanı zorlayabilen biri olduğunu biliyorum. Ama sen haklısın, ona daha iyi davranmam gerekirdi. Onunla her pazar görüşsek daha iyi olacak. Ayda yılda bir çağırmak yerine."

Maggie gülümseyerek Wilbur'un kolunu sıktı. "Evet, bana karşı hep çok iyiydi. İyi fikir bence."

Wilbur bunu ilk kez fark etmiş gibi başını salladı. "Sana karşı hep çok *iyiydi*. Evet."

Biraz ötede, Caffè Florian'ın önünde kemanla Verdi çalan bir sokak müzisyeni vardı. Wilbur'la Maggie de gidip gecenin o vaktinde adamı dinleyen küçük grubun arkasında durdular. Maggie bir fotoğraf çektikten sonra sırıtarak başını Wilbur'un omzuna yasladı.

"Seni ürkütmüyor mu?" diye sordu. "O kadar çok parayı geri çevirmek."

"Hayır," dedi Wilbur.

"Ya ileride pişman olursan?"

"Olmam. Söz veriyorum."

"Geleceği bilemezsin."

Maggie haklıydı. Wilbur bir geleceği görmüştü, evet. Fakat sonsuz çoklu evrendeki olasılıklardan yalnızca birini. Şimdiyse önünde apayrı bir gelecek vardı. Hayatın farklı bir versiyonu. Bütün versiyonlar gibi onda da hem acı olacaktı hem mutluluk. Bu kez ikisinden de kaçmayacaktı.

Wilbur gülümsedi çünkü Maggie'ye verecek bir cevabı vardı. "Öğrenmenin tek yolu yaşamaktır."

"Nereden buldun bu lafı?"

"Henüz hayata gelmemiş birinden."

Maggie buna gülerken, Wilbur'a hiç olmadığı kadar âşıktı.

"Şimdilik yalnızca yaşayalım," dedi Wilbur ve aklına bir şey daha geldi. Belki de aynı düşüncenin geliştirilmiş haliydi. Yaşlılık hallerinden birini bitkin vaziyette, öngörülen büyüme tahminlerine bakarken gördüğünü hatırlamıştı. "Şu an hava sıcacık. Venedik'teyiz. Az önce dünyadaki en *harika* beyaz şarabı içip adlarını ilk kez bugün duyduğumuz yemeklerden yedik. Şimdi de keman dinliyoruz."

"Doğru. Endcliffe Park'taki bank kadar iyi neredeyse."

"Neredeyse."

"*Neredeyse*."

Wilbur cebinden yüz liretlik madeni para bulup müzisyenin yanına kadar gitti ve parayı sevinçle havaya fırlatarak keman kutusunun içine düşürdü.

"*Grazie mille*," dedi müzisyen.

Bir sokak müzisyenini bu şekilde onurlandırmak güzel hisli. Hayatın muhteşemliğine dahil olmak. Para yazı tarafı üste gelecek şekilde düşerken, Wilbur böyle bir adam olmaktan asla vazgeçmemeye karar verdi.

"Ee," diye sordu parça biter bitmez, "yarın ne yapıyoruz?"

"Bilmem ki," dedi Maggie, tepelerindeki gökyüzü kadar yumuşak bir sesle. "Akışına mı bıraksak?"

El ele tutuşup otele doğru yürümeye başladılar. Wilbur yürürken zamanın gerçek doğasına dair bir sezgiye kapıldı. Hayatı ören ipliklerin, geçmişin ve şimdinin ve geleceğin iç içe geçerek yaşanmış olan her şeyi yaşanacak olanlar kadar taze ve sahici kıldığını hissetti.

"Olur," dedi usulca, o âna dek duyduğu en bilgece söz buymuş gibi. Ömür boyu yol gösterecek bir yaşam felsefesi. "Akışa bırakalım."

Teşekkür

Gece Yarısı Treni'ni okuduğun için sana teşekkür ederim.

Seninle seyahat etmek güzeldi. "Seyahat etmek" fazla mı oldu? İnsan trenlerle ilgili bir şey yazmaya başladığı anda, demiryolu metaforlarının gündelik hayatımıza ne kadar sızmış olduğunu fark ediyor. İşler rayına oturmuş ya da raydan çıkmıştır. Ya treni kaçırmışızdır ya da gideceğimiz yere varıncaya kadar istim üstündeyizdir. Pardon, ben de yine konudan saptım fakat hayatlarımızı gitgide artan bir şekilde nasıl ve neden bu şekilde gördüğümüz, her şeyin yoldan sapmadan, asla raydan çıkmadan dümdüz ileri gitmesi gerektiğini düşündüğümüz konusu çok ilgimi çekiyor. Wilbur'un bundan kurtulup kendine bir şans daha vermeyi istemesine şaşmamak lazım.

Gece Yarısı Treni'ne dönersek, bu yalnızca uzun ve zorlu değil, yalnız bırakılmadığım bir seyahat oldu.

Teşekkür edeceğim çok insan var.

İlk başta, önceki Gece Yarısı kitabımı, *Gece Yarısı Kütüphanesi*'ni okuyanlar. O kitabın aldığı tepki, hikâyenin konseptini ve içindeki temaları her zamankinden daha çok düşünmeme yol açtı. Bu yüzden kitaba yaşam veren okurlara teşekkür ediyorum çünkü o hikâye olmasa, bu roman da yazılamazdı.

Tabii ki bu roman geleneksel anlamda *Gece Yarısı Kütüphanesi*'nin devam kitabı değil. Aynı konsepti geliştiren bir kitap. *Gece Yarısı Kütüphanesi* yaşamla ölüm arasındaki bir kütüphaneydi. Bundaysa ölüm sonrasında yaşamın içinden geçen bir tren var. Bu kez iki romanın yaşamanın en iyi yoluna dair ateşli bir tartışma içinde olduklarını hissediyorum. Fakat her ne olursa olsun, ilkini okuyan insanlar sayesinde var olabilmiş bir roman oldu bu.

Onlardan biriysen, sana teşekkür ederim.

Ayrıca tabii ki uzun zamandır editörüm ve dostum olan Francis Bickmore'a, Canongate'in editör takımındaki Vicki Rutherford'la Camilla Luxmoore'a çok çok teşekkür ederim. Bu romanın, adına uygun olarak, ilk taslaktan buraya kadar ne kadar uzun bir yol kat ettiğini sana Francis söyleyebilir. Hatta taslaktan itibaren değişmeyen tek şeyin, romanın bir bölümünün Venedik'te geçmesi olduğunu söyleyebilirim. İlk taslakları okuyup hepsi de faydalı geribildirimler veren, tüm dünyadaki editörlere de teşekkür etmem gerekir. Yani Amerikan Penguin/Viking'den Patrick Nolan'a, Alman Droemer Knaur'dan Doris Jahnsen'a, Kanada'daki HarperCollins'ten Iris Tupholme ve Janice Zawerbny'ye.

Kitaplarım on altı yıldır Canongate Books tarafından yayımlanıyor ve yayınevim bana bu kadar geniş bir özgürlük alanı sağladığı için onlara minnettarım. Kitap için yaptığı müthiş çalışma ve romanın kitaplar âleminde tam olarak nereye konumlandırılacağı bilgisi için Jenny Fry'a sonsuz teşekkürler. Kitabın dünya çapında savunucusu olduğu için elbette Jamie Byng'e de teşekkür ederim. Müthiş telif hakları ekibine, Laura Otal, Jessica Neale ve Phyllis Armstrong'a da teşekkür ediyorum.

Kampanyaları düzenleyen Alice Shortland ve Emily Cox'a, yapılan tanıtım çalışmaları için Emma Finnigan ve Christian Lewis'e de teşekkür ederim.

Güç dinamosu (buharlı motor) ajanım Clare Conville'e, Lizzie Milne'a ve C&W'daki herkese teşekkürler. Bir de Curtis Brown'daki muhteşem Nick Marston ve Camilla Young'a.

Birleşik Krallık'taki kapak tasarımının seçiminde yardımcı olan 30 bin Instagram takipçisinden biriysen, sana bir kez daha teşekkür ederim. Bence iyi bir seçimdi. Tabii ki başta kapağı tasarlayan Nathalie Lees'e, tasarım yeteneği için Rafi Romaya'ya, üretim sürecindeki katkıları için Kate Oliver'a teşekkür ederim.

Bu kitap zaten, sözcüğün gerçek anlamıyla, bir kitapçıyla ilgili. Bu yüzden kitapçılara teşekkür etmem de kaçınılmaz. Yıllar boyu

birçok müthiş kitapçıyla tanışma fırsatım oldu ve kariyerimi geçmişte beni destekleyen kitapçılara borçluyum.

Bu kadar çok şeyi bir arada yapabildiği için eşim, ilk okurum ve en iyi arkadaşım Andrea Semple'a da teşekkür borçluyum. Yaptıklarını listelesem kitap olur. Bana her gün esin kaynağı olan muhteşem çocuklarım Lucas ve Pearl'e de teşekkür ediyorum.

Yaratıcılığıyla öne çıkan muhteşem Sheffield şehrine teşekkürler. Bu romanı yazarken aklımda Sheffield'lı müzisyenlerin şarkıları dönüp durdu. Örneğin, keskin gözlü okurlar iki bölüm başlığının, Coles Corner ve Bir Şey Değişti'nin (Something Changed) Pulp ve Richard Hawley'nin şarkılarından alındığını anlamışlardır. Sen hiç duymadıysan, ikisi de müthiş şarkılardır.

Bana öğrencilik yıllarındaki Sheffield'ı sık sık anlatan ve haliyle bu kitap için çok yardımcı olan annemle babama da teşekkür ederim.

Venedik olduğu için, Venedik'e teşekkür ederim.

Bu romanda adı geçen tüm kitaplara teşekkür ederim. Bu roman, *Gece Yarısı Kütüphanesi*'nden de daha fazla, okumakla ilgili. Yaşam boyu hikâyeler okuyarak başka hayatlara tanık olmanın, başka yerlere ve âlemlere gitmenin önemiyle ilgili.

Yazmaktan başımı kaldıramadığım günlerde bile dışarı çıkabilmemi sağladıkları için köpeklerim Bruce ve Betsy'ye de teşekkürler.

Hepinize teşekkür ediyorum.